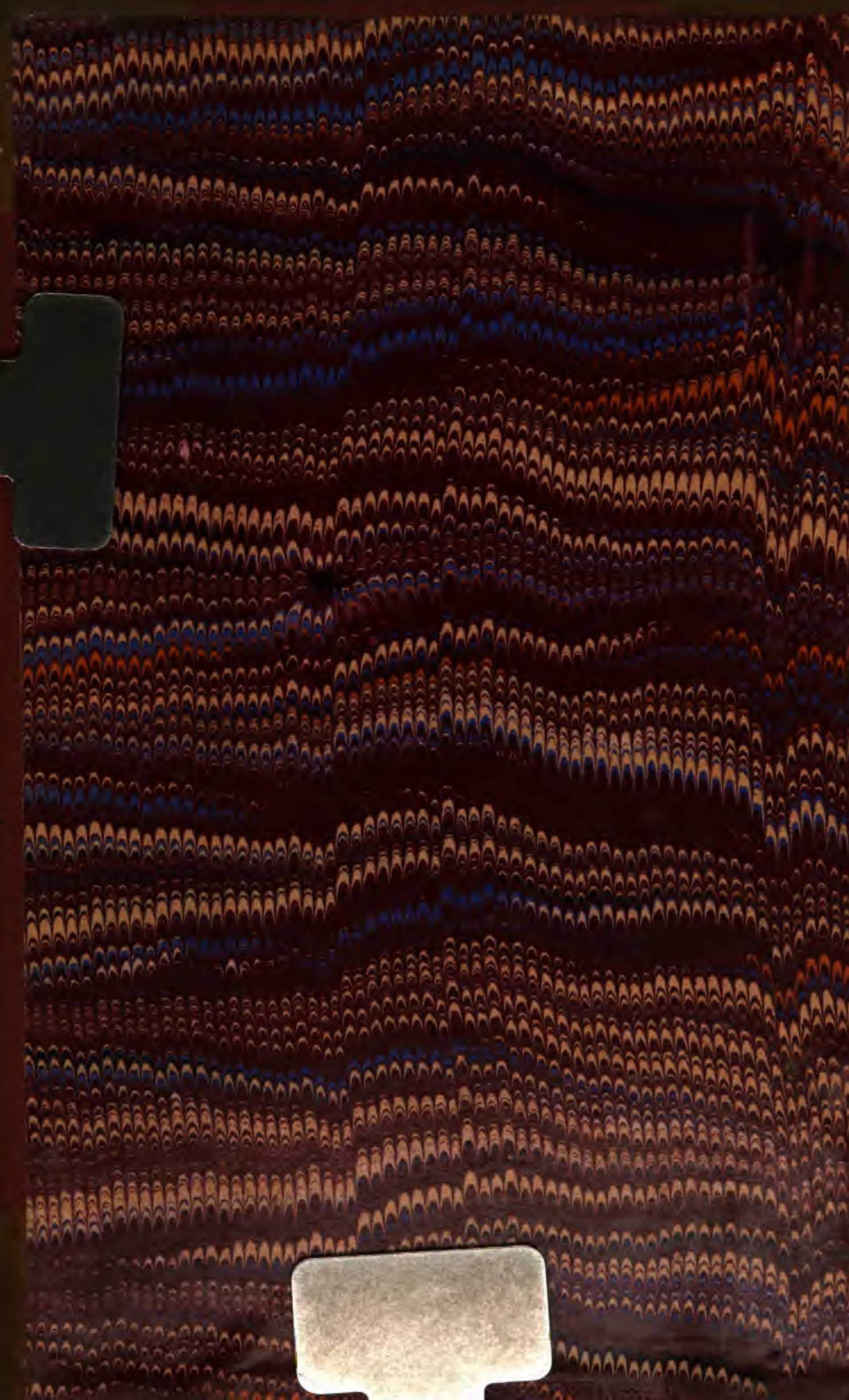

303134291Q

R10

Henry Bolton
Fairfield

HEIMSKRINGLA

EÐA

SÖGUR NOREGS KONUNGA

SNORRA STURLUSONAR.

I.

UPPSALA,
W. SCHULTZ.

UPPSALA, 1870.
AKADEMISKA BOKTRYCKERIET,
ED. BERLING.

YNGLINGA SAGA.

SAGA HÁLFDANAR SVARTA.

HARALDS SAGA HINS HÁRFAGRA.

SAGA HÁKONAR GÓÐA.

SAGAN AF HARALDI KONUNGI GRÁFELD
OK HÁKONI JARLI.

SAGA ÓLAFS TRYGGVASONAR.

HEIMSKRINGLA.

Prologus.

Á bók þessi lét ek rita frásagnir um höfðingja, þá er ríki hafa haft á norðrlöndum ok á danska tungu hafa mælt, svá sem ek hefi heyrt fróða menn segja, svá ok nökkurar kynkvíslir þeira, eptir því sem mér hefir kent verit; sumt þat er finnst í langfeðgatali, því er konungar hafa rakit kyn sitt, eða aðrir stórættaðir menn, en sumt er ritat eptir fornum kvæðum eða söguljóðum, er menn hafa haft til skemtanar sér. En þó at vér vitim eigi sannyndi á því, þá vitum vér dœmi til þess, at gamlir frœðimenn hafa slíkt fyrir satt haft. Þjóðólfr or Hvini var skáld Haralds hins hárfagra; hann orti ok um Rögnvald konung heiðum hæra kvæði þat, er kallat er Ynglingatal. Rögnvaldr var son Ólafs Geirstaðaálfs, bróður Hálfdanar svarta. I því kvæði eru nefndir 30 langfeðga hans ok sagt frá dauða hvers þeirra ok legstað. Fjölnir var sá nefndr, er son var Yngvifreys, þess er Svíar hafa blótat lengi síðan; af hans nafni eru Ynglingar kallaðir. Eyvindr skáldaspillir taldi ok langfeðga Hákonar jarls hins ríka í kvæði því, er Háleygjatal heitir, er ort var um Hákon; Sæmingr er þar nefndr, son Yngvifreys; sagt er ok þar frá dauða hvers þeirra ok haugstað. Eptir Þjóðólfs sögn er fyrst rituð ævi Ynglinga, ok þar við aukit eptir sögn fróðra manna. Hin fyrsta öld er kölluð

brunaöld; þá skyldi brenna alla dauða menn ok reisa eptir bautasteina. En síðan er Freyr hafði heygðr verit at Uppsölum, þá gerðu margir höfðingjar eigi síðr hauga en bautasteina til minningar eptir frændr sína. En síðan er Danr hinn míkilláti Danakonungr lét sér haug gera, ok bauð sik þangat bera dauðan með konungs skrúði ok herbúnaði, ok hest hans með söðulreiði ok mikit fé annat, en hans ættmenn gerðu margir svá síðan, ok hófst þar haugsöld í Danmörk. En lengi síðan hélzt brunaöld með Svíum ok Norðmönnum. En er Haraldr hinn hárfagri var konungr í Noregi, þá bygðist Ísland. Með Haraldi konungi váru skáld, ok kunna menn enn kvæði þeirra ok allra konunga kvæði, þeirra er síðan hafa verit at Noregi. Ok tókum vér þar mest dœmi af því, er sagt er í þeim kvæðum, er kveðin váru fyrir sjálfum höfðingjunum eða sonum þeirra, tökum vér þat alt fyrir satt, er í þeim kvæðum finnst um ferðir þeirra eða orrostur. En þat er háttr skálda at lofa þann mest, er þá eru þeir fyrir, en engi mundi þat þora, at segja sjálfum honum þau verk hans, er allir þeir er heyrði vissi, at hégómi væri ok skrök, ok svá sjálfr hann; þat væri þá háð en eigi lof.

Ari prestr hinn fróði Þorgilsson Gellissonar ritaði fyrstr manna hér á landi at norrœnu máli frœði bæði forna ok nýja; ritaði hann mest í upphafi sinnar bókar um Íslands bygð ok lagasetning, síðan frá lögsögumönnum, hversu lengi hverr hafði sagt, ok hafði áratal fyrst til þess er kristni kom á Ísland, en síðan alt til sinna daga. Hann tók þar ok við mörg önnur dœmi, bæði konunga ævi í Noregi ok Danmörk ok svá í Englandi, eða enn stórtíðindi, er gerzt höfðu hér á landi, ok þykki mér hans sögn öll merkiligust: var hann forvitri ok svá gamall, at hann var fœddr næsta vetr eptir fall Haralds Sigurðarsonar. Hann ritaði, sem hann sjálfr segir, ævi Noregs konunga eptir sögu Odds Kolssonar Hallssonar af Síðu; en Oddr nam at Þorgeiri afráðskoll, þeim manni er vitr var ok svá gamall, at hann bjó þá í Niðarnesi,

er Hákon jarl hinn ríki var drepinn. Í þeim sama stað lét Ólafr konungr Tryggvason efna til kaupangs, þar sem nú er. Ari prestr kom 7 vetra gamall í Haukadal til Halls Þórarinssonar ok var þar 14 vetr. Hallr var maðr stórvitr ok minnigr: hann mundi þat, er Þangbrandr prestr skírði hann þrevetran; þat var vetri fyrr en kristni væri í lög tekin á Íslandi. Ari prestr var 12 vetra gamall, þá er Ísleifr biskup andaðist. Hallr fór milli landa ok hafði félag Ólafs konungs hins helga ok fékk af því uppreist mikla; var honum því kunnigt um ríki hans. En þá er Ísleifr biskup andaðist, var liðit frá falli Ólafs konungs Tryggvasonar nær 80 vetra. Hallr andaðist 9 vetrum síðar en Ísleifr biskup; þá var Hallr at vetratali níræðr ok 4 vetra; hann hafði gert bú í Haukadal þritugr ok bjó þar 60 vetra ok 4 vetr. Svá ritaði Ari. Teitr, son Ísleifs biskups, var med Halli í Haukadal at fóstri ok bjó þar síðan; hann lærði Ara prest, ok marga fræði sagði hann honum, þá er Ari ritaði síðan. Ari nam ok marga fræði at Þuríði, dóttur Snorra goða; hon var spök at viti, hon mundi Snorra föður sinn; en hann var þá nær hálffertugr, er kristni kom á Ísland, en andaðist einum vetri eptir fall Ólafs konungs hins helga. Þat var eigi undarligt, at Ari væri sannfróðr at fornum tíðindum, bæði hér ok utanlands, at hann hafði numit at gömlum mönnum ok vitrum, en var sjálfr námgjarn ok minnigr. En kvæðin þykkja mér sízt or stað færð, ef þau eru rétt kveðin ok skynsamliga upp tekin.

YNGLINGA SAGA.

---

1. *Hér segir frá landaskipan.*

Kringla heimsins, sú er mannfólkit byggir, er mjök vágskorin; ganga höf stór or útsjánum inn í jörðina. Er þat kunnigt, at haf gengr frá Nörvasundum ok alt út til Jórsalalands. Af hafinu gengr langr hafsbotn til landnorðrs, er heitir Svartahaf; þat skilr heimsþriðjungana: heitir fyrir austan Asía, en fyrir vestan kalla sumir Európa, en sumir Enea. En norðan at Svartahafi gengr Svíþjóð hin mikla eða hin kalda; Svíþjóð hina miklu kalla sumir menn eigi minni en Serkland hit mikla, sumir jafna henni við Bláland hit mikla. Hinn nörðri hlutr Svíþjóðar liggr úbygðr af frosti ok kulda, svá sem hinn syðri hlutr Blálands er auðr af sólar bruna. I Svíþjóð eru stórheruð mörg, þar eru ok margskonar þjóðir ok margar tungur: þar eru risar ok þar eru dvergar, þar eru ok blámenn, ok þar eru margskonar undarligar þjóðir, þar eru ok dýr ok drekar furðuliga stórir. Or norðri frá fjöllum þeim, er fyrir utan eru bygð alla, fellr á um Svíþjóð, sú er at réttu heitir Tanais; hon var forðum kölluð Tanakvísl eða Vanakvísl; hon kemr til sjávar inn í Svartahaf. Í Vanakvíslum var þá kallat Vanaland eða Vanaheimr. Sú á skilr heimsþriðjungana: heitir fyrir austan Asía, en fyrir vestan Európa.

2. *Frá Asíamönnum.*

Fyrir austan Tanakvísl í Asía var kallat Ásaland eða Ásaheimr, en höfuðborgin, er var í landinu, kölluðu þeir Ásgarð. En í borginni var höfðingi sá, er Óðinn var kallaðr; þar var blótstaðr mikill. Þat var þar siðr, at tólf hofgoðar váru œztir; skyldu þeir ráða fyrir blótum ok dómum manna í milli. Þat eru díar kallaðir eða dróttnar; þeim skyldi þjónostu veita ok lotning alt fólk. Óðinn var hermaðr mikill ok mjök víðförull ok eignaðist mörg ríki. Hann var svá sigrsæll, att í hverri orrostu fékk hann gagn, ok svá kom, at hans menn trúðu því, at hann ætti heimilan sigr í hverri orrostu. Þat var háttr hans, ef hann sendi menn sína til orrostu, eða aðrar sendifarar, at hann lagði áðr hendr í höfuð þeim, ok gaf þeim bjanak; trúðu þeir, at þá mundi þeim vel farast. Svá var ok um hans menn, hvar sem þeir váru í nauðum staddir á sjá eða landi, þá kölluðu þeir á nafn hans, ok þótti iafnan fá af því fró; þar þóttust þeir eiga alt traust, er hann var. Hann fór opt svá langt í brott, at hann dvaldist í ferðinni mörg misseri.

3. *Frá brœðrum Óðins.*

Óðinn átti tvá brœðr, hét annarr Vé, en annarr Vili; þeir brœðr hans stýrðu ríkinu, þá er hann var í brottu. Þat var eitt sinn, þá er Óðinn var farinn langt í brott ok hafði lengi dvalzt, at Ásum þótti örvænt hans heim; þá tóku brœðr hans at skipta arfi hans, en konu hans Frigg géngu þeir báðir at eiga. En litlu síðar kom Óðinn heim, tók hann þá við konu sinni.

4. *Úfriðr við Vani.*

Óðinn fór með her á hendr Vönum, en þeir urðu vel við ok vörðu land sitt, ok höfðu ymsir sigr; herjuðu hvárir á land annarra ok gerðu skaða. En er þat leiddist

hvárumtveggjum, lögðu þeir milli sín sættarstefnu, ok gerðu frið ok seldust gíslar. Féngu Vanir sína hina ágæztu menn, Njörd hinn auðga ok son hans Frey, en Æsir þar í mót þann er Hœnir hét, ok kölluðu hann allvel til höfðingja fallinn. Hann var mikill maðr ok hinn vænsti. Með honum sendu Æsir þann er Mímir hét, hann var hinn vitrasti maðr; en Vanir féngu þar í mót þann er spakastr var í þeirra flokki, sá hét Kvásir. En er Hœnir kom í Vanaheim, þá var hann þegar höfðingi gerr; Mímir kendi honum ráð öll. En er Hœnir var staddr á þingum eða stefnum, svá at Mímir var eigi nær, ok kœmi nökkur vandamál fyrir hann, þá svaraði hann æ hinu sama: ráði aðrir, sagði hann. Þá grunaði Vani, at Æsir mundi hafa falsat þá í mannaskiptinu; þá tóku þeir Mími ok hálshjoggu, ok sendu höfuðit Ásum. Óðinn tók höfuðit ok smurði urtum, þeim er eigi mátti fúna, ok kvað þar yfir galdra, ok magnaði svá, at þat mælti við hann ok sagði honum marga leynda hluti. Njörð ok Frey setti Óðinn blótgoða, ok váru þeir Díar með Ásum. Dóttir Njarðar var Freyja, hon var blótgyðja, ok hon kendi fyrst með Ásum seið, sem Vönum var títt. Þá er Njörðr var með Vönum, þá hafði hann átta systur sína, því at þat váru þar lög; váru þeirra börn Freyr ok Freyja. En þat var bannat með Ásum at byggja svá náit at frændsemi.

5. *Óðinn skipti ríki ok frá Gefjon.*

Fjallgarðr mikill gengr af landnorðri till útsuðrs; sá skilr Svíþjóð hina miklu ok önnur ríki. Fyrir sunnan fjallit er eigi langt til Tyrklands; þar átti Óðinn eignir stórar. I þann tíma fóru Rúmverja höfðingjar víða um heiminn, ok brutu undir sik allar þjóðir, en margir höfðingjar flýðu fyrir þeim úfriði af eignum sínum. En fyrir því at Óðinn var forspár ok fjölkunnigr, þá vissi hann, at hans afkvæmi mundi um norðrhálfu heimsins byggja. Þá setti hann brœðr sína Vé ok Vila yfir Ásgarð; en hann fór, ok Díar allir með honum ok mikit mannfólk.

Fór hann fyrst vestr í Garðaríki, ok þá suðr í Saxland. Hann átti marga sonu; hann eignaðist ríki víða um Saxland, ok setti þar sonu sína til landsgæzlu. Þá fór hann norðr til sjávar ok tók sér bústad í ey einni; þar heitir nú Óðinsey í Fjóni. Þá sendi hann Gefjon norðr yfir sundit á landaleitan; þá kom hon til Gylfa, ok gaf hann henni eitt plógsland. Þá fór hon í Jötunheima, ok gat þar 4 sonu við jötni nökkurum; hon brá þeim í yxna líki, ok fœrði þá fyrir plóginn ok dró landit út á hafit ok vestr gegnt Óðinsey, ok er þat kölluð Selund; þar bygði hon síðan. Hennar fékk Skjöldr, son Óðins; þau bjoggu at Hleiðru. Þar er vatn eða sjár eptir, þat er kallaðr Lögrinn. Svá liggja firðir í Leginum, sem nes í Selundi. Svá kvað Bragi hinn gamli:

Gefjon dró frá Gylfa
glöð, djúpröðuls öðla,
svá at af renniröknum
rauk, Danmarkar auka;
báru yxn, ok átta
ennitungl, þar er géngu
fyrir vineyjar víðri
valrauf, fjögur höfuð.

En er Óðinn spurði, at góðir landskostir váru austr at Gylfa, fór hann þannog, ok gerðu þeir Gylfi sætt sína, því at Gylfi þóttist eigi krapt til hafa til mótstöðu við Ásuna. Mart áttust þeir Óðinn við ok Gylfi í brögðum ok sjónhverfingum, ok urðu Æsir jafnan ríkri. Óðinn tók sér bústað við Löginn, þar sem nú eru kallaðar fornu Sigtúnir, ok gerði þar mikit hof ok blót eptir siðvenju Ásanna. Hann eignaðist þar lönd svá vítt sem hann lét heita Sigtúnir. Hann gaf bústaði hofgoðunum: Njörðr bjó í Nóatúnum, en Freyr at Uppsölum, Heimdallr at Himinbjörgum, Þórr á Þrúðvangi, Baldr á Breiðabliki; öllum fékk hann þeim góða bólstaði.

6. *Frá atgervi Óðins.*

Þá er Ásaóðinn kom á norðrlönd, ok með honum Díar, er þat sagt með sannyndum, at þeir hófu ok kendu íþróttir, þær er menn hafa lengi síðan með farit. Óðinn var göfgastr af öllum, ok af honum námu þeir allir

íþróttirnar: því at hann kunni fyrst allar ok þó flestar. En þat er at segja, fyrir hverja sök hann var svá mjök tignaðr, þá báru þessir hlutir til: hann var svá fagr ok göfugligr álitum, þá er hann sat með vinum sínum, at öllum hló hugr við; en þá er hann var í her, þá sýndist hann grimmligr sínum úvinum. En þat bar til þess, at hann kunni þær íþróttir, at hann skipti litum ok líkjum, á hverja lund er hann vildi; önnur var sú, at hann talaði svá snjalt ok slétt, at öllum er á heyrðu þótti þat eina satt; mælti hann alt hendingum, svá sem nú er þat kveðit, er skáldskapr heitir. Hann ok hofgoðar hans heita ljóðasmiðir, því at sú íþrótt hófst af þeim í norðrlöndum. Óðinn kunni svá gera, at í orrostum urðu úvinir hans blindir eða daufir eða óttafullir, en vápn þeirra bitu eigi heldr en vendir; en hans menn fóru brynjulausir ok váru galnir sem hundar eða vargar, bitu í skjöldu sína, váru sterkir sem birnir eða griðungar; þeir drápu mannfólkit, en hvártki eldr né járn orti á þá. Þat er kallaðr berserksgangr.

7. *Frá íþróttum Óðins.*

Óðinn skipti hömum; lá þá búkrinn sem sofinn eða dauðr, en hann var þá fugl eða dýr, fiskr eða ormr, ok fór á einni svipstund á fjarlæg lönd, at sínum erendum eða annarra manna. Þat kunni hann enn at gera með orðum einum, at slökkva eld ok kyrra sjá, ok snúa vindum hverja leið er hann vildi. Óðinn átti skip, þat er Skiðblaðnir hét, er hann fór á yfir höf stór, en þat mátti vefja saman sem dúk. Óðinn hafði með sér höfuð Mímis, ok sagði þat honum mörg tíðindi or öðrum heimum. En stundum vakti hann upp dauða menn or jörðu, eða settist undir hanga; fyrir því var hann kallaðr drauga dróttinn eða hanga dróttinn. Hann átti hrafna tvá, er hann hafði tamit við mál; flugu þeir víða um lönd ok sögðu honum mörg tíðindi. Af þessum hlutum varð hann stórliga fróðr. Allar þessar íþróttir kendi hann með

rúnum ok ljóðum, þeim er galdrar heita; fyrir því eru Æsir kallaðir galdrasmiðir. Óðinn kunni þá íþrótt, er mestr máttr fylgði, ok framdi sjálfr, er seiðr heitir. En af því mátti hann vita örlög manna ok úorðna hluti, svá ok at gera mönnum-bana eða úhamingju eða vanheilindi, svá ok at taka frá mönnum vit eða afl ok gefa öðrum. En þessi fjölkyngi, er framit er, fylgir svá mikil ergi, at eigi þótti karlmönnum skamlaust við at fara, ok var gyðjunum kend sú íþrótt. Óðinn vissi um alt jarðfé, hvar fólgit var, ok hann kunni þau ljóð, er upp laukst fyrir honum jörðin, ok björg ok steinar, ok haugarnir, ok batt hann með orðum einum þá er fyrir bjoggu, ok gékk inn ok tók þar slíkt er hann vildi. Af þessum kröptum varð hann mjök frægr; úvinir hans óttuðust hann, en vinir hans treystust honum, ok trúðu á krapt hans ok á sjálfan hann. En hann kendi flestar íþróttir sínar blótgoðunum; váru þeir næst honum um allan fróðleik ok fjölkyngi. Margir aðrir námu þó mikit af, ok hefir þaðan af dreifzt fjölkyngin víða ok haldizt lengi. En Óðin ok þá höfðingja tólf blótuðu menn, ok kölluðu goð sín ok trúðu á lengi síðan. Eptir Óðins nafni var kallaðr Auðun, ok hétu menn svá sonu sína, en af Þórs nafni er kallaðr Þórir eða Þórarinn, eða dregit af öðrum heitum til, svá sem Steinþórr eða Hafþórr, eða enn breytt á fleiri vega.

8. *Lagasetning Óðins.*

Óðinn setti lög í landi sínu, þau er gengit höfðu fyrr með Ásum. Svá setti hann, at alla dauða menn skyldi brenna ok bera á bál með þeim eign þeirra; sagði hann svá, at með þvílíkum auðœfum skyldi hverr koma til Valhallar, sem hann hafði á bál; þess skyldi hann ok njóta, er hann sjálfr hafði í jörð grafit: en öskuna skyldi bera út á sjá eða grafa niðr í jörð. En eptir göfga menn skyldi haug gera til minningar; en eptir alla þá menn, er nökkut mannsmót var at, skyldi reisa bautasteina; ok hélzt sá siðr lengi síðan. Þá skyldi blóta í móti vetri til

árs, en at miðjum vetri blóta til gróðrar, hit þriðja at sumri, þat var sigrblót. Um alla Svíþjóð guldu menn Óðni skatt, penning fyrir nef hvert, en hann skyldi verja land þeirra fyrir úfriði ok blóta þeim til árs.

9. *Kvánfang Njarðar.*

Njörðr fékk konu þeirrar, er Skaði hét, hon vildi ekki við hann samfarar eiga, ok giptist síðan Óðni. Áttu þau marga sonu: einn þeirra hét Sæmingr, um hann orti Eyvindr skáldaspillir þetta:

Þann, skaldblœtr!
skattfœri gat
ása niðr
við járnviðju,
þá er þau meir
í Manheimum
skatna vinr
ok Skaði bygðu;
sævar beins
ok sonu marga
öndurdís
við Óðni gat.

Til Sæmings taldi Hákon jarl hinn ríki langfeðgakyn sitt. Þessa Svíþjóð kölluðu þeir Manheima, en hina miklu Svíþjóð kölluðu þeir Goðheima; or Goðheimum sögðu þeir mörg tíðindi ok mörg undr.

10. *Dauði Óðins.*

Óðinn varð sóttdauðr í Svíþjóð; ok er hann var at kominn bana, lét hann marka sik geirsoddi ok eignaði sér alla vápndauða menn; sagði hann sik mundu fara í Goðheim ok fagna þar vinum sínum. Nú hugðu Svíar, at hann væri kominn í hinn forna Ásgarð, ok mundi þar lifa at eilífu. Hófst þá at nýju átrúnaðr við Óðin ok áheit. Opt þótti Svíum hann vitrast sér, áðr stórar orrostur yrði, gaf hann þá sumum sigr, en sumum bauð hann til sín; þótti hvárrtveggi kostr góðr. Óðinn var brendr dauðr, ok var sú brenna ger allveglig. Þat var trúa þeirra, at því hæra sem reykinn lagði í loptit upp, at því háleitari væri sá í himninum, er brennuna átti, ok því auðgari, er meira fé brann með honum.

11. *Frá Nirði.*

Njörðr af Nóatúnum gerðist þá valdsmaðr yfir Svíum, ok hélt upp blótum; hann kölluðu Svíar þá dróttin sinn; tók hann þá skattgjafir af þeim. Á hans dögum var friðr allgóðr ok allskonar ár svá mikit, at Svíar trúðu því, at Njörðr réði fyrir ári ok fyrir fésælu manna. Á hans dögum dó flestir Díar, ok váru allir blótaðir ok brendir síðan. Njörðr varð sóttdauðr, lét hann ok marka sik Óðni, áðr hann dó; Svíar brendu hann ok grétu allmjök yfir leiði hans.

12. *Dauði Freys.*

Freyr tók þá ríki eptir Njörð; var hann kallaðr dróttinn yfir Svíum ok tók skattgjafir af þeim; hann var vinsæll ok ársæll sem faðir hans. Freyr reisti at Uppsölum hof mikit, ok setti þar höfuðstað sinn; lagði þar til allar skyldir sínar, lönd ok lausa aura; þá hófst Uppsala auðr, ok hefir haldizt æ síðan. Á hans dögum hófst Fróða friðr, þá var ok ár um öll lönd: kendu Svíar þat Frey. Var hann því meir dýrkaðr en önnur goðin, sem á hans dögum varð landsfólkit auðgara en fyrr af friðinum ok ári. Gerðr Gýmis dóttir hét kona hans; sonr þeirra hét Fjölnir. Freyr hét Yngvi öðru nafni; Yngva nafn var lengi síðan haft í hans ætt fyrir tignarnafn, ok Ynglingar váru síðan kallaðir hans ættmenn. Freyr tók sótt; en er at honum leið sóttin, leituðu menn sér ráðs, ok létu fá menn til hans koma, en bjoggu haug mikinn, ok létu dyrr á ok 3 glugga. En er Freyr var dauðr, báru þeir hann leyniliga í hauginn, ok sögðu Svíum at hann lifði, ok varðveittu hann þar 3 vetr. En skatt öllum heltu þeir í hauginn, í einn glugg gullinu, en í annan silfrinu, í hinn þriðja eirpenningum. Þá hélzt ár ok friðr.

13. *Frá Freyju ok dætrum hennar.*

Freyja hélt þá upp blótum, því at hon ein lifði þá eptir goðanna, ok varð hon þá hin frægsta, svá at með hennar nafni skyldi kalla allar konur tignar, svá sem nú heita frúvor. Svá heitir ok hver freyja yfir sinni eign, en sú húsfreyja, er bú á. Freyja var heldr marglynd; Óðr hét bóndi hennar, dœtr hennar hétu Hnoss ok Gersemi; þær váru fagrar mjök: af þeirra nafni eru svá kallaðir hinir dýrstu gripir. Þá er allir Svíar vissu, at Freyr var dauðr, en hélzt ár ok friðr, þá trúðu þeir, at svá mundi vera, meðan Freyr væri á Svíþjóð, ok vildu eigi brenna hann, ok kölluðu hann veraldar goð ok blótuðu mest til árs ok friðar alla ævi síðan.

14. *Dauði Fjölnis konungs.*

Fjölnir, son Yngvifreys, réð þá fyrir Svíum ok Uppsala auð; hann var ríkr ok ársæll ok friðsæll. Þá var Friðfróði at Hleiðru; þeirra í millum var heimboð ok vingan. Þá er Fjölnir fór til Fróða á Selund, þá var þar fyrir búin veizla mikil ok boðit til víða um lönd. Fróði átti mikinn húsabœ; þar var gert ker mikit margra alna hátt, ok okat með stórum timbrstokkum; þat stóð í undirskemmu, en lopt var yfir uppi, ok opit gólfþilit, svá at þar var niðr helt leginum, en kerit blandit fult mjaðar; þar var drykkr furðu sterkr. Um kveldit var Fjölni fylgt til herbergis í hit næsta lopt, ok hans sveit með honum. Um nóttina gékk hann út í svalir at leita sér staðar, var hann svefnœrr ok dauðadrukkinn. En er hann snerist aptr til herbergis, þá gékk hann fram eptir svölunum ok til annarra loptdura ok þar inn, misti þá fótum ok féll í mjaðarkerit, ok týndist þar. Svá segir Þjóðólfr hinn hvinverski:

Varð framgengt,
þar er Fróði bjó,
feigðar orð,
er at Fjölni kom:

ok sikling
Svigðis geira
vágr vindlauss
um viða skyldi.

15. *Frá Svegði.*

Svegðir tók ríki eptir föður sinn; hann strengði þess heit at leita Goðheims ok Óðins hins gamla. Hann fór með 12 menn víða um heiminn, hann kom út í Tyrkland ok í Svíþjóð hina miklu ok hitti þar marga frændr sína ok vini, ok var í þeirri för 5 vetr. Þá kom hann aptr til Svíþjóðar, dvaldist hann þá enn heima um hríð. Hann hafði fengit konu þá er Vana hét út í Vanaheimi; var þeirra son Vanlandi. Svegðir fór enn at leita Goðheims. Ok í austanverðri Svíþjóð heitir bœr mikill at Steini, þar er steinn svá mikill sem stór hús. Um kveldit eptir sólarfall, þá er Svegðir gékk frá drykkju til svefnbúrs, sá hann til steinsins, at dvergr sat undir steininum. Svegðir ok hans menn váru mjök druknir ok runnu til steinsins. Dvergrinn stóð í durum ok kallaði á Svegði, bað hann þar inn ganga, ef hann vildi Óðin hitta. Svegðir hljóp í steininn; en steinninn laukst þegar aptr, ok kom Svegðir eigi aptr. Svá segir Þjóðólfr hinn hvinverski:

En dagskjarr
Durnis niðja
salvörðuðr
Svegði vélti,
þá er í stein
hinn stórgeði

dulsa konr
ept dvergi hljóp;
ok sal bjartr
þeirra Sökmímis
jötunbygðr
við jöfri gein.

16. *Frá Vanlanda.*

Vanlandi hét son Svegðis, er ríki tók eptir hann ok réð fyrir Uppsala auð; hann var hermaðr mikill, ok hann fór viða um lönd. Hann þá vetrvist á Finnlandi með Snjá hinum gamla, ok fékk þar dóttur hans Drífu. En at vári fór hann á brott, en Drífa var eptir, ok hét hann at koma aptr á þriggja vetra fresti; en hann kom eigi á 10 vetrum. Þá sendi Drífa eptir Huld seiðkonu, en sendi Vísbur, son þeirra Vanlanda, til Svíþjóðar. Drífa keypti at Huld seiðkonu, at hon skyldi síða Vanlanda til Finn-

lands, eða deyða hann at öðrum kosti. En er seiðr var framiðr, þá var Vanlandi at Uppsölum; þá gerði hann fúsan at fara til Finnlands, en vinir hans ok ráðamenn bönnuðu honum, ok sögðu at vera mundi fjölkyngi Finna í farfýsi hans. Þá gerðist honum svefnhöfugt, ok lagðist hann till svefns. En er hann hafði lítt sofnat, kallaði hann ok sagði, at mara trað hann. Menn hans fóru til ok vildu hjálpa honum; en er þeir tóku uppi til höfuðsins, þá trað hon fótleggina, svá at nær brotnuðu; þá tóku þeir til fótanna, þá kafði hon höfuðit, svá at þar dó hann. Svíar tóku lík hans, ok var hann brendr við á þá er Skúta heitir. Þar váru settir bautasteinar hans. Svá segir Þjóðólfr:

En á vit
Vilja bróður
vitta vættr
Vanlanda kom;
þá tröllkund
um troða skyldi
liðs grímhildr
ljóna bága;
ok sá brann
á beði Skútu
menglötuðr,
er mara kvaldi.

17. *Dauði Vísburs.*

Vísburr tók arf eptir Vanlanda föður sinn; hann gékk at eiga dóttur Auða hins auðga ok gaf henni at mundi þrjá stórbœi ok gullmen. Þau áttu 2 sonu, Gisl ok Öndur. En Vísburr lét hana eina ok fékk annarrar konu; en hon fór til föður síns með sonu sína. Vísburr átti son er Dómaldi hét; stjúpmóðir Dómalda lét síða at honum úgæfu. En er synir Vísburs váru 12 vetra ok 13, fóru þeir á fund hans ok heimtu mund móður sinnar, en hann vildi eigi gjalda. Þá mæltu þeir, at gullmenit skyldi verða at bana hinum bezta manni í ætt hans, ok fóru í brott ok heim. Þá var enn fengit at seið ok siðit til þess, at þeir skyldu mega drepa föður sinn. Þá sagði Huldr völva þeim, at hon mundi svá síða, ok þat með, at ættvíg skyldu ávalt vera í ætt þeirra Ynglinga síðan. Þeir játtu því. Eptir

þat sömnuðu þeir liði, ok kómu at Vísbur um nótt á úvart ok brendu hann inni. Svá kvað Þjóðólfr:

Ok Vísburs
vilja byrði
sjávar niðr
svelgja knátti,
þá er meinþjóf
markar öttu
setrverjendr
á sinn föður;
ok allvald
í arinkjóli
glóða garmr
glymjandi beit.

18. *Dauði Dómalda.*

Dómaldi tók arf eptir föður sinn Vísbur, ok réð löndum. Á hans dögum gerðist í Svíþjóð sultr mikill ok seyra. Þá efldu Svíar blót stór at Uppsölum; hit fyrsta haust blótuðu þeir yxnum, ok batnaði ekki árferð at heldr. En annat haust hófu þeir mannblót, en árferð var söm eða verri. En hit þriðja haust kómu Svíar fjölment til Uppsala, þá er blót skyldu vera. Þá áttu höfðingjar ráðagerð sína; ok kom þat ásamt með þeim, at hallærit mundi standa af Dómalda konungi þeirra, ok þat með, at þeir skyldu honum blóta til árs sér, ok veita honum atgöngu ok drepa hann, ok rjóða stalla með blóði hans. Ok svá gerðu þeir. Svá segir Þjóðólfr:

Hitt var fyrr
at fold ruðu
sverðberendr
sínum dróttni,
ok landherr
á lífs vanan
dreyrug vápn
Dómalda bar.
Þá er árgjörn
Jóta dólgi
Svía kind
um sóa skyldi.

19. *Dauði Dómars.*

Dómarr hét sonr Dómalda, er þar næst réð ríki; hann réð lengi fyrir löndum, ok var þá góð árferð ok friðr um hans daga. Frá honum er ekki sagt annat, en hann varð sóttdauðr at Uppsölum, ok var fœrðr á Fyrisvöllu ok brendr þar á árbakkanum, ok eru þar bautasteinar hans. Svá segir Þjóðólfr:

Ok ek þess opt
um Yngva hrör
fróða menn
um fregit hafða,
hvar Dómarr
á dynjanda
bana Hálfs
um borinn væri.
Nú ek þat veit
at verkbitinn
Fjölnis niðr
við Fyri brann.

20. *Dauði Dyggva.*

Dyggvi hét son hans, er þar næst réð löndum, ok er frá honum ekki sagt annat, en hann varð sóttdauðr. Svá segir Þjóðólfr:

Kveðkat ek dul
nema Dyggva hrör
Glitnis gná
at gamni hefir;
því at jóðís
Úlfs ok Narfa
konungamann
kjósa skyldi;
ok allvald
Yngva þjóðar
Loka mær
um leikinn hefir.

Móðir Dyggva var Drótt, dóttir Danps konungs, sonar Rígs, er fyrstr var konungr kallaðr á danska tungu; hans ættmenn höfðu ávalt síðan konungsnafn fyrir hit œzta tignarnafn. Dyggvi var fyrstr konungr kallaðr sinna ættmanna; en áðr váru þeir dróttnar kallaðir, en konur þeirra dróttningar, en drótt hirðsveitin. En Yngvi eða Ynguni var kallaðr hverr þeirra ættmanna alla ævi, en Ynglingar allir saman. Drótt dróttning var systir Dans konungs hins mikilláta, er Danmörk er við kend.

21. *Frá Dag spaka.*

Dagr hét son Dyggva konungs, er konungdóm tók eptir hann; hann var maðr svá spakr, at hann skildi fugls rödd. Hann átti spörr einn, er honum sagði mörg tíðindi; flaug hann á ymsi lönd. Þat var eitt sinn, at spörrinn flaug á Reiðgotaland, á bœ þann, er á Vörva heitir; hann flaug í akr karls ok fékk þar matar. Karl kom þar ok tók upp stein ok laust spörrinn til bana. Dagr konungr varð illa við, er spörrinn kom eigi heim; gékk hann þá

til sónarblóts til fréttar, ok fékk þau svör, at spörr hans var drepinn á Vörva. Síðan bauð hann út her miklum ok fór til Gotlands; en er hann kom á Vörva, gékk hann upp með her sinn ok herjaði: fólkit flýði víðs vegar undan. Dagr konungr sneri herinum til skipa, er kveldaði, ok hafði hann drepit mart fólk ok mart handtekit. En er þeir fóru yfir á nökkura, þar sem heitir Skjótansvað eða Vápnavað, þá rann fram ór skógi einn verkþræll á árbakkann ok skaut heytjúgu í lið þeirra, ok kom í höfuð konungi skotit; féll hann þegar af hestinum ok fékk bana. Fóru menn hans aptr til Svíþjóðar. Í þann tíma var sá höfðingi gramr kallaðr er herjaði, en hermennirnir gramir. Svá segir Þjóðólfr:

Frá ek at Dagr
dauða orði
frægðar fúss
um fara skyldi,
þá er valteins
til Vörva kom
spakfrömuðr
spörs at hefna.

Ok þat orð
á Austrvega
vísa ferð
frá vígi bar,
at þann gram
um geta skyldi
slönguþref
Sleipnis verðar.

22. *Frá Agna.*

Agni hét son Dags, er konungr var eptir hann, ríkr maðr ok ágætr, hermaðr mikill, atgervimaðr mikill um alla hluti. Þat var eitt sumar, er Agni konungr fór með her sinn á Finnland, gékk þar upp ok herjaði. Finnar drógu saman lið mikit ok fóru til orrostu. Frosti er nefndr höfðingi þeirra. Varð þar orrosta mikil, ok fékk Agni konungr sigr; þar féll Frosti ok mikit lið með honum. Agni konungr fór herskildi um Finnland, ok lagði undir sik ok fékk stórmikit herfang. Hann tók ok hafði með sér Skjálf, dóttur Frosta, ok Loga bróður hennar. En er hann kom austan, lagði hann til Stokksunda; hann setti tjöld sín suðr á fitina, þar var þá skógr. Agni konungr

átti þá gullmenit, þat er Vísburr hafði átt. Agni konungr gékk at eiga Skjálf. Hon bað konung at gera erfi eptir föður sinn. Hann bauð þá til sín mörgum ríkismönnum ok gerði veizlu mikla; hann var allfrægr orðinn af för þessi. Þá váru þar drykkjur miklar; en er Agni konungr gerðist drukkinn, þá bað Skjálf hann gæta vel mensins, er hann hafði á hálsi. Hann tók til ok batt ramliga menit á háls sér, áðr hann géngi at sofa; en landtjaldit stóð við skóginn ok hátt tré yfir tjaldinu, þat er skýla skyldi við sólarhita. En er Agni konungr var sofnaðr, þá tók Skjálf digrt snœri ok festi undir menit. Menn hennar slógu þá tjaldstöngunum, en köstuðu lykkju snœrisins upp í limar trésins, drógu síðan, svá at konungr hékk næst uppi við limar; ok var þat hans bani. Skjálf ok hennar menn hljópu á skip ok reru í brott. Agni konungr var þar brendr, ok er þar síðan kölluð Agnafit á austanverðum Taurinum vestr frá Stokksundi. Svá segir Þjóðólfr:

Þat tel ek undr,
ef Agna her
Skjálfar ráð
at sköpum þóttu,
þá er gœðing
með gullmeni

Loga dís
at lopti hóf,
hinn er við Taur
temja skyldi
svalan hest
Signýjar vers.

23. *Frá Alreki ok Eiríki.*

Alrekr ok Eiríkr hétu synir Agna, er konungar váru eptir hann; þeir váru ríkir menn ok hermenn miklir ok íþróttamenn. Þat var siðvenja þeirra at ríða hesta, temja bæði við gang ok við hlaup; kunnu þeir þat allra manna bezt; lögðu þeir á þat hit mesta kapp, hverr betr reið eða betri hesta átti. Þat var eitt sinn, att þeir brœðr riðu tveir frá öðrum mönnum með hina beztu hesta sína, ok riðu út á völlu nökkura ok kómu eigi aptr. Var þeirra leita farit, ok funnust þeir báðir dauðir, ok lamit höfuð á báðum; en ekki vápn höfðu þeir nema bitlana af hest-

unum, ok þat hyggja menn, at þeir hafi drepizt þar með. Svá segir Þjóðólfr:

Féll Alrekr
þar er Eiríki
bróður vápn
at bana urðu,
ok hnakkmars
með höfuðfetlum

Dags frændr
um drepask kváðu.
Fráat maðr áðr
eykja gervi
Freys afspring
í fólk hafa.

24. *Frá Álfi ok Yngva.*

Yngvi ok Álfr váru synir Alreks, er konungdóm tóku í Svíþjóð þar næst. Var Yngvi hermaðr mikill ok allsigrsæll, fríðr ok íþróttamaðr hinn mesti, sterkr ok hinn snarpasti í orrostu, mildr af fé ok gleðimaðr mikill. Af slíku öllu varð hann frægr ok vinsæll. Álfr konungr bróðir hans sat at löndum ok var ekki í hernaði, hann var kallaðr Elfsi, hann var maðr þögull, ríklundaðr ok úþýðr. Móðir hans hét Dageiðr, dóttir Dags konungs hins ríka, er Döglingar eru frá komnir. Álfr konungr átti konu er Bera hét, kvenna fríðust ok skörungr mikill, gleðimaðr hinn mesti. Yngvi Alreksson var þá enn eitt haust kominn or víkingu til Uppsala, ok var þá hinn frægsti. Hann sat opt við drykkju lengi um kveldum; Álfr konungr gékk opt snimma at sofa. Bera dróttning sat opt lengi á kveldum, ok hjöluðu þau Yngvi sín í milli. Álfr ræddi opt um, bað hana fara fyrr at sofa, sagði at hann vildi ekki vaka eptir henni. Hon svaraði ok sagði, at sú kona væri sæl, er heldr skyldi eiga Yngva en Álf; hann reiddist því mjök, er hon mælti þat opt. Eitt kveld gékk Álfr inn í höllina, þá er þau Yngvi ok Bera sátu í hásæti ok töluðust viðr; hafði Yngvi um kné sér mæki; menn váru mjök druknir ok gafu engan gaum, at konungrinn kom inn. Álfr konungr gékk at hásætinu ok brá sverði undan skikkju sinni ok lagði í gegnum Yngva bróður sinn. Yngvi hljóp upp, ok brá mækinum ok hjó Álf banahögg, ok féllu þeir báðir dauðir á gólfit.

Váru þeir Álfr ok Yngvi heygðir á Fyrisvöllum. Svá segir Þjóðólfr:

Ok varð hinn,
er Álfr um vá,
vörðr véstalls
um veginn liggja,
er döglingr
dreyrgan mæki
öfundgjarn
á Yngva rauð.

Vara þat bært,
at Bera skyldi
valsœfendr
vígs um hvetja,
þá er brœðr tveir
at bönum urðusk
úþurfendr
um ábrýði.

25. *Fall Hugleiks konungs.*

Hugleikr hét son Álfs, er konungdóm tók yfir Svíum eptir þá brœðr, því at synir Yngva váru þá börn at aldri. Hugleikr konungr var engi hermaðr, ok sat hann at löndum í kyrrsæti; hann var auðigr mjök ok sínkr af fé. Hann hafði mjök í hirð sinni allskonar leikara, harpara ok gígjara ok fiðlara; hann hafði ok með sér seiðmenn ok allskonar fjölkunnigt fólk. Haki ok Hagbarðr hétu brœðr tveir, ok váru ágætir mjök. Þeir váru sjákonungar ok höfðu lið mikit, fóru stundum báðir samt, en stundum sér hvárr þeirra: margir kappar váru með hvárumtveggja þeirra. Haki konungr fór með her sinn til Svíþjóðar á hendr Hugleiki konungi, en Hugleikr konungr samnaði her fyrir; þá kómu til liðs við hann brœðr tveir, Svipdagr ok Geigaðr, ágætir menn báðir ok hinir mestu kappar. Haki konungr hafði með sér 12 kappa, þar var þá Starkaðr hinn gamli með honum; Haki konungr var ok hinn mesti kappi. Þeir hittust á Fyrisvöllum; varð þar orrosta mikil, féll brátt lið Hugleiks konungs. Þá sóttu fram kapparnir Svipdagr ok Geigaðr; en kappar Haka géngu 6 á móti hvárum þeirra, ok urðu þeir handteknir. Þá gékk Haki konungr inn í skjaldborg at Hugleiki konungi, ok drap hann þar ok sonu hans tvá. Eptir þat flýðu Svíar, en Haki konungr lagði nú lönd undir sik ok gerðist konungr yfir Svíum. Hann sat þá at löndum 3

vetr, en í því kyrrsæti fóru kappar hans frá honum ok í víking ok féngu sér svá fjár.

26. *Dauði Guðlaugs konungs.*

Jörundr ok Eiríkr váru synir Yngva Alrekssonar; þeir lágu úti á herskipum þessa hríð alla, ok váru hermenn miklir. Á einu sumri herjuðu þeir í Danmörk, ok þá hittu þeir Guðlaug Háleygja konung ok áttu við hann orrostu; ok lauk svá, at skip Guðlaugs var hroðit, en hann varð handtekinn. Þeir fluttu hann til lands á Straumeyjarnes ok hengðu hann þar. Urpu menn hans þar haug eptir hann. Svá segir Eyvindr skáldaspillir:

En Guðlaugr
grimman tamdi,
við ofrkapp
Austrkonunga,
Sigars jó,
er synir Yngva
menglötuð
við meið reiddu.

Ok náreiðr
á nesi drúpir
Vinga meiðr,
þar er víkr deilir.
Þar er fjölkunnt
um fylkis hrör
steini merkt
Straumeyjarnes.

27. *Frá Haka konungi.*

Eiríkr ok Jörundr brœðr urðu af verki þessu frægir mjök, þóttust þeir miklu meiri menn en áðr. Þeir spurðu at Haki konungr í Svíþjóð hafði sent frá sér kappa sína; þá halda þeir til Svíþjóðar, ok draga síðan her at sér. En er Svíar spyrja, at Ynglingar eru þar komnir, þá drífr úgrynni liðs til þeirra. Síðan leggja þeir í Löginn upp ok halda til Uppsala á hendr Haka konungi; en hann ferr á móti þeim á Fyrisvöllu, ok hafði lið miklu minna. Varð þar mikil orrosta, gékk Haki konungr svá hart fram, at hann feldi þá alla, er honum váru næstir, ok at lyktum feldi hann Eirík konung ok hjó niðr merki þeirra brœðra. Þá flýði Jörundr konungr til skipa, ok alt lið hans. Haki konungr fékk svá stór sár, at hann sá, at hans lífdagar mundu eigi langir verða. Þá lét hann taka

skeið, er hann átti, ok lét hlaða dauðum mönnum ok vápnum, lét þá flytja út til hafs ok leggja stýri í lag ok draga upp segl, en leggja eld í tyrvið ok gera bál á skipinu. Veðr stóð af landi. Haki var þá atkominn dauða eða dauðr, er hann var lagiðr á bálit. Sigldi skipit síðan loganda út í haf, ok var þetta allfrægt lengi síðan.

28. *Dauði Jőrundar.*

Jörundr son Yngva konungs var konungr at Uppsölum, hann réð þá löndum ok var optliga á sumrum í hernaði. Á einhverju sumri fór hann með her sinn til Danmerkr; hann herjaði á Jótland ok fór um haustit inn í Limafjörð ok herjaði þar; hann lá liði sínu í Oddasundi. Þá kom þar með her mikinn Gýlaugr Háleygja konungr, son Guðlaugs konungs, er fyrr var getit; hann leggr til orrostu við Jörund. En er landsmenn urðu þess varir, drífa þeir til or öllum áttum, bæði með stórum skipum ok smám. Verðr þá Jörundr konungr ofrliði borinn, ok hroðit skip hans; hljóp hann þá á sund, ok varð handtekinn ok leiddr á land upp. Lét þá Gýlaugr konungr reisa gálga, leiðir hann Jörund þar til ok lætr hengja hann. Lýkr svá hans ævi. Svá segir Þjóðólfr:

Varð Jörundr,
hinn er endr um dó,
lífs um lattr
í Limafirði,
þá er hábrjóstr
hörva Sleipnir

bana Guðlaugs
um bera skyldi;
ok Hagbarðs
hersa valdi
höðnu leif
at hálsi gékk.

29. *Dauði Auns konungs.*

Aun eða Áni hét son Jörundar, er konungr var yfir Svíum eptir föður sinn; hann var vitr maðr ok blótmaðr mikill; engi var hann hermaðr, hann sat at löndum. Í þann tíma er þessir konungar váru at Uppsölum, er nú var frá sagt, var yfir Danmörku fyrst Danr hinn mikilláti, hann varð allgamall; þá son hans Fróði hinn mikilláti

eða hinn friðsami; þá hans synir Hálfdan ok Friðleifr, þeir váru hermenn miklir. Hálfdan var eldri ok fyrir þeim um alt; hann fór með her sinn till Svíþjóðar á hendr Aun konungi, ok áttu þeir orrostur nökkurar, ok hafði Hálfdan jafnan sigr. Ok at lyktum flýði Aun konungr í vestra Gautland; þá hafði hann verit konungr yfir Uppsölum 5 vetr ok 20. Hann var ok í Gautalandi hálfan þriðja tug vetra, meðan Hálfdan konungr var at Uppsölum. Hálfdan konungr varð sóttdauðr at Uppsölum, ok er hann þar heygðr. Eptir þat kom Aun konungr enn till Uppsala, þá var hann sextugr. Þá gerði hann blót mikit, ok blét til langlífis sér, ok gaf Óðni son sinn, ok var honum blótit. Aun konungr fékk andsvör af Óðni, at hann skyldi enn lifa 60 vetr. Aun var þá enn konungr at Uppsölum 5 vetr ok 20. Þá kom Áli hinn frœkni með her sinn til Svíþjóðar, son Friðleifs konungs, á hendr Aun konungi, ok áttu þeir orrostur, ok hafði Áli jafnan sigr. Þá flýði Aun konungr í annat sinn ríki sitt, ok fór í vestra Gautland. Áli var konungr at Uppsölum 5 vetr ok 20, áðr Starkaðr hinn gamli drap hann. Eptir fall Ála fór Aun konungr apt til Uppsala ok réð þar ríkinu enn 5 vetr ok 20. Þá gerði hann enn blót mikit til langlífis sér, ok blótaði öðrum syni sínum. Þá sagði Óðinn honum, at hann skyldi æ lifa, meðan hann gæfi Óðni son sinn hit tíunda hvert ár, ok þat með, at hann skyldi heiti gefa nökkuru heraði í landi sínu eptir tölu sona sinna, þeirra er hann blótaði til Óðins. En þá er hann hafði blótat 7 sonum sínum, þá lifði hann 10 vetr, svá at hann mátti eigi ganga, var hann þá á stóli borinn. Þá blótaði hann hinum átta syni sínum, ok lifði hann þá enn 10 vetr, ok lá þá í kör. Þá blótaði hann hinum níunda syni sínum, ok lifði þá enn 10 vetr, þá drakk hann horn sem lébarn. Þá átti hann einn son éptir, ok vildi hann þá blóta þeim, ok þá vildi hann gefa Óðni Uppsali, ok þau heruð er þar liggja til, ok láta kalla þat Tíundaland. Svíar bönnuðu honum þat, ok varð þá

ekki blótit. Síðan andaðist Aun konungr, ok er hann heygðr at Uppsölum. Þat er síðan kölluð Ána-sótt, er maðr deyr verklauss af elli. Svá segir Þjóðólfr:

Knátti endr
at Uppsölum
Ánasótt
Aun um standa;
ok þrálífr
þiggja skyldi
jóðs aðal
öðru sinni.
Ok sveiðuðs
at sér hverfði
mækis hlut
hinn mjóvara,
er okhreins
áttunga rjóðr
lögðis odd
liggjandi drakk.
Máttit hárr
mæki hjarðar
austrkonungr
upp um halda.

30. *Fra Agli Tunnadólgi.*

Egill hét son Auns hins gamla, er konungr var eptir föður sinn í Svíþjóð; hann var engi hermaðr ok sat at löndum í kyrrsæti. Tunni hét þræll hans, er verit hafði með Ána hinum gamla féhirðir hans. En er Áni var andaðr, þá tók Tunni of lausafjár ok gróf í jörð niðr. En er Egill var konungr, þá setti hann Tunna með þrælum öðrum; hann kunni því stórilla ok hljóp í brott, ok með honum margir þrælar; ok tóku þá upp lausaféit, er Tunni hafði fólgit, gaf hann þat mönnum sínum, en þeir tóku hann til höfðingja. Síðan dreif til hans mikit illþýðisfólk; lágu þeir úti á mörkum, en stundum hljópu þeir í heruð ok ræntu menn eða drápu. Egill konungr spurði þetta, ok fór at leita þeirra með liði sínu; en er hann hafði tekit sér náttstað á einni nótt, þá kom þar Tunni með liði sínu, ok hljóp á þá úvara ok drap lið mikit af konungi. En er Egill konungr varð varr við úfrið, þá snerist hann til viðtöku ok setti upp merki sitt, en lið flýði mart frá honum. Þeir Tunni sóttu at djarfliga, sá þá Egill konungr engan annan sinn kost en flýja. Þeir Tunni ráku þá flóttann alt til skógar; síðan fóru þeir aptr í bygðina, herjuðu ok ræntu, ok fengu þá enga mótstöðu. Fé þat alt er Tunni tók í heraðinu, gaf hann liðsmönnum sínum;

varð hann af því vinsæll ok fjölmennr. Egill konungr samnaði her, ok fór til orrostu í móti Tunna; þeir börðust, ok hafði Tunni sigr, en Egill konungr flýði, ok lét lið mikit. Þeir Egill konungr ok Tunni áttu 8 orrostur, ok hafði Tunni sigr í öllum. Eptir þat flýði Egill konungr landit ok út í Danmörk á Selund til Fróða hins frœkna; hann hét Fróða konungi til liðs skatti af Svíum. Þá fékk Fróði honum her ok kappa sína. Fór þá Egill konungr til Svíþjóðar. En er Tunni spyrr þat, fór hann í móti honum með lið sitt. Varð þá orrosta mikil; þar féll Tunni, en Egill konungr tók þá við ríki sínu, en Danir fóru aptr. Egill konungr sendi Fróða konungi góðar gjafir ok stórar á hverjum misserum, en galt engan skatt Dönum, ok hélzt þó vinfengi þeirra Fróða. Síðan er Tunni féll, réð Egill konungr einn ríkinu þrjá vetr. Þá varð í Svíþjóðu, at griðungr, sá er til blóts var ætlaðr, var gamall ok alinn svá kappsamliga at hann var mannýgr; en er menn vildu taka hann, þá hljóp hann á skóg ok varð galinn, ok var lengi á viðum ok hinn mesti spellvirki við menn. Egill konungr var veiðimaðr mikill, hann reið um daga optliga á markir dýr at veiða. Þat var eitt sinn, at hann var riðinn á veiðar við menn sína. Konungr hafði elt dýr eitt lengi, ok hleypti eptir í skóginn frá öllum mönnum. Þá verðr hann varr við griðunginn, ok reið til, ok vill drepa hann. Griðungr snýr í móti, ok kom konungr lagi á hann, ok skar or spjótit. Griðungr stakk hornunum í síðu hestinum, svá at hann féll þegar flatr, ok svá konungr. Þá hljóp konungr á fœtr ok vill bregða sverði; griðungr stakk þá hornunum fyrir brjóst honum, svá at á kafi stóð. Þá kómu at konungs menn ok drápu griðunginn. Konungr lifði litla hríð, ok er hann heygðr at Uppsölum. Svá segir Þjóðólfr:

Ok lofsæll
or landi fló
Týs áttungr
Tunna ríki.
En flæming
farra trjónu
jötuns eykr
á Agli rauð,
sá er um austmörk
áðr hafði
brúna hörg
um borit lengi.
En skiðlauss
skilfinga nið
hœfis hjörr
til hjarta stóð.

31. *Frá Óttari Vendilkráku.*

Óttarr hét son Egils, er ríki ok konungdóm tók eptir hann; hann vingaðist ekki við Fróða konung. Þá sendi Fróði konungr menn til Óttars konungs, at heimta skatt, þann er Egill hafði heitit honum. Óttarr svaraði svá, at Svíar hefði aldri skatt goldit Dönum, sagði at hann mundi ok svá gera. Fóru aptr sendimenn. Fróði var hermaðr mikill. Þat var á einu sumri, at Fróði fór með her sinn til Svíþjóðar, gerði þar upprásir ok herjaði, drap mart fólk en sumt hertók hann. Hann fékk þar allmikit herfang; hann brendi ok víða bygðina ok gerði hit mesta hervirki. Annat sumar fór Fróði konungr at herja í Austrveg; þat spurði Óttarr konungr, at Fróði konungr var eigi í landinu. Þá stígr hann á herskip ok ferr út í Danmörk, ok herjar þar ok fær enga móstöðu. Hann spyrr, at samnaðr mikill var á Selundi; stefnir hann þá vestr í Eyrasund, siglir þá suðr til Jótlands, ok leggr í Limafjörð, ok herjar þá á Vendli, brennir þar ok gerir mjök aleyðu. Vöttr ok Fasti hétu jarlar Fróða, þá hafði Fróði sett til landvarnar í Danmörk, meðan hann var or landi. En er jarlar spurðu, at Svíakonungr herjaði í Danmörk, þá samna þeir her, ok hlaupa á skip ok sigla suðr til Limafjarðar; koma þar mjök á úvart Óttari konungi, leggja þegar til orrostu; taka Svíar vel í mót, fellr lið hvárratveggju. En svá sem lið fellr af Dönum, kom annat meira þar or heruðum, ok svá var til lagt öllum þeim skipum er í nánd váru. Lýkr svá orrostu, at þar féll Óttarr konungr, ok mestr hluti liðs hans. Danir tóku

lík hans ok fluttu til lands, ok lögðu upp á haug einn, ok létu þar rífa dýr ok fugla hræin. Þeir gera trékráku eina, ok senda til Svíþjóðar, ok segja at eigi var meira verðr Óttarr konungr þeirra. Þeir kölluðu síðan Óttarr Vendilkráku. Svá segir Þjóðólfr:

Féll Óttarr
und ara greipar
dugandligr
fyrir Dana vápnum,
þann hergammr
hrægum fœti
viti borinn
á Vendli sparn.

Þau frá ek verk
Vötts ok Fasta
sœnskri þjóð
at sögum verða;
at eylands
jarlar Fróða
vígframað
um veginn höfðu.

32. *Kvánfang Aðils konungs.*

Aðils hét son Óttars konungs, er konungdóm tók eptir hann; hann var lengi konungr, ok varð mjök auðigr, var hann ok nökkur sumur í víking. Aðils konungr kom með her sinn til Saxlands; þar réð fyrir konungr er Geirþjófr hét, en kona hans hét Álof hin ríka; ekki er getit barna þeirra. Konungr var eigi í landinu. Aðils konungr ok menn hans runnu upp til bœjar konungs, ok ræntu þar; sumir reka ofan hjörð til strandarhöggs. Hjarðarinnar hafði gætt ánauðigt fólk, karlar ok konur, ok höfðu þeir þat alt með sér. Í því liði var mær ein undarliga fögr; sú nefndist Yrsa. Fór þá Aðils konungr heim með herfang. Yrsa var ekki með ambáttum. Brátt fannst þat, at hon var vitr ok vel orðum farin ok allra hluta vel kunnandi. Fannst mönnum mikit um hana ok þó konungi mest; kom þá svá at Aðils gerði brullaup til hennar. Var Yrsa þá dróttning í Svíþjóð, ok þótti hon hinn mesti skörungr.

33. *Dauði Aðils konungs.*

Helgi konungr Hálfdanarson réð þá fyrir Hleiðru; hann kom til Svíþjóðar með her svá mikinn, at Aðils konungr sá engan sinn kost annan en flýja undan. Helgi

konungr gékk þar á land með her sinn ok herjaði, fékk mikit herfang; hann tók höndum Yrsu dróttning, ok hafði með sér til Hleiðrar, ok gékk at eiga hana; þeirra son var Hrólfr kraki. En er Hrólfr var þrevetr, þá kom Álof dróttning til Danmerkr; sagði hon þá Yrsu, at Helgi konungr, maðr hennar, var faðir hennar, en Álof móðir hennar. Fór þá Yrsa aptr til Svíþjóðar til Aðils konungs, ok var þar dróttning meðan hon lifði síðan. Helgi konungr féll í hernaði; Hrólfr kraki var þá 8 vetra, ok var þá til konungs tekinn at Hleiðru. Aðils konungr átti deilur miklar við konung þann er Áli hét hinn Upplenzki; hann var or Noregi. Þeir Aðils konungr ok Áli konungr áttu orrostu á Vænis ísi; þar féll Áli konungr, en Aðils hafði sigr. Frá þessari orrostu er langt sagt í Skjöldunga sögu, ok svá frá því, er Hrólfr kraki kom til Uppsala til Aðils; þá seri Hrólfr kraki gullinu á Fyrisvöllu. Aðils konungr var mjök kærr at góðum hestum, hann átti hina beztu hesta í þann tíma. Slöngvir hét hestr hans, en annarr Hrafn, þann tók hann af Ála dauðum, ok þar var undir alinn annarr hestr, er Hrafn hét, þann sendi hann til Hálogalands Goðgesti konungi. Þeim reið Goðgestr konungr, ok fékk eigi stöðvat áðr hann féll af baki, ok fékk bana; þat var í Ömd á Hálogalandi. Aðils konungr var at dísablóti, ok reið hesti um dísarsalinn; hestrinn drap fótum undir honum ok féll, ok konungr af fram, ok kom höfuð hans á stein, svá at haussinn brotnaði, en heilinn lá á steininum. Þat var hans bani. Aðils dó at Uppsölum, ok er þar heygðr; kölluðu Svíar hann ríkan konung. Svá segir Þjóðólfr:

Þat frá ek enn,
at Aðils fjörvi
vitta vettr
um viða skyldi,
ok dáðgjarn
af drasils bógum
Freys áttungr
falla skyldi.

Ok við aur
ægir hjarna
bragnings burs
um blandinn varð;
ok dáðsæll
deyja skyldi
Ála dólgr
at Uppsölum.

34. *Fall Hrólfs kraka.*

Eysteinn hét son Aðils, er þar næst réð Svíaveldi; á hans dögum féll Hrólfr kraki at Hleiðru. Í þann tíma herjuðu konungar mjök í Svíaveldi, bæði Danir ok Norðmenn. Váru margir sækonungar, þeir er réðu liði miklu ok áttu engi lönd. Þótti sá einn með fullu heita mega sækonungr, er hann svaf aldri undir sótkum ási, ok drakk aldri at arins horni.

35. *Frá Eysteini ok Sölva Jóta konungi.*

Sölvi hét sækonungr, son Högna í Njarðey, er þá herjaði í Austrveg, hann átti ok ríki á Jótlandi. Hann hélt liði sínu til Svíþjóðar. Þá var Eysteinn konungr á veizlu í heraði því er Lofund heitir; þar kom Sölvi konungr á úvart um nótt ok tók hús á konungi, ok brendi hann inni með hirð sinni allri. Þá ferr Sölvi til Sigtúna, ok beiðir sér konungsnafns ok viðrtöku, en Svíar samna her ok vilja verja honum landit, ok varð þar orrosta svá mikil, at þat er sagt at eigi sleit á 11 dœgrum. Þá fékk Sölvi konungr sigr, ok var hann þá konungr yfir Svíaveldi langa hríð, til þess er Svíar sviku hann, ok var hann þar drepinn. Svá segir Þjóðólfr:

Veit ek Eysteins
enda fólginn
lokinn lífs
á Lofundi;
ok sikling
með Svíum kváðu
Jótska menn
inni brenna.

Ok bitsótt
í brandnói
hlíðar þangs
á hilmi rann,
þá er timbrfastr
tóptar nökkvi
flotna fullr
um fylki brann.

36. *Dráp Yngvars konungs.*

Yngvarr hét son Eysteins konungs, er þá var konungr yfir Svíaveldi. Hann var hermaðr mikill, ok var opt á herskipum, því at þá var áðr Svíaríki mjök her-

skátt, bæði af Dönum ok Austrvegsmönnum. Yngvarr konungr gerði frið við Dani, tók þá at herja um Austrvegu. Á einu sumri hafði hann her úti, ok fór til Eistlands, ok herjaði þar um sumarit, sem heitir at Steini. Þá kómu Eistr ofan með mikinn her, ok áttu þeir orrostu. Var þá landherrinn svá drjúgr, at Svíar féngu eigi mótstöðu; féll þá Yngvarr konungr, en lið hans flýði. Hann er heygðr þar við sjá sjálfan, þat er á Aðalsýslu. Fóru Svíar heim eptir úsigr þenna. Svá segir Þjóðólfr:

Þat stökk upp,
at Yngvari
Sýslu kind
um sóat hafði,
ok ljóshömum
við lagar hjarta

herr Eistnes[illegible]
at hilmi vá,
ok austmarr
jöfri sænskum
Gýmis ljóð
at gamni kveðr.

37. *Frá Brautönundi konungi.*

Önundr hét son Yngvars, er þar næst tók konungdóm í Svíþjóð. Um hans daga var friðr góðr í Svíþjóð, ok varð hann mjök auðigr at lausafé. Önundr konungr fór með her sinn til Eistlands at hefna föður síns, gékk þar upp með her sinn, ok herjaði víða um landit ok fékk herfang mikit; ferr aptr um haustit til Svíþjóðar. Um hans daga var ár mikit í Svíþjóð. Önundr konungr var allra konunga vinsælstr. Svíþjóð er markland mikit, ok liggja þar svá eyðimerkr, at margar dagleiðir eru yfir. Önundr konungr lagði á þat kapp mikit ok kostnað at ryðja markir ok byggja eptir ruðin; hann lét ok leggja vegu yfir eyðimerkr, ok funnust þá víða í mörkunum skóglaus lönd, ok bygðust þar þá stór heruð. Varð af þessum hætti land bygt, því at landsfólkit var gnógt til bygðarinnar. Önundr konungr lét brjóta vegu um alla Svíþjóð, bæði um markir ok mýrar ok fjallvegu; fyrir því var hann Braut-Önundr kallaðr. Önundr konungr setti bú sín í hvert stórherað á Svíþjóð, ok fór um alt landit at veizlum.

38. *Frá Ingjaldi illráða.*

Braut-Önundr átti son er Ingjaldr hét. Þá var konungr á Fjaðrundalandi Yngvarr. Hann átti sonu tvá við konu sinni, hét annarr Álfr en annarr Agnarr. Þeir váru mjök jafnaldrar Ingjalds. Víða um Svíþjóð váru í þann tíma heraðskonungar Braut-Önundar, ok réð fyrir Tíundalandi Svipdagr blindi. Þar eru Uppsalir, þar er allra Svía þing. Váru þar þá blót mikil, sóttu þannug margir [illegible]ar þat at miðjum vetri. Ok einn vetr þá er [illegible] var komit til Uppsala, var þar Yngvarr konungr [illegible]r hans. Þeir váru 6 vetra gamlir, Álfr, son Yng-[illegible]nungs, ok Ingjaldr, son Önundar konungs. Þeir [illegible]sveinaleiks, ok skyldi hvárr ráða fyrir sínu liði; [illegible]r lékust viðr, var Ingjaldr ústerkari en Álfr, ok [illegible]num þat svá ilt, at hann grét mjök. Þá kom til [illegible] fóstbróðir hans, ok leiddi hann í brott til Svip-[illegible] blinda, fóstrföður hans, ok sagði honum at illa hafði at farit, ok hann var ústerkari ok úþróttkari í leikinum en Álfr, son Yngvars konungs. Þá svaraði Svipdagr, at þat væri mikil skömm. Annan dag eptir lét Svipdagr taka hjarta or vargi ok steikja á teini, ok gaf síðan Ingjaldi konungs syni at eta; ok þaðan af varð hann allra manna grimmastr ok verst skaplundaðr. Ok er Ingjaldr var roskinn, þá bað Önundr konu til handa honum Gauthildar, dóttur Algauta konungs; hann var son Gautreks konungs hins milda, sonar Gauts, er Gautland er við kent. Algauti konungr þóttist vita, at hans dóttir mundi allvel gipt, ef hon væri syni Önundar konungs gefin, ef hann hefði skaplyndi föður síns; ok var send mærin til Svíþjóðar, ok gerði Ingjaldr brullaup til hennar.

39. *Dauði Önundar.*

Önundr konungr fór milli búa sinna á einu hausti með hirð sinni, ok fór þangat sem kölluð er Himinheiðr;

þat eru fjalldalir nökkurir þröngvir, en há fjöll tveim megin. Þá var mikit regn, en áðr hafði snjá lagt á fjöllin. Þar hljóp ofan skriða mikil með grjóti ok leiri; þar varð fyrir Önundr konungr ok lið hans; fær konungr bana, ok mart lið með honum. Svá segir Þjóðólfr:

Varð Önundr
Jónakrs bura
harmi heptr
und Himinfjöllum,
ok ofvæg
Eistra dólgi
heipt hrísungs
at hendi kom;
ok sá frömuðr
foldar beinum
Högna hrörs
um horfinn var.

40. *Brenna at Uppsölum.*

Ingjaldr, son Önundar konungs, var konungr at Uppsölum. Uppsala konungar váru œztir konunga í Svíþjóð, þá er þar váru margir heraðskonungar, frá því er Óðinn var höfðingi í Svíþjóð. Váru einvaldshöfðingjar þeir er at Uppsölum sátu um alt Svíaveldi, til þess er Agni dó. En þá kom ríkit fyrst í brœðraskipti, svá sem fyrr er ritit, en síðan dreifðist ríki ok konungdómr í ættir, svá sem þær greindust; en sumir konungar ruddu marklönd stór ok bygðu þar, ok jóku þannug ríki sitt. En þá er Ingjaldr konungr tók ríkit ok konungdóm, váru margir heraðskonungar, sem fyrr er ritit. Ingjaldr konungr lét búa veizlu mikla at Uppsölum, ok ætlaði at erfa Önund konung föður sinn. Hann lét búa sal einn, engum mun minna eða úvegligra en Uppsalr var, er hann kallaði sjau konunga sal; þar váru í ger 7 hásæti. Ingjaldr konungr sendi menn um alla Svíþjóð, ok bauð til sín konungum ok jörlum ok öðrum merkismönnum. Til þess erfis kom Algauti konungr, mágr Ingjalds, ok Yngvarr konungr af Fjaðrundalandi, ok synir hans tveir, Álfr ok Agnarr, Sporsnjallr konungr af Næríki, Sighvatr konungr af Áttundalandi; Granmarr konungr af Suðrmannalandi var eigi kominn. Þar var 6 konungum skipat í hinn nýja sal. Var þá eitt hásæti autt, þat er Ingjaldr konungr hafði

búa látit. Öllu liði, því er til var komit, var skipat í hinn nýja sal. Ingjaldr konungr hafði skipat hirð sinni ok öllu liði sínu í Uppsal. Þat var siðvenja í þann tíma, þar er erfi skyldi gera eptir konunga eða jarla, þá skyldi sá er gerði erfit, ok til arfs skyldi leiða, sitja á skörinni fyrir hásætinu, alt þar til er inn væri borit full, þat er kallat var Bragafull. Skyldi sá þá standa upp í móti Bragafulli ok strengja heit, drekka af fullit síðan; eptir þat skyldi hann leiða í hásæti þat, er átti faðir hans; var hann þá kominn til arfs alls eptir hann. Nú var svá hér gert, at þá er Bragafull kom inn, stóð upp Ingjaldr konungr ok tók við einu dýrshorni miklu, strengði hann þá heit, at hann skyldi auka ríki sitt hálfu í hverja höfuðátt, eða deyja ella; drakk af síðan af horninu. Ok er menn váru drukknir um kveldit, þá mælti Ingjaldr konungr til Fólkviðar ok Hulviðar, sona Svipdags, at þeir skyldi vápnast ok lið þeirra, sem ætlat var um kveldit. Þeir géngu út ok til hins nýja sals, báru þar eld at; ok því næst tók salrinn at loga. Ok brunnu þar inni 6 konungar ok lið þeirra alt; en þeir er út leituðu, þá váru skjótt drepnir. Eptir þetta lagði Ingjaldr konungr undir sik öll þessi ríki, er konungar höfðu átt, ok tók skatta af.

41. *Kvánfang Hjörvarðs.*

Granmarr konungr spurði þessi tíðindi ok svik þessi öll, ok þóttist hann vita, at honum mundi slíkr kostr hugaðr, ef hann gyldi eigi varúð við. Þat sama sumar kemr liði sínu Hjörvarðr konungr, er Ylfingr var kallaðr, til Svíþjóðar, ok lagði í fjörð þann er Myrkvafjörðr heitir. En er Granmarr konungr spyrr þat, sendir hann menn til hans, ok býðr honum til veizlu ok öllu liði hans. Hann þektist þetta; því at hann hafði ekki herjat á ríki Granmars konungs. Ok er hann kom til veizlunnar, þá var þar fagnaðr mikill. Ok um kveldit, er full skyldi drekka, var þat siðvenja konunga, þeirra er at löndum sátu eða

veizlum, er þeir létu gera, at drekka skyldi á kveldum tvímenning, hvárr sér karlmaðr ok kona, svá sem ynnist, en þeir sér er fleiri væri saman. En þat váru víkinga lög, þótt þeir væri at veizlum, at drekka sveitardrykkju. Hásæti Hjörvarðs konungs var búit gagnvart hásæti Granmars konungs, ok sátu allir hans menn á þann pall. Þá mælti Granmarr konungr við Hildigunni, dóttur sína, at hon skyldi búa sik ok bera öl víkingum. Hon var allra kvenna fríðust. Þá tók hon silfrkálk einn ok fyldi, ok gékk fyrir Hjörvarð konung ok mælti: allir heilir Ylfingar at Hrólfs minni kraka! ok drakk af til hálfs, ok seldi Hjörvarði konungi. Nú tók hann kálkinn ok hönd hennar með, ok mælti, at hon skyldi ganga at sitja hjá honum. Hon segir þat eigi víkinga sið at drekka hjá konum tvímenning. Hjörvarðr svaraði, lét þess vera meiri ván, at hann mundi þat skipti á gera, at láta heldr víkinga lögin, ok drekka tvímenning við hana. Þá settist Hildiguðr hjá honum, ok drukku þau bæði saman ok töluðu mart um kveldit. Eptir um daginn, er þeir konungar hittust, Granmarr ok Hjörvarðr, þá hóf Hjörvarðr upp bónorð sitt ok bað Hildigunnar. Granmarr konungr bar þetta mál fyrir konu sína, Hildi, ok aðra ríkismenn, ok sagði at þeim mundi verða mikit traust at Hjörvarði konungi. Ok nú varð rómr at, ok þótti þetta öllum ráðligt, ok lauk svá, at Hildiguðr var föstnuð Hjörvarði konungi, ok gerði hann brullaup til hennar. Skyldi þá Hjörvarðr konungr dveljast með Granmari konungi, fyrir því at hann átti engan son til ríkis at varðveita með sér.

42. *Orrosta í Svíþjóð Ingjalds ok þeirra mága Granmars ok Hjörvarðs.*

Þat sama haust samnaði Ingjaldr konung sér liði ok ætlar á hendr þeim mágum; hann hefir her úti af öllum þeim ríkjum, er áðr hafði hann undir sik lagt. Ok er þeir spyrja þat mágar, samna þeir liði í sínu ríki, ok kemr til liðs við þá Högni konungr ok Hildir, son hans,

er réðu fyrir eystra Gautlandi. Högni var faðir Hildar, er átti Granmarr konungr. Ingjaldr konungr gékk á land upp með öllum her sínum, ok hafði lið miklu meira; sígr þá saman orrosta ok er hörð. En er litla hríð hafði barzt verit, þá flýja þeir höfðingjar, er réðu fyrir Fjaðrundalandi ok Vestr-Gautum ok af Næríki ok Áttundalandi, ok allr sá herr er af þeim löndum hafði farit, ok fóru til skipa sinna. Eptir þetta var Ingjaldr konungr staddr nauðuliga, ok fékk sár mörg, ok komst við þat á flótta til skipa sinna. En þar féll Svipdagr blindi, fóstri hans, ok synir hans báðir Gautviðr ok Hulviðr. Ingjaldr konungr fór aptr við svá búit til Uppsala ok undi illa sinni ferð; ok þóttist þat finna, at honum mundi vera herr sá útrúr, er hann hafði or sínu ríki, því er hann fékk með hernaði. Eptir þetta var úfriðr mikill millum Ingjalds konungs ok Granmars konungs. Nú er langar hríðir hafði þannug framfarit, kómu vinir beggja því við, at þeir sættust, ok lögðu konungar stefnu með sér, ok hittust ok gerðu frið millum sín, Ingjaldr konungr ok Granmarr konungr ok Hjörvarðr konungr, mágr hans: skyldi friðr sá standa millum þeirra, meðan þeir lifði 3 konungar; var þat bundit eiðum ok trygðum. Eptir um várit fór Granmarr konungr til Uppsala at blóta, sem siðvenja var til móti sumri, at friðr væri. Féll honum þá svá spánn, sem hann mundi eigi lengi lifa; fór hann þá heim í ríki sitt.

43. *Dauði Granmars konungs ok Hjörvarðs.*

Um haustit eptir fór Granmarr konungr ok Hjörvarðr konungr, mágr hans, at taka veizlu í ey þeirri er Sili heitir, at búum sínum. Ok þá er þeir váru at veizlunni, kemr þar Ingjaldr konungr með her sinn á einni nótt, ok tók hús á þeim ok brendi þá inni með öllu liði sínu. Eptir þat lagði hann undir sik ríki þat alt, er átt höfðu þeir konungar, ok setti yfir höfðingja. Högni konungr ok Hildir, son hans, riðu opt upp í Svíaveldi ok drápu menn

Ingjalds konungs, þá er hann hafði sett yfir þat ríki, er átt hafði Granmarr konungr, mágr þeirra. Stóð þar langa hríð mikil deila millum Ingjalds konungs ok Högna konungs, fékk Högni konungr þó haldit ríki sínu fyrir Ingjaldi konungi alt til dauðadags. Ingjaldr konungr átti 2 börn við konu sinni, ok hét hit ellra Ása, en annat Ólafr trételgja; ok sendir Gauthildr, kona Ingjalds konungs, sveininn til Bóva, fóstra síns, í vestra Gautland; hann var þar uppfœddr, ok Saxi, son Bóva, er kallaðr var flettir. Þat er sögn manna, at Ingjaldr konungr dræpi 12 konunga, ok sviki alla í griðum; hann var kallaðr Ingjaldr hinn illráði; hann var konungr yfir mestum hlut Svíþjóðar. Ásu dóttur sína gipti hann Guðröði konungi á Skáni, hon var skaplík feðr sínum. Ása olli því, at Guðröðr drap Hálfdan, bróður sinn. Hálfdan var faðir Ívars hins víðfaðma. Ása réð ok bana Guðröði konungi, búanda sínum.

44. *Dauði Ingjalds illráða.*

Ívarr hinn víðfaðmi kom á Skáni eptir fall Guðröðar, föðurbróður síns, ok dró þegar her mikinn saman; fór þegar upp á Svíþjóð. Ása hin illráða var áðr farin á fund föður síns. Ingjaldr konungr var þá staddr á Ræningi at veizlu, er hann spurði, at herr Ívars konungs var þar nær kominn. Þóttist Ingjaldr engan styrk hafa til at berjast við Ívar; honum þótti ok sá sýnn kostr, ef hann legðist á flótta, at hvaðanæva mundu fjándmenn hans at drífa. Tóku þau Ása þat ráð, er frægt er orðit, at þau gerðu fólk alt dauðadrukkit; síðan létu þau leggja eld í höllina; brann þar höllin ok fólk alt, þat er inni var með Ingjaldi konungi ok Ásu. Svá segir Þjóðólfr:

Ok Ingjald
í fjörvan trað
reyks rösuðr
á Ræningi,

þá er húsþjófr
hyrjar leistum
goðkonung
í gegnum steig.

Ok sá urðr
allri þjóðu
sjaldgætastr
með Svíum þótti,
er hann sjálfr
sínu fjörvi
frœknu fyrstr
um fara vildi.

45. *Frá Ivari víðfaðma.*

Ívarr víðfaðmi lagði undir sik alt Svíaveldi; hann eignaðist ok alt Danaveldi ok mikinn hlut Saxlands ok alt Austrríki ok hinn fimta hlut Englands. Af hans ætt eru síðan komnir Danakonungar ok Svíakonungar, þeir er þar hafa einvald haft. Eptir Ingjald illráða hvarf Uppsalaveldi or ætt Ynglinga, þat er langfeðgum mætti telja.

46. *Frá Ólafi trételgju.*

Ólafr, son Ingjalds konungs, þá er hann spurði fráfall föður síns, þá fór hann með þat lið er honum vildi fylgja; því at allr múgr Svía hljóp upp með einu samþykki, at rækja ætt Ingjalds konungs ok alla hans vini. Ólafr fór fyrst upp á Næríki; en er Svíar spurðu til hans, þá mátti hann ekki þar vera; fór hann þá vestr markleiði til ár þeirrar, er norðan fellr í Væni ok Elfr heitir. Þar dveljast þeir, taka þar at ryðja mörkina ok brenna, ok byggja síðan. Urðu þar brátt stór heruð, ok kölluðu þeir þat Vermaland; þar váru góðir landskostir. En er spurðist til Ólafs í Svíþjóð, at hann ryðr markir, kölluðu þeir hann trételgju, ok þótti hæðiligt hans ráð. Ólafr fékk konu þeirrar, er Sólveig hét eða Sölva, dóttir Hálfdanar gulltannar vestan af Sóleyjum. Hálfdan var son Sölva, Sölvarssonar, Sölvasonar hins gamla, er fyrstr ruddi Sóleyjar. Móðir Ólafs trételgju hét Gauthildr, en hennar moðir Ólof, dóttir Ólafs hins skygna, konungs af Næríki. Ólafr ok Sólveig áttu tvá sonu, Ingjald ok Hálfdan; Hálfdan var uppfœddr í Sóleyjum með Sölva, móðurbróður sínum; hann var kallaðr Hálfdan hvítbeinn.

47. *Brendr inni Ólafr trételgja.*

Þat var mikill mannfjöldi, er útlagi fór or Svíþjóð fyrir Ívari konungi. Spurðu þeir, at Ólafr trételgja hafði landskosti góða á Vermalandi, ok dreif þannug til hans svá mikill mannfjöldi, at landit fékk eigi borit; gerðist þar hallæri mikit ok sultr. Kendu þeir þat konungi sínum, svá sem Svíar eru vanir at kenna konungi bæði ár ok hallæri. Ólafr konungr var lítill blótmaðr; þat líkaði Svíum illa, ok þótti þaðan mundu standa hallærit; drógu Svíar þá her saman, gerðu för at Ólafi konungi ok tóku hús á honum ok brendu hann inni ok gáfu hann Óðni ok blétu honum til árs sér. Þat var við Væni. Svá segir Þjóðólfr:

Ok við vág
viðar (telgju)
hræ Ólafs
hofgyldir svalg,
ok glóðfjálgr
gervar leysti

sonr Fornjóts
af Svía jöfri.
Sá áttkonr
frá Uppsölum
Lofða kyns
fyrir löngu hvarf.

48. *Hálfdan hvítbeinn til konungs tekinn.*

Þeir er vitrari váru af Svíum fundu þá, at þat olli hallærinu, at mannfólkit var meira en landit mætti bera, en konungr hafði engu um valdit. Taka nú þat ráð, at þeir fara með herinn allan vestr yfir Eiðaskóg, ok koma fram í Sóleyjum mjök á úvart; þeir drápu Sölva konung, en tóku höndum Hálfdan hvítbein; þeir taka hann til höfðingja yfir sik, ok gefa honum konungsnafn; lagði hann þá undir sik Sóleyjar. Síðan fór hann með herinn út á Raumaríki, ok herjar þar, ok fékk fylki þat af hernaði.

49. *Frá Hálfdani hvítbein.*

Hálfdan hvítbeinn var konungr ríkr; hann átti Ásu, dóttur Eysteins hins harðráða, Upplendinga konungs;

hann réð fyrir Heiðmörk. Þau Hálfdan áttu 2 sonu, Eystein ok Guðröð. Hálfdan eignaðist mikit af Heiðmörk, ok Þótn ok Haðaland ok mikit af Vestfold. Hann varð gamall maðr, hann varð sóttdauðr á Þótni, ok var síðan fluttr út á Vestfold ok heygðr þar sem heitir Skæreið í Skíringssal. Svá segir Þjóðólfr:

Þat frá hverr,
at Hálfdanar
sökmiðlendr
sakna skyldu.
Ok hallvarps
hlífinauma
þjóðkonung
á Þótni tók.
Ok Skæreið
í Skíringssal
um brynjálfs
beinum drúpir.

50. *Frá Ingjaldi bróður Hálfdanar.*

Ingjaldr, bróðir Hálfdanar, var konungr í Vermalandi; en eptir dauða hans lagði Hálfdan konungr Vermaland undir sik ok tók skatta af ok setti þar jarla yfir, meðan han lifði.

51. *Dauði Eysteins konungs.*

Eysteinn, son Hálfdanar hvítbeins, var konungr eptir hann á Raumaríki ok á Vestfold; hann átti Hildi, dóttur Eiríks Agnarssonar, er konungr var á Vestfold. Agnarr, faðir Eiríks, var son Sigtryggs konungs á Vindli. Eiríkr konungr átti engan son; hann dó þá er Hálfdan konungr hvítbeinn lifði. Tóku þeir feðgar Hálfdan ok Eysteinn þá undir sik alla Vestfold; réð Eysteinn Vestfold, meðan hann lifði. Þá var sá konungr á Vörnu, er Skjöldr hét, hann var allmjök fjölkunnigr. Eysteinn konungr fór með herskip nökkur yfir á Vörnu ok herjaði þar, tók slíkt er fyrir varð, klæði ok aðra gripi ok gögn búanda, ok hjoggu strandhögg; fóru í brott síðan. Skjöldr konungr kom til strandar með her sinn; var Eysteinn konungr þá í brottu ok kominn yfir fjörðinn, ok sá Skjöldr segl þeirra; þá tók hann möttul sinn ok veifði, ok blés við. Þá er þeir sigldu inn um Jarlsey, sat Eysteinn konungr

við stýri; skip annat sigldi nær þeim; báruskot nökkut var í, ok laust beitiássinn af öðru skipi konung fyrir borð; þat var hans bani. Menn hans náðu líkinu; var þat flutt inn á Borró, ok orpinn haugr eptir á röðinni út við sjá við Vöðlu. Svá segir Þjóðólfr:

En Eysteinn
fyrir ási fór
til Byleists
bróður meyjar.
Ok nú liggr
und lagar beinum
rekks löðuðr
á raðar broddi,
þar er élkaldr
hjá jöfur gauzkum
Vöðlu straumr
at vági kemr.

52. *Frá Hálfdani konungi milda ok matarilla.*

Hálfdan hét son Eysteins konungs, er konungdóm tók eptir hann; hann var kallaðr Hálfdan hinn mildi ok hinn matarilli. Svá er sagt, at hann gaf í mála mönnum sínum jafnmarga gullpenninga, sem aðrir konungar silfrpenninga, en hann svelti menn at mat. Hann var hermaðr mikill, ok var löngum í víkingu ok fékk sér fjár. Hann átti Hlíf, dóttur Dags konungs af Vestmörum. Holtar á Vestfold var höfuðbœr hans; þar varð hann sóttdauðr, ok er hann heygðr á Borró. Svá segir Þjóðólfr:

Ok til þings
Þriðja jöfri
hveðrungs mær
or heimi bauð,
þá er Hálfdan,
sá er á Holti bjó,
norna dóms
um notit hafði.
Ok buðlung
á Borrói
sigrhafendr
síðan fálu.

53. *Frá Guðröði veiðikonungi.*

Guðröðr hét son Hálfdanar, er konungdóm tók eptir hann; hann var kallaðr Guðröðr hinn mikilláti, en sumir kölluðu hann veiðikonung. Hann átti þá konu, er Álfhildr hét, dóttir Álfarins konungs or Álfheimum, ok hafði með henni hálfa Vingulmörk. Þeirra son var Ólafr, er síðan var kallaðr Geirstaða-Álfr. Álfheimar váru þá kallaðir

millum Raumelfar ok Gautelfar. En er Álfhildr var önduð, þá sendi Guðröðr konungr menn sína vestr á Agðir til konungs þess, er þar réð fyrir, sá er nefndr Haraldr hinn granrauði; skyldu þeir biðja Ásu, dóttur hans, til handa konungi; en Haraldr synjaði; kómu sendimenn aptr, ok sögðu konungi sitt erendi. En nökkurri stundu síðar skaut Guðröðr konungr skipum á vatn, fór síðan með liði miklu út á Agðir, kom mjök á úvart ok veitti upprás; kom um nótt á bœ Haralds konungs. En er hann varð varr við, at herr var kominn á hendr honum, þá gékk hann út með þat lið er hann hafði; varð þar orrosta, en liðs munr var mikill; þar féll Haraldr konungr ok Gyrðr, sonr hans. Tók Guðröðr konungr herfang mikit; hann hafði heim með sér Ásu, dóttur Haralds konungs, ok gerði brullaup til hennar; þau áttu son er Hálfdan hét. En þá er Hálfdan var vetrgamall, þat haust fór Guðröðr konungr at veizlum; hann lá með skipi sínu í Stíflusundi, váru þar drykkjur miklar, var konungr mjök drukkinn. Ok um kveldit er myrkt var, gékk konungr af skipi; en er hann kom á bryggjusporð, þá hljóp maðr at honum, ok lagði spjóti í gegnum hann; var þat hans bani. Sá maðr var þegar drepinn. En um morguninn eptir, er ljóst var, þá var maðr sjá kendr, var þat skósveinn Ásu dróttningar. Duldi hon þá ekki, at þat váru hennar ráð. Svá segir Þjóðólfr:

Varð Guðröðr
hinn göfugláti
lómi beittr
sá er fyrir löngu var,
ok umráð
at ölum stilli
höfuð heiptrækt
at hilmi dró.

Ok launsigr
hinn lómgeði
Ásu árr
af jöfri bar,
ok buðlungr
á beði fornum
Stíflusunds
um stunginn var.

54. *Dauði Ólafs konungs.*

Ólafr tók konungdóm eptir föður sinn; hann var ríkr maðr ok hermaðr mikill; hann var allra manna fríðastr

ok sterkastr ok mikill vexti; hann hafði Vestfold, því at Álfgeirr konungr tók þá undir sik Vingulmörk alla, setti hann þar yfir Gandálf konung, son sinn. Þá géngu þeir feðgar mjök á Raumaríki, ok eignuðust mestan hlut þess ríkis ok fylkis. Högni hét son Eysteins hins ríka, Upplendinga konungs; hann lagði þá undir sik Heiðmörk alla ok Þótn ok Haðaland; þá hvarf ok undan þeim Guðröðar sonum Vermaland, ok snerust þeir þá at skattgjöfum til Svíakonungs. Ólafr var þá á tvítugs aldri, er Guðröðr andaðist; en er Hálfdan bróðir hans gékk til ríkis með honum, þá skiptu þeir ríkinu með sér, hafði Ólafr hinn eystra hlut, en Hálfdan hinn syðra. Ólafr konungr hafði atsetu á Geirstöðum. Hann tók fótarverk ok andaðist þar af; ok er hann heygðr á Geirstöðum. Svá segir Þjóðólfr:

Ok niðkvísl
í Noregi
þróttar Þrós
um þróazk hafði.
Réð Ólafr
ofsa forðum
víðri grund
of Vestmari,
unz fótverkr
við foldar þröm
vígmiðlung
of viða skyldi.
Nú liggr gunndjarfr
á Geirstöðum
herkonungr
haugi ausinn.

55. *Frá Rögnvaldi heiðum hæra.*

Rögnvaldr hét son Ólafs konungs, er konungr var á Vestfold eptir föður sinn. Hann var kallaðr heiðum hæri. Um hann orti Þjóðólfr hinn hvinverski Ynglinga tal; þar segir hann svá:

Þat veit ek bazt
und blám himni
kenninafn
svá at konungr eigi,
er Rögnvaldr
reiðar stjóri
heiðum-hár
of heitinn er.

SAGA HÁLFDANAR SVARTA.

1. *Hálfdan berst við Gandálf ok Sigtrygg.*

Hálfdan var vetrgamall, þá er faðir hans féll. Ása, móðir hans, fór þegar með hann vestr á Agðir ok settist þar þegar til ríkis þess, er átt hafði Haraldr, faðir hennar. Þar óx upp Hálfdan, ok var brátt mikill ok sterkr ok svartr á hár; hann var kallaðr Hálfdan svarti. Þá var hann 18 vetra, er hann tók konungdóm á Ögðum. Fór hann þegar á Vestfold ok skipti ríki við Ólaf, bróður sinn. Sama haust fór hann með her á Vingulmörk á hendr Gandálfi konungi, ok áttu þeir margar orrostur ok höfðu ymsir sigr; en at lyktum sættust þeir: skyldi Hálfdan hafa Vingulmörk hálfa, sem áðr hafði haft Guðröðr, faðir hans. Eptir þat fór Hálfdan konungr upp á Raumaríki ok lagði undir sik. Þat spurði Sigtryggr konungr, son Eysteins konungs; hann hafði þá atsetu á Heiðmörk ok hafði áðr Raumaríki undir sik lagt. Fór þá Sigtryggr konungr með her móti Hálfdani konungi, ok varð þar orrosta mikil, ok hafði Hálfdan sigr. En er flótti brast, þá var Sigtryggr konungr lostinn öru undir höndina vinstri, ok féll hann þar. Síðan lagði Hálfdan undir sik alt Raumaríki. Eysteinn hét annarr son Eysteins konungs, bróðir Sigtryggs konungs; hann var þá konungr á Heiðmörk. En er Hálfdan konungr var farinn út á Vestfold, þá fór Eysteinn konungr með her sinn út á Raumaríki ok lagði þar þá víða land undir sik.

2. *Orrosta Hálfdanar ok Eysteins.*

Hálfdan svarti spurði, at úfriðr var á Raumaríki: dró hann þá her saman ok fór á Raumaríki til móts við Eystein konung, ok áttu þeir orrostu, ok hafði Hálfdan sigr, en Eysteinn flýði upp á Heiðmörk. Hálfdan konungr fór þá með her sinn upp á Heiðmörk eptir honom, ok áttu þeir þar aðra orrostu, ok hafði Hálfdan sigr, en Eysteinn flýði norðr í Dala á fund Guðbrands hersis. Hann efldist þaðan at liði, fór síðan um vetrinn út á Heiðmörk; hann hitti Hálfdan svarta í eynni miklu, er liggr í Mjörs. Áttu þeir þar orrostu; þar féll mikit fólk af hvárumtveggja, ok hafði Hálfdan sigr. Þar féll Guthormr, son Guðbrands hersis, er mannvænstr þótti vera á Upplöndum. Þá flýði enn Eysteinn norðr í Dala, þá sendi hann Hallvarð skálk, frænda sinn, á fund Hálfdanar konungs at leita um sættir. En fyrir frændsemi sakir þá gaf Hálfdan konungr upp Eysteini konungi hálfa Heiðmörk, svá sem þeir frændr höfðu fyrr átt. En Hálfdan lagði undir sik Þótn ok þar sem Land heitir, þá eignaðist hann ok Haðaland. Var hann þá ríkr konungr.

3. *Kvánfang Hálfdanar svarta.*

Hálfdan svarti fékk konu, er nefnd er Ragnhildr, dóttur Haralds gullskeggs; hann var konungr í Sogni. Þau áttu son, er Haraldr konungr gaf nafn sitt, ok fœddist sá sveinn upp í Sogni með Haraldi konungi, móðurfeðr sínum. En er Haraldr var orðinn örvasi, var hann sonlauss; þá gaf hann dóttursyni sínum ríki sitt ok lét hann taka til konungs. Litlu síðar andaðist Haraldr gullskeggr. Þann sama vetr andaðist Ragnhildr, dóttir hans. Eptir um várit varð sóttdauðr Haraldr konungr ungi í Sogni; hann var þá 10 vetra. Þegar er Hálfdan svarti spurði andlát hans, þá byrjar hann ferð sína með liði miklu ok ferr norðr til Sogns. Var þar við honum vel tekit.

Taldi hann þar til ríkis ok arfs eptir son sinn, ok var þar engi viðrstaða; lagði hann undir sik ríki þat. Þá kom til hans Atli jarl hinn mjóvi af Gaulum; hann var vin Hálfdanar konungs. Konungr setti Atla jarl yfir Sygnafylki, at dœma þar landslög ok heimta saman skatta. Hálfdan konungr fór þaðan til Upplanda í ríki sitt.

4. *Orrosta Hálfdanar ok Gandálfs sona.*

Hálfdan konungr fór um haustit út á Vingulmörk. Þat var á einni nótt, er Hálfdan var á veizlu, at um miðnætti kom til hans sá maðr, er hestvörð hafði haldit, ok sagði honum, at herr var kominn nær bœnum. Konungr stóð þegar upp ok bað menn vápna sik, gengr þegar út ok fylkir. Því næst kómu synir Gandálfs, Hýsingr ok Helsingr, með lið mikit, varð þar orrosta mikil. En fyrir því at Hálfdan konungr var ofrliði borinn, þá flýði hann til skógs ok lét mart manna. Þar féll Ölvir hinn spaki, fóstrfaðir hans. Eptir þat dreif lið til Hálfdanar konungs; fór hann þá at leita Gandálfs sona, ok hittust á Eiði við Eyna ok berjast þar. Þar féll Hýsingr ok Helsingr, en bróðir þeirra Haki kom á flótta. Eptir þat lagði Hálfdan konungr undir sik alla Vingulmörk, en Haki flýði í Álfheima.

5. *Síðara kvánfang Hálfdanar, er hann fékk Ragnhildar, dóttur Sigurðar hjartar.*

Sigurðr hjörtr er nefndr konungr á Hringaríki, meiri ok sterkari en hverr maðr annarra; allra manna var hann ok fríðastr sýnum. Faðir hans var Helgi hinn hvassi, en móðir hans Áslaug, dóttir Sigurðar orms í auga, Ragnars sonar loðbrókar. Svá er sagt, at þá var hann 12 vetra, er hann drap Hildibrand berserk í einvígi, ok þá 12 saman; mörg vann hann þrekvirki, ok er löng saga frá honum. Hann átti tvau börn: Ragnhildr hét dóttir hans, hon var allra kvenna sköruligust, hon var þá

á tvítugs aldri, en Guthormr, bróðir hennar, á ungmennis aldri. En þat er at segja frá dauða Sigurðar, at hann reið einn saman út á eyðimerkr, sem vandi hans var til — hann veiddi stór dýr ok mannskœð, lagði hann á þat kapp mikit optliga — en er hann var langa leið riðinn, kom hann fram í ruð nökkur í nánd Haðalandi; þá kom þar móti honum Haki berserkr með 30 manna. Þar börðust þeir, féll þar Sigurðr hjörtr, en 12 menn af Haka, en sjálfr hann lét hönd sína ok hafði 3 sár önnur. Eptir þat reið Haki við menn sína til bús Sigurðar, ok tók þar Ragnhildi, dóttur hans, ok Guthorm, bróður hennar, ok hafði braut með sér, ok fé mikit ok marga dýrgripi, ok hafði heim á Haðaland; þar átti hann bú stór. Þá lét hann efna til veizlu ok ætlaði at gera bruðlaup til Ragnhildar, en þat dvaldist, fyrir því at sár hans höfðust illa. Haki Haða berserkr lá í sárum um haustit ok öndverðan vetr. En of jól var á Heiðmörk Hálfdan konungr; hann hafði spurt öll þessi tíðindi. Þat var einn morgin snimma, er konungr var klæddr, at hann kallaði til sín Hárek gand, sagði at hann skyldi fara yfir á Haðaland ok fœra honum dóttur Sigurðar hjartar Ragnhildi. Hárekr bjóst ok hafði 100 manna, stilti svá ferðinni, at þeir kómu yfir vatnit í óttu ok til bœjar Haka, tóku dyrr allar á skála, þeim er húskarlar sváfu í, síðan géngu þeir til svefnburs, þess er Haki svaf í, ok brutu upp ok tóku í brott Ragnhildi ok Guthorm, bróður hennar, ok alt fé, þat er þar var, en þeir brendu skálann ok alla menn, þá er inni váru. Þeir tjölduðu vagn allvegligan ok settu þar í Ragnhildi ok Guthorm, fóru síðan til íssins. Haki stóð upp ok gékk eptir þeim um hríð, en er hann kom at vatnsísinum, þá sneri hann niðr hjöltum á sverðinu, en lagðist á blóðrefilinn, ok stóð sverðit í gegnum hann; fékk hann þar bana, ok er hann þar heygðr á vatnsbakkanum. Hálfdan konungr sá, er þeir fóru um vatnsísinn, hann var manna skygnstr ok hann sá vagn tjaldaðan, ok þóttist hann vita, at erendi þeirra mundi orðit vera, þat sem

hann vildi. Lét hann þá setja borð sitt, ok sendi menn víða um bygðina ok bauð til sín mörgum mönnum, ok var þar þann dag veizla góð, ok at þeirri veizlu fékk Hálfdan konungr Ragnhildar, ok var hon síðan rík dróttning. Móðir Ragnhildr var Þorný, dóttir Klakkharalds konungs af Jótlandi, systir Þyri Danmarkar bótar, er átti Gormr hinn gamli, er þá réð Danaveldi.

6. *Frá draumum Ragnhildar.*

Ragnhildi dróttning dreymdi drauma stóra; hon var spök at viti. Sá var einn draumr hennar, at hon þóttist vera stödd í grasgarði sínum ok taka þorn einn or serk sér; ok er hon hélt á, þá óx hann svá, at hann varð teinn einn mikill, svá at annarr endir tók jörð niðr ok varð brátt rótfastr, en annarr endir trésins tók hátt í loptit upp. Því næst sýndist henni tréit svá mikit, at hon fékk varla sét yfir upp, þat var ok furðu digrt. Hinn neðsti hlutr trésins var rauðr sem blóð, en þá leggrinn upp fagrgrœnn, en upp til limanna snjóhvítt. Þá váru kvistir af trénu margir stórir, sumir ofar, en sumir neðar: limar trésins váru svá miklar, at henni þóttu dreifast um allan Noreg ok enn víðara.

7. *Draumr Hálfdanar.*

Hálfdan konung dreymdi aldri; honum þótti þat undarligt, ok bar þat fyrir þann mann, er nefndr er Þorleifr hinn spaki, ok leitaði ráða, hvat at því mundi mega gera. Þorleifr sagði, hvat hann gerði, ef hann forvitnaði at vita nökkurn hlut, at hann fœri í svínabœli at sofa, ok brást honum þá eigi draumr. Ok konungr gerði þat, ok birtist honum draumr þessi: Honum sýndist, at hann væri allra manna bezt hærðr, ok var hár hans alt í lokkum, sumir síðir til jarðar, sumir í miðjan legg, sumir á kné, sumir á mjöðm, sumir í miðja síðu, sumir á háls, en sumir ekki meir en sprottnir upp or hausi sem knýflar. En á lokkum hans var hvers kyns litr, en einn lokkr

sigraði alla með ljósleik ok fegrð ok mikilleik. Þorleifi sagði hann þann draum, en hann þýddi svá, at mikill afspringr mundi af honum koma, ok mundi sá löndum ráða með miklum veg, ok þó eigi allir með jafnmiklum, en einn mundi sá af hans ætt koma, at öllum mundi meiri ok œðri. Ok hafa menn þat fyrir satt, at sá lokkr jartegndi Ólaf konung hinn helga. Hálfdan konungr var vitr maðr ok sannindamaðr ok jafnaðar, ok setti lög, ok hélt sjálfr ok lét aðra halda, svá at eigi mætti ofsi steypa lögunum. Hann gerði ok sjálfr saktal ok skipadi bótum hverjum eptir sínum burð ok metorðum. Ragnhildr dróttning ól son, var sá vatni ausinn ok nefndr Haraldr; hann var brátt mikill ok hinn fríðasti. Óx hann þar upp ok gerðist brátt íþróttamaðr mikill ok vel viti borinn; móðir hans unni honum mikit, en faðir hans minna.

8. *Matarhvarf Hálfdanar.*

Hálfdan konungr var á jólavist á Haðalandi. Þar varð undarligr hlutr jólaaptan, þá er menn váru til borða gengnir, ok var þar allmikit fjölmenni, at þar hvarf vist öll af borðum ok alt mungát; sat konungr hryggr eptir, en hverr annarra sótti sín heimili. En til þess at konungr mætti víss verða, hvat þessum atburð olli, lét hann taka finn einn, er margfróðr var, ok vildi neyða hann til saðrar sögu, ok píndi hann, ok fékk þó eigi af honum. Finnrinn hét þannog mjök til hjálpar, er Haraldr var, son hans, ok Haraldr bað honum eirðar ok fékk eigi, ok hleypti Haraldr honum þá í brott at úvilja konungs, ok fylgði honum sjálfr. Þeir kómu þar farandi, er höfðingi einn hélt veizlu mikla, ok var þeim at sýn þar vel fagnat. Ok er þeir höfðu þar verit til várs, þá var þat einn dag, at höfðingi mælti til Haralds: furðu mikit torrek lætr faðir þinn sér at, er ek tók vist nökkura frá honum í vetr, en ek mun þér þat launa með feginsögu: faðir þinn er nú dauðr, ok skaltu heim fara, muntu þá fá ríki þat alt, er faðir þinn hefir átt, ok þar með skaltu eignast allan Noreg.

9. *Dauði Hálfdanar Svarta.*

Hálfdan svarti ók frá veizlu á Haðalandi, ok bar svá til leið hans, at hann ók um vatnit Rönd; þat var um várit, þá váru sólbráð mikil. En er þeir óku um Rykinsvík, þar höfðu verit um vetrinn nautabrunnar, en er mykrin hafði fallit á ísinn, þá hafði þar grafit um í sólbráðinu; en er konungr ók þar um, þá brast niðr ísinn, ok týndist þar Hálfdan konungr ok lið mikit með honum. Þá var hann fertugr at aldri. Hann hafði verit allra konunga ársælstr. Svá mikit gerðu menn sér um hann, at þá er þat spurðist, at hann var dauðr, ok lík hans var flutt á Hringaríki ok var þar til graptar ætlat, þá fóru ríkismenn af Raumaríki ok Vestfold ok Heiðmörk, ok beiddust allir at hafa líkit með sér ok heygja í sínu fylki, ok þótti þat vera árvænt þeim er næði. En þeir sættust svá, at líkinu var skipt í fjóra staði, ok var höfuðit lagt í haug at Steini á Hringaríki, en hverir fluttu heim sinn hluta ok heygðu, ok eru þat alt kallaðir Hálfdanar haugar.

HARALDS SAGA HINS HÁRFAGRA.

1. *Orrosta Haralds við Haka ok Gandálf, föður hans.*

Haraldr konungr tók konungdóm eptir föður sinn; þá var hann 10 vetra gamall. Hann var allra manna mestr ok sterkastr ok fríðastr sýnum, vitr maðr ok skörungr mikill. Guthormr, móðurbróðir hans, gerðist forstjóri fyrir hirðinni ok fyrir öllum landráðum; hann var ok hertogi fyrir liðinu. Eptir líflát Hálfdanar svarta géngu margir höfðingjar á ríkit, þat er hann hafði leift; var hinn fyrsti maðr Gandálfr konungr, ok þeir brœðr Högni ok Fróði, synir Eysteins konungs af Heiðmörk; ok Högni Káruson gékk víða yfir Hringaríki. Þá byrjar ferð sína Haki Gandálfsson út á Vestfold með 300 manna, ok fór hit efra um dali nökkura ok ætlaði at koma á úvart Haraldi konungi; en Gandálfr konungr sat í löndum með her sinn, ok þar ætlaði hann at flytjast yfir fjörðinn með her sinn á Vestfold. En er þat spyrr Guthormr hertogi, þá samnar hann her ok ferr með Haraldi konungi, ok vendir fyrst móti Haka upp á land, ok finnast þeir í dal nökkurum; varð þar orrosta, ok fékk Haraldr konungr sigr. Þar féll Haki konungr ok mikill hluti liðs hans. Þar heitir síðan Hakadalr. Eptir þat venda þeir aptr, Haraldr konungr ok Guthormr hertogi, en þá var Gandálfr konungr kominn á Vestfold, ok fara nú hvárir móti öðrum, ok er þeir finnast, verðr orrosta hörð. Þaðan flýði Gandálfr

ok lét mestan hluta liðs síns, ok komst við svá búit í ríki sitt. Ok er þessi tíðindi spyrja synir Eysteins konungs á Heiðmörk, væntu þeir sér skjótt hers; þeir gera orð Högna Kárusyni ok Guðbrandi hersi, ok leggja stefnu sín á milli á Heiðmörk á Ringisakri.

2. *Haraldr konungr sigraði fim hőfðingja.*

Eptir þessar orrostur ferr Haraldr konungr ok Guthormr hertogi, ok alt lið þat er þeir fá, ok venda til Upplanda ok fara mjök markleið. Þeir spyrja hvar Upplendinga konungar hafa lagt stefnu sína, ok koma þar um miðnætti, ok verða eigi varðmenn fyrr varir við, en lið var komit fyrir þá stofu, er inni var Högni Kárusón, ok svá þá er Guðbrandr svaf í, ok lögðu eld í hváratveggju. En Eysteins synir kómust út með sína menn ok börðust um hríð, ok féllu þar báðir Högni ok Fróði. Eptir fall þessarra 4 höfðingja eignaðist Haraldr konungr með krapt ok framkvæmd Guthorms, frænda síns, Hringaríki ok Heiðmörk, Guðbrandsdali ok Haðaland, Þótn ok Raumaríki, Vingulmörk allan hinn nörðra hlut. Eptir þat höfðu þeir Haraldr konungr ok Guthormr hertogi úfrið ok orrostur við Gandálf konung, ok lauk með því, at Gandálfr konungr féll í hinni síðustu orrostu, en Haraldr konungr eignaðist ríki alt suðr til Raumelfar.

3. *Frá Gyðu Eiríksdóttur.*

Haraldr konungr sendi menn sína eptir meyju einni, er Gyða er nefnd, dóttir Eiríks konungs af Hörðalandi; hon var at fóstri á Valdresi með ríkum búanda; vildi konungr hana hafa til friðlu sér, því at hon var allfríð mær ok heldr stórlát. En er sendimenn kómu þar, þá báru þeir upp erendi sín fyrir meyna; hon svaraði á þessa lund, at eigi vill hon spilla meydómi sínum til þess, at taka til manns þann konung, er eigi hefir meira ríki en nökkur fylki til forráða: en þat þykki mér undarligt, segir hon, er engi er sá konungr, er svá vili eignast

Noreg ok vera einvaldi yfir, sem hefir Gormr konungr at Danmörku eða Eiríkr konungr at Uppsölum. Sendimönnum þykkir hon svara furðu stórliga, ok spyrja hana máls um, hvar til svör þessi skulu koma; segja at Haraldr er konungr svá ríkr, at henni er fullræði í. En þó at hon svari á annan veg þeirra erendum, en þeir mundi vilja, þá sjá þeir engan sinn kost til þess at sinni, at þeir mundu hana í brott hafa, nema hennar vili væri til þess; ok búast þeir þá ferðar sinnar. En er þeir eru búnir, leiða menn þá út; þá mælti Gyða við sendimenn, bað þá bera þau orð sín Haraldi konungi, at hon mun því at einu játa at gerast eiginkona hans, ef hann vill þat gera fyrir hennar sakir áðr, at leggja undir sik allan Noreg ok ráða því ríki jafnfrjálsliga, sem Eiríkr konungr Svíaveldi, eða Gormr konungr Danmörku, því at þá þykkir mér, segir hon, hann mega heita þjóðkonungr.

4. *Heitstrenging Haralds konungs.*

Sendimenn fara nú aptr til Haralds konungs ok segja honum þessi orð meyjarinnar, ok segja, at hon er furðu djörf ok úvitr, ok telja þat makligt, at konungr sendi lið mikit eptir henni við úsœmd. Þá sagði Haraldr konungr, at eigi hefði þessi mær illa mælt, eða gert svá at hefnda væri fyrir vert, bað hana hafa mikla þökk fyrir orð sín: hon hefir mint mik þeirra hluta, er mér þykkir undarligt, er ek hefi eigi fyrr hugleitt. Ok enn mælti hann: þess strengi ek heit, ok því skýt ek til guðs, þess er mik skóp ok öllu ræðr, at aldri skal skera hár mitt né kemba, fyrr en ek hefi eignazt allan Noreg með sköttum ok skyldum ok forráði, en deyja at öðrum kosti. Þessi orð þakkaði honum mjök Guthormr hertogi, ok lét þat vera konungligt verk at efna orð sín.

5. *Orrosta í Orkadal.*

Eptir þetta samna þeir frændr liði miklu, ok búa ferð sína á Upplönd, ok svá norðr um Dali ok þaðan

norðr um Dofrafjall. Ok þá er hann kom ofan í bygðina, þá lét hann drepa menn alla ok brenna bygðina. En er fólkit varð þessa víst, þá flýði hverr er mátti; sumir ofan til Orkadals, sumir til Gaulardals, sumir á markir; sumir leituðu griða, ok þat fengu allir þeir er á konungs fund kómu ok gerðust hans menn. Þeir fengu enga mótstöðu fyrr en þeir kómu til Orkadals, þar var samnaðr fyrir þeim, ok þar áttu þeir hina fyrstu orrostu við konung þann er Grýtingr hét. Haraldr konungr fékk sigr, en Grýtingr var handtekinn, ok drepit mikit lið af honum, en hann gékk til handa Haraldi konungi ok svarði honum trúnaðareiða. Eptir þat gékk alt fólk undir Harald í Orkdœlafylki, ok gerðust hans menn.

6. *Landsréttr Haralds konungs.*

Haraldr konungr setti þann rétt alt þar er hann vann ríki undir sik, at hann eignaðist óðul öll, ok lét alla bœndr gjalda sér landskyldir, bæði ríka ok úríka. Hann setti jarl í hverju fylki, þann er dœma skyldi lög ok landsrétt ok heimta sakeyri ok landskyldir, ok skyldi jarl hafa þriðjung skatta ok skylda til borðs sér ok kostnaðar. Jarl hverr skyldi hafa undir sér 4 hersa eða fleiri, ok skyldi hverr þeirra hafa 20 marka veizlu. Jarl hverr skyldi fá konungi í her 60 hermanna af sínum einum kostnaði, en hersir hverr 20 menn. En svá mikit hafði Haraldr konungr aukit álög ok landskyldir, at jarlar hans höfðu meira ríki en konungar höfðu fyrrum. En er þetta spurðist um Þrándheim, þá sóttu til Haralds konungs margir ríkismenn ok gerðust hans menn.

7. *Orrosta í Gaulardal.*

Þat er sagt, at Hákon jarl Grjótgarðsson kom til Haralds konungs utan af Yrjum, ok hafði lið mikit til fulltings við Harald konung. Eptir þat fór Haraldr konungr inn í Gaulardal, ok átti þar orrostu ok feldi þar tvá konunga, ok eignaðist síðan ríki þeirra: en þat var

Gauldœlafylki ok Strindafylki. Þá gaf hann Hákoni jarli yfirsókn um Strindafylki. Eptir þat fór Haraldr konungr inn í Stjóradal ok átti þar hina þriðju orrostu, ok hafði sigr ok eignaðist þat fylki. Eptir þat sömnuðust saman Innþrœndir, ok váru komnir saman 4 konungar með her sinn; sá einn er réð Veradal, annarr réð fyrir Skaun, þriði Sparbyggjafylki, fjórði af eynni Iðri, sá átti Eynafylki. Þessir 4 konungar fóru með her í móti Haraldi konungi, en hann hélt orrostu við þá ok fékk sigr, en þessir konungar féllu sumir, en sumir flýðu. Haraldr konungr átti alls í Þrándheimi 8 orrostur eða fleiri, ok at feldum 8 konungum eignaðist hann allan Þrándheim.

8. *Haraldr vann Naumdœlafylki.*

Norðr í Naumudal váru brœðr tveir konungar, Herlaugr ok Hrollaugr; þeir höfðu verit at 3 sumur at gera haug einn; sá haugr var hlaðinn með grjóti ok lími ok viðum gerr. En er haugrinn var algerr, þá spurðu þeir brœðr þau tíðindi, at Haraldr konungr fór á hendr þeim með her. Þá lét Herlaugr konungr aka til haugsins vist mikla ok drykk; eptir þat gékk Herlaugr konungr í hauginn við 12ta mann, síðan lét hann kasta aptr hauginn. Hrollaugr konungr fór upp á haug, þann er konungar váru vanir at sitja á, ok lét þar búa konungs hásæti ok settist þar í; þá lét hann leggja dýnur á fótpallinn, þar er jarlar váru vanir at sitja, þá veltist hann or hásætinu ok í jarls sæti, ok gaf sér sjálfr jarls nafn. Eptir þat fór Hrollaugr á móti Haraldi konungi ok gaf honum alt ríki sitt ok bauð at gerast hans maðr, ok sagði honum alla sína meðferð. Þá tók Haraldr konungr sverð ok festi á linda honum, þá festi hann skjöld á háls honum, ok gerði hann jarl sinn ok leiddi hann í hásæti; þá gaf hann honum Naumdœlafylki ok setti hann þar jarl yfir.

9. *Frá skipan Haralds konungs.*

Haraldr konungr fór þá aptr til Þrándheims ok dvaldist þar um vetrinn, ok jafnan síðan kallaði hann heimili sitt. Þar setti hann hinn mesta höfuðbœ, er Hlaðir heita. Þann vetr fékk hann Ásu, dóttur Hákonar jarls Grjótgarðssonar, ok hafði Hákon þá mestan metnað af konunginum. Um várit réð Haraldr konungr sér til skipa. Hann hafði gera látit um vetrinn dreka mikinn ok búinn hit vegligsta; þar skipaði hann á hirð sinni ok beserkjum. Stafnbúar váru mest vandaðir, því at þeir höfðu merki konungs. Aptr frá stafninum til austrrúms var kallat á rausn, þat var skipat berserkjum. Þeir einir náðu hirðvist með Haraldi konungi, er afreksmenn váru bæði at afli ok hreysti ok allskonar atgervi; þeim einum var skipat hans skip, en hann átti þá góð völ at kjósa or hverju fylki sér hirðmenn. Hann hafði her mikinn ok mörg stórskip, ok margir ríkismenn fylgðu honum. Þess getr Hornklofi í Glymdrápu, at Haraldr konungr hafði fyrr barzt á Uppdalsskógi við Orkndœli en hann hefði leiðangr þenna úti.

Hilmir réð á heiði
hjaldrskíðs þrumu galdra
óðr við œskimeiða
ey vébrautar heyja,
áðr gnapsalar grímnis
gnýstœrandi fœri
rausnarsamr til rimmu
riðviggs lagar skíðum.

Gerði glamma ferðar
gnýþróttr jöru dróttar
helkannandi hlenna
hlymræks um tröð glymja,
áðr út á mar mœtir
mannskœðr lagar tanna
ræsinaðr til rausnar
rak vébrautar nökkva.

10. *Orrosta við Solskel.*

Haraldr konungr hélt liði sínu út or Þrándheimi ok sneri suðr á Mœri. Húnþjófr er nefndr konungr, sá er réð fyrir Mœrafylki; Sölvi klofi hét son hans. Þeir váru hermenn miklir. En sá konungr er réð fyrir Raumsdal er nefndr Nökkvi; hann var móðurfaðir Sölva. Þessir

höfðingjar drógu saman her mikinn, er þeir spyrja til Haralds konungs, ok fara móti honum, ok hittast þeir við Sólskel. Varð þar orrosta, ok hafði Haraldr konungr sigr. Svá segir Hornklofi:

Þar svá at barsk at borði
borðhölkvi rak norðan
hlífar valdr til Hildar
hreggs döglinga tveggia,
ok allsnœfrir jöfrar
orðalaust at morði
(endisk rauðra randa
rödd) dynskotum kvöddusk.

Báðir konungar féllu, en Sölvi komst með flótta undan. Lagði Haraldr konungr þá undir sik þessi tvau fylki, ok dvaldist þar lengi um sumarit, ok skipaði þar réttum með mönnum, ok setti þar forráðamenn ok treysti sér fólkit. En um haustit bjóst hann at fara norðr til Þrándheims. Rögnvaldr Mœrajarl, son Eysteins glumru, hafði þá um sumarit gerzt maðr Haralds konungs. Haraldr konungr setti hann höfðingja yfir þessi tvau fylki, Norðmœri ok Raumsdal, ok fékk honum þar styrk til bæði af ríkismönnum ok bóndum, svá ok skipakost at verja landit fyrir úfriði. Hann var kallaðr Rögnvaldr hinn ríki eða hinn ráðsvinni, ok segja menn at hvártveggja væri sannnefni. Haraldr konungr var um vetrinn eptir í Þrándheimi.

11. *Fall Arnviðar ok Auðbjarnar konunga.*

Eptir um várit bjó Haraldr konungr her mikinn or Þrándheimi, ok sagði, at hann mundi þeim her stefna á Sunnmœri. Sölvi klofi hafði um vetrinn legit úti á herskipum, ok herjat á Norðmœri ok drepit þar marga menn Haralds konungs, en suma rænta, en brent fyrir sumum, ok gert hit mesta hervirki. En stundum um vetrinn hafði hann verit á Sunnmœri með Arnviði konungi, frænda sínum. En er þeir spyrja til Haralds konungs, þá samna þeir liði ok verða fjölmennir, því at margir þóttust eiga Haraldi konungi heiptir at gjalda. Sölvi klofi fór suðr í Fjörðu á fund Auðbjarnar konungs,

er þar réð fyrir, ok bað hann liðs, at hann skyldi fara með her sínum til styrks við þá Arnvið konung; segir hann svá: Öllum er oss nú sjá kostr auðsær, at vér rísim allir upp í móti Haraldi konungi, munum vér þá hafa nógan styrk, ok man þá auðna ráða sigri, en hitt er ella, ok er þat engi kostr þeim mönnum, er eigi eru útignari at nafni en Haraldr, at gerast þrælar hans; þótti feðr mínum sá kostr betri, at falla í bardaga í konungdómi sínum, en gerast undirmaðr Haralds konungs. Kom Sölvi svá rœðum sínum, at Auðbjörn hét ferðinni, ok dró hann þá her saman ok fór norðr til fundar við Arnvið konung; höfðu þeir þá allmikinn her. Þeir spurðu þá til Haralds konungs, at hann var þá norðan kominn; þeir hittust fyrir innan Sólskel. Þat var þá siðvandi, er menn börðust á skipum, at tengja skyldi skipin ok berjast um stafna. Var þá svá gert. Lagði Haraldr konungr skip sitt móti skipi Arnviðar konungs; varð sú orrosta hin snarpasta, ok féll mikit fólk af hvárumtveggjum. Ok at lyktum varð Haraldr konungr svá óðr ok reiðr, at hann gékk fram á rausn á skipi sínu, ok barðist þá svá snarpliga, at allir frambyggjar á skipi Arnviðar hrukku aptr til siglu, en sumir féllu. Gékk Haraldr konungr þá upp á skipit; leituðu þá menn Arnviðar konungs á flótta, en hann sjálfr féll á skipi sínu. Þar féll ok Auðbjörn konungr, en Sölvi flýði. Svá segir Hornklofi:

Háði gramr, þar er gnúðu,
geira hregg við seggi,
rauð fnýstu ben blóði,
bryngögl í dyn Sköglar,

þá er á rausn fyrir ræsi,
réð egglituðr, seggir,
æfr gall hjörr við hlífar,
hnigu fjörvanir, sigri.

Þar féll or liði Haralds konungs Ásgautr ok Ásbjörn, jarlar hans, ok Grjótgarðr ok Herlaugr, mágar hans, synir Hákonar Hlaðajarl. Sölvi var síðan víkingr mikill langa hríð ok gerði opt mikinn skaða á ríki Haralds konungs.

12. *Brenna Vemundar konungs.*

Eptir þat lagði Haraldr konungr undir sik Sunnmœri. Vemundr, bróðir Auðbjarnar konungs, hélt Firðafylki ok gerðist konungr yfir. Þetta var síðla um haust, ok gera menn þat ráð með Haraldi konungi, at hann skyldi eigi fara suðr um Stað á haustdegi. Þá setti Haraldr konungr Rögnvald jarl yfir Mœri hváratveggju ok Raumsdal, ok hafði hann þá um sik mikit fjölmenni. Haraldr konungr sneri þá norðr aptr til Þrándheims. Þann sama vetr fór Rögnvaldr jarl hit iðra um Eið, ok svá suðr um Fjörðu. Hann hafði njósn af Vemundi konungi, ok kom um nótt þar sem heitir Naustdalr; var Vemundr konungr þar á veizlu. Rögnvaldr jarl tók hús á þeim, ok brendi konung inni með níutigi manna. Eptir þat kom Berðlukári til Rögnvalds jarls með langskip alskipat, ok fóru þeir báðir norðr á Mœri. Tók Rögnvaldr jarl skip þau, er átt hafði Vemundr konungr, ok alt lausafé þat er hann fékk. Berðlukári fór norðr til Þrándheims á fund Haralds konungs ok gerðist hans maðr; hann var berserkr mikill.

13. *Fall Hákonar jarls ok Atla jarls hins mjóva.*

Um várit eptir fór Haraldr konungr suðr með landi með skipaher ok lagði undir sik Firðafylki; síðan sigldi hann austr með landi ok kom fram í Vík austr. En hann setti eptir Hákon jarl Grjótgarðsson ok fékk honum yfirsókn í Firðafylki. En er konungr var austr farinn, þá sendi Hákon jarl orð Atla jarli hinum mjóva, at hann skyldi fara brott or Sogni ok vera jarl á Gaulum, sem hann hafði fyrr verit, en kvað Harald konung hafa veitt sér Sygnafylki. Atli jarl sendi þau orð í mót, at hann mun halda Sygnafylki ok svá Gaulum, þar til er hann finnr Harald konung. Jarlarnir þreyttu þetta með sér, þar til er báðir samna her; þeir hittast á Fjölum í Stafanessvági, ok áttu þar orrostu mikla. Þar féll Hákon

jarl, en Atli jarl varð sárr til úlífis, ok fóru menn hans til Atleyjar með hann, ok andaðist hann þar. Svá segir Eyvindr skáldaspillir:

Varð Hákon
Högna meyjar
viðr vápnberr,
er vega skyldi,
ok sinn aldr
í odda gný
Freys áttungr
á Fjölum lagði.

Ok þar varð,
er vinir féllu,
mágar Hallgarðs,
manna blóði
Stafaness
við stóran gný
vinar Lóðurs
vágr of blandinn.

14. *Frá Haraldi konungi ok Eiríki Svíakonungi.*

Haraldr konungr kom liði sínu austr í Vík, ok lagði inn til Túnsbergs; þar var þá kaupstaðr; hann hafði þá dvalzt í Þrándheimi 4 vetr ok komit ekki á þeirri stundu í Víkina. Hann spurði þar þau tíðindi, at Eiríkr Svíakonungr Eymundarson hafði lagt undir sik Vermaland, ok hann tók þar skatta af öllum markbygðum, ok hann kallaði vestra Gautland alt norðr til Svínasunds ok hit vestra alt með hafi, þá kallaði Svíakonungr þat alt sitt ríki ok tók skatta af. Hann hafði þar sett yfir jarl, er kallaðr var Hrani gauzki; hann hafði ríki milli Svínasunds ok Gautelfar; hann var ríkr jarl. Haraldi konungi var sagt frá orðum Svíakonungs, at hann skyldi eigi fyrr af láta, en hann hefði jafnmikit ríki í Vikinni, sem fyrr hafði Sigurðr hringr eða Ragnarr loðbrók, son hans; en þat var Raumaríki ok Vestfold alt út til Grenmars, svá Vingulmörk ok alt suðr þaðan. Hafði þá um öll þessi fylki snúizt til hlýðni við Svíakonung, margir höfðingjar ok mikit fólk annat. Þetta líkaði Haraldi konungi stórilla, hann stefndi þegar þing við bœndr þar á Foldinni, ok bar sakar á hendr þeim um landráð við sik. Bœndr kómu þar sumir syn fyrir sik, sumir guldu fé, sumir sættu refsingum. Fór hann svá um sumarit um þat fylki. Um haustit fór hann upp á Raumaríki, ok fór þar alt at

sama hætti, at hann lagði undir sik þat fylki. Þá spurði hann öndverðan vetr, at Eiríkr Svíakonungr reið um Vermaland at veizlum með hirð sína.

15. *Konungar þiggja veizlu at Áka, ok um dráp hans.*

Haraldr konungr býr ferð sína austr um Eiðaskóg ok kom fram í Vermalandi, lét þar búa veizlur fyrir sér. Áki hét maðr, hann var ríkastr bóndi á Vermalandi, stórauðigr ok þá gamall at aldri. Hann sendi menn til Haralds konungs ok bauð honum til veizlu. Konungr hét ferðinni at ákveðnum degi. Áki bauð ok Eiríki konungi til veizlu ok lagði honum hinn sama stefnudag. Áki átti mikinn veizluskála, ok var sá forn; hann lét þá gera annan nýjan skála eigi minna, ok vanda sem mest; hann lét þann skála tjalda allan nýjum búnaði, en hinn forna fornum búnaði. En er konungar kómu til veizlunnar, þá var skipat Eiríki konungi með sinni hirð í hinn forna skála, en Haraldi í hinn nyja skála með sínu liði. Þannug var skipat öllum borðbúnaði, at Eiríkr konungr ok hans menn höfðu forn ker ok horn, ok þó gylt ok vel búin, en Haraldr konungr ok hans menn höfðu öll ný ker ok horn, ok búin öll með gulli, þau váru öll líkuð ok skygð sem gler; en drykkr var hvárrtveggi hinn bezti. Áki bóndi hafði fyrr verit maðr Hálfdanar svarta. En er sá dagr kom, er veizlan var öll, þá bjoggust konungar til brautferðar. Váru þá reiðskjótar búnir. Þá gékk Áki fyrir Harald konung ok leiddi eptir sér son sinn 12 vetra gamlan, sá hét Ubbi. Áki mælti: Ef yðr þykkir, herra, vináttu vert fyrir góðvilja minn, er ek hefi lýst við yðr í heimboði mínu, þá launa þat syni mínum; hann gef ek þér till þjónostumanns. Konungr þakkaði honum með mörgum fögrum orðum sinn fagnað, ok hét honum þar í mót fullkominni sinni vináttu. Síðan greiddi Áki fram stórar gjafir, er hann gaf konungi. Síðan mintist Áki við konung. Eptir þat gékk Áki til Svíakonungs. Var þá Eiríkr konungr klæddr ok búinn til ferðar, ok var

hann heldr úkátr. Áki tók þá góða gripi ok gaf honum. Konungr svaraði fá ok steig á bak hesti sínum. Áki gékk á leið með honum ok talaði við hann. Skógr var nær bœnum, ok lá þar vegrinn yfir. En er Áki kom á skóginn, þá spurði konungr hann: Hví skiptir þú svá fagnaði með okkr Haraldi konungi, at hann skyldi hafa af öllu hinn betra hlut, ok veiztu, at þú ert maðr minn? Ek hugða, sagði Áki, at yðr, konungr, ok yðra menn mundi engan fagnað skort hafa at þessarri veizlu. En er þar var forn búnaðr, sem þér drukkut, þá veldr þat því, at þér erut nú gamlir, en Haraldr konungr er nú í blóma aldrs; fékk ek honum af því nýjan búnað. En þar er þú mintir mik, at ek væra þinn maðr, þá veit ek þat eigi síðr, at þú ert minn maðr. Þá brá konungr sverði ok hjó hann banahögg; reið braut síðan. En er Haraldr konungr var búinn at stíga á hest sinn, þá bað hann kalla til sín Áka búanda; en er menn leituðu hans, þá runnu sumir þannug sem Eiríkr konungr hafði riðit; fundu þeir þar Áka dauðan; fóru síðan aptr ok sögðu konungi. En er hann spyrr þetta, heitr hann á menn sína, at þeir skulu hefna Áka búanda; ríðr konungr þá þannug, er áðr hafði riðit Eiríkr konungr, till þess er hvárir verða varir við aðra; þá ríða hvárir sem mest megu, til þess er Eiríkr konungr kemr á skóg þann er skilr Gautland ok Vermaland. Þá snýr Haraldr konungr aptr á Vermaland, leggr þá land þat undir sik, en drap menn Eiríks konungs, hvar sem hann stóð þá. Fór Haraldr konungr aptr um vetrinn á Raumaríki ok dvaldist þar um hríð.

16. *Ferð Haralds konungs til Túnsbergs.*

Haraldr konungr fór um vetrinn út til Túnsbergs til skipa sinna; býr hann þá skipin ok heldr austr yfir fjörðinn; leggr þá undir sik alla Vingulmörk. Hann er úti á herskipum allan vetrinn ok herjar á Ránríki. Svá segir Þorbjörn hornklofi:

Úti vill jól drekka,
ef skal einn ráða,
fylkir framlyndi,
ok Freys leik heyja.

Ungr leiddisk eldvelli
ok inni at sitja,
varma dyngju
eða vöttu dúnsfulla.

Gautar höfðu samnað fyrir alt um landit.

17. *Orrosta á Gautlandi.*

Um várit er ísa leysti, stikuðu Gautar Gautelfi, at Haraldr konungr skyldi eigi mega leggja skipum sínum upp í landit. Haraldr konungr hélt skipum sínum upp í elfina ok lagðist við stikin, herjaði þá á bæði lönd ok brendi bygðina. Svá segir Hornklofi:

Grennir þröng at gunni
gunnmás fyrir haf sunnan,
sá var gramr, ok gumnum,
geðvörðr, und sik jörðu.

Ok hjálmtamiðr hilmir
hólmreyðar lét ólman
lindihjört fyrir landi
lundprúðr við stik bundinn.

Síðan riðu Gautar ofan með her mikinn ok héldu orrostu við Harald konung, ok varð þar allmikit mannfall, ok hafði Haraldr konungr sigr. Svá segir Hornklofi:

Ríks þreifsk reiddra öxa
rymr, knáttu spjör glymja,
svartskygð bitu seggi
sverð, þjóðkonungs ferðar.

Þá er, hugfyldra hölda,
hlaut andskoti Gauta,
hár var söngr um svírum,
sigr, flugbeiddra vigra.

18. *Fall Hrana gauzka.*

Haraldr konungr fór víða um Gautland herskildi, ok átti þar margar orrostur tveim megin elfarinnar, ok fékk hann optast sigr. En í einhverri orrostu féll Hrani hinn gauzki. Síðan lagði Haraldr konungr land alt undir sik fyrir norðan elfina ok fyrir vestan Væni ok Vermaland alt. En er hann snerist þaðan í brott, setti hann þar eptir til landgæzlu Guthorm hertoga ok lið mikit með honum, en konungr snerist þá til Upplanda ok dvaldist þar um hríð; fór síðan norðr um Dofrafjall til Þrándheims, ok var þar enn langar hríðir. Haraldr konungr

tók þá at eiga börn. Þau Ása áttu sonu þessa: Guthormr var elztr, Hálfdan svarti, Hálfdan hvíti (þeir váru tvíburar), Sigfröðr hinn fjórði; váru þeir allir uppfœddir í Þrándheimi með miklum sóma.

19. *Orrosta í Hafrsfirði.*

Tíðindi þau spurðust sunnan or landi, at Hörðar ok Rygir ok Egðir ok Þilir sömnuðust saman ok gerðu uppreist bæði at skipum ok vápnum ok fjölmenni; váru þeir upphafsmenn: Eiríkr, Hörðalands konungr, Súlki, konungr af Rogalandi, ok Sóti jarl, bróðir hans, Kjötvi hinn auðgi, konungr af Ögðum, ok Þórir haklangr, son hans; af Þelamörk brœðr, tveir, Hróaldr hryggr ok Haddr hinn harði. En er Haraldr konungr varð þessa tíðinda víss, þá dró hann her saman ok skaut skipum á vatn; bjóst síðan með lið mikit ok ferr með landi suðr ok hafði mart manna af hverju fylki. En er hann kemr suðr um Stað, þá spyrr þat Eiríkr konungr, hafði hann þá ok saman komit því liði, er honum var ván; ferr hann þá suðr í móti því liði, er hann vissi at austan mundi koma til fulltings við hann. Mœttist þá herrinn allr fyrir norðan Jaðar, ok leggja þá inn til Hafrsfjarðar. Þar lá fyrir Haraldr konungr með her sinn; tekst þar þegar orrosta mikil, var bæði hörð ok löng; en at lyktum varð þat, at Haraldr konungr hafði sigr, en þar féllu þeir Eiríkr konungr ok Súlki konungr ok Sóti jarl, bróðir hans. Þórir haklangr hafði lagt skip sitt í móti skipi Haralds konungs, ok var Þórir berserkr mikill; var þar allhörð atsókn áðr Þórir haklangr féll; var þá hroðit alt skip hans, þá flýði Kjötvi konungr í hólma nökkurn, þar er vígi var gott. Síðan flýði alt lið þeirra, sumt á skipum, en sumt hljóp á land upp ok svá hit efra suðr um Jaðar. Svá segir Hornklofi:

Heyrðir þú, í Hafrsfirði
hvé hizug barðisk
konungr hinn kynstóri
við Kjötva hinn auðga?
knerrir kómu austan,
kapps um lystir,
með gínandum höfðum
ok gröfnum tinglum.
Hlaðnir váru þeir hölda
ok hvítra skjalda,
vigra vestrœnna,
ok valskra sverða.
Grenjuðu berserkir,
guðr var á sinnum,
emjuðu úlfheðnar
ok ísarn glumdu.
Freistuðu hins framráða,
er þeim flýja kendi,
allvalds austmanna
er býr at Útsteini,
stöðum nökkva brá stillir,
er honum var styrjar væni,
hlömmun var á hlífum
áðr Haklangr félli.
Leiddisk þá fyrir Lúfu
landi at halda
hilmi hinum hálsdigra,
hólm lét sér at skialdi.
Slógusk und sessþiljur,
er sárir váru,
létu upp stjölu stúpa.
stungu í kjöl höfðum.
Á baki létu blíkja
— barðir váru grjóti —
Svafnis salnæfrar
seggir hyggjandi.
Œstusk auðkylfur
ok um Jaðar hljópu
heim or Hafrsfirði
ok hugðu á mjöðdrykkju.

20. *Haraldr konungr verðr einvaldi at Noregi.*

Eptir orrostu þessa fékk Haraldr konungr enga mótstöðu í Noregi; váru þá fallnir allir hinir mestu fjándmenn hans; en sumir flýðu or landi, ok var þat allmikill mannfjöldi, því at þá bygðust stór eyðilönd; þá bygðist Jamtaland ok Helsingjaland; ok var þó áðr hvártveggja nökkut bygt af Norðmönnum. Í þeim úfriði, er Haraldr konungr gékk til lands í Noregi, þá funnust ok bygðust útlönd: Færeyjar ok Ísland; þá var ok mikil ferð til Hjaltlands, ok margir ríkismenn af Noregi flýðu útlaga fyrir Haraldi konungi ok fóru í vestrvíking, váru í Orkneyjum ok Suðreyjum á vetrum, en á sumrum herjuðu þeir í Noreg ok gerðu þar mikinn landsskaða. Margir váru þeir ok ríkismenn, er géngu til handa Haraldi konungi ok gerðust hans menn ok bygðu lönd með honum.

21. *Frá börnum Haralds konungs ok kvánföngum.*

Haraldr konungr var nú einvaldi orðinn alls Noregs. Þá mintist hann þess er mærin sú hin mikilláta hafði mælt til hans; hann sendi þá menn eptir henni ok lét hana hafa til sín ok lagði hana hjá sér. Þessi váru börn þeirra: Álof var elzt, þá var Hrœrekr, þá Sigtryggr, Fróði ok Þorgils. Haraldr konungr átti margar konur ok mörg börn. Hann fékk þeirrar konu, er Ragnhildr hét, dóttir Eiríks konungs af Jótlandi; hon var kölluð Ragnhildr hin ríka. Þeirra son var Eiríkr blóðöx. Enn átti hann Svanhildi, dóttur Eysteins konungs; þessir váru synir þeirra: Ólafr Geirstaðaálfr, Björn ok Ragnarr rykkill. Enn átti Haraldr konungr Áshildi, dóttur Hrings Dagssonar ofan af Hringaríki; þeirra börn váru: Dagr ok Hringr, Guðröðr skirja, Ingigerðr. Svá segja menn, at þá er Haraldr konungr fékk Ragnhildar ríku, at hann léti þá af 9 konum sínum. Þess getr Hornklofi:

Hafnaði Hólmrygjum
ok Hörða meyjum,
hverri henni heinversku
ok Hölga ættar
konungr hinn kynstóri
er tók konuna dönsku.

Börn Haralds konungs váru þar hver uppfœdd, sem móðerni áttu. Guthormr hertogi hafði vatni ausit hinn elzta son Haralds konungs ok gaf nafn sitt. Hann knésetti þann svein ok fóstraði ok hafði með sér í Vík austr; fœddist hann þar upp með Guthormi hertoga. Guthormr hertogi hafði alla stjórn landsins um Víkina ok um Upplönd, þá er Haraldr konungr var eigi nær.

22. *Vestrferð Haralds konungs.*

Haraldr konungr spurði, at víða um mitt landit herjuðu víkingar, þeir er á vetrum váru fyrir vestan haf. Hann hafði þá leiðangr úti hvert sumar ok kannaði eyjar ok útsker; en hvar sem víkingar urðu varir við her hans,

þá flýðu allir ok flestir á haf út. En er konungi leiddist þetta, þá varð þat á einu sumri, at Haraldr konungr sigldi með her sinn vestr um haf; kom hann fyrst við Hjaltland, ok drap þar alla víkinga, þá er eigi flýðu undan. Síðan sigldi hann suðr til Orkneyja ok hreinsaði þar alt af víkingum. Eptir þat ferr hann alt í Suðreyjar ok herjar þar; hann drap þar marga víkinga, þá er fyrir liði réðu áðr. Hann átti þar margar orrostur ok hafði jafnan sigr. Þá herjaði hann á Skotland ok átti þar orrostu. En er hann kom vestr í Mön, þá höfðu þeir áðr spurt hvern hernað Haraldr konungr hafði gert fyrrum þar í landi; þá flýði alt fólk inn á Skotland, ok var þar aleyða af mönnum; braut var ok flutt alt fé þat er mátti; en er þeir Haraldr konungr géngu á land, þá féngu þeir ekki herfang. Svá segir Hornklofi:

Menfergir bar margar
margspakr — niðar varga
lundr vann sókn á sandi —
sandmens í bý randir;
áðr fyrir eljanfróðum
allr herr Skǫta þverri
lögðis seiðs af láði
læbrautar varð flœja.

Í þessum orrostum féll Ívarr, son Rögnvalds Mœrajarls. En í bœtr þess gaf Haraldr konungr Rögnvaldi jarli, er hann sigldi vestan, Orkneyjar ok Hjaltland, en Rögnvaldr gaf þegar Sigurði bróður sínum bæði löndin, ok var hann vestr eptir. Þá er konungr sigldi austr, gaf hann Sigurði jarldóm. Þá kom til lags við hann Þorsteinn rauðr, son Ólafs hvíta ok Auðar hinnar djúpauðgu; þeir herjuðu á Skotland ok eignuðust Katanes ok Suðrland alt til Ekkjalsbakka. Sigurðr jarl drap Melbrigða tönn, jarl skozkan, ok batt höfuð hans við slagálar sér ok laust kvikvavöðvanum sínum á tönnina er skagði or höfðinu; kom þar í blástr, ok fékk hann þar af bana, ok er hann heygðr á Ekkjalsbakka. Þá réð löndum Guthormr, son hans, einn vetr ok dó barnlauss. Síðan settust í löndin víkingar margir, Danir ok Norðmenn.

23. *Skorit hár Haralds konungs.*

Haraldr konungr var á veizlu á Mœri at Rögnvalds jarls, hafði hann þá eignazt land alt. Þá tók Haraldr konungr laugar. Hann lét þá ok greiða hár sitt, ok þá skar Rögnvaldr jarl hár hans, en áðr hafði verit úskorit ok úkembt 10 vetr; var hann áðr kallaðr lúfa, en síðan gaf Rögnvaldr jarl honum kenningarnafn ok kallaði hann Harald hinn hárfagra; ok sögðu allir er sá, at þat var hit mesta sannefni, því at hann hafði hár bæði mikit ok fagrt.

24. *Gönguhrólfr gerr útlægr.*

Rögnvaldr Mœrajarl var hinn mesti ástvin Haralds konungs, ok konungr virði hann mikils. Rögnvaldr jarl átti Hildi, dóttur Hrólfs nefju; synir þeirra váru þeir Hrólfr ok Þórir. Rögnvaldr jarl átti ok friðlusonu 3, hét einn Hallaðr, annarr Einarr, þriði Hrollaugr. Þeir váru rosknir, þá er hinir skírbornu brœðr þeirra váru börn. Hrólfr var víkingr mikill; hann var svá mikill maðr vexti, at engi hestr mátti bera hann, ok gékk hann hvargi sem hann fór; hann var kallaðr Gönguhrólfr. Hann herjaði mjök í Austrvegu. Á einu sumri er hann kom or víkingu austan í Víkina, þá hjó hann þar strandhögg. Haraldr konungr var í Víkinni; hann varð mjök reiðr, þá er hann spurði þetta, því at hann hafði mikit bann á lagt at ræna innanlands. Konungr lýsti því á þingi, at hann gerði Hrólf útlaga af Noregi. En er þat spurði Hildr, móðir hans, þá fór hon á fund konungs ok bað friðar Hrólfi. Konungr var svá reiðr, at henni týði ekki at biðja. Þá kvað Hildr þetta:

Hafnit nefju nafna!
Nú rekit gand or landi
borskan hölda barma;
hví bellit því stillir?

Ilt er við úlf at ylfask
Yggs valbríkar slíkan;
muna við hilmis hjarðir
hœgr, ef hann renn til skógar.

Gönguhrólfr fór síðan vestr um haf til Suðreyja, ok þaðan fór hann vestr í Valland ok herjaði þar ok eignaðist jarlsríki mikit ok bygði þar mjök Norðmönnum, ok er þar síðan kallat Norðmandí. Son Gönguhrólfs var Vilhjálmr, faðir Ríkarðar, föður annars Ríkarðar, föður Roðberts löngum spaða, föður Vilhjálms bastarðs Englakonungs; frá honum eru síðan komnir Englakonungar allir. Af Hrólfs ætt eru ok komnir jarlar í Norðmandí.

Ragnhildr dróttning hin ríka lifði síðan 3 vetr, er hon kom í Noreg. En eptir dauða hennar fór Eiríkr, son þeirra Haralds þonungs, til fóstrs í Fjörðu til Þóris hersis Hróaldssonar, ok fœddist hann þar upp.

25. *Frá Svasa jötni.*

Haraldr konungr fór einn vetr at veizlum um Upplönd ok lét búa sér til jólaveizlu á Þoptum. Jólaaptan kom Svasi fyrir dyrr, þá er konungr sat yfir borðum. Hann sendi konungi boð, at hann skyldi út ganga til hans, en konungr brást reiðr við þessum sendiboðum, ok bar hinn sami maðr reiði konungs út, sem honum hafði borit boðin inn. En Svasi bað bera eigi at síðr annat sinn erendit, ok kvað sik vera þann Finninn, er konungr hafði játtat at setja gamma sinn þar annan veg brekkunnar. En konungr gékk út ok varð honum þess játsi at fara heim með honum, ok gékk yfir brekkuna í gamma hans með áeggjan sumra manna sinna, þótt sumir letti. Þar stóð upp Snæfríðr, dóttir Svasa, kvenna fríðust, ok byrlaði konungi ker fult mjaðar, en konungr tók alt saman, kerit ok hönd hennar, ok þegar var sem elds hiti kvæmi í hörund honum, ok vildi þegar hafa samræði við hana á þeirri nótt. En Svasi sagði, at þat mundi eigi vera nema at honum nauðgum, nema konungr festi hana ok féngi at lögum. En konungr festi Snæfríði ok fékk hennar, ok unni svá með œrslum, at ríki sitt ok alt þat er konungs tign byrjaði þá fyrirlét hann. Þau áttu 4 sonu, Sigurðr hrísi, Hálfdan háleggr, Guðröðr ljómi,

Rögnvaldr réttilbeini. Síðan dó Snæfríðr, en litr hennar skipaðist á engan veg; var hon jafnrjóð sem þá er hon var kvik. Konungr sat æ yfir henni, ok hugði at hon mundi lifna; fór svá fram 3 vetr, at hann syrgði hana dauða, en allr lands lýðr syrgði hann viltan. En þessa villu at lægja kom til læknar Þorleifr spaki, er með viti lægði þá villu, fyrst með eptirmæli með þessum hætti: Eigi er kynligt, konungr, at þú munir svá fríða konu ok kynstóra, ok tignir hana á dúni ok á guðvefi, sem hon bað þik; en tign þín er minni en hœfir, ok hennar, í því at hon liggr oflengi í sama fatnaði, ok er miklu sannligra, at hon sé hrœrð ok sé skipt undir henni klæðum. En þegar er hon var hrœrð or rekkjunni, þá slær yldu ok úþefani ok hverskyns illum fnyk af líkamanum; var þá hvatat at báli ok var hon brend; blánaði þó áðr allr líkaminn ok ullu þar or ormar ok eðlur, froskar ok pöddur ok allskyns illyrmi. Seig hon svá í ösku, en konungr steig til vizku ok hugði af heimsku, stýrði síðan ríki sínu, ok styrktist ok gladdist hann af þegnum sínum, en þegnar af honum, en ríkit af hvárutveggja.

26. *Frá Þjóðólfi or Hvini.*

Eptir þat er Haraldr konungr hafði reynt svik Finnunnar, varð hann svá reiðr, at hann rak frá sér sonu sína ok Finnunnar, ok vildi eigi sjá þá. En Guðröðr ljómi fór á fund Þjóðólfs hins hvinverska, fóstrföður síns, ok bað hann fara með sér til konungs, því at Þjóðólfr var ástvin Haralds konungs; en konungr var þá á Upplöndum. Þeir fóru, er þeir váru búnir, ok kómu síð aptans til konungs, ok settust niðr utarliga ok duldust. Konungr gékk á gólfinu ok sá á bekkina, en hann hafði veizlu nökkura, ok var mjöðr blandinn, þá kvað hann þetta fyrir munni sér:

Mjök ern mínir rekkar
til mjöðgjarnir fornir
ok hér komnir, hárir;
hví erut æfar margir?

Þá svaraði Þjóðólfr:

Höfðum vér í höfði
högg at eggja leiki
með vellbrota vitrum;
várum þá til margir.

Þjóðólfr tók þá ofan höttinn, ok kendi konungr hann þá ok fagnaði honum vel. Þá bað Þjóðólfr, at konungr skyldi eigi fyrirlíta sonu sína, því at fúsir væri þeir at eiga betra móðerni, ef þú hefðir þeim þat fengit. Konungr játtaði honum því, ok bað hann hafa Guðröð heim með sér, svá sem hann hafði fyrr verit, en Sigurð ok Hálfdan bað hann fara á Hringaríki, en Rögnvald á Haðaland. Þeir gera sem konungr bauð, gerðust þeir allir vaskir menn ok vel búnir at íþróttum. Haraldr konungr sat þá um kyrt innan land, ok var friðr góðr ok árferð.

27. *Upphaf Torfeinars jarls.*

Rögnvaldr jarl á Mœri spurði fall Sigurðar, bróður síns, ok þat, at þá sátu í löndunum víkingar; þá sendi hann vestr Hallað, son sinn, ok tók hann jarlsnafn ok hafði lið mikit með sér. En er hann kom til Orkneyja, þá settist hann í löndin; en bæði á haust ok um vetr ok um vár fóru víkingar um eyjar, námu nesnám ok hjoggu strandhögg. Þat leiddist Hallaði jarli at sitja í eyjunum, veltist hann þá or jarldóminum ok tók höldsrétt; fór hann síðan austr í Noreg. En er Rögnvaldr jarl spurði þetta, lét hann illa yfir ferð Hallaðar, sagði at synir hans mundu verða úlíkir forellri sínu. Þá svaraði Einarr: ek hefi lítinn metnað af þér; á ek við litla ást at skiljast; mun ek fara vestr til eyja, ef þú vilt fá mer styrk nökkurn; mun ek því heita, er þér mun allmikill fagnaðr á vera, at ek mun eigi aptr koma til Noregs. Rögnvaldr sagði, at þat líkaði honnm vel, at hann kvæmi eigi aptr, því at mér er lítil ván, at frændum þínum sé sœmd at þér, því at móðurætt þín öll er þrælborin. Rögnvaldr fékk Einari eitt langskip ok skipaði til handa honum. Sigldi Einarr um haustit vestr um haf; en er hann kom

til Orkneyja, þá lágu þar fyrir víkingar tveim skipum, Þórir tréskegg ok Kálfr skurfa. Einarr lagði þegar til orrostu við þá ok hafði sigr, en þeir féllu báðir. Þá var þetta kveðit:

Þá gaf hann Tréskegg tröllum,
Torfeinarr drap Skurfu.

Hann var því kallaðr Torfeinarr, at hann lét skera torf ok hafði þat fyrir eldivið, því at engi var skógr í Orkneyjum. Síðan gerðist Einarr jarl yfir eyjunum, ok var hann ríkr maðr; hann var ljótr maðr ok einsýnn ok þó manna skygnastr.

28. *Andlát Eiríks konungs Eymundarsonar.*

Guthormr hertogi sat optast í Túnsbergi, ok hafði yfirsókn alt um Víkina, þá er konungr var eigi nær, ok hafði þar landvörn; var þar mjök herskátt af víkingum, en úfriðr var upp á Gautlandi, meðan Eiríkr konungr lifði Eymundarson. Hann andaðist þá er Haraldr konungr hinn hárfagri hafði verit 10 vetr konungr í Noregi.

29. *Dauði Guthorms hertoga.*

Eptir Eirík konung var konungr í Svíþjóð Björn, son hans, 50 vetra. Hann var faðir þeirra Eiríks hins sigrsæla ok Ólafs, föður Styrbjarnar. Guthormr hertogi varð sóttdauðr í Túnsbergi; þá gaf Haraldr konungr yfirsókn ríkis þess alls Guthormi, syni sínum, ok setti hann þar höfðingja yfir.

30. *Brenna Rögnvalds Mærajarls.*

Þá er Haraldr konungr var fertugr at aldri, þá váru margir synir hans vel á legg komnir; þeir váru allir bráðgervir. Kom þá svá, at þeir undu illa við, er konungr gaf þeim ekki ríki, en setti jarl í hverju fylki, ok þótti þeim jarlar vera smábornari en þeir váru. Þá fóru þeir til á einu vári, Hálfdan háleggr ok Guðröðr ljómi,

með mikla sveit manna, ok kómu á úvart Rögnvaldi Mœrajarli ok tóku hús á honum ok brendu hann inni með 60 manna. Þá tók Hálfdan langskip 3 ok skipaði ok sigldi síðan vestr um haf, en Guðröðr settist þar at löndum, sem áðr hafði haft Rögnvaldr Mœrajarl. En er Haraldr konungr spurði þetta, þá ferr hann þegar með liði miklu á hendr Guðröði, ok sá Guðröðr engan annan sinn kost en gefast upp í vald Haralds konungs, ok sendi konungr hann austr á Agðir, en Haraldr konungr setti þá yfir Mœri Þóri, son Rögnvalds jarls, ok gipti honum Álofu dóttur sína er kölluð var árbót. Þórir jarl þegjandi hafði þá ríki þvílíkt sem haft hafði Rögnvaldr jarl, faðir hans.

31. *Dauði Hálfdanar háleggs.*

Hálfdan háleggr kom vestr til Orkneyja ok mjök á úvart, ok flýði Einarr jarl þegar or eyjunum yfir á Nes, ok kom aptr þegar hit sama haust, ok kom þá á úvart Hálfdani. Þeir hittust ok var þar skömm orrosta, ok flýði Hálfdan; var þat við nótt sjálfa, lágu þeir Einarr tjaldalausir um nóttina. En um morguninn er lýsa tók, þá leituðu þeir flóttamanna um eyjarnar, ok var hverr drepinn þar er staðinn varð. Þá mælti Einarr jarl: eigi veit ek, sagði hann, hvárt ek sé út á Rinansey, mann eða fugl; stundum hefst upp en stundum leggst niðr. Síðan fóru þeir þannug ok fundu þar Hálfdan hálegg ok tóku hann höndum. Einarr jarl kvað vísu þessa um aptaninn, áðr hann lagði til orrostu:

Sékat ek Hrólfs or hendi
né Hrollaugi fljúga
dörr á dólga mengi;
dugir oss, föður hefna.
En í kveld, þar er knýjum,
at kerstraumi, rómu,
þegjandi sitr þetta
Þórir jarl á Mœri.

Þá gékk Einarr jarl til Hálfdanar; hann reist örn á baki honum með þeima hætti, at hann lagði sverði á hol við hrygginn ok reist rifin öll ofan alt á lendar, dró þar út lungun; var þat bani Hálfdanar. Þá kvað Einarr:

Rekit hefi ek Rögnvalds dauða
(rétt skiptu því nornir).
— nú er fólkstuðill fallinn —
at fjórðungi mínum.
Verpit, snarpir sveinar,
því at sigri vér ráðum,
— skatt vel ek honum harðan —
at háfœtu grjóti.

Síðan settist Einarr jarl at Orkneyjum, sem fyrr hafði hann haft. En er tíðindi þessi spyrjast í Noreg, þá kunnu þessu stórilla brœðr Hálfdanar ok töldu hefnda fyrir vert, ok margir sönnuðu þat aðrir. En er Einarr jarl spyrr þetta, þá kvað hann:

Eru til míns fjörs margir
menn um sannar deildir
or ýmisum áttum,
úsmábornir, gjarnir;
en þó vitu þeygi
þeir, áðr mik hafi feldan,
hverr ilþorna arnar
undir hlýtr at lúta.

32. *Sætt Haralds konungs ok Einars jarls.*

Haraldr konungr bauð liði út ok dró saman her mikinn, ok fór síðan vestr til Orkneyja. En er Einarr jarl spurði, at Haraldr konungr var austan kominn, ferr hann yfir á Nes, ok kvað vísu:

Margr verðr sekr um sauði
seggr með fögru skeggi,
en ek at ungs í eyjum
allvalds sonar falli:
hætt segja mér höldar
við hugfullan stilli;
Haralds hefi ek skarð í skildi·
— skalat ugga þat — höggvit.

Þá fóru menn ok orðsendingar milli konungs ok jarls; kom þá svá, at þar varð á komit stefnulagi, ok finnast þeir sjálfir, ok festi þá jarl alt í konungs dóm. Haraldr konungr dœmdi á hendr Einari jarli ok öllum Orkneyingum at gjalda 60 marka gulls. Bóndum þótti gjald ofmikit; þá bauð jarl þeim, at hann mundi einnsaman gjalda, ok skyldi hann eignast þá óðul öll í eyjunum. Þessu játtuðu þeir, mest fyrir þá sök, at hinir snauðu áttu litlar jarðir, en hinir auðgu hugðust mundu leysa sín óðul þegar er þeir vildu. Leysti jarl alt gjaldit við konung; fór konungr þá austr aptr um haustit. Var þat lengi síðan í Orkneyjum, at jarlar áttu óðul öll, alt þar til er Sigurðr Hlöðvisson gaf aptr óðulin.

33. *Fall Guthorms ok Hálfdanar hvíta.*

Guthormr, son Haralds konungs, hafði landvörn fyrir Víkinni, ok fór hann með herskipum hit ytra. En er hann lá í Elfarkvíslum, þá kom þar Sölvi klofi ok lagði til bardaga við hann; þar féll Guthormr. Hálfdan svarti ok Hálfdan hvíti lágu í víking ok herjuðu um Austrveg. Þeir áttu orrostu mikla á Eistlandi; þar féll Hálfdan hvíti.

34. *Kvánfang Eiríks konungs.*

Eiríkr Haraldsson var at fóstri með Þóri hersi Hróaldssyni í Fjörðum; honum unni Haraldr konungr mest sona sinna ok virði hann mest. Þá er Eiríkr var 12 vetra gamall, gaf Haraldr konungr honum fim langskip, ok fór hann í hernaði: fyrst í Austrveg ok þá suðr um Danmörk ok um Frísland ok Saxland, ok dvaldist í þeirri ferð 4 vetr. Eptir þat fór hann vestr um haf ok herjaði um Skotland ok Bretland, Írland ok Valland, ok dvaldist þar aðra 4 vetr. Eptir þat fór hann norðr á Finnmörk ok alt til Bjarmalands, ok átti þar orrostu mikla ok hafði sigr. Þá er hann kom aptr á Finnmörk, þá fundu menn hans í gamma einum konu, þá er þeir höfðu enga sét jafnvæna. Hon nefndist fyrir þeim Gunnhildr, ok sagði at faðir hennar bjó á Hálogalandi, er hét Özurr toti. Ek hefi hér verit til þess, segir hon, at nema kunnostu at Finnum tveim, er hér eru fróðastir á Mörkinni; nú eru þeir farnir á veiðar, en báðir þeir vilja eiga mik, ok báðir eru þeir svá vísir, at þeir rekja spor sem hundar, bæði á þá ok á hjarni; þeir kunna ok svá vel á skíðum, at ekki má forðast þá, hvárki menn né dýr, en hvatki er þeir skjóta til, þá hœfa þeir. Svá hafa þeir fyrirkomit hverjum manni er hér hefir komit í nánd, ok ef þeir verða reiðir, þá snýst jörð um fyrir sjónum þeirra, en ef nökkut kvikt verðr fyrir sjónum þeirra, þá fellr dautt niðr. Nú megut þér fyrir engan mun verða á veg þeirra, nema

ek fela yðr hér í gammanum; skulut þér þá freista, ef vér fáim drepit þá. Þeir þektust þetta, ok hon fal þá. Hon tók línsekk einn, ok hugðu þeir at aska væri í, hon tók þar í hendi sinni ok séri því um gammann utan ok innan. Litlu síðar koma Finnar heim. Þeir spyrja hvat þar er komit. Hon segir at þar er ekki komit. Finnum þykkir þat undarligt, er þeir höfðu rakit spor alt at gammanum, en síðan finna þeir ekki. Þá gera þeir sér eld ok matbúa, en er þeir váru mettir, þá býr Gunnhildr rekkju sína. En svá hafði áðr farit 3 nætr, at Gunnhildr hafði sofit, en hvárr þeirra hefir vakat yfir öðrum fyrir ábrýðis sakir. Þá mælti hon til Finna: farit nú hingat ok liggi á sína hlið mér hvárr ykkarr. Þeir urðu þessu fegnir ok gerðu svá. Hon hélt sinni hendi um háls hvárum þeirra. Þeir sofna þegar, en hon vekr þá, ok enn bráðliga sofna þeir, ok svá fast, at hon fær varliga vakit þá. Ok enn sofna þeir, ok fær hon þá fyrir engan mun vakit þá. Ok þá setr hon þá upp, ok enn sofa þeir. Hon tekr þá selbelgi 2 mikla ok steypir yfir höfuð þeim ok bindr at sterkliga fyrir neðan hendrnar. Þá gerir hon bending konungsmönnum, hlaupa þeir þá fram ok bera vápn á Finna ok fá hlaðit þeim, draga þá út or gammanum. Um nóttina eptir váru reiðarþrumur svá stórar, at þeir máttu hvergi fara. En at morni fóru þeir til skips ok höfðu Gunnhildi með sér ok fœrðu hana Eiríki. Fóru þeir Eiríkr þá suðr til Hálogalands. Hann stefndi til sín Özuri tota. Eiríkr segir at hann vill fá dóttur hans. Özurr játar því; fær þá Eiríkr Gunnhildar ok hefir hana með sér suðr í land.

35. *Haraldr skiptir ríki með sonum sínum.*

Haraldr konungr var þá fimtugr at aldri, er synir hans váru margir roskuir en sumir dauðir. Þeir gerðust margir ofstopamenn miklir innanlands ok váru sjálfir úsáttir; þeir ráku af eignum jarla konungs, en suma drápu þeir. Haraldr konungr stefndi þá þing fjölment suðr í

landi ok bauð til Upplendingum. Þá gaf hann sonum sínum konunganöfn ok setti þat í lögum, at hans ættmenn skyldi hverr konungdóm eptir sinn föður taka, en jarldóm sá er í kvennsvipt væri af hans ætt kominn. Hann skipti landi með þeim: Vingulmörk, Raumaríki, Vestfold, Þelamörk, þat gaf hann Ólafi, Birni, Sigtryggi, Fróða, Þorgisli. En Heiðmörk ok Guðbrandsdali gaf hann Dag ok Hring ok Ragnari. Snæfríðar sonum gaf hann Hringaríki, Haðaland, Þótn ok þat er þar liggr til. Guthormi hafði hann gefit til yfirsóknar frá Elfi til Svínasunds ok Ránríki; hann hafði hann sett til landvarnar austr við landsenda, sem fyrr er ritat. Haraldr konungr sjálfr var optast um mitt land. Hrœrekr ok Guðröðr váru jafnan innan hirðar með konungi ok höfðu veizlur stórar á Hörðalandi ok í Sogni. Eiríkr var með Haraldi konungi, feðr sínum; honum gaf hann Hálogaland ok Norðmœri ok Raumsdal. Norðr í Þrándheimi gaf hann yfirsókn Hálfdani svarta ok Hálfdani hvíta ok Sigröði. Hann gaf sonum sínum í hverju þessu fylki hálfar tekjur við sik, ok þat með, at þeir skyldu sitja í hásæti, skör hæra en jarlar, en skör lægra en hann sjálfr. En þat sæti eptir hans dag ætlaði sér hverr sona hans, en hann sjálfr ætlaði þat Eiríki, en Þrœndir ætluðu þat Hálfdani svarta, en Víkverjar ok Upplendingar unnu þeim bezt ríkis er þar váru þeim undir hendi. Af þessu varð mikit sundrþykki enn af nýju milli þeirra brœðra. En með því at þeir þóttust hafa lítit ríki, þá fóru þeir í hernað; svá sem sagt er, at Guthormr féll í Elfarkvíslum fyrir Sölva klofa. Eptir þat tók Ólafr við því ríki er hann hafði haft. Hálfdan hvíti féll á Eistlandi; Hálfdan háleggr féll í Orkneyjum. Þeim Þorgisli ok Fróða gaf Haraldr konungr herskip, ok fóru þeir í Vestrvíking ok herjuðu um Skotland ok Bretland ok Írland. Þeir eignuðust fyrst Norðmanna Dyflinni. Svá er sagt, at Fróða væri gefinn banadrykkr, en Þorgisl var lengi konungr yfir Dyflinni, ok var svikinn af Írum ok féll þar.

36. *Dauði Rögnvalds réttilbeina.*

Eiríkr blóðöx ætlaði at vera yfirkonungr allra brœðra sinna, ok svá vildi ok Haraldr konungr vera láta; váru þeir feðgar löngum ásamt. Rögnvaldr réttilbeini átti Haðaland; hann nam fjölkyngi ok gerðist seiðmaðr. Haraldi konungi þóttu illir seiðmenn. Á Hörðalandi var sá seiðmaðr er hét Vitgeirr; konungr sendi honum orð ok bað hann hætta seið. Hann svaraði ok kvað:

Þat er vá lítil
at vér síðim,
karla börn
ok kerlinga,
er Rögnvaldr síðr
réttilbeini,
hróðmögr Haralds,
á Haðalandi.

En er Haraldr konungr heyrði þetta, þá fór með hans ráði Eiríkr til Upplanda ok kom á Haðaland ok brendi inni Rögnvald, bróður sinn, með 80 seiðmanna, ok var þat verk lofat mjök.

37. *Dauði Guðröðar ljóma.*

Guðröðr ljómi var um vetrinn með Þjóðólfi í Hvini, fóstrföður sínum, á kynnissókn, ok hafði skútu alskipaða, ok vildi hann fara norðr á Rogaland. Þá lögðust á stormar miklir, en Guðröði var títt um ferð sína, ok lét hann illa um dvölina. Þá kvað Þjóðólfr:

Fariða ér, áðr fleyja
flatvöllr, héðan, batnar;
verpr Geitis vegr grjóti,
Guðröðr! um sjá stóran.
Vindbýsna skaltu, vísi
víðfrægr, héðan bíða;
verit með oss unz verði
veðr; nú er brim fyrir Jaðri.

Guðröðr fór sem hann ætlaði, hvat sem Þjóðólfr mælti. En er þeir kómu fyrir Jaðar, þá kafði skipit undir þeim, ok létust þar allir.

38. *Fall Bjarnar kaupmanns.*

Björn, son Haralds konungs, réð þá fyrir Vestfold, ok sat optast í Túnsbergi, en var lítt í hernaði. Til

Túnsbergs sóttu mjök kaupskip, bæði þar um Víkina ok norðan or landi ok sunnan or Danmörk ok Saxlandi. Björn konungr átti ok kaupskip í ferðum til annarra landa, ok aflaði sér svá dýrgripa eða annarra fanga, þeirra er hann þóttist hafa þurfa. Brœðr hans kölluðu hann Björn farmann eða kaupmann. Björn var vitr maðr ok vel stiltr ok þótti vænn til höfðingja. Hann fékk sér gott kvánfang ok makligt; han gat son er Guðröðr hét.

Eiríkr blóðöx kom or Austrveg með herskip ok lið mikit; hann beiddist af Birni, brœðr sínum, at taka við sköttum ok skyldum, þeim er Haraldr konungr átti á Vestfold, en hinn var áðr vandi, at Björn fœrði konungi skatt eða sendi menn með; vildi hann enn svá ok vildi eigi af höndum greiða. En Eiríkr þóttist vista þurfa ok tjalda ok drykkjar. Þeir brœðr þreyttu þetta með kappmælum, ok fékk Eiríkr eigi at heldr ok fór braut or bœnum. Björn fór ok brott or bœnum um kveldit upp á Sæheim. Eiríkr hvarf aptr, fór upp um nóttina á Sæheim eptir Birni, kom þar er þeir sátu yfir drykkju. Eiríkr tók hús á þeim, en þeir Björn géngu út ok börðust; þar féll Björn ok mart manna með honum; Eiríkr tók þar herfang mikit; fór síðan norðr í land. Þetta verk líkaði stórilla Víkverjum, ok var Eiríkr þar mjök úþokkaðr; fóru þau orð um, at Ólafr konungr mundi hefna Bjarnar, bróður síns, ef honum gæfi fœri á. Björn konungr liggr í Farmannshaugi á Sæheimi.

39. *Sætt konunga.*

Eiríkr konungr fór um vetrinn norðr á Mœri ok tók veizlu í Sölva fyrir innan Agðanes. En er þat spurði Hálfdan svarti, fór hann till með her ok tók hús á þeim. Eiríkr svaf í útiskemmu ok komst út til skógar við fimta mann. En þeir Hálfdan brendu bœinn ok lið alt þat er inni var. Kom Eiríkr á fund Haralds konungs með þessum tíðindum. Konungr varð þessu ákafliga reiðr ok samnaði her saman ok fór á hendr Þrœndum. En er

þat spyrr Hálfdan svarti, þá býðr hann út liði ok skipum ok verðr allfjölmennr ok lagði út til Stads fyrir innan Þórsbjörg. Haraldr konungr lá þá liði sínu út við Reinsléttu; fóru þá menn milli þeirra. Guthormr sindri hét einn göfugr maðr; hann var í liði með Hálfdani svarta, en fyrr hafði hann verit með Haraldi konungi ok var hann ástvinr beggja þeirra. Guthormr var skáld mikit; hann hafði ort sitt kvæði um hvárn þeirra feðga. Þeir höfðu honum boðit laun fyrir, en hann neitti ok beiddist at þeir skyldi veita honum eina bœn, ok höfðu þeir því heitit. Hann fór þá á fund Haralds konungs, ok bar sættarorð millum þeirra, ok bað þá hvárntveggja þeirrar bœnar, ok þess at þeir skyldi sættast. En konungar gerðu svá mikinn metnað hans, at af hans bœn sættust þeir. Margir aðrir göfgir menn fluttu þetta mál með honum. Varð þat at sætt, at Hálfdan skyldi halda ríki öllu því er áðr hafði hann haft, skyldi hann ok láta úhætt við Eirík, bróður sinn. Eptir þessi sögu orti Jórunn skáldmær nökkur erendi í Sendibít:

Harald frá ek Hálfdan(ar) spyrja herðibrögð, en lögðis
sýnisk svartleitr reyni sjá bragr, hinn hárfagra.

40. *Fœddr Hákon góði.*

Hákon Grjótgarðsson Hlaðajarl hafði alla yfirsókn í Þrándheimi, þá er Haraldr konungr var annarsstaðar í landi, ok hafði Hákon mestan metnað í Þrœndalögum af konungi. Eptir fall Hákonar tók Sigurðr, son hans, ríki ok gerðist jarl í Þrándheimi; hann hafði atsetu at Hlöðum. Með honum fœddust upp synir Haralds konungs, Hálfdan svarti ok Sigröðr, en áðr váru þeir undir hendi Hákonar, föður hans. Þeir váru mjök jafnaldrar, synir Haralds ok Sigurðr. Sigurðr jarl fékk Bergljótar, dóttur Þóris jarls þegjanda. Móðir hennar var Álof árbót, dóttir Haralds konungs hárfagra. Sigurðr jarl var allra manna vitrastr.

En er Haraldr konungr tók at eldast, þá settist hann optliga at stórbúum, er hann átti á Hörðalandi á Álreks-

stöðum eða á Sæheimi eða á Fitjum eða á Útsteini eða á Ögvaldsnesi í Körmt. Þá er Haraldr konungr var nær 70, gat hann son við konu þeirri er Þóra hét mostrstöng; hon var ættuð or Mostr. Hon átti góða frændr ok var í frændsemistölu við Hörða-Kára. Hon var kvenna mest ok hín fríðasta. Hon var kölluð konungs ambátt. Váru þeir margir þá konungi lýðskyldir, er vel váru ættbornir, bæði karlar ok konur. Sá var þá siðr um göfugra manna börn at vanda mjök menn til at ausa vatni eða gefa nafn. En er at þeirri stundu kom, er Þóru var ván at hon mundi barn ala, þá vildi hon fara á fund Haralds konungs. Hann var þá norðr á Sæheimi, en hon var í Mostr. Hon fór þá norðr á skipi Sigurðar jarls. Þau lágu um nóttina við land; þar ól Þóra barn uppi á hellunni við bryggjusporðinn, þat var sveinbarn. Sigurðr jarl jós sveininn vatni ok kallaði Hákon eptir feðr sínum, Hákoni Hlaðajarli. Sá sveinn var snimma fríðr ok mikill vexti ok mjök líkr feðr sínum. Haraldr konungr lét sveininn fylgja móður sinni, ok váru þau at konungsbúm meðan sveinninn var ungr.

41. *Orðsending Aðalsteins konungs.*

Aðalsteinn hét þá konungr í Englandi, er þá hafði nýtekit við konungdómi; hann var kallaðr hinn sigrsæli ok hinn trúfasti. Hann sendi menn til Noregs á fund Haralds konungs með þesskonar sending: at sendimaðr gékk fyrir konung; hann selr konungi sverð gullbúit með hjöltum ok meðalkafla, ok öll umgerð var búin með gulli ok silfri ok sett dýrligum gimsteinum. Hélt sendimaðrinn sverðshjöltunum til konungsins ok mælti: hér er sverð er Aðalsteinn konungr sendi þér, ok mælti at þú skyldir við taka. Konungr tók meðalkaflann, ok þegar mælti sendimaðrinn: Nú tóktu svá við sem várr konungr vildi, ok nú skaltu vera þegn hans, er þú tókt við sverði hans. Haraldr konungr skildi nú, at þetta var með spotti gert, en hann vildi enskis manns þegn vera. En þó mintist

hann þess, sem hans háttr var, at hvert sinn er skjót œði eða reiði hljóp á hann, at hann stilti sik fyrst, ok lét svá renna af sér reiðina ok leit á sakar úreiðr. Nú gerir hann enn svá, ok bar þetta fyrir vini sína, ok finna þeir allir saman hér ráð til; þat hit fyrsta at láta sendimenn heim fara úspilta.

42. *Ferð Hauks til Englands.*

Annat sumar eptir sendi Haraldr konungr skip vestr til Englands, ok fékk til stýrimann Hauk hábrók. Hann var kappi mikill ok hinn kærsti konungi. Hann fékk í hönd honum Hákon, son sinn. Haukr fór þá vestr til Englands á fund Aðalsteins konungs ok fann hann í Lundúnum; þar var þá boð fyrir ok veizla virðilig. Haukr segir sínum mönnum, þá er þeir koma at höllinni, hvernug þeir skulu hátta inngöngunni; segir, at sá skal síðast út ganga er fyrstr gengr inn, ok allir standa jafnfram fyrir borðinu, ok hverr þeirra hafa sverð á vinstri hlið ok festa svá yfirhöfnina at eigi sjái sverðit. Síðan ganga þeir í höllina; þeir váru 30 manna. Gékk Haukr fyrir konung ok kvaddi hann. Konungr biðr hann vel kominn. Þá tók Haukr sveininn ok setr á kné Aðalsteini konungi. Konungr sér á sveininn ok spyrr Hauk hví hann ferr svá. Haukr svarar: Haraldr konungr bað þik fóstra honum ambáttar barn. Konungr varð reiðr mjök ok greip til sverðs, er var hjá honum, ok brá, svá sem hann vildi drepa sveininn. Haukr mælti: knésett hefir þú hann nú, ok máttu myrða hann ef þú vill, en ekki mantu með því eyða öllum sonum Haralds konungs. Gékk Haukr síðan út ok allir hans menn, ok fara leið sína til skips ok halda í haf, er þeir eru at því búnir, ok kómu aptr til Noregs á fund Haralds konungs, ok líkaði honum nú vel; því at þat er mál manna, at sá væri útignari er öðrum fóstraði barn. Í þvílíkum viðskiptum konunga fannst þat, at hvárr þeirra vildi vera meiri en annarr, ok varð ekki

misdeili tignar þeirra at heldr fyrir þessar sakir; hvárrtveggi var yfirkonungr síns ríkis til dauðadags.

43. *Skírðr Hákon Aðalsteinsfóstri.*

Aðalsteinn konungr lét skíra Hákon ok kenna rétta trú ok góða siðu ok allskonar kurteisi. Aðalsteinn konungr unni honum meira en öllum frændum sínum, ok út í frá unni honum hverr maðr er hann kunni. Hann var síðan kallaðr Hákon Aðalsteinsfóstri; hann var hinn mesti íþróttamaðr, meiri ok sterkari ok fríðari en hverr maðr annarra; hann var vitr ok orðsnjallr ok vel kristinn. Aðalsteinn konungr gaf Hákoni sverð þat er hjöltin váru or gulli ok meðalkaflinn, en brandrinn var þó betri; þar hjó Hákon með kvernstein til augans; þat var síðan kallat kvernbítr. Þat sverð hefir bezt komit til Noregs. Þat átti Hákon til dauðadags.

44. *Leiddr Eiríkr til ríkis.*

Haraldr konungr var þá áttrœðr at aldri, gerðist han þá þungfœrr, svá at hann þóttist eigi mega fara yfir land eða stjórna konungsmálum. Þá leiddi hann Eirík, son sinn, til hásætis síns ok gaf honum vald yfir landi öllu. En er þat spurðu aðrir synir Haralds konungs, þá settist Hálfdan svarti í konungs hásæti; tók hann þá ok til forráða allan Þrándheim; hurfu at því ráði allir Þrœndir með honum. Eptir fall Bjarnar konungs kaupmanns tók Ólafr, bróðir hans, ríki yfir Vestfold, ok til fóstrs Guðröð, son Bjarnar. Tryggvi hét son Ólafs, ok váru þeir Guðröðr fóstrbrœðr ok mjök jafnaldrar, ok báðir hinir efniligstu ok atgervimenn miklir. Tryggvi var hverjum manni meiri ok sterkari. En er Víkverjar spurðu, at Hörðar höfðu tekit til yfirkonungs Eirík, þa tóku þeir Ólaf til yfirkonungs í Víkinni, ok hélt hann því ríki; þetta líkaði Eiríki stórilla. Tveim vetrum síðar varð Hálfdan svarti bráðdauðr inn í Þrándheimi at veizlu nökkurri, ok var þat mál manna, at Gunnhildr konungamóðir hefði keypt af

fjölkunnigri konu at gera honum banadrykk. Eptir þat tóku Þrœndir Sigröð til konungs.

45. *Dauði Haralds konungs.*

Haraldr konungr lifði 3 vetr síðan er hann hafði gefit Eiríki einvald ríkis síns; var hann þá á Rogalandi eða á Hörðalandi at stórbúum er hann átti. Eiríkr ok Gunnhildr áttu son, er Haraldr konungr jós vatni ok gaf nafn sitt, sagði svá, at sá skyldi konungr vera eptir Eirík, föður sinn. Haraldr konungr gipti flestar dœtr sínar innanlands jörlum sínum, ok eru þaðan komnar miklar kynkvíslir. Haraldr konungr varð sóttdauðr á Rogalandi, ok er hann heygðr á Haugum við Karmtsund. Í Haugasundi stendr kirkja, en við sjálfan kirkjugarðinn í útnorðr er haugr Haralds konungs hins hárfagra. En fyrir vestan kirkjuna liggr legsteinn Haralds konungs, sá er lá yfir legi hans í hauginum; er steinninn hálfs fjúgrtánda fets langr ok nær 2 alna breiðr. Í miðjum hauginum var leg Haralds konungs; þar var settr steinn annarr at höfði, en annarr at fótum, ok lögð þar hellan á ofan, en hlaðit grjóti tveim megin utan undir. Þeir steinar standa nú þar í kirkjugarðinum, er þá váru í hauginum ok nú var frá sagt. Svá segja fróðir menn, at Haraldr hinn hárfagri hafi verit allra manna fríðastr sýnum ok sterkastr ok mestr, hinn örvasti af fé ok allvinsæll við sína menn. Hann var hermaðr mikill öndverða ævi sína, ok þýða menn þat nú, at vitat hafi um tré þat hit mikla, er móður hans sýndist í draumi fyrir burð hans, er hinn neðsti hlutr trésins var rauðr sem blóð, en þá var leggrinn upp frá fagr ok grœnn, at þat jartegndi blóma ríkis hans. En at ofanverðu var hvítt tréit, þar sýndist þat, at hann mundi fá elli ok hæru. Kvistir ok limar trésins boðuðu afkvæmi hans, er um alt land dreifðist, ok af hans ætt hafa verit jafnan síðan konungar í Noregi.

46. *Fall Ólafs ok Sigrøðar.*

Eiríkr konungr tók allar tekjur þær sem konungr átti um mitt landit hinn næsta vetr eptir andlát Haralds konungs, en Ólafr austr um Víkina, en Sigrøðr, bróðir þeirra, hafði alt um Þrœndalög. Eiríki líkaði þetta stórilla, ok fóru þau orð um, at hann mundi með styrk eptir leita við brœðr sína, ef hann mætti fá einvaldsríki yfir landi öllu, svá sem faðir hans hafði gefit honum. En er Ólafr ok Sigrøðr spyrja þetta, þá fara sendimenn milli þeirra. Því næst gera þeir stefnulag sitt, ok ferr Sigrøðr um várit austr til Víkr, ok finnast þeir Ólafr brœðr í Túnsbergi ok dvöldust þar um hríð. Þat sama vár býðr Eiríkr út liði miklu ok skipum, ok snýr austr til Víkr. Eiríkr konungr fékk hraðbyri svá mikit, at hann sigldi dag ok nótt, ok fór engi njósn fyrir honum. Ok er hann kom til Túnsbergs, þá géngu þeir Ólafr ok Sigrøðr með lið sitt austr or bœnum á brekkuna ok fylktu þar. Eiríkr hafði lið miklu meira, ok fékk hann sigr, en þeir Ólafr ok Sigrøðr féllu þar báðir, ok er þar haugr hvárstveggja þeirra á brekkunni, sem þeir lágu fallnir. Eiríkr konungr fór þá um Víkina ok lagði undir sik, ok dvaldist þar lengi sumars. Tryggvi ok Guðrøðr flýðu þá til Upplanda.

Eiríkr var mikill maðr ok fríðr, sterkr ok hreystimaðr mikill, hermaðr mikill ok sigrsæll, ákafamaðr í skapi, grimmr, úþýðr ok fálátr. Gunnhildr kona hans var kvenna fegrst, vitr ok margkunnig, glaðmælt ok undirhyggjumaðr mikill ok hin grimmasta. Þau váru börn þeirra Eiríks ok Gunnhildar: Gamli var elztr, Guthormr, Haraldr, Ragnfrøðr, Ragnhildr, Erlingr, Guðrøðr, Sigurðr slefa. Öll váru börn Eiríks fríð ok mannvæn.

SAGA HÁKONAR GÓDA.

---

1. *Hákon til konungs tekinn.*

Hákon Aðalsteinsfóstri var þá á Englandi, er hann spurði andlát Haralds konungs, föður síns. Bjóst hann þá þegar til ferðar; fékk Aðalsteinn konungr honum lið ok góðan skipakost ok bjó hans för allvegliga, ok kom hann um haustit til Noregs. Þá spurði hann fall brœðra sinna, ok þat með, at Eiríkr konungr var þá í Víkinni. Sigldi þá Hákon norðr til Þrándheims ok fór á fund Sigurðar Hlaðajarls, er allra spekinga var mestr í Noregi, ok fékk þar góðar viðtökur, ok bundu þeir lag sitt saman; hét Hákon honum miklu ríki, ef hann yrði konungr. Létu þeir þá stefna þing fjölment; ok á þinginu talaði Sigurðr jarl af hendi Hákonar ok bauð bóndum hann til konungs. Eptir þat stóð Hákon sjálfr upp ok talaði; mæltu þá tveir ok tveir sín á milli, at þar væri kominn Haraldr hinn hárfagri ok orðinn ungr í annat sinn. Hákon hafði þat upphaf síns máls, at hann beiddi bœndr viðtöku ok gefa sér konungsnafn, ok þat með, at veita sér fylgð ok styrk til at halda konungdóminum. En þar í mót bauð hann þeim at gera alla bœndr óðalborna ok gefa þeim óðul sín er á bjoggu. At þessu erendi varð rómr svá mikill, at allr bóndamúgrinn œpti ok kallaði, at þeir vildu hann til konungs taka, ok var svá gert, at Þrœndir tóku Hákon til konungs um alt landit; þá var

hann 15 vetra. Tók hann sér þá hirð ok fór yfir land. Þau tíðindi spurðust á Upplönd, at Þrœndir höfðu sér konung tekit slíkan at öllu sem Haraldr hinn hárfagri var, nema þat skildi, at Haraldr hafði allan lýð í landi þrælkat ok áþját, en þessi Hákon vildi hverjum manni gott ok bauð aptr at gefa bóndum óðul sín, þau er Haraldr konungr hafði af þeim tekit. En við þau tíðindi urðu allir glaðir ok sagði hverr öðrum, flaug þat sem sinueldr alt austr til landsenda. Margir bœndr fóru af Upplöndum at hitta Hákon konung, sumir sendu menn, sumir gerðu orðsendingar ok jartegnir, en allir til þess at hans menn vildu gerast. Konungr tók því þakksamliga.

2. *Yfirferð Hákonar konungs.*

Hákon konungr fór öndverðan vetr á Upplönd, stefndi þar þing ok dreif alt fólk á hans fund, þat er komast mátti; var hann þá til konungs tekinn á öllum þingum; fór hann þá austr til Víkr. Þar kómu til hans Tryggvi ok Guðröðr, brœðrasynir hans, ok margir aðrir, er upp töldu harma sína, þá er hlotizt höfðu af Eiríki, bróður hans. Eiríks úvinsæld óx æ því meir, sem allir menn gerðu sér kærra við Hákon konung, ok heldr höfðu sér traust til at mæla sem þótti. Hákon konungr gaf konungsnafn Tryggva ok Guðröði, ok ríki þat sem Haraldr konungr hafði gefit feðrum þeirra. Tryggva gaf hann Ránríki ok Vingulmörk, en Guðröði Vestfold. En fyrir því at þeir váru ungir ok bernskir, þá setti hann til göfga menn ok vitra at ráða landi með þeim. Gaf hann þeim land með þeim skildaga sem fyrr hafði verit, at þeir skyldi hafa helming skatta ok skylda við hann. Fór Hákon konungr norðr til Þrándheims, er váraði, hit efra um Upplönd.

3. *Ferð Eiríks or landi.*

Hákon konungr dró saman her mikinn í Þrándheimi, er váraði, ok réð til skipa. Víkverjar höfðu ok her mikinn

úti, ok ætluðu til móts við Hákon konung. Eiríkr konungr bauð ok liði út um mitt landit, ok varð honum ilt til liðs, því at ríkismenn margir skutust honum ok fóru til Hákonar. En er hann sá engi-efni til mótstöðu í móti her Hákonar, þá sigldi hann vestr um haf með því liði er honum vildi fylgja; fór hann fyrst til Orkneyja, ok hafði þaðan með sér lið mikit. Síðan sigldi hann suðr til Englands ok herjaði um Skotland, hvar sem hann kom við land; hann herjaði ok alt norðr um England. Aðalsteinn Englakonungr sendi orð Eiríki ok bauð honum at taka af sér ríki í Englandi, sagði svá, at Haraldr konungr, faðir hans, var mikill vin Aðalsteins konungs, svá at hann vill þat virða við son hans; fóru þá menn í milli þeirra konunganna, ok sættust á þat með einkamálum, at Eiríkr konungr tók Norðimbraland at halda af Aðalsteini konungi ok verja þar land fyrir Dönum ok öðrum víkingum. Eiríkr skyldi þá láta skírast, ok kona hans ok börn þeirra ok alt lið hans, þat er honum hafði fylgt þangat. Tók Eiríkr þenna kost, var hann þá skírðr ok tók rétta trú. Norðimbraland er kallat fimtungr Englands. Hann hafði atsetu í Jórvík, þar sem menn segja at fyrr hafi setit Loðbrókar synir. Norðimbraland var mest bygt af Norðmönnum, síðan er Loðbrókar synir unnu landit; herjuðu Danir ok Norðmenn optliga þangat, síðan er vald landsins hafði undan þeim gengit. Mörg heiti landsins eru þar gefin á norrœna tungu: Grímsbœr ok Hauksfljót ok mörg önnur.

4. *Fall Eiríks konungs.*

Eiríkr konungr hafði fjölmenni mikit um sik; hélt þar fjölda Norðmanna, er austan hafði farit með honum, ok enn kómu margir vinir hans síðan af Noregi. En er hann hafði land lítit, þá fór hann jafnan í hernað á sumrum, herjaði á Skotland ok Suðreyjar, Írland ok Bretland, ok aflaði sér svá fjár. Aðalsteinn konungr varð sóttdauðr; hann hafði verit konungr 14 vetr ok 8 vikur ok 3 daga.

Síðan var konungr í Englandi Játmundr, bróðir hans; var honum ekki um Norðmenn; var Eiríkr konungr ekki í kærleikum við hann, ok fóru þá þau orð um, at Játmundr konungr mundi þá annan konung setja yfir Norðimbraland. En er þat spurði Eiríkr konungr, þá fór hann í vestrvíking ok hafði or Orkneyjum með sér Arnkel ok Erlend, sonu Torfeinars. Síðan fór hann í Suðreyjar, ok váru þar margir víkingar ok herkonungar, ok réðust til liðs með Eiríki konungi; hélt hann þá öllu liðinu fyrst til Írlands, ok hafði þaðan slíkt lið er hann fékk. Síðan fór hann til Bretlands ok herjaði þar. Eptir þat sigldi hann suðr undir England ok herjaði þar sem í öðrum stöðum; en alt lið flýði þar sem hann fór. Ok með því at Eiríkr var hreystimaðr mikill ok hafði her mikinn, þá treystist hann svá vel liði sínu, at hann gékk langt á land upp ok herjaði ok leitaði eptir mönnum. Ólafr hét konungr, sá er Játmundr konungr hafði þar sett til landvarnar; hann dró saman her úvígjan ok fór á hendr Eiríki konungi; varð þar mikil orrosta, féllu mjök enskir menn, en þar sem einn féll, kómu 3 af landi ofan í staðinn; ok hinn efra hlut dagsins snýr mannfallinu á hendr Norðmönnum, ok fellr þar mikit fólk. Ok at lyktum þess dags féll Eiríkr konungr ok 5 konungar með honum; þessir eru nefndir: Guthormr ok synir hans 2, Ívarr ok Hárekr; þar féll ok Sigurðr ok Rögnvaldr; þar féll ok Arnkell ok Erlendr, synir Torfeinars. Þar varð allmikit mannfall af Norðmönnum. En þeir, er undan kómust, fóru til Norðimbralands ok sögðu Gunnhildi ok sonum hennar þessi tíðindi.

5. *Ferð Gunnhildar sona.*

En er þau Gunnhildr verða þessa vör, at Eiríkr konungr var fallinn ok hann hafði áðr herjat ríki Englakonungs, þá þykkjast þau vita, at þeim mun ekki vera þar friðvænt; búast þau þá þegar brott af Norðimbralandi, ok hafa skip þau öll er Eiríkr konungr hafði átt;

höfðu lið þat ok alt, er þeim vildi fylgja, ok of lausafjár, er þar hafði saman dregizt í sköttum á Englandi, en sumt hafði fengizt í hernaði. Þau halda liði sínu norðr til Orkneyja ok staðfestust þar um hríð. Þá var þar jarl Þorfiðr hausakljúfr, son Torfeinars. Tóku þá synir Eiríks undir sik Orkneyjar ok Hjaltland ok höfðu skatta af, ok sátu þar um vetrum, en fóru í vestrvíking á sumrum ok herjuðu um Skotland ok Írland. Þess getr Glúmr Geirason:

Hafði för til ferju
fróðr Skáneyjar góða
blakkríðandi bakka
barnungr þaðan farna.
Rógeisu vann ræsir
ráðvandr á Skotlandi,
sendi seggja kindar
sverðbautinn her Gauti.

Dólgeisu rak dísar,
drótt kom mörg á flótta,
gumna vinr at gamni
gjóðum, írskrar þjóðar.
Foldar rauð ok feldi
freyr í manna dreyra
sunnr á sigr um hlynninn
seggi mækis eggjar.

6. *Orrosta á Jótlandi.*

Hákon konungr Aðalsteinsfóstri lagði undir sik allan Noreg, þá er Eiríkr, bróðir hans, hafði brott flýit. Hákon konungr sótti hinn fyrsta vetr vestr í landit, eptir þat norðr í Þrándheim ok sat þar. En fyrir þær sakir at ekki þótti friðligt, ef Eiríkr konungr leitaði vestan um haf með her sinn, sat hann fyrir því um mitt landit með her sinn í Firðafylki eða Sogni, á Hörðalandi eða Rogalandi. Hákon setti Sigurð Hlaðajarl yfir öll Þrœndalög, svá sem hann hafði fyrr haft ok Hákon, faðir hans, af Haraldi konungi. En er Hákon konungr spurði fall Eiríks konungs, bróður síns, ok þat at synir Eiríks konungs höfðu ekki traust í Englandi, þá þótti honum lítil ógn af þeim standa; fór þá með liði sínu á einu sumri austr í Vík. Í þann tíma herjuðu Danir mjök í Víkina, ok gerðu þar opt mikinn skaða. En er þeir spurðu, at Hákon konungr var þar kominn með her mikinn, þá flýðu allir undan, sumir suðr til Hallands, en þeir er nærrmeir váru Hákoni konungi, stefndu út á haf ok svá suðr til Jótlands. En er

Hákon konungr varð þess varr, þá sigldi hann eptir þeim með allan her sinn, en er hann kom til Jótlands, þá herjar hann þar. En er landsmenn urðu við þat varir, þá draga þeir her saman ok vilja verja land sitt, ok ráða til orrostu við Hákon konung; varð þar orrosta mikil, barðist Hákon konungr svá djarfliga, at hann gékk fyrir framan merki ok hafði hvárki hjálm né brynju. Hákon konungr hafði sigr ok rak flóttann langt á land upp. Svá kvað Guthormr sindri í Hákonardrápu:

Bifroknum trað bekkjar
blárōst konungr árum,
mætr hlóð mildingr Jótum
mistar vífs í drífu.

Svangœðir rak síðan
skjótt Jálfaðar flótta,
hrot giljaðar hylja
hrafnvíns, at mun sínum.

7. *Orrosta í Eyrasundi.*

Síðan hélt Hákon konungr liði sínu sunnan til Selundar ok leitaði víkinga. Hann reri með 2 snekkjur fram í Eyrasund, þar hitti hann 11 víkingasnekkjur ok lagði þegar til orrostu við þá, ok lauk svá, at hann hafði sigr ok hrauð öll víkingaskipin. Svá segir Guthormr sindri:

Álmdrósar fór eisu
élrunnr mörum sunnan
trjónu tingls á grœna
tveim einum selmeina;

þá er ellifu allar
allreiðr Dana skeiður
valsendir rauð vandar
víðfrægr at þat síðan.

8. *Hernaðr Hákonar konungs í Danmörk.*

Eptir þat herjaði Hákon konungr víða um Selund, rænti mart fólk, en drap sumt, en sumt hertók hann, ok tók gjöld stór af sumum; fékk hann þá enga mótstöðu. Svá segir Guthorm sindri:

Selund náði þá síðan
sóknheggr und sik leggja

vals ok Vinda frelsi
við Skáneyjar síðu.

Síðan fór Hákon konungr austr fyrir Skáneyjarsíðu ok herjaði alt, tók gjöld ok skatta af landinu, en drap alla

víkinga, hvar sem hann fann, bæði Dani ok Vindr; fór hann alt austr fyrir Gautland ok herjaði þar, ok fékk stór gjöld af landinu. Svá segir Guthormr sindri:

Skattgilda vann skyldir
skautjálfaðar Gauta;
gullskyflir vann gjöflastr
geirveðr í för þeirri.

Hákon konungr fór aptr um haustit með lið sitt ok hafði fengit úgrynni fjár. Hann sat um vetrinn í Víkinni við áhlaupum, ef Danir eða Gautar gerði þar.

9. *Frá Tryggva konungi.*

Þat sama haust kom Tryggvi konungr Ólafsson or vestrvíking; hafði hann þá herjat um Írland ok Skotland. Um várit fór Hákon norðr í land, ok setti Tryggva konung, bróðurson sinn, yfir Víkina at verja fyrir úfriði ok eignast slíkt er hann mætti af þeim löndum í Danmörku, er Hákon konungr hafði hit fyrra sumarit skattgilt. Svá segir Guthormr sindri:

Ok sóknhattar setti
svellrjóðr at því fljóði
Ónars eikigrœnu
austr geðbœti hraustan,
þann er áðr frá Írum
iðvandr um kom skíðum
salbrigðandi Svegðis
svanvangs liði þangat.

10. *Frá Gunnhildar sonum.*

Haraldr konungr Gormsson réð þá fyrir Danmörku. Honum líkaði stórilla þat er Hákon konungr hafði herjat í land hans, ok fóru þau orð um, at Danakonungr mundi hefnast vilja; en þat varð þó ekki svá bráðliga. En er þetta spurðu Gunnhildr ok synir hennar, at úfriðr var millum Danmerkr ok Noregs, þá byrja þau ferð sína vestan; þau giptu Ragnhildi, dóttur Eiríks konungs, Arnfinni, syni Þorfinns hausakljúfs. Settist þá enn Þorfiðr jarl at Orkneyjum, er Eiríks synir fóru í brott. Gamli Eiríksson var þeirra nökkuru ellri, ok var hann þó eigi roskinn maðr. En er Gunnhildr kom til Danmerkr með sonu sína, fór hon á fund Haralds konungs, ok fékk

þar góðar viðtökur; fékk Haraldr þeim veizlur í ríki sínu svá miklar, at þau féngu vel haldit sik ok menn sína, en hann tók til fóstrs Harald Eiríksson ok knésetti hann; fœddist hann upp í hirð Danakonungs. Sumir Eiríks synir fóru í hernað, þegar er þeir höfðu aldr til, ok öfluðu sér fjár, herjuðu um Austrveg. Þeir váru snimma menn fríðir ok fyrr rosknir at afli ok atgervi en at vetratali. Þess getr Glúmr Geirason í Gráfeldardrápu:

Austrlöndum fórsk undir
allvaldr sá er gaf skáldum,
hann fékk gagn at gunni,
gunnhörga slög mörgum;
slíðrtungur lét syngja,
sverðleiks réginferðir
sendi gramr at grundu,
gullvarpaðr snarpar.

Eiríks synir snerust þá ok með her sinn norðr í Víkina ok herjuðu þar, en Tryggvi konungr hafði her úti ok hélt til móts við þá, ok áttu þeir orrostur margar ok höfðu ymsir sigr; herjuðu Eiríks synir stundum í Víkina, en Tryggvi stundum um Sjáland ok Halland.

11. *Lagasetning Hákonar konungs.*

Þá er Hákon var konungr í Noregi, var friðr góðr með bóndum ok kaupmönnum, svá at engi grandaði öðrum né annars fé; þá var ár mikit bæði á sjá ok landi. Hákon konungr var allra manna glaðastr ok málsnjallastr ok lítillátastr; hann var maðr stórvitr ok lagði mikinn hug á lagasetning. Hann setti Gulaþingslög með ráði Þorleifs spaka, ok hann setti Frostaþingslög með ráði Sigurðar jarls ok annarra Þrœnda, þeirra er vitrastir váru, en Heiðsævislög hafði sett Hálfdan svarti, sem fyrr er ritat.

12. *Fœddr Hákon jarl hinn ríki.*

Hákon konungr hafði jólaveizlu í Þrándheimi. Þessa veizlu hafði Sigurðr jarl búit fyrir honum á Hlöðum. Hina fyrstu jólanótt ól Bergljót, kona Sigurðar jarls, sveinbarn; eptir um daginn jós Hákon konungr svein þann vatni ok gaf nafn sitt; ok óx sveinn sá upp ok varð

síðan ríkr maðr ok göfugr ok varð jarl eptir Sigurðr, föður sinn. Sigurðr jarl var hinn kærsti vin Hákonar konungs.

13. *Frá Eysteini illa.*

Eysteinn Upplendingakonungr, er sumir kalla hinn ríka, en sumir hinn illa, hann herjaði í Þrándheimi ok lagði undir sik Eynafylki ok Sparbyggjafylki ok setti þar yfir son sinn er hét Önundr, en Þrœndir drápu hann. Eysteinn konungr fór annat sinn herför í Þrándheim ok herjaði þá víða ok lagði undir sik; þá bauð hann Þrœndum, hvárt þeir vildi heldr hafa at konungi þræl hans, er hét Þórir faxi, eða hund, er Saurr hét. Þeir kuru hundinn, því at þeir þóttust þá mundu heldr sjálfráða; þeir létu síða í hundinn þrjú mannavit, ok gó hann til tveggja orða, en mælti hit þriðja. Helsi var honum gert ok viðjar or silfri ok gulli, en þagar er saurugt var, báru hirðmenn hans hann á herðum sér. Hásæti var honum búit, ok hann sat á haugi sem konungr, ok bjó í eyjunni Iðri, ok hafði atsetu þar sem heitir Saurshaugr. Þat er sagt, at honum varð at bana, at vargar lögðust á hjörð hans, en hirðmenn eggjuðu hann at verja fé sitt. Hann gékk af hauginum ok fór þangat til sem vargarnir váru, en þeir rifu hann þegar í sundr. Mörg undr önnur gerði Eysteinn konungr við Þrœndi. Af þeim hernaði ok úfriði flýðu margir höfðingjar, ok mart fólk flýði óðul sín.

14. *Bygging Jamtalands ok Helsingjalands.*

Ketill jamti, son Önundar jarls or Sparabúi, fór austr um kjöl, ok mikill mannfjöldi með honum, ok höfðu búferli sitt með sér. Þeir ruddu markir ok bygðu þar stór heruð; þat var síðan kallat Jamtaland. Sonarson Ketils var Þórir helsingr, hann fór fyrir víga sakir af Jamtalandi ok austr yfir markir, þær er þar verða, ok bygði þar, ok sótti þannug fjöldi manns með honum; þat er kallat Helsingjaland, gengr þat alt austr til sjávar.

Helsingjaland bygðu Svíar alt hit eystra með hafinu. En er Haraldr konungr hinn hárfagri ruddi ríki fyrir sér, þá stökk enn fyrir honum fjöldi manns or landi, Þrœndir ok Naumdœlir, ok gerðust þá enn bygðir austr um Jamtaland, ok sumir fóru alt í Helsingjaland. Helsingjar höfðu kaupferðir sínar til Svíþjóðar ok váru þannug lýðskyldir at öllu, en Jamtar váru mjök alls í millum, ok gaf engi at því gaum, fyrr en Hákon konungr setti frið ok kaupferðir til Jamtalands ok vingaðist þar við ríkismenn; þeir sóttu síðan austan á hans fund, ok játtuðu honum hlýðni sinni ok skattgjöfum ok gerðust konungs þegnar, því at þeir spurðu gott til hans; vildu þeir heldr þýðast undir hans konungdóm en undir Svíakonung, því at þeir váru af Norðmanna ætt komnir; en hann setti þeim lög ok landsrétt. Svá gerðu ok allir Helsingjar, þeir er æzkaðir váru um kjöl norðan.

15. *Kristnihald Hákonar konungs.*

Hákon konungr var vel kristinn, er hann kom í Noreg. En fyrir því at þar var land alt heiðit ok blótskapr mikill, en stórmenni mart, en hann þóttist liðs þurfa mjök ok alþýðu vinsæld, þá tók hann þat ráð, at fara leyniliga með kristni, hélt sunnudaga ok frjádagaföstu ok minning hinna stœrstu hátíða. Hann setti þat í lögum at hefja jólahald þann tíma sem kristnir menn, ok skyldi þá hverr maðr eiga mælis öl, en gjalda fé ella, en halda heilagt meðan jólin ynnist. En áðr var jólahald hafit hökunótt, þat var miðsvetrar nótt, ok haldin þriggja nátta jól. Hann ætlaði svá, ef hann festist í landinu ok hann hefði frjálsliga undir sik lagt alt land, at hafa þá fram kristniboð. Hann gerði svá fyrst, at hann lokkaði þá menn, er honum váru kærstir, til kristni; kom svá með vinsæld hans, at margir létu skírast, en sumir létu af blótum. Han sat löngum í Þrándheimi, því at þar var mestr styrkr landsins. En er Hákon konungr þóttist fengit hafa styrk af nökkurum ríkismönnum at halda upp

kristninni, þá sendi hann til Englands eptir biskupi ok öðrum kennimönnum; ok er þeir kómu í Noreg, þá gerði Hákon konungr þat bert, at hann vildi bjóða kristni um alt land, en Mœrir ok Raumdœlir skutu þannug sínu máli sem Þrœndir váru. Hákon konungr lét þá vígja kirkjur nökkurar ok setti þar presta til. En er hann kom í Þrándheim, þá stefndi hann þing við bœndr, ok bauð þeim kristni. Þeir svara svá, at þeir vilja þessu máli skjóta til Frostaþings, ok vilja þá at þeir komi or öllum fylkjum, þeim sem eru í Þrœndalögum; segja at þá munu þeir svara þessu vandmæli.

16. *Frá blótum.*

Sigurðr Hlaðajarl var hinn mesti blótmaðr, ok svá var Hákon, faðir hans. Hélt Sigurðr jarl upp blótveizlum öllum af hendi konungs þar í Þrœndalögum. Þat var forn siðr, þá er blót skyldi vera, at allir bœndr skyldu þar koma sem hof var ok flytja þannug föng sín, þau er þeir skyldu hafa, meðan veizlan stóð. At veizlu þeirri skyldu allir menn öl eiga; þar var ok drepinn allskonar smali ok svá hross; en blóð þat alt, er þar kom af, þá var þat kallat hlaut, ok hlautbollar þat, er blóð þat stóð í, ok hlautteinar, þat var svá gert sem stöklar; með því skyldi rjóða stallana öllu saman, ok svá veggi hofsins utan ok innan, ok svá stökkva á mennina; en slátr skyldi sjóða til mannfagnaðar. Eldar skyldu vera á miðju gólfi í hofinu ok þar katlar yfir, ok skyldi full um eld bera. En sá er gerði veizluna ok höfðingi var, þá skyldi hann signa fullit ok allan blótmatinn. Skyldi fyrst Óðins full, skyldi þat drekka til sigrs ok ríkis konungi sínum, en síðan Njarðar full ok Freys full til árs ok friðar. Þá var mörgum mönnum títt at drekka þarnæst Braga full. Menn drukku ok full frænda sinna, þeirra er göfgir höfðu verit, ok váru þat minni kölluð. Sigurðr jarl var manna örvastr; hann gerði þat verk, er frægt var mjök, at hann gerði mikla blótveizlu á Hlöðum, ok hélt einn upp

öllum kostnaði. Þess getr Kormakr Ögmundarson í Sigurðardrápu:

Hafit maðr ask né eski
afspring með sér þingat
fésæranda at fœra,
fáz veizlu goð, Þjaza.

Hver muni vés við valdi
vægja kind um bægjask
því at farrögnir fagnar
fens; vá gramr til menja.

17. *Frostaþing.*

Hákon 'konungr kom til Frostaþings, ok var þar komit allfjölment af bóndum. En er þing var sett, þá talaði Hákon konungr; hefr þar fyrst, at þat var boð hans ok bœn við bœndr ok búþegna, ríka ok úríka, ok þar með við alla alþýðu, unga menn ok gamla, sælan ok vesælan, konur sem karla, at allir menn skyldu kristnast láta ok trúa á`einn guð: Krist, Maríu son, en hafna blótum öllum ok heiðnum goðum, halda heilagt hinn sjaunda hvern dag við vinnum öllum, fasta ok hinn sjaunda hvern dag. En þegar er konungr hafði þetta uppborit fyrir alþýðu, þá var kurr mikill þegar; kurruðu bœndr um þat, er konungr vildi vinnur taka af þeim, ok sögðu at við þat mátti landit eigi byggja; en verkalýðr ok þrælar kölluðu, at þeir mætti eigi vinna, ef þeir skyldi eigi mat hafa, sögðu ok at þat var skaplöstr Hákonar konungs ok föður hans ok þeirra frænda, at`þeir váru illir af mat sínum, þótt þeir væri mildir af gulli. Ásbjörn af Meðalhúsum or Gaulardal stóð upp ok svarar erendi konungs ok mælti: þat hugðum vér bœndr, Hákon konungr! segir hann, at þá er þú hafðir hit fyrsta þing átt hér í Þrándheimi, ok höfðum þik til konungs tekit, ok þegit af þér óðul vár, at vér hefðim þá höndum himin tekit; en nú vitum vér eigi hvárt heldr er, at vér munum frelsi þegit hafa, eða mantu nú láta þrælka oss af nýju með undarligum hætti, at vér munim hafna átrúnaði þeim, er feðr várir hafa haft fyrir oss ok alt forellri, fyrst um brunaöld, en nú um haugsöld, ok hafa þeir verit miklu göfgari en vér, ok hefir oss þó dugat þessi átrúnaðr.

Vér höfum lagt til yðar svá mikla ástúð, at vér höfum þik ráða látit með oss öllum lögum í landinu ok landsrétt. Nú er þat vili várr ok samþykki bóndanna, at halda þau lög, sem þú settir oss hér á Frostaþingi ok vér játuðum þér; viljum vér allir þér fylgja ok þik til konungs halda, meðan einnhverr er lífs bóndanna þeirra, er hér eru nú á þinginu, ef þú, konungr, vill nökkut hóf við hafa, at beiða oss þess eins, er vér megum veita þér, ok oss sé eigi úgeranda. En ef þér vilit þetta mál taka með svá mikilli freku, ok deila afli ok ofríki við oss, þá höfum vér bœndr gert ráð várt, at skiljast allir við þik ok taka oss annan höfðingja, þann er oss haldi til þess, at vér megim í frelsi hafa þann átrúnað, sem vér viljum. Nú skaltu, konungr, kjósa um kosti þessa, áðr þing sé slitit. At erendi þessu gerðu bœndr róm mikinn, ok segja at þeir vilja svá vera láta. En er hljóð fékkst, þá svaraði Sigurðr jarl: þat er vili Hákonar konungs at samþykkja við yðr bœndr, ok láta aldri skilja yðra vináttu. Bœndr segja at þeir vilja, at konungr blóti til árs þeim ok friðar, svá sem faðir hans gerði; staðnar þá kurrinn ok slíta þeir þinginu. Síðan talaði Sigurðr jarl við konung, at hann skyldi eigi fyrirtaka með öllu at gera sem bœndr vildu, sagði at eigi mundi annat hlýða; er þetta, konungr, sem þér megit sjálfir heyra, vili ok ákafi höfðingja ok þarmeð alls fólks; skulum vér, konungr, hér finna til gott ráð nökkut. Ok samdist þat með þeim konungi ok jarli.

18. *Bœndr þröngva Hákoni til blóta.*

Um haustit at vetrnóttum var blótveizla á Hlöðum, ok sótti þar til konungr. Hann hafði jafnan fyrr verit vanr, ef hann var staddr þar er blót váru, at matast í litlu húsi með fá menn; en bœndr töldu at því, er hann sat eigi í hásæti sínu, þá er mestr var mannfagnaðr; sagði jarl, at hann skyldi eigi þá svá gera; var ok svá at konungr sat í hásæti sínu. En er hit fyrsta full var

skenkt, þá mælti Sigurðr jarl fyrir ok signaði Óðni ok drakk af horninu til konungs. Konungr tók við ok gerði krossmark yfir. Þá mælti Kárr af Grýtingi: hví ferr konungr nú svá? vill hann eigi enn blóta? Sigurðr jarl svarar: konungr gerir svá, sem þeir allir, er trúa á mátt sinn ok megin, ok signa full sitt Þór; hann gerði hamarsmark yfir, áðr hann drakk. Var þá kyrt um kveldit. Eptir um daginn, er menn géngu til borða, þá þustu bœndr at konungi, sögðu at hann skyldi eta þá hrossaslátr. Konungr vildi þat fyrir engan mun. Þá báðu þeir hann drekka soðit; hann vildi þat eigi. Þá báðu þeir hann eta flotit; hann vildi þat ok eigi. Ok var þá búit við atgöngu. Sigurðr jarl vildi sætta þá, ok bað þá hætta storminum; ok bað hann konung gína yfir ketilhödduna, er soðreykinn hafði lagt upp af hrossaslátrinu, ok var smjörug haddan. Þá gékk konungr til ok brá líndúk um hödduna ok gein yfir, ok gékk síðan til hásætis, ok líkaði hvárigum vel.

19. *Blótveizla á Mœri.*

Um vetrinn eptir var búit til jólaveizlu konungi inn á Mœri. En er at leið jólum, þá lögðu þeir stefnu með sér átta höfðingjar, er mest réðu fyrir blótum í öllum Þrœndalögum; þeir váru 4 utan or Þrándheimi: Kárr af Grýtingi, Ásbjörn af Meðalhúsum, Þorbergr af Varnesi, Ormr af Ljoxu; en af Innþrœndum: Bótólfr af Ölvishaugi, Narfi af Staf í Veradal, Þrándr haka af Eggju, Þórir skegg af Húsabœ í eynni Iðri. Þessir 8 menn bundust í því, at þeir 4 af Útþrœndum skyldu eyða kristninni, en þeir 4 af Innþrœndum skyldu neyða konung til blóta. Útþrœndir fóru 4 skipum suðr á Mœri ok drápu þar presta 3 ok brendu kirkjur 3; fóru aptr síðan. En er Hákon konungr ok Sigurðr jarl kómu inn á Mœri með hirð sína, þá váru þar bœndr komnir, ok höfðu allfjölment. Hinn fyrsta dag at veizlunni veittu bœndr konungi atgöngu ok báðu hann blóta, en hétu honum afarkostum

ella. Sigurðr jarl bar þá sáttmál í millum þeirra; kom þá svá, at Hákon konungr át nökkura bita af hrosslifr; drakk hann þá öll minni krossalaust, þau er bœndr skenktu honum. En er veizlu þeirri var lokit, fór konungr ok jarl þegar út á Hlaðir; var konungr allúkátr, ok bjóst þegar í brott með öllu liði sínu or Þrándheimi, ok mælti svá, at hann skyldi fjölmennari koma í Þrándheim annat sinn, ok gjalda bóndum þenna fjándskap, er þeir höfðu til hans gert. Sigurðr jarl bað konung gefa Þrœndum þetta eigi at sök, segir svá, at konungi mundi eigi þat duga at heitast eða herja á innanlands fólk, þar sem mestr styrkr er landsins, sem í Þrándheimi var. Konungr var þá svá reiðr, at ekki mátti orðum við hann koma; fór hann í brott or Þrándheimi ok suðr á Mœri, dvaldist þar um vetrinn ok um várit; en er sumraði, dró hann lið at sér, ok váru þau orð á, at hann mundi fara með her þann á hendr Þrœndum.

20. *Orrosta í Ógvaldsnesi.*

Hákon konungr var þá á skip kominn ok hafði lið mikit; þá kómu honum tíðindi sunnan or landi, þau at synir Eiríks konungs váru komnir sunnan af Danmörk í Víkina, ok þat fylgði, at þeir höfðu elt af skipum Tryggva konung Ólafsson austr við Sótanes; höfðu þeir þá víða herjat í Víkinni, ok höfðu margir menn undir þá gengit. En er Hákon konungr spurði þessi tíðindi, þóttist hann liðs þurfa; sendi þá orð Sigurði jarli at koma til sín, ok svá öðrum höfðingjum, þeim er honum var liðs at ván. Sigurðr jarl kom til Hákonar konungs ok hafði allmikit lið: váru þar þá allir Þrœndir, þeir er um vetrinn höfðu mest gengit at konunginum, at þynda hann til blóta; váru þá allir í sætt teknir af fortölum Sigurðar jarls. Fór Hákon konungr þá suðr með landi. En er hann kom suðr um Stað, þá spurði hann, at Eiríks synir váru þá komnir á Norðragðir. Fóru þá hvárir í móti öðrum; varð fundr þeirra á Körmt. Géngu þá hvárir af

skipum ok börðust á Ögvaldsnesi; váru hvárirtveggju allfjölmennir. Þar var orrosta mikil. Sótti Hákon konungr hart fram; ok var þar fyrir Guthormr konungr Eiríksson með sína sveit, ok eigast þeir höggvaskipti við. Þar féll Guthormr konungr, ok var merki hans niðrhöggvit; féll þar mart lið um hann. Því næst kom flótti í lið Eiríks sona, ok flýðu þeir til skipanna ok reru í brott, ok höfðu látit lið mikit. Þess getr Guthormr sindri:

Valþagnar lét vegnum
vígnestr saman bresta
handar vafs of höfðum
hlymmildingum gildir;

þar gékk Njörðr af Nirði
nadds hámána raddar
valbrands víðra landa
vápnundudum sunda.

Hákon konungr fór til skipa sinna ok hélt austr eptir Gunnhildar sonum; fóru þá hvárirtveggju sem mest máttu, þar til er þeir kómu á Austragðir. Þaðan sigldu Eiríks synir á haf, ok suðr til Jótlands. Þess getr Guthormr sindri:

Álmdrauga varð œgis
optsinn, en ek þess minnumk,
barma öld fyrir Baldri
bensíks vita ríkis;

böðsœkir hélt bríkar
brœðr síns ok rak flœða
undan allar kindir
Eireks á haf snekkjum.

Síðan fór Hákon konungr norðr aptr í Noreg, en Eiríks synir dvöldust þá enn í Danmörk langa hríð.

21. *Lagasetning Hákonar konungs.*

Eptir þessa orrostu setti Hákon konungr þat í lögum um alt land með sjá, ok svá langt upp á land sem lax gengr ofarst, at hann skipaði allri bygð ok skipti í skipreiður, en skipreiðum í fylki hverju. Var þá ákveðit, hversu mörg skip eða stór skyldi út gera or fylki hverju, þá er almenningr væri úti, ok skyldi almenningr vera skyldr út at gera, þegar er útlendr herr væri í landi. Þat skyldi ok fylgja útboði því, at vita skyldi gera á hám fjöllum, svá at hvern mætti sjá frá öðrum. Segja

menn svá, at á sjau nóttum fór herboðit frá hinum synsta vita í hina nörztu þinghá á Hálogalandi.

22. *Frá Eiríks sonum.*

Eiríks synir váru mjök í hernaði í Austrvegi, en stundum herjuðu þeir í Noregi, svá sem fyrr er ritat. En er Hákon konungr réð Noregi, var árferð góð í landi, hann var ok hinn vinsælasti; þá var ok góðr friðr. Þá er Hákon hafði konungr verit í Noregi 20 vetr, kómu sunnan or Danmörku synir Eiríks ok höfðu allmikit lið. Þat var mikit lið er þeim hafði fylgt í hernaði, en þó var miklu meiri Danaherr, er Haraldr konungr Gormsson hafði fengit þeim í hendr. Þeir féngu hraðbyri mikit, ok sigldu út af Vendli ok kómu utan at Ögðum, héldu síðan norðr með landi ok sigldu dag ok nótt. En vitum var ekki uppskotit, fyrir þá sök at sú var siðvenja, at vitar fóru austan eptir landi, en austr þar hafði ekki orðit vart við ferð þeirra. Þat bar enn til, at konungr hafði viðrlög mikil, at vitar væri rangt uppbornir, þeim mönnum er kunnir ok sannir urðu at því, fyrir þá sök at herskip ok víkingar fóru um úteyjar ok herjuðu, ok hugðu landsmenn at þar mundu fara synir Eiríks; var þá vitum uppskotit, ok varð herhlaup um land alt; en Eiríks synir fóru aptr til Danmerkr ok höfðu engan Danaher haft nema sitt lið; en stundum váru þat annars-konar víkingar. Varð Hákon konungr þessu mjök reiðr, er starf ok fékostnaðr varð af þessu, en ekki gagn. Bœndr töldu ok at fyrir sína hönd, er svá fór. Ok var þessi sök til, er engi njósn fór fyrir um ferð Eiríks sona, fyrr en þeir kómu norðr í Úlfasund. Þeir lágu þar 7 nætr; fór þá sögn hit efra um Eið ok norðr um Mœri. En Hákon konungr var þá á Norðmœri í ey þeirri er Fræði heitir, þar sem heitir Birkiströnd, at búi sínu, ok hafði ekki lið nema hirð sína, ok bœndr þá er verit höfðu í boði hans.

23. *Frá Agli ullserk.*

Njósnarmenn kómu til Hákonar konungs ok segja honum sín erendi, at Eiríks synir váru með her mikinn fyrir sunnan Stað. Þá lét konungr kalla til sín þá menn er þar váru vitrastir, ok leitaði ráðs við þá, hvárt hann skyldi berjast við Eiríks sonu, þótt liðsmunr sé mikill, eða skal hann fara norðr undan ok fá sér lið meira. Egill ullserkr er nefndr bóndi einn, er þar var, hann var þá gamlaðr mjök, ok hafði verit meiri ok sterkari hverjum manni, ok hinn mesti orrostumaðr; hann hafði lengi borit merki Haralds konungs hins hárfagra. Egill svarar rœðu konungs: var ek í nökkurum orrostum með Haraldi konungi, feðr yðrum, barðist hann stundum við meira liði, stundum við minna, hafði hann jafnan sigr; aldri heyrða ek hann leita þess ráðs, at vinir hans skyldi kenna honum at flýja; munum vér ok eigi þér þat ráð kenna, konungr, því at vér þykkjumst eiga höfðingja röskvan; þér skulut ok eiga trausta fylgð af oss. Margir aðrir studdu ok þetta mál. Konungr sagði ok svá, at hann var þess fúsari at berjast með lið þat er til féngist; var þat þá ráðit. Lét konungr þá skera upp herör ok senda alla vega frá sér, ok lét draga lið saman, slikt er hann fékk. Þá mælti Egill ullserkr: þat óttuðumst ek um hríð, er friðr þessi hinn mikli var, at ek munda verða ellidauðr inni á pallstrám mínum, en ek vilda heldr falla í orrostu með höfðingja mínum; kann nú vera at svá megi verða.

24. *Orrosta við Frœðarberg.*

Synir Eiríks héldu norðr um Stað, þegar er leiði gaf. En er þeir kómu norðr um Stað, þá spyrja þeir hvar Hákon konungr var ok halda til móts við hann. Hákon konungr hafði 9 skip; hann lagðist norðr undir Fræðarberg í Féeyjarsundi; en Eiríks synir lögðu at fyrir sunnan bergit; þeir höfðu meir en 20 skip. Hákon kon-

ungr sendi þeim boð, ok bað þá á land ganga; segir at hann hafði þeim völl haslat á Rastarkálf. Þar eru vellir sléttir ok miklir, en fyrir ofan gengr brekka löng ok heldr lág. Géngu Eiríks synir þá af skipum sínum ok norðr yfir hálsinn fyrir innan Fræðarberg ok svá fram á Rastarkálf. Egill mælti þá til Hákonar konungs, bað hann fá sér 10 menn ok 10 merki; konungr gerði svá. Gékk þá Egill með menn sína upp undir brekkuna, en Hákon konungr gékk upp á völlinn með sitt lið, setti upp merki ok fylkti, ok segir svá: vér skulum hafa fylking langa, svá at þeir kringi eigi um oss, þótt þeir hafi lið meira. Gerðu þeir svá. Varð þar orrosta mikil ok hin snarpasta sókn. Egill lét þá setja upp merki þau 10, er hann hafði, ok skipaði svá mönnum þeim er báru, at þeir skyldu ganga sem næst brekkunni ok láta stundar hríð í millum hvers þeirra. Þeir gerðu svá ok géngu fram með brekkunni sem næst, svá sem þeir mundu vilja koma á bak þeim Eiríks sonum. Þat sá þeir er efstir stóðu í fylking Eiríks sona, at merki mörg fóru óðfluga ok gnæfðu fyrir ofan brekkuna, ok hugðu at þar mundi fylgja lið mikit, ok mundi vilja koma á bak þeim, milli ok skipanna. Gerðist þar þá kall mikit, sagði hverr öðrum hvat títt var. Því næst kom flótti í lið þeirra, en er þat sá konungarnir, þá flýðu þeir. Hákon konungr sótti þá hart fram með sínum mönnum, ok ráku þeir flóttann ok feldu lið mikit.

25. *Frá Gamla konungi.*

Gamli Eiríksson, þá er hann kom upp á hálsinn fyrir ofan bergit, þá snerist hann aptr ok sá at ekki lið fór eptir meira, en þat er þeir höfðu barzt viðr, ok þetta var prettr einn. Þá lẹt Gamli konungr blása herblástr ok setja upp merki sitt, ok skaut á fylking; hurfu at því allir Norðmenn, en Danir flýðu til skipanna. En er Hákon konungr ok lið hans kom at, þá varð þar orrosta í annat sinn hin snarpasta. Hafði þá Hákon konungr

meira lið; lauk svá at Eiríks synir flýðu; sóttu þeir þá suðr af hálsinum, en sumt lið þeirra opaði suðr á bergit, ok fylgði Hákon konungr þeim. Völlr sléttr er austan af hálsinum ok vestr á bergit, ok þá hamrar brattir vestr af. Þá opuðu menn Gamla upp undan á bergit, en Hákon konungr sótti at þeim svá djarfliga, at hann drap suma, en sumir hljópu vestr af berginu; váru hvárirtveggju drepnir. Skildist Hákon konungr svá fremi við, er hverr maðr var drepinn.

26. *Fall Gamla konungs ok Egils ullserks.*

Gamli Eiríksson flýði ok af hálsinum ok ofan á jöfnu fyrir sunnan bergit. Þá snerist Gamli konungr enn í mót ok hélt upp orrostu; kom þá enn lið til hans; þar kómu ok allir brœðr hans með miklar sveitir. Egill ullserkr var þá fyrir Hákonar mönnum ok veitti harða atgöngu, ok skiptust þeir Gamli konungr höggum við; fékk Gamli konungr sár stór, en Egill féll ok mart lið með honum. Þá kom at Hákon konungr með þær sveitir er honum höfðu fylgt, varð þá enn ný orrosta; sótti þá enn Hákon konungr hart fram ok hjó menn til beggja handa sér ok feldi hvern yfir annan. Svá segir Guthormr sindri:

Hræddr fór hjörva raddar
herr fyrir málma þverri,
rógeisu gékk ræsir
ráðsterkr framar merkjum;
gerra gramr í snerru
geirvífa sér hlífa,
hinn er yfrinn gat jöfra
Óðs kvánar byr mána.

Eiríks synir sá menn sína alla vega falla fyrir sér; þá snúast þeir á flótta til skipa sinna. En þeir er fyrri höfðu flýit á skipin, þá höfðu þeir út hrundit skipunum, en sum skipin váru þá uppi fjöruð; hljópu þá allir Eiríks synir á sund, ok þat lið er þeim fylgði. Þar féll Gamli Eiríksson, en aðrir brœðr hans náðu skipunum ok héldu brot síðan með þat lið er eptir var, ok héldu síðan suðr til Danmarkar ok dvöldust þar um hríð, ok undu illa við sína ferð.

27. *Heygðr Egill ullserkr.*

Hákon konungr tók þar skip þau er uppi hafði fjarat, er átt höfðu Eiríks synir, ok lét draga á land upp. Þar lét Hákon konungr leggja Egil ullserk í skip, ok með honum alla þá menn er af þeirra liði höfðu fallit; lét bera þar at jörð ok grjót. Hákon konungr lét ok fleiri skip upp setja ok bera á valinn, ok sér þá hauga enn fyrir sunnan Fræðarberg. Eyvindr skáldaspillir orti vísu þessa, þá er Glúmr Geirason hœldist í sinni vísu um fall Hákonar konungs:

Fyrr rauð Fenris varra
flugvarr konungr sparra,
málmhríðar svall meiðum
móðr, í Gamla blóði,
þá er ústirfinn arfa
Eiríks of rak, geira
nú tregr gætigauta
grams fall, á sjá alla.

Háfir bautasteinar standa hjá haugi Egils ullserks.

28. *Sögð hersaga.*

Þá er Hákon konungr Aðalsteinsfóstri hafði verit konungr í Noregi 6 vetr ok 20, síðan er Eiríkr bróðir hans fór or landi, þá varð þat til tíðinda, at Hákon konungr var staddr á Hörðalandi ok tók veizlu í Storð á Fitjum; hafði hann þar hirð sína ok marga bœndr í boði sínu. En er konungr sat yfir dagverðarborði, þá sá varðmenn, er úti váru, at skip mörg sigldu sunnan, ok áttu eigi langt til eyjarinnar. Þá mælti hverr við annan, at segja skyldi konungi, at þeir hugðu at herr mundi at þeim fara; en þat þótti engum dælt at segja konungi hersögu, því at hann hafði þar mikit við lagt, hverjum er þat gerði; en þat þótti þó úgeranda, at konungr vissi eigi þetta. En þá gengr einnhverr inn í stofuna ok bað Eyvind Finsson ganga út með sér skjótt, segir at hin mesta nauðsyn var á. Eyvindr gékk út, ok þegar er hann kom út, þá er sjá mátti til skipanna, þá sá hann þegar, at þar fór herr mikill; gékk þegar aptr í stofuna

ok fyrir konung ok mælti: lítil er líðandi stund, en löng er matmáls stund. Konungr leit móti honum ok mælti: hvat ferr? Eyvindr kvað:

Blóðöxar tjá beiða
brynþings fetilstinga,
oss gerask hnept, ens hvassa
hefnendr, setuefni.
Heldr er vant, en ek vilda
veg þinn, konungr! segja,
fám til fornra vápna
fljótt, hersögu dróttni.

Konungr sagði: ertu svá góðr drengr, Eyvindr, at þú munt eigi hersögu segja, nema sönn sé. Þá segja margir, at sú saga var sönn. Lét þá konungr taka ofan borðit; gékk hann þá út ok sá til skipanna, sá þá at þat váru herskip. Hann mælti þá til manna sinna, spyrr hvert ráð taka skyldi, hvárt berjast skal með lið þat, er þeir hafa, eða ganga til skipa ok sigla norðr undan: er oss þat auðsætt, segir konungr, at vér munum nú berjast við liðsmun miklu meira, en fyrr höfum vér átt, ok hefir oss opt þó þótt mikill misjafnaðr liðs várs, þá er vér höfum orrostu átt við sonu Gunnhildar. Menn veittu hér eigi skjótan orskurð. Þá kvað Eyvindr:

Samira, Njörðr, enn norðar,
naddregns, hvötum þegni,
vér getum bili at bölva,
borðmœrar skæ fœra;
nú er þat er rekr á rakna
rymleið flota breiðan,
grípum vér í greipar
gunnborð, Haraldr sunnan.

Konungr svarar: hraustliga er þetta mælt, Eyvindr, ok nær skaplyndi mínu, en þó vil ek heyra fleiri manna orskurð um þetta mál. En er menn þóttust skilja, hversu konungr vildi vera láta, þá svara margir, segja at heldr vildu falla með drengskap, en flýja fyrir Dönum at úreyndu, sögðu at opt höfðu þeir sigr fengit, þá er þeir höfðu barizt við minna lið. Konungr þakkaði þeim vel orð sín ok bað þá vápnast, ok svá gera menn. Konungr steypir brynju á sik ok gyrðir sik með sverðinu Kvernbít, setr á höfuð sér hjálm gullroðinn, tekr kesju í hönd sér ok skjöld á hlið; þá skipar hann hirðinni í eina fylking, ok bóndum þar með, ok setti upp merki sín.

29. *Liðsamnaðr Eiríks sona.*

Haraldr Eiríksson var þá höfðingi yfir þeim brœðrum eptir fall Gamla. Þeir brœðr höfðu þar her mikinn sunnan af Danmörk. Þar váru þá í liði með þeim móðurbrœðr þeirra, Eyvindr skreyja ok Álfr askmaðr; þeir váru sterkir menn ok hraustir ok hinir mestu manndrápamenn. Eiríks synir héldu skipum sínum til eyjarinnar ok géngu á land upp ok fylktu; ok er svá sagt, at eigi mundi vera minni liðsmunr, en sex menn mundu vera um einn, at Eiríks synir mundu fjölmennari.

30. *Bardagi í Storð á Fitjum.*

Hákon konungr hafði þá fylkt liði sínu, ok segja menn svá, at konungr steypti af sér brynjunni, áðr orrostan tókst. Svá segir Eyvindr skáldaspillir í Hákonarmálum:

Bróður fundu þær Bjarnar
í brynju fara,
konung hinn kostsama
kominn und gunnfána;
drúptu dólgar,
en darraðr hristisk,
upp var þá hildr um hafið.
Hét á Háleygi
sem á Hólmrygi
jarla einbani,
fór til orrostu.
Gott hafði hinn göfgi
gengi Norðmanna;
œgir Eydana
stóð und árhjálmi.
Hrauzk or herváðum,
hratt à völl brynju
vísi verðungar
áðr til vígs tœki;
lék við ljóðmögu,
skyldi land verja;
gramr hinn glaðværi
stóð und gullhjálmi.

Hákon konungr valdi mjök menn í hirð með sér at afli ok hreysti, svá sem gert hafði Haraldr konungr, faðir hans. Þórálfr hinn sterki Skólmsson var þar ok gékk á aðra hlið konungi, hann hafði hjálm ok skjöld, kesju ok sverð þat er kallat var Fetbreiðr. Þat var kallat, at þeir Hákon konungr væri jafnsterkir; þess getr Þórðr Sjáreksson í drápu þeirri, er hann orti um Þórálf:

Þar er böðharðir börðusk
bands jódraugar landa,
lystr gékk herr til hjörva
hnits í Storð á Fitjum;
ok gimslöngvir ganga
gífrs hlémána drífu
nausta blakks hit næsta
Norðmanna gram þorði.

En er fylkingar géngu saman, varð þar orrosta óð ok mannskœð; en er menn höfðu skotit spjótum, þá brugðu menn sverðum; gékk þá Hákon konungr, ok Þórálfr með honum, fram um merkit ok hjó til beggja handa. Svá segir Eyvindr skáldaspillir:

Svá beit þá sverð
or siklings hendi
váðir Váfaðar
sem í vatn um brygði.
Brökuðu broddar,
brotnuðu skildir,
glumruðu glymhringar
í gotna hausum.
Tröddusk törgur
fyr Týs ok bauga
hjalta harðfótum
hausar Norðmanna;
róma varð í eyju,
ruðu konungar
skírar skjaldborgir
í skatna blóði.

31. *Fall Eyvindar skreyju ok Álfs askmanns.*

Hákon konungr var auðkendr, meiri en aðrir menn, lýsti ok af hjálminum, er sólin skein á; var vápnaburðr mikill at honum. Þá tók Eyvindr Finnsson hött ok setti yfir hjálm konungs. Eyvindr skreyja kallaði þá hátt: leynist Norðmanna konungr nú, eða hefir hann flýit, eða hvar er nú gullhjálmrinn? Gékk Eyvindr þá fram, ok Álfr bróðir hans með honum, ok hjoggu til beggja handa, ok létu sem óðir eða galnir væri. Hákon konungr mælti hátt til Eyvindar: haltu svá fram stefnunni, ef þú vilt finna Norðmanna konung. Svá segir Eyvindr skáldaspillir:

Baðat valgrindar vinda
veðrheyjandi Skreyju
gumnum hollr né gulli
Gefnar sinni stefnu.
Ef svipkenni svinnan
sigrminnigr vilt finna,
fram haltu njótr at nýtum
Norðmanna gram þannig.

Var þá ok skamt at bíða, at Eyvindr kom þar ok reiddi sverðit ok hjó til konungs. Þórálfr skaut við honum

skildinum, ok stakaði Eyvindr við, en konungr tók sverðit Kvernbít tveim höndum, ok hjó til Eyvindar ofan í hjálminn, klauf hjálminn ok höfuðit alt í herðar niðr. Þá drap Þórálfr Álf askmann. Svá segir Eyvindr skáldaspillir:

Veit ek at beit hinn bitri
byggving meðaldyggvan
búlka skíðs or báðum
benvöndr konungs höndum.

Úfælinn klauf ála
éldraugr skarar hauga-
gullhjöltuðum galtar
grandaðr Dana brandi.

Eptir fall þeirra brœðra gékk Hákon konungr svá hart fram, at þá hrökk alt fólk fyrir honum: slær þá í lið Eiríks sona felmt ok flótta því næst. En Hákon konungr var í öndverði sinni fylking ok fylgði fast flóttamönnum ok hjó títt ok hart. Þá flaug ör ein, er fleinn er kallaðr, ok kom í hönd Hákoni konungi upp í músina fyrir neðan öxl; ok er þat margra manna sögn, at skósveinn Gunnhildar, er Kispingr er nefndr, hljóp fram í þysinum ok kallaði: gefit rúm konungsbananum! ok skaut fleininum til Hákonar konungs. En sumir segja, at eigi veit hverr skaut; má þat ok vel vera, því at örvar ok spjót ok allskonar skotvápn flugu svá þykt sem drífa. Fjöldi manns féll af Eiríks sonum, bæði á vígvellinum ok á leið til skipanna, ok svá í fjörunni; ok fjöldi hljóp á kaf, mart komst á skipin, ok allir Eiríks synir, ok reru þegar undan, en Hákonar menn eptir þeim. Svá segir Þórðr Sjáreksson:

Varði varga myrðir
vítt, svá skal frið slíta,
jöfur vildu þann eldask,
öndvert fólk, at löndum;
starf hófsk upp, þar er arfi
ótta vanr á flótta
gulls, en gramr var fallinn,
Gunnhildar kom sunnan.

Þrott var sýnt þar er settusk
sinn róðrs við þröm stinnan,
maðr lét önd ok annarr,
úfár búendr sárir.
Afreks veit þat er jöfri
allríkr í styr slíkum
göndlar njörðr, sá er gerði,
gékk næst, hugins drekku.

32. *Dauði Hákonar konungs.*

Hákon konungr gékk út á skeið sína, lét þá binda sár sitt; en þar rann blóð svá mjök, at eigi fékk stöðvat. Ok er á leið daginn, þá úmætti konung; segir hann þá, at hann vill fara norðr á Álreksstaði til bús síns. En er þeir koma norðr at Hákonarhellu, þá lögðu þeir þar at, ok var þá konungr nær lífláti; kallaði hann þá á vini sína ok segir þeim skipan þá, er hann vill hafa á um ríkit. Hann átti dóttur eina barna, er Þóra hét, ok engan son. Hann bað þá senda þau orð Eiríks sonum, at þeir skyldu konungar vera yfir landi, en hann bað af þeim virkta vinum sínum ok frændum: en þótt mér verði lífs auðit, segir hann, þá mun ek af landi fara ok til kristinna manna, ok bœta þat, er ek hefi brotit við guð; en ef ek dey hér í heiðni, þá veiti mér þann gröpt er yðr sýnist. Litlu síðar andaðist Hákon konungr þar á hellunni, sem hann hafði fœddr verit.

Hákon konungr var svá mjök harmaðr, at bæði vinir ok úvinir grétu dauða hans, ok kölluðu, at eigi mundi jafngóðr konungr koma síðan í Noreg. Vinir hans fluttu lík hans norðr á Sæheim á Norðhörðaland, ok urpu þar haug mikinn ok lögðu þar í konung með alvæpni sitt ok hinn bezta búnað sinn, en ekki fé annat. Mæltu þeir svá fyrir grepti hans, sem heiðinna manna siðr var til, vísuðu honum til Valhallar. Eyvindr skáldaspillir orti kvæði eitt um fall Hákonar konungs, ok svá þat hversu honum var þar fagnat; þat eru kölluð Hákonarmál, ok er þetta upphaf:

Göndul ok Skögul
sendi Gautatýr
at kjósa um konunga,
hverr Yngva ættar
skyldi með Óðni fara
ok í Valhöll vera.

Bróður fundu þær Bjarnar
í brynju fara,
konung hinn kostsama
kominn und gunnfána;
drúptu dólgar,
en darraðr hristisk,
upp var þá hildr um hafið.

Hét á Háleygi
sem á Hólmrygi
jarla einbani,
fór til orrostu.
Gott hafði hinn gőfgi
gengi Norðmanna;
œgir Eydana
stóð und árhjálmi.
Hrauzk or herváðum,
hratt á vőll brynju
vísi verðungar
áðr til vígs tœki;
lék við ljóðmőgu,
skyldi land verja;
gramr hinn glaðværi
stóð und gullhjálmi.
Svà beit þá sverð
or siklings hendi
váðir Váfaðar
sem í vatn um brygði.
Brőkuðu broddar,
brotnuðu skildir,
glumruðu glymhringar
í gotna hausum.
Trőddusk tőrgur
fyrir Týs ok bauga
hjalta harðfótum
hausar Norðmanna;
róma varð í eyju,
ruðu konungar
skírar skjaldborgir
í skatna blóði.
Brunnu beneldar
í blóðgum undum,
lutu langbarðar
at lýða fjőrvi,
svarraði sárgýmir
á sverða nesi,
féll flóð fleina
í fjőru Storðar.
Bléndusk við roðnar
und randar himni,
Skőglar veðr léku
við ský́s um bauga;
umdu oddlár
í Óðins veðri,
hneig mart manna
fyrir mækis straumi.
Sátu þá dőglingar
með sverð um togin,
með skarða skjőldu
ok skotnar brynjur,
vara sá herr
í hugum er átti
til Valhallar vega.
Gőndul þat mælti,
studdisk geirskapti:
vex nú gengi goða,
er Hákoni hafa
með her mikinn
heim bőnd um boðit.
Vísi þat heyrði,
hvat valkyrjur mæltu
mærar af mars baki;
hyggiliga létu
ok hjálmaðar sátu
ok hőfðusk hlífar fyrir.
Hákon:
Hví þú svá gunni
skiptir, Geirskőgul?
várum þó verðir gagns frá goðum.
Skőgul:
Vér því vőldum
er þú velli hélzt
en þínir fjándr flugu.
Ríða vit nú skulum,
kvað hin ríka Skőgul,
grœnna heima goða
Óðni at segja,
at nú mun allvaldr koma
á hann sjálfan at sjá.
Hermóðr ok Bragi,
kvað hroptatýr,
gangit í gegn grami,

því at konungr ferr,
sá er kappi þykkir,
til hallar hinnig.
  Ræsir þat mælti,
var frá rómu kominn,
stóð allr í dreyra drifinn:
illúðigr mjök
þykkir oss Óðinn vera,
sjám vér hans of hugi.
  Einherja grið
þú skalt allra hafa,
þigg þú at Ásum öl;
jarla bági,
þú átt inni hér
átta brœðr, kvað Bragi.
  Gerðar várar,
kvað hinn góði konungr,
viljum vér sjálfir hafa,
hjálm ok brynju
skal hirða vel,
gott er til geirs at taka.
  Þá þat kyndisk,
hve sá konungr hafði
vel um þyrmt véum,
er Hákon báðu
heilan koma
ráð öll ok regin.
  Góðu dœgri
verðr sá gramr um borinn,
er sér getr slíkan sefa;
hans aldar
æ mun vera
at góðu getit.
  Mun úbundinn
á ýta sjöt
Fenrisúlfr fara,
áðr jafngóðr
á auða tröð
konungmaðr komi.
  Deyr fé,
deyja frændr,
eyðisk land ok láð;
síz Hákon fór
með heiðin goð,
mörg er þjóð um þjáð.

SAGAN AF HARALDI KONUNGI GRÁFELD OK HÁKONI JARLI.

1. *Upphaf Eiríks sona.*

Eiríks synir tóku þá konungdóm yfir Noregi, síðan er Hákon konungr var fallinn. Var Haraldr mest fyrir þeim brœðrum at virðingu, ok hann var elztr þeirra er þá lifðu. Gunnhildr, móðir þeirra, hafði mjök landráð með þeim; hon var kölluð konungamóðir. Þá váru höfðingjar í landinu: Tryggvi Ólafsson austr í landi ok Guðröðr Bjarnarson á Vestfold, Sigurðr Hlaðajarl í Þrándheimi, en Gunnhildar synir höfðu mitt land hinn fyrsta vetr. Þá fóru orð ok sendimenn milli þeirra Gunnhildar sona ok Tryggva ok Guðröðar, ok var þar alt mælt til sætta, at þeir skyldi hafa þvílíkan hlut ríkis af Gunnhildar sonum, sem þeir höfðu áðr haft af Hákoni konungi. Glúmr Geirason er maðr nefndr, hann var skáld Haralds konungs ok hreystimaðr mikill; hann orti vísu þessa eptir fall Hákonar konungs:

Vel hefir hefnt, en hafna
hjörs berdraugar fjörvi,
fólkrakkr um vann fylkir
framligt, Haraldr Gamla;
er dökkvalir drekka
dólgbands, fyrir ver handan
roðin frá ek rauðra benja
reyr, Hákonar dreyra.

Þessi vísa varð allkær. Ok er þetta spyrr Eyvindr Finnsson, kvað hann vísu er fyrr er ritin:

Fyrr rauð Fenris varra
flugvarr konungr sparra,
málmhríðar svall meiðum
móðr, í Gamla blóði,
þá er ústirfinn arfa
Eiríks of rak, geira
nú tregr gætiganta
grams fall, á sjá alla.

Var sú vísa ok mjök flutt. En er þat spyrr Haraldr konungr, þá gaf hann Eyvindi þar fyrir dauðasök, alt til þess er vinir þeirra sættu þá með því, at Eyvindr skyldi gerast skáld hans, svá sem hann hafði áðr verit skáld Hákonar konungs. Var frændsemi þeirra mikil, svá at Gunnhildr var móðir Eyvindar, dóttir Hálfdanar jarls, en móðir hennar var Ingibjörg, dóttir Haralds konungs hins hárfagra. Þá orti Eyvindr vísu um Harald konung:

Lítt kváðu þik láta,
landvörðr! er brast, Hörða,
benja hagl á brynjum,
bugust álmar, geð fálma:
þá er úfólgin ylgjar
endr or þinni hendi
fetla svell til fyllar
fullegg, Haraldr, gullu.

Gunnhildar synir sátu mest um mitt land, því at bæði þótti þeim ekki trúligt at sitja undir hendi Þrændum eða Víkverjum, er mestir höfðu verit vinir Hákonar konungs, en stórmenni mart í hvárumtveggja stað. Þá fóru menn at bera sættarboð í milli þeirra Gullhildar sona ok Sigurðar jarls, því at þeir féngu engar skyldir áðr or Þrándheimi, ok varð þat at lyktum, at þeir gerðu sætt sína, konungar ok jarl, ok bundu svardögum. Skyldi Sigurðr jarl hafa slíkt ríki af þeim í Þrándheimi, sem hann hafði fyrr af Hákoni konungi; váru þeir þá sáttir kallaðir. Allir synir Gunnhildar váru sínkir kallaðir, ok var þat mælt, at þeir fæli lausafé í jörðu. Um þat orti Eyvindr skáldaspillir vísu:

Bárum, ullr! um alla,
ímunlauks, á hauka
fjöllum Fyrisvalla
fræ Hákonar ævi.
Nú hefir fólkstríðir Fróða
fáglýjaðra þýja
meldr í móður holdi
mellu dólgs um fólginn.

Ok enn:

Fullar skein á fjöllum
fallsól brá vallar
Ullar kjóls um allan
aldr Hákonar skáldum.
Nú er álfröðull elfar
jötna dólgs um fólginn,
ráð eru rammrar þjóðar
rík, í móður líki.

Þá er Haraldr konungr spurði um vísur þessar, þá sendi hann orð Eyvindi, at hann skyldi koma á fund hans.

En er Eyvindr kom á konungs fund, þá bar konungr sakar á hann ok kallaði hann úvin sinn: ok samir þér þat illa, segir hann, at veita mér útrúnað, því at þú hefir áðr gerzt minn maðr. Þá kvað Eyvindr vísu:

Einn dróttinn hefik áttan,
jöfurr dýrr! en þik fyrri,
bellir, bragningr! elli,
bið ek eigi mér hins þriðja;
trúr var ek tiggja dýrum,
tveim skjöldum lék ek aldri,
fylli ek flokk þinn, stillir,
fellr á hendr mér elli.

Haraldr konungr lét Eyvind festa sér fyrir þetta mál sinn dóm. Eyvindr átti gullhring mikinn ok góðan, er kallaðr var Moldi; hann hafði verit tekinn löngu áðr or jörðu; hring þann segir konungr at hann vill hafa; ok var þá eigi annarr kostr á. Þá kvað Eyvindr:

Skylda ek, skerja foldar
skíðrennandi! síðan
þursa tœs frá þvísa
þinn góðan byr finna;
er, valjarðar, verðum
veljandi! þér selja
lyngva, mens, þat er lengi
látr minn faðir átti.

Fór Eyvindr þá heim, ok er ekki þess getit at hann fyndi síðan Harald konung.

2. *Frá Gunnhildar sonum ok kristnihaldi þeirra.*

Gunnhildar synir tóku kristni á Englandi, sem fyrr var ritat. En er þeir kómu til forráða í Noregi, þá féngu þeir ekki áleiðis komit at kristna menn í landi; en alt þar er þeir kómu því við, þá brutu þeir niðr hof ok spiltu blótum, ok féngu af því mikla úvináttu. Var þat brátt á þeirra dögum, at árferð spiltist í landi, því at konungar váru margir, ok hafði hverr hirð um sik; þurftu þeir mikils við ok um kostnað, ok váru þeir hinir fégjörnustu. En ekki héldu þeir mjök lög, þau er Hákon konungr hafði sett, nema þat er þeim þótti felt. Þeir váru allir hinir fríðustu menn, sterkir ok stórir, íþróttamenn miklir. Svá segir Glúmr Geirason í drápu þeirri, er hann orti um Harald Gunnhildarson:

Kunni tólf sá er tanna
tíðum Hallinskíða
ógnarstafr um jöfra
íþróttir fram sótti.

Optliga fóru þeir brœðr allir saman, en stundum sér hverr; þeir váru menn grimmir ok hraustir, orrostumenn miklir ok mjök sigrsælir.

3. *Ráðagerð Gunnhildar ok sona hennar.*

Gunnhildr konungamóðir ok synir hennar váru opt á tali ok málstefnum ok réðu landráðum. Ok eitt sinn spyrr Gunnhildr sonu sína: hvernug ætli þér at láta fara um ríki í Þrándheimi? þér berit konunga nöfn, svá sem fyrr hafa haft langfeðgar yðrir, en þér hafit lítit land ok lið ok erut margir til skiptis. Víkina austr hafa þeir Tryggvi ok Guðröðr, ok hafa þeir þar nökkura tiltölu fyrir ættar sakir; en Sigurðr jarl ræðr einn öllum Þrœndalögum, ok veit ek þat eigi, hver skylda yðr berr til þess at láta jarl einn ráða ríki svá mikit undan yðr; þykki mér þat undarligt, ef þér farit hvert sumar í víking á önnur lönd, en látit jarl innanlands taka af yðr föðurleifð yðra. Lítit mundi Haraldi þykkja, er þú ert eptir heitinn, föðurfeðr þínum, at setja jarl einn af ríki ok lífi, er hann vann allan Noreg undir sik ok réð síðan til elli. Haraldr svarar: þat er eigi svá, segir hann, at taka Sigurð jarl af lífdögum, sem at skera kið eða kálf; Sigurðr jarl er ættstórr ok frændmargr, vinsæll ok vitr; vætti ek, ef hann spyrr með sönnu, at hann á úfriðar ván af oss, þá eru þar allir Þrœndir sem hann er; eigum vér þar þá ekki erendi nema ilt eitt; lízt mér svá, sem engum várum brœðra þykki trygt at sitja undir hendi þeim Þrœndum. Þá sagði Gunnhildr: vér skulum þá fara alt annan veg með váru ráði, gera oss minna fyrir; Haraldr ok Erlingr skulu sitja í haust á Norðmœri, má ek ok fara með yðr, skulum vér þá öll saman freista, hvat af sýslist. Gera þau á þessa leið.

4. *Ráðagerð Gunnhildar sona ok Grjótgarðs.*

Bróðir Sigurðar jarls hét Grjótgarðr; hann var yngri miklu þeirra ok virðr minna, hafði hann ok ekki tignarnafn, en hann hélt þó sveit ok var í víking á sumrum ok fékk sér fjár. Haraldr konungr sendir menn inn í Þrándheim á fund Sigurðar jarls með vingjöfum ok vinmælum, segir at Haraldr konungr vill leggja við hann þvílíka vináttu, sem áðr hafði Hákon konungr við Sigurð jarl; þat fylgði ok orðsending, at jarl skyldi koma á fund Haralds konungs, skyldu þeir þá binda at fullu vináttu sína. Sigurðr jarl tók vel sendimönnum ok vináttu konungs, en sagði þat, at hann mátti ekki fara á fund konungs fyrir fjölskyldum sínum, en sendi konungi vingjafir ok orð góð ok blíð í móti vináttu hans. Fóru sendimenn í brott. Þeir fóru á fund Grjótgarðs ok fluttu til hans hit sama erendi, vináttu Haralds ok heimboð, ok þarmeð góðar gjafir. En er sendimenn fóru heim, þá hét Grjótgarðr ferð sinni. Ok at ákveðnum degi kemr Grjótgarðr á fund Haralds konungs ok Gunnhildar; var við honum tekit allfeginsamliga, var hann þar hafðr í hinum mestum kærleikum, svá at Grjótgarðr var hafðr við einkamál ok marga leynda hluti; kemr þar niðr, at sú rœða var uppi höfð til Sigurðar jarls, sem þau höfðu áðr samit, konungr ok dróttning, töldu þá fyrir Grjótgarði, hversu jarl hafði hann lengi lítinn mann gert; en ef hann vildi vera í þessu ráði með þeim, þá segir konungr, at Grjótgarðr skyldi vera jarl hans ok hafa ríki þat alt er áðr hafði Sigurðr jarl; kom svá, at þau sömdu þetta með einkamálum, at Grjótgarðr skyldi halda njósn til, nær líkast væri at veita atferð jarli, ok gera þá orð Haraldi konungi. Fór þá Grjótgarðr heim við svá búit, ok þá gjafir góðar af konungi.

5. *Brenna Sigurðar jarls.*

Sigurðr jarl fór um haustit inn í Stjóradal ok var þar á veizlum; þaðan fór hann út á Ögló, ok skyldi þar taka veizlur. Jarlinn hafði jafnan mikit fjölmenni um sik, meðan hann trúði illa konungum, en með því at þá höfðu farit vináttumál með þeim Haraldi konungi, þá hafði hann nú ekki mikla sveit manna. Grjótgarðr gerði þá njósn til Haralds konungs, at eigi mundi í annat sinn vænna at fara at jarli. Ok þegar á sömu nótt fóru konungar Haraldr ok Erlingr inn eptir Þrándheimi, ok höfðu skip 4 ok lið mikit, sigla um nóttina við stjörnuljós; kom þá Grjótgarðr til móts við þá; kómu þeir ofanverða nótt á Ögló, þar sem Sigurðr jarl var á veizlu, lögðu þar eld í hús, ok brendu bœinn ok jarl inni með öllu liði sínu, fóru í brott árdegis um morgininn út eptir firði, ok svá suðr á Mœri, ok dvöldust þar langa hríð.

6. *Upphaf Hákonar jarls Sigurðarsonar.*

Hákon, son Sigurðar jarls, var þá inn í Þrándheimi, er hann spurði þessi tíðindi. Var þegar herhlaup mikit um allan Þrándheim; var þar á vatn dregit hvert skip er herfœrt var. En er herr sá kom saman, þá tóku þeir til jarls ok höfðingja yfir liðit Hákon, son Sigurðar jarls; héldu þeir liði því út eptir Þrándheimi. En er þetta spyrja Gunnhildar synir, þá fara þeir suðr í Raumsdal ok á Sunnmœri; halda þá hvárir njósnum til annarra. Sigurðr jarl var drepinn 2 vetrum eptir fall Hákonar konungs. Eyvindr skáldaspillir segir svá í Háleygjatali:

Ok Sigurð, hinn
er svönum veitti
hróka bjór
Haddingja vals
farmatýs,
fjörvi næmdu
jarðráðendr
á Öglói.

Ok öðlingr
í ölun jarðar
alnar orms
úfælinn varð
lífs um lattr,
þar er landrekar
Týs áttung
í trygð sviku.

Hákon jarl hélt Þrándheimi með styrk frænda sinna 3 vetr, svá at Gunnhildar synir féngu engar tekjur í Þrándheimi; hann átti margar orrostur við Gunnhildar sonu, ok drápust marga menn fyrir. Þess getr Einarr skálaglam í Velleklu, er hann orti um Hákon jarl:

Ok oddneytir úti
eiðvandr flota breiðan,
glaðr í Göndlar veðrum
gramr svafði bil, hafði;
ok rauðmána reynir
rógsegl Heðins bóga
upp hóf jöfra kappi
etjulund at setja.
Varat ofbyrjar örva
oddavífs né drífu
sverða sverrifjarðar
svanglýjaði at frýja;
brakrögnir skók bogna,
barg úþyrmir varga,
hagl or Hlakkar seglum,
hjörs rakkliga fjörvi.
Mart varð él áðr ála
austrlönd at mun banda
randarlauks af ríki
rækilundr um tæki.

Enn getr Einarr hvernug Hákon jarl hefndi föður síns:

Ber ek fyrir hefnd þá er hrafna
hljóms lof, toginn skjóma
þat nam, vörðr, at vinna,
vann síns föður hranna.
Rigndi hjörs á hersa
hríðremmis fjör víða,
þrimlundr um jók þundi
þegns gnótt, mélregni;
ok haldviðurr hölda
haffaxa lét vaxa
laufa veðr at lífum
lífköld Hárs drífu.

Eptir þat fóru milli beggja vinir ok báru sættarorð millum þeirra, því at bóndum leiddist hernaðr ok úfriðr innanlands; ok kemr svá með ráði ríkra manna, at sætt var ger milli þeirra, svá at Hákon jarl skyldi hafa þvílíkt ríki í Þrándheimi, sem hafði Sigurðr jarl, faðir hans, en konungar skyldu hafa þvílíkt ríki, sem Hákon konungr hafði haft fyrir þeim; var þat þá bundit fullum trúnaði. Þá gerðist kærleikr mikill með þeim Hákoni jarli ok Gunnhildi, en stundum beittust þau vélræðum. Leið svá fram aðra 3 vetr; sat þá Hákon jarl um kyrt í ríki sínu.

7. *Frá gráfeld.*

Haraldr konungr sat optast á Hörðalandi ok Rogalandi, ok svá þeir fleiri brœðr; þeir sátu optliga í Harð-

angri. Þat var á einu sumri, at hafskip kom af Íslandi er áttu íslenzkir menn; þat var hlaðit af vararfeldum, ok héldu þeir skipinu til Harðangrs, því at þeir spurðu, at þar var fjölmenni mest fyrir. En er menn kómu til kaupa við þá, þá vildi engi kaupa vararfeldina. Þá ferr stýrimaðr á fund Haralds konungs, því at honum var hann áðr málkunnigr, ok segir honum til þessa vandræða. Konungr segir, at hann mun koma til þeirra, ok hann gerir svá. Haraldr konungr var maðr lítillátr ok gleðimaðr mikill. Hann var þar kominn með skútu alskipaða. Hann leit á varning þeirra ok mælti við stýrimann: viltu gefa mér einn gráfeldinn? Gjarna, segir stýrimaðr, þótt fleiri sé. Þá tók konungr einn feldinn ok skikti, síðan gékk hann ofan í skútuna. En áðr þeir reri í brott, hafði hverr hans manna feld keypt. Fám dögum síðar kom þar svá mart manna, þeirra er hverr vildi feld kaupa, at eigi féngu hálfir, þeir er hafa vildu. Síðan var hann kallaðr Haraldr gráfeldr.

8. *Fæddr Eiríkr jarl.*

Hákon jarl fór einn vetr til Upplanda ok á nökkura gisting, ok lagðist með konu einni, ok var sú lítillar ættar. En þá er þaðan liðu stundir, gékk sú kona með barni; en er barn þat var alit, var þat sveinn, ok var vatni ausinn ok kallaðr Eiríkr. Móðirin flutti sveininn til Hákonar jarls, ok sagði at hann var faðirinn. Jarl lét sveininn uppfœðast með manni þeim er kallaðr var Þorleifr hinn spaki; hann bjó uppi í Meðaldal, hann var vitr maðr ok auðigr ok vin mikill jarls. Var Eiríkr brátt mannvænn, hinn fríðasti sýnum, mikill ok sterkr snimma. Jarl lét fátt um til hans. Hákon jarl var ok allra manna fríðastr sýnum, ekki hár maðr, vel sterkr ok íþróttamaðr mikill, spakr at viti ok hermaðr hinn mesti.

9. *Dráp Tryggva konungs.*

Þat var á einu hausti, at Hákon jarl fór til Upplanda; en er hann kom út á Heiðmörk, þá kemr þar í móti honum Tryggvi konungr Ólafsson ok Guðröðr konungr Bjarnarson; þar kom ok Dala-Guðbrandr. Þeir áttu stefnulag með sér ok sátu lengi á einmæli, en þat kom upp, at hverr þeirra skyldi vera vin annars; ok skiljast þeir síðan, fór hverr heim til síns ríkis. Þetta spyrr Gunnhildr ok synir hennar, ok er þeim grunr á, at þeir muni hafa gert landráð nökkur við konungana; tala þau optliga þetta sín á milli. En er váraði, þá lýsa þeir Haraldr konungr ok Guðröðr konungr, bróðir hans, at þeir munu fara um sumarit í víking vestr um haf, eða í Austrveg, sem þeir váru vanir. Þá draga þeir lið at sér ok hrinda skipum á vatn ok búast. En er þeir drukku brottferðaröl sitt, þá váru drykkjur miklar, ok mart mælt við drykkinn. Þá kom þar er mannjafnaðr varð, ok þá var rœtt um konunga sjálfa; mælti maðr, at Haraldr konungr væri framastr þeirra brœðra at öllum hlutum. Því reiddist Guðröðr konungr mjök, segir svá at hann skal í engu hafa minna hlut en Haraldr, segir ok at hann er búinn, at þeir reyni þat; var þá brátt hvárrtveggi reiðr, svá at hvárr bauð öðrum til vígs, ok hljópu til vápna. En þeir er vitrir váru ok miðr drukknir, stöðvaðu þá ok hljópu í milli; fóru þá hvárir til skipa sinna, en engi var ván þá, at þeir mætti allir saman fara. Sigldi þá Guðröðr austr með landi, en Haraldr stefndi til hafs út, ok sagði, at hann mundi sigla vestr um haf. En er hann kom út um eyjar, þá stefndi hann austr hafleið með landi. Guðröðr konungr sigldi þjóðleið austr til Víkr ok svá austr yfir Foldina. Þá sendi hann Tryggva konungi orð, at hann skyldi koma til móts við hann, ok fœri þeir báðir um sumarit í Austrveg at herja. Tryggvi konungr tók því vel ok líkliga; hann spurði at Guðröðr hafði lítit lið; fór þá Tryggvi konungr á fund hans með eina skútu.

Þeir funnust fyrir austan Sótanes við Veggina. En er þeir géngu á málstefnu, þá hljópu at menn Guðröðar konungs ok drápu Tryggva konung ok 12 menn með honum, ok liggr hann þar sem nú er kallat Tryggvahreyr.

10. *Fall Guðröðar konungs.*

Haraldr konungr sigldi mjök útleið; hann stefndi inn í Víkina, ok kom um nótt til Túnsbergs; þá spurði hann at Guðröðr konungr var á veizlu þar skamt upp á land. Fóru þeir Haraldr konungr upp þannug, koma þar um nóttina ok taka hús á þeim. Þeir Guðröðr konungr ganga út, varð þar skömm viðrtaka, áðr Guðröðr konungr féll ok mart manna með honum; ferr þá Haraldr konungr til fundar við Guðröð konung, bróður sinn; leggja þeir þá undir sik Víkina alla.

11. *Frá Haraldi grenska.*

Guðröðr konungr Bjarnarson hafði sér fengit gott kvánfang ok makligt. Þau áttu son, er Haraldr hét; hann var sendr til fóstrs upp á Grenland til Hróa hins hvíta, lends manns. Sonr Hróa var Hrani hinn víðförli; váru þeir Haraldr mjök jafnaldrar ok fóstbrœðr. Eptir fall Guðröðar, föður síns, flýði Haraldr, er kallaðr var Haraldr hinn grenski, fyrst til Upplanda, ok með honum Hrani, fóstri hans, ok fáir menn með þeim; dvaldist Haraldr þar um hríð með frændum sínum. Eiríks synir leituðu mjök eptir þeim mönnum, er í sökum váru bundnir við þá, ok þeim öllum mest, er þeim var uppreistar at ván. Þat réðu Haraldi frændr hans ok vinir, at hann fœri or landi í brott. Haraldr grenski fór þá austr til Svíþjóðar, ok leitaði sér skipanar at koma sér í sveit með þeim mönnum, er í hernað fóru, ok fá sér fjár. Haraldr var hinn gerviligsti maðr. Tosti hét maðr í Svíþjóð, er einn var ríkastr ok göfgastr í því landi, þeirra er eigi bæri tignarnafn; hann var hinn mesti hermaðr ok var löngum í hernaði; hann var kallaðr Sköglar-Tosti. Haraldr grenski

kom sér þar í sveit ok var með Tosta um sumarit í víkingu, ok virðist Haraldr hverjum manni vel. Haraldr var eptir um vetrinn með Tosta. Sigríðr hét dóttir Tosta, ung ok fríð ok svarkr mikill; hon var síðan gipt Eiríki Svíakonungi hinum sigrsæla, ok var þeirra son Ólafr sœnski, er síðan var konungr í Svíþjóð. Eiríkr varð sóttdauðr at Uppsölum 10 vetrum síðar en Styrbjörn féll.

12. *Hernaðr Hákonar jarls.*

Gunnhildar synir buðu út liði miklu or Víkinni, fara svá norðr með landi ok hafa lið ok skip or hverju fylki, gera þat bert, at þeir munu her þeim stefna norðr til Þrándheims á hendr Hákoni jarli. Þessi tíðindi spyrr jarl, ok samnar her saman ok ræðr til skipa. En er hann spyrr til hers Gunnhildar sona, hversu mikinn þeir hafa, þá heldr hann liði sínu suðr á Mœri, ok herjar alt þar er hann fór, ok drap mikinn mannfjölda. Síðan sendi hann aptr Þrœndaher ok búandalið alt, en hann fór herskildi um Mœri hváratveggju ok Raumsdal, ok hafði njósnir alt fyrir sunnan Stað um her Gunnhildar sona; ok er hann spurði, at þeir váru komnir í Fjörðu ok biðu byrjar at sigla norðr um Stað, þá sigldi Hákon jarl norðan fyrir Stað ok útleið, svá at ekki sá af landi segl hans; lét svá ganga hafleiðis austr með landi ok kom fram í Danmörk, sigldi þá í Austrveg ok herjaði þar um sumarit. Gunnhildar synir héldu liði sínu norðr til Þrándheims ok dvöldust þar mjök lengi, tóku þar skatta alla ok skyldir. En er áleið sumarit, þá settust þar eptir Sigurðr slefa ok Guðröðr, en Haraldr ok aðrir þeir brœðr fóru þá austr í land, ok leiðangrslið þat er farit hafði með þeim um sumarit.

13. *Frá Hákoni jarli ok Gunnhildar sonum.*

Hákon jarl fór um haustit til Helsingjalands ok setti þar upp skip sín, fór síðan landveg um Helsingjaland ok Jamtaland ok svá austan um Kjöl, kómu ofan í

Þrándheim; dreif þegar lið til hans, ok réð hann til skipa. En er þat spyrja Gunnhildar synir, þá stíga þeir á skip sín ok halda út eptir firði. En Hákon jarl ferr út á Hlaðir ok sat þar um vetrinn. En Gunnhildar synir sátu á Mœri ok veittu hvárir öðrum árásir ok drápust menn fyrir. Hákon jarl hélt ríki sínu í Þrándheimi ok var þar optast á vetrum, en fór á sumrum stundum austr á Helsingjaland ok tók þar skip sín ok fór í Austrveg ok herjaði þar á sumrum, en stundum sat hann í Þrándheimi ok hafði her úti, ok héldust þá Gunnhildar synir ekki fyrir norðan Stað.

14. *Dráp Sigurðar slefu.*

Haraldr gráfeldr fór á einu sumri með her sinn norðr til Bjarmalands ok herjaði þar; hann átti orrostu mikla við Bjarma á Vínubakka; þar hafði Haraldr konungr sigr ok drap mart fólk; herjaði þá víða um landit ok fékk ofa mikit fé. Þess getr Glúmr Geirason:

Austr rauð jöfra þrýstir
orðrakkr fyrir bý norðan
brand, þar er bjarmskar kindir,
brennanda, sá ek renna;
gott hlaut gumna sættir,
geirveðr í för þeirri
öðlingi fékksk ungum,
orð á Vínu borði.

Sigurðr konungr slefa kom til bús Klypps hersis; hann var son Þórðar Hörðakárasonar; hann var ríkr maðr ok kynstórr. Klyppr var þá eigi heima, en Álof, kona hans, tók vel við konungi; ok var þar veizla góð ok drykkjur miklar. Álof var Ásbjarnar dóttir, systir Járnskeggja norðan af Yrjum. Hreiðarr var bróðir Ásbjarnar, faðir Styrkárs, föður Eindriða, föður Einars þambaskelfis. Konungr gékk um nóttina til hvílu Álofar ok lá þar at úvilja hennar. Síðan fór konungr í brott. Eptir um haustit fóru þeir Haraldr konungr ok Sigurðr, bróðir hans, upp á Vörs ok stefndu þar þing við bœndr. En á þinginu veittu bœndr þeim atför ok vildu drepa þá, en þeir kómust undan ok fóru í brott síðan; fór Haraldr konungr í

Harðangr, en Sigurðr konungr fór á Álreksstaði. En er þat spyrr Klyppr hersir, þá heimtast þeir saman frændr ok veita atferð konungi; var höfðingi fyrir ferðinni Vemundr völubrjótr. En er þeir koma á bœinn, þá ganga þeir at konungi; Klyppr lagði hann með sverði í gegnum, ok varð þat bani hans, en þegar í stað drap Erlingr gamli Klypp.

15. *Fall Grjótgarðs.*

Haraldr konungr gráfeldr ok Guðröðr konungr, bróðir hans, draga saman her mikinn austan or landi, ok héldu liði því norðr til Þrándheims. En er þat spyrr Hákon jarl, þá samnar hann liði at sér, ok hélt suðr á Mœri ok herjar þar. Þá var Grjótgarðr, föðurbróðir hans, þar ok skyldi hafa landvörn af Gunnhildar sonum. Hann bauð her út, svá sem konungar höfðu orð til sent. Hákon jarl hélt til fundar við hann ok til bardaga; þar féll Grjótgarðr ok 2 jarlar með honum ok mart lið annat. Þessa getr Einarr skálaglam:

Hjálmgrápi vann hilmir
harðr, Lopts vinar, barða,
því kom vöxtr í vinu
vínheims, fjándr sína;
at forsnjallir féllu
fúrs í Þróttar skúrum,
þat fær þjóðar snytri,
þrír jarlssynir, tírar.

Síðan sigldi Hákon jarl út til hafs, ok svá útleið suðr með landi; hann kom fram suðr í Danmörk, fór þá á fund Haralds Gormssonar Danakonungs, fær þar góðar viðtökur, dvaldist með honum um vetrinn. Þar var ok með Danakonungi maðr sá er Haraldr hét; hann var son Knúts Gormssonar, bróðurson Haralds konungs; hann var kominn or víking, hafði lengi herjat ok fengit þar of lausafjár; hann var kallaðr Gullharaldr. Hann þótti vel tilkominn at vera konungr í Danmörk.

16. *Fall Erlings konungs.*

Haraldr konungr gráfeldr ok þeir brœðr héldu liði sínu norðr til Þrándheims ok fengu þar enga mótstöðu; tóku þar skatt ok skyld ok allar konungstekjur ok létu bœndr gjalda stór gjöld, því at konungar höfðu þá langa hríð lítit fé fengit or Þrándheimi, er Hákon jarl hafði þar setit með fjölmenni miklu ok átt úfrið við konunga. Um haustit fór Haraldr konungr suðr í land með þat lið flest, er þar átti heimili; en Erlingr konungr sat þar með sínu liði, hann hafði þá enn miklar krafir við bœndr ok gerði harðan rétt þeirra, en bœndr kurruðu illa ok báru eigi vel skaða sinn. Ok um vetrinn sömnuðust bœndr saman ok fá lið mikit, stefna síðan at Erlingi konungi, þar sem hann var á veizlu, ok halda við hann orrostu; ok féll Erlingr konungr þar, ok mikil sveit manna með honum.

17. *Hallæri í Noregi.*

Þá er Gunnhildar synir réðu fyrir Noregi, gerðist hallæri mikit, ok var því meira at, sem þeir höfðu lengr verit yfir landi, en bœndr kendu þat konungum, ok þat með at konungar váru fégjarnir, ok varð harðr réttr bónda. Svá kom um síðir, at náliga misti landsfólkit víðast korns ok fiska. Á Hálogalandi var svá mikill sultr ok seyra, at þar óx náliga ekki korn, en snjár lá þá á öllu landi at miðju sumri, ok bú alt var inn bundit at miðju sumri. Svá kvað Eyvindr skáldaspillir, hann kom út, ok dreif mjök:

Snýr á Svölnis váru,
svá höfum inn sem Finnar
birki hind um bundit
brums at miðju sumri.

18. *Frá Íslendingum ok Eyvindi skáldaspilli.*

Eyvindr orti drápu um alla Íslendinga, en þeir launuðu honum svá, at hverr bóndi gaf honum skatt-

penning, sá stóð 3 penninga silfrs vegna, ok hvítr í skor. En er silfrit kom fram á alþingi, þá réðu menn þat af at fá smiða til at skíra silfrit; síðan var gerr af feldardálkr, en þar af var greitt smíðarkaupit; þá stóð dálkrinn 50 marka; hann sendu þeir Eyvindi. En Eyvindr lét höggva í sundr dálkinn ok keypti sér bú með. Þá kom ok þar um vár við útver nökkur broddr af sild. Eyvindr skipaði róðrarferju húskörlum sínum ok landsbúum, ok reri þannug til sem sildin var rekin. Hann kvað:

Látum langra nóta
lögsóta ver fótum
at spáþernum sporna
sporðfjöðruðum norðan,
vita ef akrmurur jökla,
eldgerðr! falar verði,
ítr, þær er upp um róta
unnsvín, vinum mínum.

Ok svá vendiliga var uppgengit alt lausafé hans, at hann keypti sildina til borðs sér með bogaskoti sínu. Hann kvað:

Féngum feldarstinga
fjörð ok galt við hjörðu,
þann er álhimins utan
oss lendingar sendu.
Mest selda ek mínar
mæ við örum sævar,
hallærit veldr hváru,
hlaupsildr Egils gaupna.

SAGA ÓLAFS TRYGGVA SONAR.

1. *Fæddr Ólafr Tryggvason.*

Ástríðr hét kona, sú er átt hafði Tryggvi konungr Ólafsson; hon var dóttir Eiríks bjóðaskalla, er bjó á Ofrustöðum, ríks mans. En eptir fall Tryggva, þá flýði Ástríðr í brott ok fór á launungu með lausafé þat, er hon mátti með sér hafa. Henni fylgði fóstrfaðir hennar, sá er Þórólfr lúsarskegg hét, hann skildist aldri við hana, en aðrir trúnaðarmenn hennar fóru á njósn, hvat spurðist af úvinum hennar eða hvar þeir fóru. Ástríðr gékk með barni Tryggva konungs; hon lét flytja sik út í vatn eitt ok leyndist þar í hólma nökkurum, ok fáir menn með henni. Þar fœddi hon barn, þat var sveinn, en er hann var vatni ausinn, þá var hann kallaðr Ólafr eptir föðurföður sínum. Þar leyndist hon um sumarit. En er nótt myrkti ok dag tók at skemma, en veðr at kólna, þá byrjaði Ástríðr ferð sína, ok Þórólfr með henni ok fátt manna; fóru þat eina með bygðum, er þau leyndust um nætr, ok funnu enga menn. Þau kómu fram einn dag at kveldi til Eiríks á Ofrustöðum, föður Ástríðar. Þau fóru leyniliga; sendi Ástríðr menn til bœjarins at segja Eiríki, en hann lét fylgja þeim í eina skemmu ok setja þeim borð við hinum beztum föngum. En er þau Ástríðr höfðu þar dvalzt litla hríð, þá fór brott föruneyti hennar, en hon var eptir ok 2 þjónostukonur með henni, ok son hennar, Ólafr, ok Þórólfr lúsarskegg ok Þorgils, son hans, 6 vetra gamall; váru þar um vetrinn.

2. *Frá Gunnhildar sonum.*

Haraldr gráfeldr ok Guðröðr, bróðir hans, fóru eptir dráp Tryggva Ólafssonar til búa þeirra er Tryggvi hafði átt, en þá var Ástríðr í brott, ok spurðu þeir ekki til hennar. Sá pati kom fyrir þá, at hon mundi vera með barni Tryggva konungs; fóru þeir um haustit norðr í land, svá sem fyrr er ritat. En er þeir funnu Gunnhildi, móður sína, sögðu þeir alla atburði um þessi tíðindi, er þá höfðu gerzt í för þeirra. Hon spurði at vendiliga, þar sem var Ástríðr; þeir segja slíkan kvitt þar af, sem þeir höfðu heyrt. En fyrir þá sök at þat haust hit sama áttu Gunnhildar synir deilu við Hákon jarl, ok svá um vetrinn eptir, sem fyrr er ritat, varð þá engi eptirleitan höfð um Ástríði ok son hennar á þeim vetri.

3. *Ferð Ástríðar.*

Eptir um várit sendi Gunnhildr njósnarmenn til Upplanda ok alt í Víkina at njósna um, hvat um hag Ástríðar mundi vera. En er sendimenn kómu aptr, þá kunnu þeir þat helzt at segja Gunnhildi, at Ástríðr mundi vera með feðr sínum Eiríki, segja ok þess meiri ván, at hon muni þar upp fœða svein þeirra Tryggva konungs. Þá gerir Gunnhildr þegar sendimenn ok býr þá vel at vápnum ok hestum, ok hafa þeir 30 manna, ok var þar til forráða ríkr maðr, vin Gunnhildar, er Hákon er nefndr; hon bað þá fara á Ofrustaði til Eiríks ok hafa þaðan son Tryggva konungs ok fœra Gunnhildi. Þá fara sendimenn alla leið sína. En er þeir áttu skamma leið til Ofrustaða, þá verða varir við ferð þeirra vinir Eiríks ok báru honum njósn um ferð sendimanna at kveldi dags. En þegar um nóttina bjó Eiríkr brottferð Ástríðar, fékk henni góða leiðtoga ok sendi hana austr til Svíþjóðar til Hákonar hins gamla vinar síns, ríks manns. Fóru þau í brottu, er mikit lifði nætr; þau kómu at kveldi dags í herað, er

Skaun hét, ok sá þar bœ mikinn, ok fóru þannug til ok báðu sér nætrvistar; þau duldust ok höfðu vánd klæði. Sá bóndi er nefndr Björn eitrkveisa, auðigr maðr ok illr þegn, hann rak þau í brott. Fóru þau um kveldit í annat þorp skamt þaðan, er hét í Viðum; Þorsteinn hét þar bóndi, sá er þau herbergði ok veitti þeim góðan forbeina um nóttina, sváfu þau í góðum umbúnaði. Hákon ok þeir menn Gunnhildar kómu á Ofrustaði snimma um morgin ok spyrja at Ástríði ok syni hennar. Eiríkr segir, at hon er ekki þar. Þeir Hákon rannsökuðu bœinn ok dvöldust lengi um daginn ok fá nökkura njósn um ferð Ástríðar; ríða þá sömu leið ok koma síð um kveldit til Bjarnar eitrkveisu í Skaun, taka þar gisting. Þá spyrr Hákon Björn, ef hann kynni honum nökkut segja til Ástríðar. Hann segir, at þar kómu menn um daginn ok báðu gistingar, en ek rak þau í brott, ok munu þau vera herbergð hér nökkur í þorpinu. Verkmaðr Þorsteins fór um kveldit or skógi ok kom til Bjarnar, því at þat var á leið hans, varð hann varr við, at þar váru gestir eða hvert erendi þeirra var; hann segir Þorsteini bónda. En er lifði þriðjungr nætr, vakti Þorsteinn upp gesti sína, bað þau brott fara, mælti styggliga. En er þau váru komin á veg út or garðinum, þá sagði Þorsteinn þeim, at sendimenn Gunnhildar váru at Bjarnar ok fóru at leita þeirra. Þau báðu hann hjálpar nökkurrar; hann fékk þeim leiðtoga ok vist nökkura, fylgði sá þeim fram á skóginn, þar sem var vatn nökkut ok hólmi í einn, reyri vaxinn. Þau máttu vaða í hólminn út, þar fálu þau sik í reyrnum. Snemma dags reið Hákon frá Bjarnar í bygðina, ok hvar sem hann kom, spurði hann eptir Ástríði; en er hann kom til Þorsteins, þá spyrr hann, ef þau sé þar komin. Hann sagði, at þar váru menn nökkurir, ok fóru í móti degi austr á skóginn. Hákon bað Þorstein fara með þeim, er honum var leið kunnig eða leyni. Þorsteinn fór með þeim. En er hann kom í skóginn, vísaði hann þeim þvert frá því, er þau Ástríðr

váru. Fóru þeir allan þann dag at leita ok funnu þau hvergi. Fara aptr síðan ok segja Gunnhildi sín erendi. Ástríðr ok hennar föruneyti fóru leið sína, kómu fram í Svíþjóð til Hákonar gamla; dvaldist Ástríðr þar ok son hennar Ólafr langa hríð í góðum fagnaði.

4. *Sendiferð Hákonar til Svíakonungs.*

Gunnhildr konungamóðir spyrr, at Ástríðr ok Ólafr, son hennar, eru í Svíaveldi; þá sendi hon enn Hákon ok gott föruneyti með honum austr til Eiríks Svíakonungs með góðar gjafir ok vináttumál. Var þar við sendimönnum vel tekit, váru þeir þar í góðu yfirlæti. Síðan berr Hákon upp fyrir konung erendi sín, segir at Gunnhildr hafði til þess orð sent, at konungr skyldi styrk fá honum, svá at hann hafi með sér Ólaf Tryggvason til Noregs; vill Gunnhildr fóstra hann. Konungr fær honum menn, ok ríða þeir á fund Hákonar gamla; býðr Hákon Ólafi at fara með sér með vinsamligum orðum mörgum. Hákon gamli svarar vel ok segir, at móðir hans skal ráða ferð hans; en Ástríðr vill fyrir engan mun at sveininn fari. Fara sendimenn í brott ok segja svá búit Eiríki konungi. Síðan búast sendimenn at fara heim, biðja enn konung at fá sér styrk nökkurn at hafa sveininn brott með sér, hvárt sem Hákon gamli vill eða eigi. Fær konungr þeim enn sveit manna, koma sendimenn til Hákonar gamla ok krefja þá enn, at sveinninn fari með þeim. En er því var seint tekit, þá hafa þeir fram mikilmæli ok láta reiðuliga ok heita afarkostum. Þá hleypr fram þræll einn, er Busti er nefndr, ok vill ljósta Hákon, ok koma þeir nauðuliga í brott úbarðir af þrælinum; fara síðan heim til Noregs ok segja sína ferð Gunnhildi, ok svá at þeir hafa sét Ólaf Tryggvason.

5. *Frá Sigurði Eiríkssyni.*

Sigurðr hét bróðir Ástríðar, son Eiríks bjóðaskalla; hann hafði þá lengi verit af landi á brott austr í Garða-

ríki með Valdimar konungi; hafði Sigurðr þar metnað mikinn. Fýsir Ástríði at fara þannug til Sigurðar, bróður síns; fékk Hákon gamli henni gott föruneyti ok öll góð föng; fór hon með kaupmönnum nökkurum. Þá hafði hon verit 2 vetr með Hákoni gamla, Ólafr var þá þrevetr. En er þau héldu austr í haf, þá kómu at þeim víkingar, þat váru Eistr, hertóku þeir bæði menn ok fé, en drápu suma, en sumum skiptu þeir með sér til ánauðar. Þar skildist Ólafr við móður sína, ok tók við honum Klerkon, eistneskr maðr, ok þeim Þórólfi ok Þorgilsi. Klerkon þótti Þórólfr gamall til þræls, þótti ok ekki forverk í honum ok drap hann, en hafði sveinana með sér ok seldi þeim manni, er Klerkr hét, ok tók fyrir hafr einn vel góðan. Hinn þriði maðr keypti Ólaf ok gaf fyrir vesl gott eða slagning; sá hét Reas, kona hans hét Rekon, en son þeirra Rekoni. Þar var Ólafr lengi ok vel haldinn, ok unni búandi honum mikit. Ólafr var 6 vetr á Eistlandi í þessarri útlegð.

6. *Frelstr Ólafr af Eistlandi.*

Sigurðr Eiríksson kom til Eistlands í sendiferð Valdimars konungs af Hólmgarði, ok skyldi hann heimta þar í landi skatta konungs. Fór Sigurðr ríkuliga með marga menn ok fé mikit. Hann sá á torgi svein fríðan mjök ok skildi, at sá mundi þar útlendr, ok spyrr hann at nafni ok ætt sinni. Hann nefndi sik Ólaf, en Tryggva Ólafsson föður sinn, en móður sína Ástríði, dóttur Eiríks bjóðaskalla. Þá kannaðist Sigurðr við, at sveinninn var systurson hans. Þá spurði Sigurðr sveininn, hví hann væri þar kominn. Ólafr sagði honum alla atburði um sitt mál. Sigurðr bað hann fylgja sér til Reas búanda; en er hann kom þar, þá keypti hann sveinana báða, Ólaf ok Þorgils, ok hafði með sér til Hólmgarðs, ok lét ekki uppvíst um ætt Ólafs, en hélt hann vel.

7. *Dráp Klerkons.*

Ólafr Tryggvason var staddr einn dag á torgi, var þar fjölmenni mikit. Þar kendi hann Klerkon, er drepit hafði fóstra hans Þórólf lúsarskegg. Ólafr hafði litla öxi í hendi ok setti í höfuð Klerkon, svá at stóð í heila; tók þegar á hlaup heim til herbergis ok sagði Sigurði, frænda sínum, en Sigurðr kom Ólafi þegar í herbergi dróttningar ok segir henni tíðindi; hon hét Allogia. Bað Sigurðr hana hjálpa sveininum. Hon leit á sveininn ok sagði at eigi má drepa svá fríðan svein, bað kalla menn til sín með alvæpni. I Hólmgarði var svá mikil friðhelgi, at þat váru lög, at drepa skyldi hvern mann, er mann drap údœmdan. Þeystist allr lýðr eptir sið þeirra ok lögum ok leitaði eptir sveininum, hvar hann var kominn. Þá var sagt, at hann var í garði dróttningar ok þar herr manns alvápnaðr. Var þá sagt konungi, gékk hann þá til með sínu liði ok vildi eigi at þeir berðist; kom hann þá griðum á ok því næst sættum, dœmdi konungr bœtr, en dróttning hélt gjöldum upp. Síðan var Ólafr með dróttningu ok var henni allkærr. Þat váru lög í Garðaríki, at þar skyldu eigi vera konungbornir menn nema at konungs ráði. Þá sagði Sigurðr dróttningu, hverrar ættar Ólafr er, eða fyrir hverja sök hann er þar kominn, at hann mátti ekki vera í sínu landi fyrir úfriði; bað hana þetta rœða við konung. Hon gerði svá, bað hann hjálpa við konungssyni þessum, svá harðliga sem hann var leikinn, ok kómu svá fortölur hennar, at konungr játti henni þessu; tók þá Ólaf í sitt vald ok hélt hann vegliga, svá sem konungssyni byrjaði at vera haldinn. Ólafr var 9 vetra, er hann kom í Garðaríki, en dvaldist þar með Valdimar konungi aðra 9 vetr. Ólafr var allra manna fríðastr ok mestr ok sterkastr ok umfram alla menn at íþróttum, þá er frá er sagt af Norðmönnum.

8. *Frá Hákoni jarli.*

Hákon jarl Sigurðarson var með Haraldi konungi Gormssyni Danakonungi um vetrinn eptir, er hann hafði flýit Noreg fyrir Gunnhildar sonum. Hákon hafði svá stórar áhyggjur um vetrinn, at hann lagðist í rekkju ok hafði andvökur miklar, át ok drakk þat eina, er hann mátti halda við styrk sinn. Þá sendi hann menn sína leyniliga norðr í Þrándheim til vina sinna, ok lagði ráð fyrir þá, at þeir skyldi drepa Erling konung, ef þeir mætti við komast, sagði ok, at hann mundi aptr hverfa til ríkis síns, þá er sumraði. Þann vetr drápu Þrœndir Erling, sem fyrr er ritit. Með Hákoni ok Gullharaldi var kær vinátta, bar Haraldr fyrir Hákon ráðagerðir sínar; sagði Haraldr, at hann vildi þá setjast at landi ok vera eigi lengr á herskipum; spurði hann Hákon, hvat hann hygði, hvárt Haraldr konungr mundi vilja skipta ríki við hann, ef hann krefði. Þat hygg ek, segir Hákon, at Danakonungr man engra varna þér réttinda, en þó veiztu þá gerr þetta mál, ef þú rœðir fyrir konungi; vætti ek, at þú fáir eigi ríkit, ef þú krefr eigi. Brátt eptir þessa rœðu talaði Gullharaldr við Harald konung, svá at nær váru margir ríkismenn beggja vinir, krafði þá Gullharaldr konung, at hann skipti ríki við hann í helminga, svá sem burðir hans váru til ok ætt þar í Danaveldi. Við þetta ákall varð Haraldr konungr reiðr mjök, sagði at engi maðr krefði þess Gorm konung, föður hans, at hann skyldi gerast hálfkonungr í Danaveldi, eigi heldr hans föður, Hörðaknút, eða Sigurð orm í auga, eða Ragnar loðbrók. Gerði sik þá svá óðan, at ekki mátti við hann mæla.

9. *Frá Gullharaldi.*

Gullharaldr undi þá miklu verr við en áðr; hafði hann þá ekki ríki heldr en fyrr, en reiði konungs. Kom hann þá til Hákonar, vinar síns, ok kærði sín vandræði fyrir

honum ok bað hann heilla ráða, ef til væri, þau er hann mátti ríki ná; sagði, at hann hefði þat helzt hugsat at sœkja ríki með styrk ok vápnum. Hákon bað hann þat fyrir engum manni mæla, svá at spurðist, sagði hann: liggr þar líf yðart við, hugsa þetta með sjálfum þér, til hvers þú munt fœrr verða; þarf til slíkra stórræða, at maðr sé djarfr ok öruggr, spara hvárki til góða hluti né illa, at þá megi fram ganga þat er upp er tekit; en hitt er úfœrt at hefja upp stór ráð ok leggja niðr síðan með úsœmd. Gullharaldr svarar: svá skal ek þetta upp taka tillkallit, at eigi skal ek mínar hendr til spara at drepa konung sjálfan, ef ek kem í fœri, með því er hann vill synja mér þess ríkis, er ek á at hafa at réttu. Skilja þeir þá rœðu sína. Haraldr konungr gékk þá til fundar við Hákon, ok taka þeir tal sitt; segir konungr jarli, hvat ákall Gullharaldr hefir haft við hann til ríkis ok svör þau er hann veitti, segir svá, at hann vill fyrir engan mun minka ríki sitt. En ef Gullharaldr vill nökkut halda á þessu tillkalli, þá er mér lítit fyrir at láta drepa hann, því at ek trúi honum illa, ef hann vill eigi at þessu láta. Jarl svarar: þat hygg ek, at Haraldr hafi svá fremi þetta upp kveðit, at hann mun eigi láta þetta niðr falla; er mér þess ván, ef hann reisir úfrið hér í landi, at honum verði gott til liðs, ok mest fyrir sakir vinsælda föður hans; en þat er yðr hin mesta úfœra at drepa frænda yðarn, því at allir menn munu hann kalla saklausan at svá búnu. Eigi vil ek ok þat mitt ráð kalla, at þú gerir þik minna konung, en faðir þinn var Gormr; jók hann ok mjök sitt ríki, en minkaði í engan stað. Þá segir konungr: hvert er þá þitt ráð, Hákon, skal ek eigi miðla ríki ok ráða eigi af hendi mér þenna ugg? Vit skulum finnast nökkurum dögum síðar, segir Hákon jarl, vil ek hugsa áðr þetta vandamál ok veita nökkurn orskurð. Gékk þá konungr í brott ok allir hans menn.

10. *Ráðagerð Haralds konungs ok Hákonar jarls.*

Hákon jarl hafði nú af nýju hinar mestu áhyggjur ok ráðagerðir, ok lét fá menn vera í húsinu hjá sér. Fám dögum síðar kom Haraldr til jarls, ok taka þeir þá tal, ok spyrr konungr, ef jarl hefir hugsat þá rœðu, er þeir kómu á fyrra dags. Þar hefi ek, segir jarl, vakat um dag ok nótt síðan, ok finnst mér þat helzt ráð, at þú hafir ok stýrir ríki því öllu, er þú tókt eptir föður þinn, en fá Haraldi, frænda þínum, í hendr annat konungsríki, þat er hann megi sœmdarmaðr af verða. Hvert er ríki þat, segir konungr, er ek má heimilt fá Haraldi, ef ek hefi úskert Danaveldi? Jarl segir: þat er Noregr; konungar þeir, er þar eru, eru illir öllu landsfolki, vill hverr maðr þeim ilt, sem vert er. Konungr segir: Noregr er land mikit, ok hart fólk, ok er ilt at sœkja við útlendan her: gafst oss svá þá er Hákon varði landit, létum vér lið mikit, en varð engi sigr unninn; er Haraldr Eiríksson fóstrson minn ok knésetningr. Þá segir jarl: löngu vissa ek þat, at þér höfðut opt veitt styrk Gunnhildar sonum, en þeir hafa yðr þó engu launat nema illu; vér skulum komast miklu léttligar at Noregi, en berjast til með allan Danaher. Sentu boð eptir Haraldi, fóstrsyni þínum, bjóð honum at taka af þér land ok lén, þat sem þeir höfðu fyrr hér í Danmörk, stefn honum á þinn fund. Nú má Gullharaldr þá litla stund afla ríkis í Noregi af Haraldi konungi gráfeld. Konungr segir, at þetta mun kallat ilt verk at svíkja fóstrson sinn. Þat munu Danir kalla, segir jarl, at betra er þat skipti at drepa víking norrœnan heldr en bróðurson danskan. Tala þeir nú hér um langa hríð, þar til er þetta semst með þeim.

11. *Sendiboð Haralds Gormssonar til Noregs.*

Gullharaldr kom enn til tals við Hákon jarl, ok sagði jarl honum, at hann hefir nú fylgt hans málum, svá at meiri ván er, at nú muni konungsríki liggja laust fyrir

honum í Noregi: skulum vit þá, segir hann, halda félagskap okkrum, mun ek þá mega veita þér mikit traust í Noregi. Haf þú fyrst þat ríki; Haraldr konungr er nú gamall mjök, en hann á þann einn son, er hann ann lítit ok frilluson er. Talar jarl þetta fyrir Gullharaldi, þar til er hann lætr sér þetta vel líka. Síðan tala þeir optliga allir, konungr, jarl ok Gullharaldr. Síðan sendi Danakonungr menn sína norðr í Noreg á fund Haralds gráfeldar. Var sú ferð búin allvegliga, fengu þeir þar góðar viðtökur, er þeir funnu Harald konung; segja þeir þau tíðindi, at Hákon jarl er í Danmörk ok liggr banvænn ok nær örviti, ok þau önnur tíðindi, at Haraldr Danakonungr bauð til sín Haraldi gráfeld, fóstrsyni sínum, ok taka þar af sér veizlur, svá sem þeir brœðr höfðu fyrr hafðar í Danmörk, ok bað Haraldr koma til sín ok finna sik á Jótlandi. Haraldr gráfeldr bar þetta mál fyrir Gunnhildi, móður sína, ok aðra vini sína; lögðu menn þar allmisjafnt til: sumum þótti þessi för ekki trúlig, svá sem þar var mönnum fyrirskipat; hinir váru fleiri, er fýstu at fara skyldi, því at þá var svá mikill sultr í Noregi, at konungar fengu varla fœtt lið sitt. Þá fékk fjörðrinn þat nafn, er konungar sátu optast at, at hann hét Harðangr. Árferð var í Danmörk at nökkurri hlítu; hugðust menn þá þar mundu föng fá, ef Haraldr konungr fengi þar lén ok yfirsókn. Varð þat ráðit, áðr sendimenn fóru í brott, at Haraldr konungr mundi koma til Danmerkr um sumarit á fund Danakonungs ok taka af honum þenna kost, sem Haraldr konungr bauð.

12. *Svikræði Haralds konungs ok Hákonar jarls við Gullharald.*

Haraldr gráfeldr fór um sumarit til Danmerkr ok hafði 3 langskip; þar stýrði einu Arinbjörn hersir or Fjörðum. Haraldr konungr sigldi út or Víkinni til Limafjarðar, ok lagðist þar at Hálsi; var honum sagt, at Danakonungr mundi koma þar brátt. En er þetta frá

Gullharaldr, þá heldr hann þannug með 9 skipum; hann hafði áðr búit lið þat at fara í víking. Hákon jarl hafði þá ok búit sitt lið ok ætlaði í víking; hafði hann 12 skip ok öll stór. En er Gullharaldr var brott farinn, þá mælti Hákon jarl við konung: nú veit ek eigi, nema vér róim leiðangrinn ok gjaldim leiðvítit; nú mun Gullharaldr drepa Harald gráfeld, síðan mun hann taka konungdóm í Noregi; ætlar þú þann þér þá tryggvan, ef þú fær honum svá mikinn styrk, en hann mælti þat í vetr fyrir mér, at hann mundi drepa þik, ef hann kœmist í fœri. Nú mun ek vinna Noreg undir þik ok drepa Gullharald, ef þú vill því heita mér, at ek skyla auðvelliga sættast við þik fyrir þat; vil ek þá gerast jarl yðarr ok binda þat svardögum ok vinna Noreg undir yðr með yðrum styrk, halda þá síðan landinu undir yðart ríki ok gjalda yðr skatta; ok ertu þá meiri konungr en þinn faðir, ef þú ræðr 2 þjóðlöndum. Þetta semst með þeim konungi ok jarli; ferr þá Hákon með liði sínu at leita Gullharalds.

13. *Fall Haralds konungs gráfeldar at Hálsi.*

Gullharaldr kom til Háls í Limafirði, bauð hann þegar Haraldi gráfeld til orrostu. En þótt Haraldr hefði lið minna, þá gékk hann þegar á land ok bjóst til orrostu, ok fylkti liði sínu. En áðr fylkingar géngi saman, þá eggjar Haraldr gráfeldr hart lið sitt ok bað þá bregða sverðum, hljóp þegar fram í öndverða fylking ok hjó til beggja handa. Svá segir Glúmr Geirason í Gráfeldardrápu:

Mælti mætra hjalta
málmóðinn sá, blóði,
þróttarorð, er þorði
þjóðum völl at rjóða.

Víðlendr um bað vinda
verðung Haraldr sverðum,
fræg. þótti þat flotnum
fylkis orð, at morði.

Þar féll Haraldr konungr gráfeldr. Svá segir Glúmr Geirason:

Varð á víðu borði
viggjum hollr at liggja
gætir glamma sóta
garðs Eylimafjarðar.

Sendir féll á sandi
sjávar báls at Hálsi,
olli jöfra spjalli
orðheppinn því morði.

Þar féll flest lið Haralds konungs með honum, þar féll Arinbjörn hersir. Þá var liðit frá falli Hákonar Aðalsteinsfóstra 15 vetr, en frá falli Sigurðar Hlaðajarls 13 vetr. Svá segir Ari prestr Þorgilsson, at Hákon jarl væri 13 vetr yfir föðurleifð sinni í Þrándheimi, áðr Haraldr gráfeldr féll, en 6 vetr hina síðarstu, er Haraldr gráfeldr lifði, segir Ari at Gunnhildar synir ok Hákon börðust ok stukku ymsir or landi.

14. *Dauði Gullharalds.*

Hákon jarl ok Gullharaldr fundust litlu síðar en Haraldr gráfeldr féll; leggr þá Hákon jarl til orrostu við Gullharaldr. Fær Hákon þar sigr, en Haraldr var handtekinn, ok lét Hákon hann festa á gálga. Síðan fór Hákon jarl á fund Danakonungs ok sættist við hann auðvelliga um dráp Gullharalds, frænda hans.

15. *Landaskipti í Noregi.*

Síðan býðr Haraldr konungr her út um alt sitt ríki, ok fór með 6 hundruð skipa. Þar var þá með honum Hákon jarl Sigurðarson ok Haraldr grenski, son Guðröðar konungs, ok mart annarra ríkismanna, þeirra er flýit höfðu óðul sín or Noregi fyrir Gunnhildar sonum. Hélt Danakonungr her sínum sunnan í Víkina, ok gékk landsfólk alt undir hann. En er hann kom til Túnsbergs, þá dreif til hans mikit fjölmenni, ok fékk Haraldr konungr lið þat alt í hendr Hákoni jarli, er til hans hafði komit í Noregi, ok gaf honum til forráða Rogaland ok Hörðaland, Sogn, Firðafylki, Sunnmœri ok Raumsdal ok Norðmœri. Þessi 7 fylki gaf Haraldr konungr Hákoni jarli til forráða með þvílíkum formála, sem Haraldr hinn hárfagri gaf sonum sínum, nema þat skildi, at Hákon skyldi

eignast þar, ok svá í Þrándheimi, öll konungsbú ok landskyldir; hann skyldi ok hafa konungsfé, sem hann þyrfti, ef herr væri í landi. Haraldr konungr gaf Haraldi grenska Vingulmörk, Vestfold ok Agðir til Líðandisness ok konungsnafn, ok lét hann þar hafa ríki at öllu slíku, sem at fornu höfðu haft frændr hans ok Haraldr hinn hárfagri gaf sonum sínum. Haraldr grenski var þá 18 vetra, ok varð síðan frægr maðr. Ferr þá Haraldr Danakonungr heim með allan Danaher.

16. *Ferð Gunnhildar sona or landi.*

Hákon jarl fór með liði sínu norðr með landi. En er Gunnhildr ok synir hennar spurðu þessi tíðindi, þá samna þau her, ok varð þeim ilt til liðs. Tóku þau enn hit sama ráð sem fyrr, sigla vestr um haf með þat lið er þeim vill fylgja, fara fyrst til Orkneyja ok dvöldust þar um hríð; þar váru áðr jarlar, synir Þorfinns hausakljúfs, Hlöðvir ok Arnfiðr, Ljótr ok Skúli. Hákon jarl lagði þá land alt undir sik ok sat þann vetr í Þrándheimi. Þess getr Einarr skálaglam í Vellekla:

Sjau fylkjum kom silkis,
snúnaðr var þat, brúna
geymir grundar síma
grandvarr und sik, landi.

Hákon jarl, er hann fór sunnan með landi um sumarit, ok landsfólk gékk undir hann, þá bauð hann þat um ríki sitt alt, at menn skyldu halda upp hofum ok blótum, ok var svá gert. Svá segir í Velleklu:

Öll lét senn hinn svinni
sönn Eindriða mönnum
herjum kunnr um herjuð
hofs lönd ok vé banda.
At veg jötna vitni
valfalls um sjá allan,
þeim stýra goð, geira
garðs Hlóriði farði.

Ok herþarfir hverfa
hlakkar móts til blóta,
rauðbríkar fremst rœkir
ríkr, ásmegir, slíku.
Nú grœr jörð sem áðan,
aptr geirbrúar hapta
auðrýrir lætr áru
úhryggja vé byggja.

Nú liggr alt und jarli,
ímunborðs, fyrir norðan,
veðrgœðis stendr víða,
Vík, Hákonar ríki.

Hinn fyrsta vetr er Hákon réð fyrir landi, þá gékk síld upp um alt land, ok áðr um haustit hafði korn vaxit, hvar sem sáit hafði verit; en um várit öfluðu menn sér frækorna, svá at flestir bœndr seru jarðir sínar, ok varð þat brátt árvænt.

17. *Orrosta Hákonar jarls ok Ragnfreðar konungs.*

Ragnfreðr konungr, son Gunnhildr, ok Guðröðr, annarr son Gunnhildar, þeir váru þá 2 á lífi synir Eiríks ok Gunnhildar. Svá segir Glúmr Geirason í Gráfeldardrápu:

Féllumk hálf þá er hilmis
hjördrífa brá lífi,
réðat oss til auðar,
auðván, Haralds dauði.

En ek veit at hefir beitit
hans bróðir mér góðu,
sjá getr þar til sælu
seggfjöld, hvaðartveggi.

Ragnfreðr byrjaði ferð sína um várit, þá er hann hafði einn vetr verit í Orkneyjum; hélt hann þá vestan til Noregs ok hafði frítt lið ok skip stór. En er hann kom í Noreg, þá spyrr hann, at Hákon jarl er í Þrándheimi. Hélt Ragnfreðr þá norðr um Stað ok herjaði um Sunnmœri. En sumt fólk gékk undir hann, sem opt verðr, þá er herflokkar ganga yfir land, at þeir er fyrir eru leita sér hjálpar, hverr þannug sem vænst þykkir. Hákon jarl spyrr þessi tíðindi, at úfriðr var suðr um Mœri. Réð jarl þá til skipa ok lét skera upp herör, býst sem hvatligast, ok hélt út eptir firði; varð honum gott til liðs. Varð fundr þeirra Ragnfreðar ok Hákonar jarls á Sunnmœri norðarliga, hélt Hákon þegar til orrostu; hann hafði lið meira ok skip smæri. Orrosta varð hörð, ok veitti Hákoni þyngra; þeir börðust um stafna, sem þá var siðr til. Straumr var í sundinu, ok hóf öll skipin saman inn at landinu. Jarl lét ok hamla at landi, þar er honum þótti bezt til uppgöngu. En er skipin kendu niðr, þá gékk jarl ok alt lið hans á land ok drógu upp skipin, svá at úvinir þeirra skyldu eigi mega út draga. Síðan fylkti jarl á vellinum ok eggjaði Ragnfreð til uppgöngu. Þeir Ragnfreðr lögðu utan at ok skutust á langa hríð,

vildi Ragnfreðr ekki á land ganga, ok skildust at svá búnu. Hélt Ragnfreðr sínu liði suðr um Stað, því at hann óttaðist landher, ef drifi til Hákonar jarls. En jarl lagði fyrir því eigi optar til orrostu, at honum þótti borða munr of mikill. Fór hann þá um haustit norðr til Þrándheims, ok var þar um vetrinn. En Ragnfreðr konungr hafði þá alt fyrir sunnan Stað, Firðafylki, Sogn, Hörðaland, Rogaland. Hafði hann fjölmenni mikit um vetrinn, ok er váraði, bauð hann leiðangri út ok fékk lið mikit. Fór hann þá um öll þau fylki at afla sér liðs ok skipa ok annarra fanga, er hann þurfti.

18. *Önnur orrosta Hákonar jarls ok Ragnfreðar konungs í Sogni.*

Hákon jarl bauð liði út, þá er váraði, alt norðr or landi. Hann hafði mikit lið af Hálogalandi ok Naumudali, svá at alt frá Byrðu til Staðs hafði hann lið af öllum sjálöndum. Honum dróst herr um öll Þrœndalög, svá ok um Raumsdal. Svá er atkveðit, at hann hefði her af 4 fólklöndum; honum fylgðu 7 jarlar, ok höfðu þeir allir úgrynni hers. Svá segir í Vellekla:

Hitt var meir at Mœra
morðfíkinn lét norðan
fólkverjandi fyrva
för til Sogns um görva.
Ýtti Freyr af fjórum
fólklöndum, sá branda
Ullr stoð af því, allri
yrþjóð Heðins byrjar.

Ok til móts á meita
mjúkhurðum fram þurðu
með svörgœli sörva
sjau landrekar randa.
Glumdi allr, þá er Ullar
eggþings Heðins veggjar,
gnótt flaut nás fyrir nesjum,
Nóregr, saman fóru.

Hákon jarl hélt liði þessu öllu suðr um Stað. Þá spurði hann, at Ragnfreðr konungr með her sinn væri farinn inn í Sogn, sneri þá þannug sínu liði, ok verðr þar fundr þeirra Ragnfreðar. Lagði jarl skipum sínum at landi ok haslaði völl Ragnfreði konungi ok tók orrostustað. Svá segir í Vellekla:

Varð fyrir Vinda myrði,
víðfrægt en, gramr, síðan
gerðist mest at morði
mannfall, við styr annan.

Hlymnarfi bað hverfa
hlífar flagðs, ok lagði
jálks við öndurt fylki
öndur þörf, at landi.

Þar varð allhörð orrosta, hafði Hákon jarl lið miklu meira ok fékk sigr. Þetta var á Þinganesi, þar er mœtist Sogn ok Hörðaland. Ragnfreðr konungr flýði til skipa sinna, en þar féll af liði konungs 3 hundruð manna. Svá segir í Velleklu:

Ströng varð guðr áðr gunnar
gammi nás und hramma
þröngvimeiðr um þryngvi
þrimr hundruðum lunda.

Knátti hafs at höfðum,
hagnaðr var þat, bragna
fólkeflandi fylkir
fangsæll þaðan ganga.

Eptir orrostu þessa flýði Ragnfreðr konungr or Noregi, en Hákon jarl friðaði land ok lét fara aptr norðr her þann hinn mikla, er honum hafði fylgt um sumarit; en hann dvaldist þar um haustit ok svá um vetrinn.

19. *Kvánfang Hákonar jarls.*

Hákon jarl gékk at eiga konu þá, er hét Þóra, dóttir Skaga Skoptasonar, ríks manns. Þóra var allra kvenna fríðust. Þeirra synir váru Sveinn ok Hemingr; Bergljót hét dóttir þeirra, er síðan átti Einarr þambaskelfir. Hákon jarl var kvennamaðr mikill ok átti mörg börn; Ragnhildr hét dóttir hans, hana gipti hann Skopta Skagasyni, bróður Þóru. Jarl unni Þóru svá mikit, at hann gerði sér miklu kærri en aðra menn frændr Þóru, ok var þó Skopti, mágr hans, mest metinn af öllum þeim. Jarl veitti honum stórar veizlur á Mœri. En hvert sinn er þeir váru í leiðangri, þá skyldi Skopti leggja skip sitt næst skipi jarls, en engum skyldi þat hlýða at leggja skip milli skipa þeirra.

20. *Fall Tíðindaskopta.*

Þat var á einu sumri, er Hákon jarl hafði leiðangr úti, þá stýrði þar skipi með honum Þorleifr spaki. Eiríkr

var ok þar í för, var hann þá 10 vetra eða 11. En er þeir lögðu til hafnar á kveldum, þá lét Eiríkr sér ekki líka annat, en þeir legði til lægis næst skipi jarls. En er þeir kómu suðr á Mœri, þá kom þar Skopti, mágr hans, með langskip vel skipat. En er þeir róa at flotanum, þá kallar Skopti, at Þorleifr skyldi rýma höfnina fyrir honum ok leggja or læginu. Eiríkr svarar skjótt, bað Skopta leggja í annat lægi. Þá heyrði Hákon jarl, at Eiríkr, son hans, þóttist nú svá ríkr, at hann vill eigi vægja fyrir Skopta; kallar jarl þegar, bað þá leggja or læginu, segir at þeim mun annarr verða verri, segir at þeir mundu vera barðir. En er Þorleifr heyrði þetta, hét hann á menn sína ok bað leggja skipit or tengslum, ok var svá gert. Lagði þá Skopti í lægi þat, er hann var vanr at hafa næst skipi jarls. Skopti skyldi segja tíðindi öll jarli, þá er þeir váru báðir samt; en jarl sagði Skopta tíðindi, ef hann spurði fyrr; hann var kallaðr Tíðindaskopti. Um vetrinn eptir var Eiríkr með Þorleifi, fóstra sínum, en um várit snimma fékk Eiríkr sér sveit manna; Þorleifr gaf honum skútu fimtánsessu með öllum reiða, tjöldum ok vistum. Hélt Eiríkr þá út eptir firði ok síðan suðr á Mœri. Tíðandaskopti fór með fimtánsessu skipaða millum búa sinna, en Eiríkr leggr til móts við hann ok til bardaga. Þar féll Skopti, en Eiríkr gaf grið þeim mönnum, er þá stóðu upp. Svá segir Eyjólfr Daðaskáld í Bandadrápu:

Meita fór at móti
mjök síð um dag skíði
ungr með jöfnu gengi
útvers frömum hersi,
þá er riðloga reiðir
randvallar lét falla,
úlfteitir gaf átu
opt blóðvölum, Skopta.

Hoddsveigir lét hníga
harða ríkr þá er barðisk,
logreifis bráttu lífi
landmens, kjár sanda.
Stálœgir nam stíga
stafns fletbalkar hrafna
af dynbeiði dauðum.
Dregr land at mun banda.

Síðan sigldi Eiríkr suðr með landi ok kom fram í Danmörk, fór þá á fund Haralds konungs Gormssonar, ok

var þar með honum um vetrinn. En eptir um várit sendi Danakonungr Eirík norðr í Noreg ok gaf honum jarldóm ok þar með Vingulmörk ok Raumaríki til yfirsóknar, með þeim hætti sem fyrr höfðu þar haft skattkonungar. Svá segir Eyjólfr:

Fólkstýrir var fára
finns ölknarrar linna
suðr at sjávar naðri
setbergs gamall vetra,
áðr at yggjar brúði
élhvetjandi setja
hildar hjálmi faldinn
hoddmildingar vildu.

Eiríkr jarl var síðan höfðingi mikill.

21. *Ferð Ólafs Tryggvasonar or Görðum.*

Ólafr Tryggvason var þessar hríðir allar í Garðaríki ok hafði þar hit mesta yfirlát af Valdimar konungi ok kærleik af dróttningu. Valdimarr konungr setti hann höfðingja yfir herlið þat, er hann sendi at verja land sitt. Svá segir Hallarsteinn:

Tólf var elds at aldri
ýsetrs hati vetra,
hraustr þá er herskip glæsti
Hörða vinr or Görðum;
hlóðu Hamðis klæðum
hjörva gnýs ok skýjum
hilmis menn sem hjálmum
hlýrvigg, en mól stýri.

Átti Ólafr þar nökkurar orrostur, ok varð herstjórnin vel í hendi; hélt hann þá sjálfr sveit mikla hermanna með sínum kostnaði, þeim er konungr veitti honum. Ólafr var örr maðr við sína menn, varð hann af því vinsæll. Enn varð þat, sem optliga kann at verða, þar er útlendir menn hefjast til ríkis eða til svá mikillar frægðar, at þat verði umfram innlenzka menn, at margir öfunduðu þat, hversu kærr hann var konungi ok eigi síðr dróttningu; mæltu menn fyrir konungi, at hann skyldi varast at gera Ólaf eigi ofstóran: fyrir því at slíkr maðr er þér hættastr, ef hann vill sik til þess ljá at gera yðr mein eða yðru ríki, er svá er búinn at atgervi ok vinsæld sem hann er; vitum vér ok eigi hvat þau dróttning tala jafnan. Þat var siðr mikill hinna ríku konunga, at dróttning skyldi

eiga hálfa hirðina ok halda með sínum kostnaði ok hafa þar til skatta ok skyldir, svá sem þyrfti; var þar ok svá með Valdimar konungi, at dróttning hafði eigi minni hirð en konungr, ok keptust þau mjök um ágætismenn, ok vildi hvártveggja til sín hafa. Nú gerðist svá, at konungr festi trúnað á slíkar rœður, sem mælt var fyrir honum, ok gerðist hann nökkut fár ok styggr við Ólaf. En er Ólafr fann þat, þá segir hann dróttningu, ok þat með, at hann fýstist at fara í Norðrlönd, ok segir at frændr hans hafi þar fyrr ríki haft, ok honum þykki líkast, at þar muni þroski hans mestr verða. Dróttning biðr hann vel fara, segir at hann muni þar göfugr þykkja, sem hann væri. Síðan býr Ólafr ferð sína ok gékk á skip, ok hélt svá út í hafit í Eystrasalt. En er hann sigldi austan, þá kom hann við Borgundarhólm ok veitti þar upprás ok herjaði, en landsmenn sóttu ofan ok héldu orrostu við hann, ok fékk Ólafr sigr ok herfang mikit.

22. *Kvánfang Ólafs Tryggvasonar.*

Ólafr lá við Borgundarhólm, ok féngu þeir veðr hvast ok storm sjávar, ok megu þeir þar eigi við festast ok sigla þaðan suðr undir Vindland ok fá þar höfn góða; fara þar alt með friði ok dvöldust þar um hríð. Burizleifr hét konungr í Vindlandi, hans dœtr váru þær Geira, Gunnhildr ok Ástríðr. Geira konungs dóttir hafði þar vald ok ríki, sem þeir Ólafr kómu at landi; Dixin er sá maðr nefndr, er mest forráð hafði með Geiru dróttning. En er þau höfðu spurt, at þar váru við land komnir ókunnir menn, þeir er tiguliga létu yfir sér ok þeir fóru þar með friði, þá fór Dixin á fund þeirra með orðsending Geiru dróttningar, þá at hon vill bjóða þeim mönnum til vetrvistar, er þar váru komnir, því at þá var mjök liðit á sumarit, en veðrátta hörð ok stormar miklir. En er Dixin kom þar, þá varð hann brátt þess varr, at þar réð fyrir ágætr maðr bæði at ætt ok ásýnum. Dixin segir þeim, at dróttning bauð þeim til sín með vináttuboði.

Ólafr þektist þat boð ok fór um vetrinn til Geiru dróttningar, ok sýndist hvárt þeirra öðru afarvel, svá at Ólafr hefir uppi orð sín ok biðr Geiru dróttningar, ok verðr þat at ráði gert, at Ólafr fær Geiru dróttningar þann vetr; gerðist hann þá þar forráðamaðr þess ríkis með henni. Hallfreðr vandræðaskáld getr þess í drápu þeirri er hann orti um Ólaf konung:

Hilmir lét at hólmi
hræskóð roðin blóði,
hvat um dyldi þess höldar,
hörð ok austr í Görðum.

23. *Hákon jarl hélt sköttum Danakonungs.*

Hákon jarl réð fyrir Noregi ok galt engan skatt, fyrir þá sök at Danakonungr veitti honum skatta alla, þá er konungr átti í Noregi, til starfs ok kostnaðar, er jarl hafði til at verja landit fyrir Gunnhildar sonum.

24. *Otta keisari herjaði í Danmörk.*

Otta keisari var þá í Saxlandi; hann sendi boð Haraldi Danakonungi, at hann skyldi taka skírn ok trú rétta, ok þat landsfólk er hann stýrði; en at öðrum kosti sagði keisari, at hann mundi fara með her á hendr honum. Þá lét Danakonungr búa landvarnir sínar, lét þá vel upp halda Danavirki ok búa herskip sín. Þá sendi konungr boð í Noreg Hákoni jarli, at hann skyldi koma til hans snemma um várit með allan her þann sem hann féngi. Bauð Hákon jarl her út um várit af öllu ríki sínu, ok varð hann allfjölmeðr, ok hélt hann liði því til Danmerkr til fundar við Danakonung. Tók konungr allsœmiliga við honum. Margir aðrir höfðingjar váru þá með Danakonungi, þeir er honum veittu lið; hafði hann þá allmikinn her.

25. *Hernaðr Ólafs Tryggvasonar.*

Ólafr Tryggvason hafði verit um vetrinn í Vindlandi, sem fyrr er ritat; hann fór um vetrinn til þeirra heraða

þar á Vindlandi, er legit höfðu undir Geiru dróttning ok höfðu þá undan horfit allri hlýðni ok skattgjöfum þannug. Þar herjar Ólafr ok drap marga menn, brendi fyrir summum, tók fé mikit ok lagði undir sik þau ríki, fór síðan aptr til borgar sinnar. Snimma um várit bjó Ólafr skip sín ok sigldi síðan í haf; hann sigldi undir Skáni, veitti þar uppgöngu, en landsmenn sömnuðust saman ok héldu orrostu, ok hafði Ólafr sigr ok fékk herfang mikit. Síðan sigldi hann austr til Gotlands, þar tók hann kaupskip er Jamtr áttu; þeir veittu vörn mikla, ok lauk svá, at Ólafr hrauð skipit ok drap mart manna ok tók fé alt. Þriðju orrostu átti hann á Gotlandi; hafði Ólafr þar sigr ok fékk mikit herfang. Svá segir Hallfredr vandræðaskáld:

Endr lét Jamta kindir
allvaldr í styr falla,
vandisk hann, ok Vinda
végrimmr, á þat snimma.

Hættr var hersa dróttinn
hjördjarfr Gota fjörvi,
gullskerði frá ek gerðu
geirþey á Skáneyju.

26. *Orrosta við Danavirki.*

Otta keisari dró saman her mikinn, hann hafði lið af Saxlandi ok Frakklandi, Físlandi ok af Vindlandi. Fylgði honum Burizleifr konungr með mikinn her, ok í liði var með honum Ólafr Tryggvason, mágr hans. Keisari hafði riddaraher mikinn ok miklu meira fótgöngulið; hann hafði ok af Holtsetalandi mikinn her. Haraldr konungr sendi Hákon jarl með Norðmanna her, þann sem honum fylgði, suðr til Danavirkis at verja þar landit. Svá segir í Velleklu:

Hit var auk at eykir
aurborðs á vit norðan
und sigrrunni svinnum
sunnr Danmarkar runnu,
ok hólmfjöturs hjálmi
Hörða valdr um faldinn
Dofra danskra jöfra
dróttinn fund um sótti.

Ok vid frost at freista
fémildr konungr vildi
myrk foldynjar markar
morð álfs þess er kom norðan,
þá er valserkja virki
veðrhirðir bað stirðan
fyr hlymnjörðum hurða
hagbarða gramr varða.

Otta keisari kom með her sinn sunnan til Danavirkis, en Hákon jarl varði með sínu liði borgarveggina. Danavirki er svá háttat, at firðir 2 ganga inn í landit, sínum megin lands hvárr, en millum fjarðarbotna höfðu Danir gert borgarvegg mikinn af grjóti ok torfi ok viðum ok grafit díki djúpt ok breitt fyrir utan, en kastalar fyrir borgarhliðum. Þá varð orrosta mikil. Þess getr í Velleklu:

Varat í gegn þótt gerði
garðrögnir styr harðan
gengiligt at ganga
geirrásar her þeirra,
þá er með Frísa fylki
fór gunnviðurr sunnan,
kvaddi vígs, ok Vinda,
vágs blakkriði, Frakka.

Hákon jarl setti fylkingar yfir öll borgarhlið, en hitt var þó meiri hlutr liðs, er hann lét fara alt með borgarveggjunum, ok verja þar sem helzt var at sótt. Féll þar mart af keisara liði, en þeir féngu ekki at unnit at borginni. Snýr þá keisari í brott ok leitaði þar ekki lengr til. Svá segir í Velleklu:

Þrymr varð logs þar er lögðu
leikmiðjungar Þriðja,
arngreddir varð, odda
andvígr, saman randir.
Sundfaxa kom Söxum
sækiþróttr á flótta;
þar er svá, at gramr með gumnum
garð yrþjóðum varði.

Eptir þessa orrostu fór Hákon jarl aptr til skipa sinna, ok ætlaði þá at sigla norðr aptr í Noreg, en honum gaf ekki byr; lá hann þá út í Limafirði.

27. *Skírðr Haraldr konungr Gormsson ok Hákon jarl.*

Otta keisari snýr þá her sínum til Slés, dregr hann þar at sér skipaher, flytr þar liðit yfir fjörðinn á Jótland. En er þat spyrr Haraldr Gormsson Danakonungr, þá ferr hann í móti með sinn her, ok varð þar orrosta mikil, ok at lyktum fær keisarinn sigr, en Danakonungr flýði undan til Limafjarðar ok fór út í Mársey. Fóru þá menn milli þeirra keisarans, ok varð komit griðum á ok stefnulagi; fundust þeir Otta keisari ok Danakonungr í Mársey. En þá boðaði Poppo biskup heilaga trú fyrir Haraldi

konungi, ok hann bar glóanda járn í hendi sér, ok sýndi Haraldi konungi hönd sína úbrunna. Síðan lét Haraldr konungr skírast með allan Danaher. Haraldr konungr hafði áðr orð send Hákoni jarli, þá er konungr sat í Mársey, at jarl skyldi koma til liðveizlu við konung; var jarl þá kominn til eyjarinnar, er konungr hafði skírast látit, sendir konungr þá orð, at jarl skyldi koma til fundar við hann; en er þeir hittast, þá nauðgar konungr jarli til at láta skírast. Var þá Hákon jarl skírðr ok þeir menn allir er þar fylgðu honum; fékk þá konungr í hendr honum presta ok aðra lærða menn, ok segir at jarl skal láta skíra alt fólk í Noregi. Skildust þeir þá, ferr Hákon jarl út til hafs ok bíðr þar byrjar.

28. *Hákon jarl kastar trú sinni, blótar ok herjar á Gautland.*

En er veðr kemr, ok honum þótti sem hann mundi í haf bera, þá skaut hann á land upp öllum lærðum mönnum, en hann sigldi þá út á haf. En veðr gékk til útsuðrs ok vestrs, siglir jarl þá austr í gegnum Eyrasund, herjar hann þá á hvártveggja land. Síðan siglir hann austr fyrir Skáneyjarsíðu ok herjaði þar, ok hvar sem hann kom við land. En er hann kom austr fyrir Gautasker, þá lagði hann at landi; gerði hann þá blót mikit. Þá kómu þar fljúgandi hrafnar tveir ok gullu hátt, þá þykkist jarl vita, at Óðinn hefir þegit blótit, ok þá mun jarl hafa dagráð til at berjast. Þá brennir jarl skip sín öll ok gengr á land upp með liði sínu öllu ok fór alt herskildi. Þá kom á móti honum Óttarr jarl, hann réð fyrir Gautlandi, áttu þeir saman orrostu mikla, fær þar Hákon jarl sigr, en Óttarr jarl féll ok mikill hluti liðs með honum. Hákon jarl ferr um Gautland hvártveggja ok alt herskildi, til þess er hann kemr í Noreg; ferr síðan landveg alt norðr í Þrándheim. Frá þessu segir í Velleklu:

Flótta gékk til fréttar
fellinjörðr á velli,
draugr gat dólga ságu
dagráð Heðins váða;
ok haldboði hildar
hrægamma sá ramma,
týr vildi sá týna
teinlautar fjör Ganta.

Háði jarl, þar er áðan
engi maðr und ranni,
hyrjar þing, at herja,
hjörlautar, kom Sörla.
Bara maðr lyngs en lengra
loptvarðaðar barða,
alt vann gramr um gengit
Gautland, frá sjá randir.

Valföllum hlóð völlu,
varð rögna konr gagni,
hríðar áss, at hrósa,
hlaut Óðinn val, Fróða.

Hver sé if nema jöfra
ættrýri goð stýra,
rammaukin kveð ek ríki
rögn Hákonar magna.

29. *Heimferð Ottu keisara.*

Otta keisari fór aptr í Saxland í ríki sitt. Skildust þeir Danakonungr með vináttu. Svá segja menn, at Otta keisari gerði guðsifjar við Svein, son Haralds konungs, ok gaf honum nafn sitt, ok var hann svá skírðr, at hann hét Otta Sveinn. Haraldr konungr hélt vel kristni alt til dauðadags. Burizleifr konungr fór þá til Vindlands, ok með honum Ólafr, mágr hans. Þessarrar orrostu getr Hallfreðr vandræðaskáld í Ólafsdrápu:

Böðserkjar hjó birki
barklaust í Danmörku
hleypimeiðr fyrir Heiða
hlunnviggja bœ sunnan.

30. *Ferð Ólafs Tryggvasonar af Vindlandi.*

Ólafr Tryggvason var 3 vetr á Vindlandi, áðr Geira, kona hans, tók sótt, þá er hana leiddi til bana. Ólafi þótti þat svá mikill skaði, at hann festi ekki yndi á Vindlandi síðan. Réð hann sér þá til herskipa ok fór enn í hernað, herjaði fyrst um Frísland ok þar næst um Saxland ok alt í Flæmingjaland. Svá segir Hallfreðr vandræðaskáld:

Tíðhöggvit lét tiggi
Tryggva sonr fyrir styggvan
leiknar hest á lesti
ljótvaxinn hræ Saxa.

Vinhróðigr gaf víða
vísi margra Frísa
blökku brúnt at drekka
blóð kveldriðu stóði.

Rógs brá rekka lægir
ríkr valkera líki,
herstefnir lét hrøfnum
hold Flæmingja goldit.

31. *Hernaðr Ólafs Tryggvasonar.*

Síðan hélt Ólafr Tryggvason til Englands ok herjaði víða um landit; hann sigldi alt norðr til Norðimbralands ok herjaði þar, þaðan hélt hann norðr til Skotlands ok herjaði þar víða, þaðan sigldi hann til Suðreyja ok átti þar nökkurar orrostur; síðan hélt hann suðr til Manar ok barðist þar; hann herjaði ok víða um Írland. Þá hélt hann til Bretlands ok herjaði víða þat land ok svá þar er kallat er Kumraland. Þaðan sigldi hann vestr til Vallands ok herjaði þar, þá sigldi hann vestan ok ætlaði til Englands; þá kom hann í eyjar, þær er Syllingar heita, vestr í hafit frá Englandi. Svá segir Hallfreðr vandræðaskáld:

Gerðist ungr við Engla
ofvægr konungr bægja,
naddskúrar réð nœrir
Norðimbra sá morði.
Eyddi úlfa greddir
ógnblíðr Skotum víða,
gerði seims með sverði
sverðleik í Mön skerðir.

Ýdrauga lét œgir
eyverskan her deyja,
týr var tjörva dýra
tírar gjarn, ok Íra.
Barði brezkrar jarðar
byggjendr ok hjó tiggi,
gráðr þvarr geira hríðar
gjóði, kumrskar þjóðir.

Ólafr Tryggvason var 4 vetr í þessum hernaði, síðan er hann fór af Vindlandi, til þess er hann kom í Syllingar.

32. *Skírðr Ólafr Tryggvason í Syllingum.*

Ólafr Tryggvason, þá er hann lá í Syllingum, spurði hann, at þar í eyjunni var spámaðr nökkurr, sá er sagði fyrir úorðna hluti, ok þótti mörgum mönnum þat mjök eptir ganga. Gerðist Ólafi forvitni á at reyna spáðóm manns þess. Hann sendi þann af mönnum sínum, er fríðastr var ok mestr, ok bjó hann sem vegligast ok bað hann segja, at hann væri konungr; því at Ólafr var þá frægr orðinn af því um öll lönd, at hann var fríðari ok

göfugligri ok meiri en allir menn aðrir. En síðan er hann fór or Garðaríki, hafði hann ekki meir af nafni sínu, en kallaði sik Óla ok kvazt vera gerzkr. En er sendimaðr kom til spámannsins ok sagðist vera konungr, þá fékk hann þessi andsvör: Eigi ertu konungr, en þat er ráð mitt, at þú sér trúr konungi þínum. Ekki sagði hann fleira þessum manni. Fór sendimaðr aptr ok sagði Ólafi, ok fýsti hann þess at meir at finna þenna mann, er hann heyrði slík andsvör hans, ok tók nú ifa af honum, at hann væri eigi spámaðr. Fór þá Ólafr á hans fund ok átti tal við hann ok spurði eptir hvat spámaðr segði Ólafi frá, hvernug honum mundi ganga til ríkis eða annarar hamingju. Einsetumaðrinn svarar með helgum spádómi: Þú munt verða ágætr konungr ok ágæt verk vinna, þú munt mörgum mönnum til trúar koma ok skírnar, muntu bæði þér hjálpa í því ok mörgum öðrum; ok til þess at þú ifir eigi um þessi mín andsvör, þá máttu þat til marks hafa: þú munt við skip þín svikum mœta ok flokkum, ok mun á bardaga reitast, ok muntu týna nökkuru liði ok sjálfr sár fá, ok muntu af því sári banvænn verða ok á skildi til skipa borinn, en af þessu sári muntu heill verða innan 7 nátta ok brátt við skírn taka. Síðan fór Ólafr ofan til skipa sinna, ok þá mœtti hann þar úfriðarmönnum, þeim er hann vildu drepa ok lið hans, ok fóru þeirra viðskipti sem einsetumaðr hafði sagt honum, at Ólafr varð sárr borinn á skip út, ok svá at hann var heill á 7 nóttum. Þóttist Ólafr þá vita, at þessi maðr mundi honum sanna hluti sagt hafa, ok þat at hann var sannr spámaðr, hvaðan af sem hann hafði þann spádóm. Fór þá Ólafr annat sinn at finna þenna mann, talaði þá mart við hann, spurði vendiliga, hvaðan honum kom sú speki, er hann sagði fyrir úorðna hluti. Einsetumaðr sagði, at sjálfr guð kristinna manna lét hann vita alt, þat er hann forvitnaðist; sagði þá Ólafi mörg stórmerki guðs, ok af þeim fortölum játti Ólafr at taka skírn. Ok svá var, at Ólafr var skírðr þar ok alt föruneyti hans.

Dvaldist hann þar mjök lengi ok nam rétta trú, ok hafði þaðan með sér presta ok aðra lærða menn.

33. *Ólafr fékk Gyðu.*

Ólafr sigldi or Syllingum um haustit til Englands ok lá þar í höfn nökkurri, fór þá með friði, því at England var kristit, ok hann var ok kristinn. En þar fór um landit þingboð nökkut, ok allir menn skyldu til þings koma. En er þing var sett, þá kom þar dróttning ein, er Gyða er nefnd, systir Ólafs kvarans, er konungr var á Írlandi í Dyflinni; hon hafði gipt verit á Englandi jarli einum ríkum; var sá þá andaðr, en hon hélt eptir ríkinu. En sá maðr var í ríki hennar, er nefndr er Álfvini, kappi mikill ok hólmgöngumaðr; hann hafði beðit hennar, en hon svaraði svá, at hon vildi kjör af hafa, hvern hon vildi eiga af þeim mönnum, er í hennar ríki váru, ok var fyrir þá sök þings kvatt, at Gyða skyldi sér mann kjósa. Var þar kominn Álfvini ok búinn með hinum beztum klæðum, ok margir aðrir váru þar vel búnir. Ólafr var þar kominn ok hafði vásklæði sín ok loðkápu yzta; stóð hann með sína sveit út í frá öðrum mönnum. Gyða gékk ok leit á sérhvern mann, þann er henni þótti nökkut mannsmót at. En er hon kom þar at, er Ólafr stóð, ok sá upp í andlit honum, spurði hon, hverr hann væri. Hann nefndi sik Óla. Ek em útlendr maðr hér, segir hann. Gyða mælti: Viltu eiga mik, þá vil ek kjósa þik. Eigi vil ek neita því, segir hann. Hann spurði, hvert nafn þessarrar konu var, ætt eða eðli. Ek em, segir hon, konungsdóttir af Írlandi, var ek gipt higat til lands jarli, þeim er hér réð ríki; nú síðan er hann andaðist, þá hefi ek stýrt ríkinu, menn hafa beðit mín, ok engi sá er ek vilda giptast, en ek heiti Gyða. Hon var ung kona ok fríð. Tala þau síðan þetta mál ok semja þat sín á milli; festir Ólafr sér Gyðu.

34. *Hólmganga Álfvina ok Ólafs konungs.*

Álfvina líkar nú ákafliga illa. En þat var siðr á Englandi, ef 2 keptust um einn hlut, at þar skyldi vera til hólmganga. Býðr Álfvini Ólafi Tryggvasyni hólmgöngu um þetta mál. Þeir leggja með sér stefnulag til bardaga, ok skulu vera 12 hvárir. En er þeir finnast, mælir Ólafr svá við sína menn, at þeir geri svá sem hann gerir. Hann hafði mikla öxi; en er Álfvini vildi höggva sverði til hans, þá laust hann sverðit or hendi honum, ok annat högg sjálfan hann, svá at Álfvini féll; síðan batt Ólafr hann fast. Fóru svá allir menn Álfvina, at þeir váru barðir ok bundnir ok leiddir svá heim til herbergja Ólafs. Síðan bað hann Álfvina fara or landi brott ok koma eigi aptr, en Ólafr tók allar eigur hans. Ólafr fékk þá Gyðu, ok dvaldist á Englandi, en stundum á Írlandi.

35. *Ólafr þiggr hundinn Víga.*

Þá er Ólafr var á Írlandi, var hann staddr í herför nökkurri, ok fóru þeir með skipum. Ok þá er þeir þurftu strandhöggva, þá ganga menn á land ok reka ofan fjölda búsmala. Þá kemr þar bóndi einn ok bað Ólaf gefa sér kýr þær, er hann átti. Ólafr bað hann hafa kýr sínar, ef hann mætti kenna: ok dvel ekki ferð vára. Bóndi hafði þar mikinn hjarðhund; hann vísaði hundinum í nautaflokkana, ok váru þar rekin mörg hundruð nauta. Hundrinn hljóp um alla nautaflokkana, ok rak brott jafnmörg naut sem bóndinn sagði at hann ætti, ok váru þau öll á einn veg mörkuð; þóttust þeir þá vita, at hundrinn mundi rétt kent hafa. Þeim þótti hundr sá furðu vitr. Þá spyrr Ólafr, ef bóndi vildi gefa honum hundinn. Gjarna, segir bóndi. Ólafr gaf honum þegar í stað gullhring ok hét honum vináttu sinni. Sá hundr hét Vígi ok var allra hunda beztr; átti Ólafr hann lengi síðan.

36. *Danakonungr herjaði í Noregi.*

Haraldr Gormsson Danakonungr spurði, at Hákon jarl hafði kastat kristni ok herjat land Danakonungs víða. Þá bauð Haraldr Danakonungr her út ok fór síðan í Noreg; ok er hann kom í þat ríki, er Hákon jarl hafði til forráða, þá herjar hann þar ok eyddi land alt, ok kom liðinu í eyjar þær, er Sólundir heita. Fimm einir bœir stóðu úbrendir í Sogni í Læradal, en fólk alt flýði á fjöll ok markir með fé þat alt, er komast mátti. Þá ætlaði Danakonungr at sigla liði því til Íslands ok hefna níðs þess, er allir Íslendingar höfðu hann níddan. Þat var í lögum haft á Íslandi, at yrkja skyldi um Danakonung níðvísu fyrir nef hvert, er á var landinu. En sú var sök til þess, at skip þat er íslenzkir menn áttu, braut í Danmörk, en Danir tóku fé alt ok kölluðu vágrek, ok réð fyrir því bryti konungs, er Birgir hét; var níðit ort um þá báða. Þetta var í níðinu:

Þá er sparn á mó mörnis
morðkunnr Haraldr sunnan,
várð þá Vinda myrðir
vax eitt, í ham faxa;

en bergsalar Birgir
böndum rækr í landi,
þat sá öld, í jöldu
úríkr fyrir líki.

37. *Ger fjölkyngi til Íslands.*

Haraldr konungr bauð kungum manni at fara í hamförum til Íslands ok freista hvat hann kynni segja honum. Sá fór í hvals líki. En er hann kom til landsins, þá fór hann vestr fyrir norðan landit; hann sá at fjöll öll ok hólar váru full af landvættum, sumt stórt en sumt smátt. En er hann kom fyrir Vápnafjörð, þá fór hann inn á fjörðinn ok ætlaði á land at ganga, þá fór ofan or dalnum dreki mikill, ok fylgðu honum margir ormar, pöddur ok eðlur, ok blésu eitri á hann; en hann lagðist í brott ok vestr fyrir land, alt fyrir Eyjafjörð. Fór hann inn eptir þeim firði; þar fór móti honum fugl svá mikill, at væng-

irnir tóku út fjöllin tveggja vegna, ok fjöldi annarra fugla, bæði stórir ok smáir. Braut fór hann þaðan ok vestr um landit ok svá suðr á Breiðafjörð ok stefndi þar inn á fjörðinn; þar fór á móti honum griðungr mikill, ok óð á sæinn út ok tók at gella ógurliga; fjöldi landvætta fylgði honum. Brott fór hann þaðan ok suðr um Reykjanes ok vildi ganga upp á Vikarsskeið. Þar kom í móti honum bergrisi, ok hafði járnstaf í hendi, ok bar höfuð hans hæra en fjöllin, ok margir aðrir jötnar með honum. Þaðan fór hann austr með endilöngu landi, var þá ekki, segir hann, nema sandar ok örœfi ok brim mikit fyrir utan, en haf svá mikit millum landanna, segir hann, at ekki er þar fœrt langskipum. Þá var Broddhelgi í Vápnafirði, Eyjólfr Valgerðarson í Eyjafirði, Þórðr gellir í Breiðafirði, Þóroddr goði í Ölfusi. Síðan sneri Danakonungr liði sínu suðr með landi ok fór síðan til Danmerkr, en Hákon jarl lét byggja land alt ok galt enga skatta síðan Danakonungi.

38. *Fall Haralds Gormssonar.*

Sveinn, son Haralds konungs, sá er síðan var kallaðr tjúguskegg, beiddist ríkis af Haraldi konungi, feðr sínum; en þá var enn sem fyrr, at Haraldr konungr vildi ekki tvískipa Danaveldi ok vill ekki ríki fá honum. Þá aflar Sveinn sér herskipa ok segir, at hann vill fara í víking; en er lið hans kom alt saman, ok þá var kominn til liðs við hann af Jómsvíkingum Palnatóki, þá hélt Sveinn til Sjálands ok inn í Ísafjörð. Þá var þar fyrir með skipum sínum Haraldr konungr, faðir hans, ok bjoggust þeir at fara í leiðangr. Sveinn lagði til orrostu við hann; varð þar bardagi mikill. Dreif þá lið til Haralds konungs, svá at Sveinn varð ofrliði borinn, ok flýði hann. Þar fékk Haraldr konungr sár þau, er hann leiddu til bana. Síðan var Sveinn tekinn til konungs í Danmörk. Þá var Sigvaldi jarl yfir Jómsborg á Vindlandi; hann var son Strútharalds konungs, er ráðit hafði fyrir Skáney. Brœðr

Sivgalda váru þeir Hemingr ok Þorkell hinn háfi. Þá var ok höfðingi yfir Jómsvíkingum Búi digri af Borgundarhólmi ok Sigurðr, bróðir hans. Þar var ok Vagn, son þeirra Áka ok Þorgunnu, systurson þeirra Búa. Sigvaldi jarl hafði höndum tekit Svein konung ok flutt hann til Vindlands til Jómsborgar, ok nauðgaði honum til sætta við Burizleif Vindakonung ok til þess, at Sigvaldi jarl skyldi gera sætt milli þeirra. Sigvaldi jarl átti þá Ástríði, dóttur Burizleifs konungs; en at öðrum kosti sagði jarl at hann mundi Svein konung fá í hendr Vindum. En konungr vissi þat, at þeir mundu kvelja hann til bana, játti hann fyrir því sættargerð jarls. Sigvaldi jarl dœmdi þat, at Sveinn konungr skyldi fá Gunnhildar, dóttur Burizleifs konungs, en Burizleifr konungr skyldi fá Þyri Haraldsdóttur, systur Sveins konungs; en hvárrtveggi þeirra skyldi halda ríkinu, ok skyldi vera friðr milli landa. Fór þá Sveinn konungr heim í Danmörk með Gunnhildi, konu sinni. Þeirra synir váru þeir Haraldr ok Knútr hinn ríki. Í þann tíma heituðust Danir mjök at fara með her í Noreg á hendr Hákoni jarli.

39. *Heitstrengingar Jómsvíkinga.*

Sveinn konungr gerði mannboð ríkt ok stefndi til sín öllum höfðingjum, þeim er váru í ríki hans; hann skyldi erfa Harald, föður sinn. Þá hafði ok andazt litlu áðr Strútharaldr á Skáneyju ok Veseti í Borgundarhólmi, faðir þeirra Búa digra. Sendi konungr þá orð þeim Jómsvíkingum, at Sigvaldi jarl ok brœðr þeirra skyldu þar koma ok erfa feðr sína at þeirri veizlu, er konungr gerði. Jómsvíkingar fóru til veizlunnar með öllu liði sínu, því er frœknast var. Þeir höfðu 40 skipa af Vindlandi, en 20 skip af Skáni. Þar kom saman allmikit fjölmenni. Fyrsta dag at veizlunni, áðr Sveinn konungr stigi í hásæti föður síns, þá drakk hann minni hans ok strengði heit, áðr vetr væri liðnir, at hann skyldi kominn með her sinn til Englands ok drepa Aðalráð konung eða reka hann

or landi. Þat minni skyldu allir drekka, þeir er at erfinu váru. Þá var skenkt höfðingjum Jómsvíkinga, ok borit æ fullast ok sterkastr drykkr. En er þat minni var af drukkit, þá skyldi drekka Krists minni allir menn. Þá var Jómsvíkingum borin hin stœrstu horn af hinum sterkasta drykk, er þar var. Hit þriðja var Mikjáls minni, ok drukku þat allir. En eptir þat drakk Sigvaldi jarl minni föður síns ok strengði heit síðan, at áðr 3 vetr væri liðnir, skyldi hann vera kominn í Noreg ok drepa Hákon jarl eða reka hann or landi. Síðan strengði heit Þorkell hávi, bróðir Sigvalda, at hann skyldi fylgja honum til Noregs ok flýja eigi or orrostu, svá at Sigvaldi berðist þá eptir. Þá strengði heit Búi digri, at hann mundi fara til Noregs með þeim ok flýja eigi or orrostu fyrir Hákoni jarli. Þá strengði heit Sigurðr, bróðir hans, at hann mundi fara til Noregs, ok flýja eigi, meðan meiri hlutr Jómsvíkinga berðist. Þá strengði heit Vagn Ákason, at hann skyldi fara með þeim til Noregs ok koma eigi aptr, fyrr en hann hefði drepit Þorkel leiru ok gengit í rekkju hjá Ingibjörgu, dóttur hans, utan frænda ráð. Margir höfðingjar aðrir strengðu heit ýmissa hluta. Drukku menn þann dag erfit. En eptir um morgininn, þá er Jómsvíkingar váru údrukknir, þóttust þeir hafa fullmælt, ok hafa málstefnur sínar ok ráða ráðum, hvernug þeir skulu til stilla um ferðina; ráða þat af at búast þá sem skyndiligast. Búa þá þegar skip sín ok herlið. Varð þat allfrægt víða um lönd.

40. *Liðsamnaðr Eiríks ok Hákonar jarla.*

Eiríkr jarl Hákonarson spyrr þessi tíðindi; hann var þá á Raumaríki. Dró hann þegar lið at sér ok ferr til Upplanda ok svá norðr um fjall til Þrándheims á fund Hákonar jarls, föður síns. Þess getr Þórðr Kolbeinsson í Eiríksdrápu:

Ok sannliga sunnan,
sásk, vítt, búendr háska
stríð, um stála meiða
stór hersögur fóru.

Súðlöngum frá sveiða
sunnr af dregnum hlunni
vangs á vatn um þrungit
viggmeiðr Dana skeiðum.

Hákon jarl ok Eiríkr jarl láta skera upp herör um öll Þrœndalög, senda boð á Mœri hváratveggju ok í Raumsdal, svá norðr í Naumudal ok á Hálogaland; stefna síðan út öllum almenning at liði ok skipum. Svá segir í Eiríksdrápu:

Mjök lét margar snekkjur
mærðar örr sem knörru,
óðr vex skálds, ok skeiðar
skjaldhlynr á brim dynja;
þá er úlítill utan
oddherðir fat gerða,
mörg var lind fyrir landi,
lönd síns föður röndum.

Hákon jarl hélt þegar suðr á Mœri á njósn ok í liðsamnað, en Eiríkr jarl dró saman herinn ok flutti norðan.

41. *Ferð Jómsvíkinga í Noreg.*

Jómsvíkingar héldu liði sínu til Limafjarðar ok sigldu þaðan út á hafit, ok höfðu 60 skipa, ok koma at Ögðum; halda þegar liðinu norðr á Rogaland, taka þá at herja, þegar er þeir koma í ríki Hákonar jarls, ok fara svá norðr með landi, ok alt herskildi. Geirmundr er sá maðr nefndr, er fór með hleypiskútu eina, ok nökkurir menn með honum; hann kom fram norðr á Mœri ok fann þar Hákon jarl, gékk inn fyrir borð at segja jarli tíðindin, at herr var suðr í landi kominn af Danmörku. Jarl spurði, ef hann vissi sannindi á því. Geirmundr brá upp hendi annarri, ok var þar afhöggvin hreifinn, segir, at þar váru jartegnir, at herr var í landinu. Síðan spyrr jarl inniliga at um her þenna. Geirmundr segir, at þar váru Jómsvíkingar, ok höfðu drepit marga menn ok víða rænt; fara þeir þó, segir hann, skjótt ok ákafliga, vætti ek, at eigi muni áðr langt líða, en þeir muni hér niðr koma. Síðan reri jarl alla fjörðu, inn með öðru landi en út með öðru, fór dag ok nótt ok hafði njósn hit efra um eið,' svá suðr um Fjörðu, svá ok norðr, þar er Eiríkr fór með herinn. Þess getr í Eiríksdrápu:

Setti jarl, sá er atti
ógnfróðr, á lög stóði
hrefnis, háfa stafna
hót Sigvalda at móti.

Margr skalf hlumr, en hvergi
huggendr bana ugðu,
þeir er gátu sjá slíta,
sárgamms, blöðum ára.

Ferr Eiríkr jarl norðan með herinn sem snúðuligast.

42. *Frá Jómsvíkingum ok hernaði þeirra.*

Sigvaldi jarl hélt liði sínu norðr um Stað; lagði fyrst til Hereyja. Landsmenn þótt víkinga fynni, þá sögðu þeir aldri satt til, hvat jarl hafðist at. Víkingar herja þó, hvar sem þeir fóru; þeir lögðu utan at Höð, runnu þar upp ok herjuðu, fœrðu til skipa bæði man ok bú, en drápu karla, þá er vígt var at. En er þeir fóru ofan til skipa, þá kom til þeirra gangandi einn bóndi, en þar fór nær sveit Búa. Bóndinn mælti: þér farit úhermannliga, rekit til strandar kýr ok kálfa, væri yðr meiri veiðr at taka björninn, er nú er nær kominn á bjarnbásinn. Hvat segir karl? segja þeir, kantu nökkut segja oss til Hákonar jarls? Bóndinn sagði: hann fór í gær inn í Hjörundarfjörð, hafði jarl eitt skip eða tvau, eigi váru fleiri en þrjú, ok hafði ekki til yðar spurt. Þeir Búi taka þegar á hlaup til skipanna ok láta laust alt herfang. Búi mælti, njótum vér nú, er vér höfum fengit njósn af jarli, ok verum næstir sigrinum. En er þeir koma á skipin, róa þeir þegar út. Kallar Sigvaldi jarl á þá ok spurði tíðinda. Þeir segja, at Hákon jarl var þar inn í fjörðinn. Síðan leysir jarl flotann, ok róa norðr fyrir eyna Höð ok svá inn um eyna.

43. *Upphaf Jómsvíkinga orrostu.*

Hákon jarl ok Eiríkr jarl, son hans, lágu í Hallkelsvík; var þar saman kominn herr þeirra allr, höfðu þeir hálft annat hundrað skipa, ok höfðu þá spurt, at Jómsvíkingar höfðu lagt utan at Höð; reru þá jarlar sunnan at leita þeirra. En er þeir koma þar sem heitir Hjörungavágr, þá finnast þeir; skipa þá hvárirtveggju sínu

líði til atlögu. Var í midju liði merki Sigvalda jarls; þar í mót skipaði Hákon jarl til atlögu; hafði Sigvaldi jarl 20 skip, en Hákon jarl 60 skipa. Í liði Hákonar jarls váru þessir höfðingjar: Þórir hjörtr af Hálogalandi, annarr Styrkárr af Gimsum. Í annan fylkingararm var Búi digri ok Sigurðr, bróðir hans, með 20 skipum. Þar lagði í móti Eiríkr jarl Hákonarson með 60 skipa, ok með honum þessir höfðingjar: Guðbrandr hvíti af Upplöndum, ok Þorkell leira, víkverskr maðr. Í annan fylkingararm lagði fram Vagn Ákason með 20 skipum; en þar í mót Sveinn Hákonarson, ok með honum Skeggi af Yrjum af Upphaugi ok Rögnvaldr or Ærvík af Staði, með 60 skipa. Svá segir í Eiríksdrápu:

En í gegn at gunni
glæheims skriðu mævar,
rendi langt með landi
leiðangr, Dana skeiðum;
þær er jarl und árum
œrins gulls á Mœri,
barms rak vigg und vörmum
valkesti, hrauð flestar.

Eyvindr skáldaspillir segir ok svá í Háleygjatali:

Þar varð minstr
meinvinnöndum
Yngvifreys
öndverðan dag
fagnafundr,
er flota þeystu
jarðráðendr
at eyðöndum,
þá er sverðálfr
sunnan knúði
lagar stóð
at liði þeirra.

Síðan lögðu þeir saman flotann; tekst þar hin grimmasta orrosta, ok féll mart af hvárumtveggjum, ok miklu fleira af Hákonar liði, því at Jómsvíkingar börðust bæði hraustliga ok djarfliga ok snarpliga, ok skutu alt í gegnum skjölduna. Ok svá mikill vápnaburðr var at Hákoni jarli, at brynja hans var slitin til únýts, svá at hann kastaði af sér. Þess getr Tindr Hallkelsson:

Varða gims sem gerði
gerðr bjúglimum herða,
gnýr óx Fjölnis fúra,
farlig sœing jarli;
þá er hringfám Hanga
hrynserk Viðurr brynju,
hruðusk riðmarar róða
rastar, varð at kasta.

Þars í sundr á sundi
Sörla blés fyrir jarli,
þess hefir seggja sessi,
serk hringofinn, merki.

44. *Flótti Sigvalda jarls.*

Jómsvíkingar höfðu skip stœrri ok borðmeiri, en hvárirtveggju sóttu hit djarfasta. Vagn Ákason lagði svá hart fram at skipi Sveins Hákonarsonar, at Sveinn lét á hömlu síga undan ok hélt við flótta. Þá lagði þannug til Eiríkr jarl, ok fram í fylking móti Vagni. Þá lét Vagn undan síga, ok lágu skipin sem í fyrstu höfðu legit. Þá réð Eiríkr aptr til liðs síns, ok höfðu þá hans menn undan hamlat, en Búi hafði þá höggvit tengslin ok ætlaði at reka flóttann. Þá lagði Eiríkr jarl síbyrt við skip Búa, ok varð þá höggorrosta hin snarpasta, ok lögðu þá tvau eða þrjú Eiríks skip at Búa skipi einu. Þá gerði illviðri ok él svá mikit, at haglkornit eitt vá eyri. Þá hjó Sigvaldi tengslin ok sneri undan skipi sínu ok vildi flýja. Vagn Ákason kallaði á hann, bað hann eigi flýja. Sigvaldi gaf ekki gaum at, hvat hann sagði. Þá skaut Vagn spjóti at honum, ok laust þann er við stýri sat. Sigvaldi jarl reri í brott með hálfan fjórða tog skipa, en eptir lá hálfr þriði togr.

45. *Búi digri steypist fyrir borð.*

Þá lagði Hákon jarl skip sitt í annat borð Búa, ok var þá Búa mönnum skamt höggva á millum. Vigfúss Vígaglúmsson tók upp nefsteðja, er lá á þiljunum, er maðr hafði áðr hnoðit við hugró á sverði sínu. Vigfúss var allsterkr maðr, hann kastaði steðjanum tveim höndum ok fœrði í höfuð Ásláki hólmskalla, svá at geirrinn stóð í heila niðri. Áslák höfðu ekki áðr vápn bitit, en hann hafði höggvit til beggja handa; hann var fóstri Búa ok stafnbúi. En annarr var Hávarðr höggvandi; hann var enn sterkari maðr ok allfrœkn. Í þessarri atsókn géngu upp Eiríks menn á skip Búa, ok aptr at lyptingunni at Búa. Þá hjó Þorsteinn miðlangr til Búa um þvert nefit

ok í sundr nefbjörgina; varð þat allmikit sár. Búi hjó til Þorsteins utan á síðuna, svá at í sundr tók manninn í miðju. Þá tók Búi upp kistur tvær fullar gulls ok kallaði hátt: fyrir borð allir Búa liðar! Steyptist Búi þá utan borðs með kisturnar, ok margir hans menn hljópu þá fyrir borð, en sumir féllu á skipinu, því at eigi var gott griða at biðja. Var þá hroðit skip Búa með stöfnum, en síðan hvert at öðru.

46. *Bundnir Jómsvíkingar á streng.*

Síðan lagði Eiríkr jarl at skipi Vagns, ok var allhörð viðtaka. En at lyktum var hroðit skip þeirra, en Vagn handtekinn, ok þeir 30, ok fluttir á land upp bundnir. Þá gékk til Þorkell leira ok sagði svá: Þess strengðir þú heit, Vagn, at drepa mik, en mér þykkir hitt nú líkara, at ek drepa þik. Þeir sátu á einni lág allir saman. Þorkell hafði mikla öxi í hendi, hann hjó þann er utarst sat á láginni. Þeir Vagn váru svá bundnir, at einn strengr var snúinn at fótum allra þeirra, en lausar váru hendr þeirra. Þá mælti einn þeirra: dálk hefi ek í hendi, ok mun ek stinga í jörðina, ef ek veit nökkut, þá er höfuðit er af mér. Höfuð var af þeim höggvit, ok féll niðr dálkr or hendi honum. Þá sat maðr fríðr ok hærðr vel; hann sveipti hárinu fram yfir höfuð sér ok rétti fram hálsinn ok mælti: gerit eigi hárit í blóði. Einn maðr tók hárit í hönd sér ok hélt fast. Þorkell reiddi at öxina; víkingrinn kipti höfðinu fast, lét sá eptir er hárinu hélt; reið öxin ofan á báðar hendr honum ok tók af, svá at öxin nam í jörðu stað. Þá kom at Eiríkr jarl ok spurði: hverr er þessi maðr hinn fríði? Sigurð kalla menn mik, segir hann, ok em ek kenningarson Búa; eigi eru enn allir Jómsvíkingar dauðir. Eiríkr segir: þú munt vera at vísu sannr son Búa; viltu hafa grið, segir hann. Þat skiptir hverr býðr, segir Sigurðr. Sá býðr, segir jarl, er vald hefir til, Eiríkr jarl. Vil ek þá, segir hann. Var hann þá tekinn or strenginum. Þá mælti Þorkell leira: viltu,

jarl, þessa menn alla láta grið hafa, þá skal aldri með lífi fara Vagn Ákason. Hleypr þá fram með reidda öxina, en víkingr Skarði reiddi sik til falls í strenginum ok féll fyrir fœtr Þorkeli. Þorkell féll flatr um hann. Þá greip Vagn öxina, hann reiddi upp ok hjó Þorkel með banahögg. Þá mælti jarl: Vagn, viltu fá grið. Vil ek, segir hann, ef vér höfum allir. Leysi þá or strenginum, segir jarl. Ok svá var gert. Váru 18 drepnir, en 12 þágu grið.

47. *Dráp Gizurar af Valdresi.*

Hákon jarl ok margir menn með honum sátu á tré einu, þá brast strengr á skipi Búa, en ör sú kom á Gizur af Valdresi lendan mann, hann sat næst jarli ok búinn allvegliga. Síðan géngu menn á skipit út; fundu þeir Hávarð höggvanda, ok stóð hann á knjám við borðit út, því at fœtr váru af honum höggnir; hann hafði boga í hendi. En er þeir kómu á skipit út, þá spurði Hávarðr: hverr féll af láginni? Þeir sögðu, at sá hét Gizurr. Þá varð minna happit en ek vilda, sagði hann. Œrit var úhappit, segja þeir, en eigi skaltu vinna fleiri. Ok drepa hann. Síðan var valrinn kannaðr, ok borit fé til hlutskiptis; svá var sagt, at hálfr þriði togr skipa var hroðinn af Jómsvíkingum. Svá segir Tindr:

Vann á Vinda sinni
verðþjóðr hugins ferðar,
beit sólgagarr seilar,
sverðs eggja spor leggja,

áðr hjörmeiðar hrjóða,
hætting var þat, mætti
liðar langra skeiða
liðs hálfan tog þriðja.

Síðan skilja þeir her þenna; ferr Hákon jarl til Þrándheims, ok líkaði stórilla, er Eiríkr hafði grið gefit Vagni Ákasyni. Þat er sögn manna, at Hákon jarl hafi í þessari orrostu blótit til sigrs sér Erlingi, syni sínum, ok síðan gerði él, ok þá sneri mannfallinu á Jómsvíkinga. Eiríkr jarl fór þá til Upplanda ok svá austr í ríki sitt, ok fór Vagn Ákason með honum. Þá gipti Eiríkr Vagni Ingibjörgu, dóttur Þorkels leiru, ok fékk honum langskip gott

með öllum reiða ok fékk honum skipan til. Skildust þeir hinir kærstu vinir; ferr þá Vagn heim suðr til Danmerkr. Varð hann síðan ágætr maðr, ok er mart stórmenni frá honum komit.

48. *Dauði Haralds konungs grenska.*

Haraldr grenski var konungr á Vestfold, sem fyrr er ritat; hann fékk Ástu, dóttur Guðbrands kúlu. Eitt sumar þá er Haraldr grenski fór í Austrveg í hernað at fá sér fjár, þá kom hann í Svíþjóð. Þá var þar konungr Ólafr sœnski; hann var son Eiríks konungs hins sigrsæla ok Sigríðar, dóttur Sköglartosta; var Sigríðr þá ekkja, ok átti mörg bú ok stór í Svíþjóð. En er hon spurði, at þar var kominn við land skamt í brott Haraldr grenski, fóstbróðir hennar, þá sendi hon menn til hans ok bauð honum til veizlu. Hann lagðist þá ferð eigi undir höfuð, ok fór með mikla sveit manna. Þar var allgóðr fagnaðr; sat konungr ok dróttning í hásæti ok drukku bæði samt um kveldit, ok var veitt allkappsamliga öllum mönnum hans. Um kveldit er konungr fór til hvílu, þá var þar sæng tjölduð pellum ok búin dýrligum klæðum. Í því herbergi var fátt manna. En er konungr var afklæddr ok kominn í hvílu, þá kom þar dróttning til hans ok skenkti honum sjálf ok lokkaði hann mjök til at drekka ok var hin blíðasta. Konungr var allmjök drukkinn, ok bæði þau. Þá sofnaði hann, en dróttning gékk þá ok til svefns. Sigríðr var hin vitrasta kona ok forspá um marga hluti. Eptir um morgininn var veizla enn hin kappsamligsta, en þar varð, sem jafnan verðr, þar er menn verða allmjök drukknir, at hinn næsta dag eptir varast flestir menn við drykkinn. En dróttning var kát, ok töluðu þau konungr sín á milli. Sagði hon svá, at hon virði eigi minna eignir þær ok ríki, er hon átti í Svíþjóð, en konungdóm hans í Noregi ok eignir. Við þessar rœður varð konungr úglaðr ok fannst fátt um alt ok bjóst í brott ok var allhugsjúkr. En dróttning var hin kátasta

ok leiddi hann í brott með stórgjöfum. Fór þá Haraldr um haustit aptr til Noregs, var heima um vetrinn ok heldr úkátr. Eptir um sumarit fór hann í Austrveg með liði sínu ok hélt þá til Svíþjóðar. Hann sendi orð Sigríði dróttningu, þau at hann vill finna hana. Hon reið ofan á fund hans, ok talast þau við; hann vekr brátt þat mál, ef Sigríðr vildi giptast honum. Hon sagði, at þat var honum hégómamál, ok hann er áðr svá vel kvángaðr, at honum er fullræði í. Haraldr segir, at Ásta er góð kona ok göfug, en ekki er hon svá stórborin sem ek em. Sigríðr svarar: Vera kann þat, at þú sér ættstœrri en hon; hitt munda ek ætla, at með henni mundi nú vera beggja ykkur hamingja. Litlu skiptust þau fleirum orðum við, áðr dróttning reið í brott. Haraldi konungi var þá heldr skapþungt. Hann bjóst at ríða upp á land ok enn á fund Sigríðar dróttningar. Margir hans menn löttu hann þess, en eigi at síðr fór hann með mikla sveit manna, ok kom til þess bœjar, er dróttning réð fyrir. Hit sama kveld kom þar annarr konungr, sá hét Vissavaldr, austan or Garðaríki; sá fór at biðja hennar. Þeim var skipat konungum í eina stofu mikla, ok öllu liði þeirra; eptir því var allr búnaðr stofunnar, en drykk skorti þar eigi um kveldit, svá áfengan, at allir váru fulldrukknir, ok höfuðverðir ok útverðir sofnuðu. Þá lét Sigríðr dróttning um nóttina veita þeim atgöngu bæði með eldi ok vápnum; brann þar stofan, ok þeir menn er inni váru, en þeir váru drepnir, er út kómust. Sigríðr sagði þat, at svá skyldi hon leiða smákonungum at fara af öðrum löndum til þess at biðja hennar. Síðan var hon kölluð Sigríðr hin stórráða.

49. *Fæddr Ólafr konungr Haraldsson.*

Þann vetr áðr var Jómsvíkinga orrosta á Hjörungavági. Hrani hafði verit eptir at skipum, þá er Haraldr hafði gengit á land upp, með því liði er eptir var til forráða. En er þeir spurðu, at Haraldr var af lífi tekinn,

þá fóru þeir í brott sem tíðast ok aptr til Noregs, ok sögðu þessi tíðindi. Hrani fór á fund Ástu ok sagði henni atburð um för þeirra ok svá hverra erenda Haraldr fór á fund Sigríðar dróttningar. Ásta fór þegar til Upplanda til föður síns, er hon hafði spurt þessi tíðindi, ok tók hann vel við henni, en bæði þau váru mjök reið um þá ráðasætlan, er verit hafði í Svíþjóð, ok þat er Haraldr hafði henni ætlat einlæti. Ásta Guðbrandsdóttir ól sveinbarn þá um sumarit; sá sveinn var nefndr Ólafr, er hann var vatni ausinn; Hrani jós hann vatni. Var sá sveinn þar uppfœddr fyrst með Guðbrandi ok Ástu, móður sinni.

50. *Frá Hákoni jarli.*

Hákon jarl réð Noregi alt hit ytra með sjá, ok hafði hann til forráða 16 fylki. En síðan er Haraldr hinn hárfagri hafði svá skipat, at jarl skyldi vera í hverju fylki, þá hélzt þat lengi síðan. Hákon jarl hafði 16 jarla undir sér. Svá segir í Vellekla:

Hvar viti öld und einum
jarðbyggvi svá liggja,
þat skyli herr um hugsa,
hjarl ok 16 jarla.
Þess ríðr fúrs með fjórum
fólkleikr Heðins reikar
logskundaðar lindar
lofkendr himins endum.

Meðan Hákon jarl réð fyrir Noregi, þá var góð árferð í landi ok góðr friðr innan lands með bóndum. Jarl var vinsæll við bœndr lengsta stund æfi sinnar; en er á leið, þá gerðist þat mjök at um jarl, at hann var úsiðugr um kvennafar; gerðist þar svá mikit at, at jarl lét taka ríkra manna dœtr ok flytja heim til sín, ok lá hjá viku eða tvær, en sendi heim síðan, ok fékk hann af því úþokka mikinn af frændum kvennanna, ok tóku bœndr at kurra illa, svá sem Þrœndir eru vanir um alt þat, er þeim er í móti skapi.

51. *Ferð Þóris klökku at leita Ólafs Tryggvasonar.*

Hákon jarl fær nökkurn pata af því, at maðr mun sá vera fyrir vestan haf, er Óli nefnist, ok halda þeir

hann þar fyrir konung. En jarl grunaði af frásögn nökkurra manna, at vera mundi nökkurr af konungaætt norrœnni. Honum var sagt, at Óli kallaðist gerzkr at ætt; en jarl hafði þat spurt, at Tryggvi Ólafsson hafði átt son, þann er farit hafði austr í Garðaríki ok þar uppfœzt með Valdimar konungi, ok hét sá Ólafr; hafði jarl ok mjök atspurningum leitt um þann mann, ok grunaði at sá hinn sami mundi nú vera kominn þar í Vesterlöndum. Maðr er nefndr Þórir klakka, vin mikill Hákonar jarls, ok var löngum í víking, en stundum í kaupferðum, ok var víða kunnigt fyrir. Þenna mann sendi Hákon jarl vestr um haf, bað hann fara kaupferð til Dyflinnar, sem þá var mörgum títt, ok skynja þat, hverr maðr Óli þessi væri; en ef hann spyrr þat til sanns, at hann væri Ólafr Tryggvason eða nökkurr annarr af konungsætt norrœnni, þá skyldi Þórir koma við hann svikræðum nökkurum, ef hann mætti.

52. *Ólafr Tryggvason kom í Noreg.*

Síðan fór Þórir vestr til Írlands til Dyflinnar ok spurði þar til Óla; var hann þar með Ólafi kvaran, mági sínum. Síðan kom Þórir sér í tal við Óla; Þórir var maðr orðspakr. En er þeir höfðu mjök lengi talat, þá tók Óli at spyrja af Noregi, fyrst frá Upplendingakonungum, ok hverir þeir váru þá á lífi, eða hvat ríki þeir höfðu; hann spurði ok um Hákon jarl, hver vinsæld hans var í landinu. Þórir svaraði: Jarl er svá ríkr maðr, at engi þorir annat at mæla en hann vill, en þat veldr því, at hvargi er í annan stað til at ganga; en þér satt til at segja, þá veit ek margra göfugra manna skaplyndi ok svá alþýðunnar, at þess væri fúsastir ok búnastir, at nökkurr konungr kœmi þar til ríkis af ætt Haralds hins hárfagra; en vér sjám nú engan þann til, ok mest fyrir þá sök, at þat er nú reynt, at illa dugir at berjast við Hákon jarl. En er þeir töluðu þetta opt, þá lætr Ólafr í ljós fyrir Þóri nafn sitt ok ætt, ok spyrr hann ráðs,

hvat hann hyggi, ef Ólafr ferr til Noregs, hvárt hann ætlar, at bœndr muni vilja taka við honum at konungi. Þórir eggjaði hann ákafliga þessar ferðar ok lofaði hann mjök ok hans atgervi. Tók Ólafr þá at fýsast mjök at fara til ættleifðar sinnar. Siglir Ólafr þá vestan með 5 skipum, fyrst til Suðreyja; Þórir var þar í för með honum. Síðan sigldi hann til Orkneyja. Sigurðr jarl Hlöðvisson lá þá í Rögnvaldsey í Ásmundarvági með eitt langskip ok ætlaði at fara yfir á Katanes. Þá sigldi Ólafr sínu liði vestan at eyjunum ok lagði þar til hafnar, því at Petlandsfjörðr var eigi fœrr. En er konungr vissi, at jarl lá þar fyrir, þá lét hann jarl kalla til tals við sik. En er jarl kom til tals við konung, þá höfðu þeir áðr fátt talat, áðr konungr segir, at jarl skuli skírast láta ok alt landsfólk hans, en at öðrum kosti skyldi hann þá deyja þegar í stað; en konungr kvezt mundu fara með eld ok usla yfir eyjarnar ok eyða land þat, nema fólk kristnaðist. En svá sem jarl var þá viðkominn, þá kaus hann þann af, at taka skírn; var hann þá skírðr, ok alt þat fólk er þar var með jarli. Síðan svarði jarl konungi eiða ok gerðist hans maðr, fékk honum son sinn til gislingar, er hét Hvelpr eða Hundi, ok hafði Ólafr hann til Noregs með sér. Sigldi Ólafr þá austr í haf ok kom af hafi utan at Morstr, gékk þar á land fyrst í Noregi, ok lét hann messu þar syngja í landtjaldi. En síðan var í þeim sama stað kirkja ger. Þórir klakka sagði konungi, at þat eina var honum ráð, at gera ekki bert um, hverr hann var, ok láta enga njósn fara fyrir sér, ok fara sem ákafligast á fund jarls ok láta hann úbúinn við verða. Ólafr konungr gerir svá, at hann ferr norðr náttfari ok dagfari, svá sem leiði gaf, ok gerði ekki landsfólk vart við ferð sína, hvert hann fór. En er hann kom norðr til Agðaness, þá spurði hann, at Hákon jarl var inn í firðinum, ok þat með, at hann var úsáttr við bœndr. En er Þórir heyrði þetta sagt, þá var mjök annan veg en hann hugði, því at eptir Jómsvíkinga orrostu váru allir menn í Noregi

fullkomnir vinir Hákonar jarls fyrir sigr, þann er hann hafði fengit, ok frelsat land alt af hernaði, en nú var svá illa at borit, at höfðingi mikill var kominn í landit, en bœndr váru úsáttir við jarlinn.

53. *Flótti Hákonar jarls.*

Hákon jarl var á veizlu í Gaulardal at Meðalhúsum, en skip hans lágu út við Viggju. Ormr lyrgja er maðr nefndr, ríkr bóndi, hann bjó á Búnesi, hann átti konu, þá er Guðrún er nefnd, dóttir Bergþórs af Lundum; hon var kölluð Lundasól, hon var kvenna fríðust. Jarl sendi þræla sína til Orms þeirra erenda, at hafa Guðrúnu, konu Orms, til Jarls. Þrælar báru upp erendi sín; Ormr bað þá fyrst fara til náttverðar, en áðr þrælar höfðu matazt, þá váru komnir til Orms margir menn or bygðinni, er hann hafði orð sent. Lét Ormr þá engan kost, at Guðrún fœri með þrælunum. Guðrún mælti, bað þræla svá segja jarli, at hon mundi eigi til hans koma, nema hann sendi eptir henni Þóru af Rimul; hon var húsfreyja rík ok ein af unnostum jarls. Þrælarnir segja, at þeir skulu þar svá koma öðru sinni, at bóndi ok húsfreyja munu þessa iðrast skambragðs, ok heitast þrælarnir mjök ok fara brott síðan. En Ormr lét fara herör fjögurra vegna um bygðina, ok lét þat boði fylgja, at allir skyldu með vápnum fara at Hákoni jarli ok drepa hann, ok sendi til Halldórs á Skerðingssteðju, en Halldórr lét þegar fara herör. Litlu áðr hafði jarl tekit konu manns, þess er Brynjólfr hét, ok var þat verk allmjök úþokkat, ok var þá við sjálft, at herr mundi upp hlaupa. Eptir þessu örboði hljóp upp múgi manns ok sótti til Meðalhúsa. En jarl fékk njósn ok fór af bœnum með lið sitt ok í dal djúpan, þann er nú er kallaðr Jarlsdalr síðan, ok leyndust þeir þar. Eptir um daginn hafði jarl njósn alt af bóndaherinum. Bœndr tóku vegu alla ok ætluðu helzt, at jarl mundi hafa farit til skipa sinna; en fyrir skipunum réð þá Erlendr, son hans, hinn mannvænsti maðr. En er náttaði, dreifði jarl

liðinu ok bað fara markleiði út til Orkadals: engi maðr mun yðr mein gera, ef ek em hvergi í nánd; gerit orð Erlendi, at hann fari út eptir firðinum, ok hittumst vit á Mœri, ek mun vel fá leynt mér fyrir bóndum. Fór jarl þá ok þræll hans með honum, er Karkr er nefndr. Íss var á Gaul, ok hratt jarl þar í hesti sínum, ok þar lét hann eptir möttul sinn, en þeir fóru í helli þann, er síðan er kallaðr Jarlshellir. Þar sofnuðu þeir. En er Karkr vaknaði, þá sagði hann draum sinn, at maðr svartr ok illiligr fór hjá hellinum, ok hræddist hann þat, at hann mundi inn ganga, en sá maðr sagði honum, at Ulli var dauðr. Jarl sagði, at Erlendr mundi drepinn. Enn sofnar Þormóðr Karkr öðru sinni ok lætr illa í svefni, en er hann vaknar, segir hann draum sinn, at hann sá þá hinn sama mann fara ofan aptr, ok bað segja jarli, at þá váru lokin sund öll. Karkr sagði jarli drauminn; hann grunaði, at slíkt mundi vera fyrir skammlífi hans. Síðan stóð hann upp, ok géngu þeir á bœinn Rimul. Þá sendi jarl Kark á fund Þóru, ok bað hana koma leyniliga til sín. Hon gerði svá ok fagnar vel jarli. Hann bað hana fela sik um nökkurra nátta sakir, þar til er bœndr ryfi samnaðinn. Hér mun þín leitat, segir hon, um bœ minn bæði úti ok inni, því at þat vitu margir, at ek mun gjarna hjálpa þér alt þat er ek má. Einn staðr er sá á mínum bœ, er ek munda eigi kunna at leita slíks manns, þat er svínabœli nökkut. Þau kómu þannug til. Þá mælti jarl: Hér skulum vér um búast, lífsins skal nú fyrst gæta. Þá gróf þræll inn þar gröf mikla, ok bar í brott moldina, síðan lagði hann þar viðu yfir. Þóra sagði jarli þau tíðindi, at Ólafr Tryggvason var kominn utan í fjörðinn, ok hafði hann drepit Erlend, son hans. Síðan gékk jarl í gröfina, ok báðir þeir Karkr, en Þóra gerði yfir með viðum ok sópaði yfir moldu ok myki ok rak þar yfir svínin. Svínabœli þat var undir steini einum miklum.

54. *Dauði Erlends.*

Ólafr Tryggvason hélt utan í fjörðinn 5 langskipum, en þar reri innan í móti Erlendr, son Hákonar jarls, með 3 skipum. En er skipin nálguðust, þá grunaði Erlend, at úfriðr mundi vera, ok snúa at landi. En er Ólafr sá langskipin eptir firðinum fara ok róa í móti sér, þá hugði hann þar mundu fara Hákon jarl, ok bað róa eptir þeim sem ákafast. En er þeir Erlendr váru komnir at landi, reru þeir á grunn ok hljópu þegar fyrir borð ok leituðu til lands. Þá rendu at skip Ólafs. Ólafr sá hvar lagðist maðr fríðr forkunnliga. Ólafr greip hjálmunvölinn ok kastar at þeim manni, ok kom höggit í höfuð Erlendi, syni jarls, svá at haussinn brotnaði til heila. Lét Erlendr þar líf sitt. Þeir Ólafr drápu þar mart manna, en sumt kom á flótta, sumt tóku þeir ok gáfu grið, ok höfðu af tíðindasögn. Var þá Ólafi sagt, at bœndr höfðu rekit Hákon jarl, ok hann var farflótti fyrir þeim, ok dreift var öllum flokki hans.

55. *Dauði Hákonar jarls.*

Síðan koma bœndr á fund Ólafs ok verða hvárir öðrum fegnir ok taka þegar samlag sitt. Taka bœndr hann til konungs yfir sik, ok taka allir eitt ráð, at leita eptir Hákoni jarli, ok fara upp í Gaulardal, ok þykkir þat líkast, at jarl muni vera á Rimul, ef hann er nökkut at bœjum, því at Þóra var þar kærstr vin hans í þeim dal. Fara þeir þannug ok leita jarls úti ok inni ok finna hann eigi. Ok þá átti Ólafr húsþing úti í garðinum; hann stóð upp á stein þann hinn mikla, er stóð hjá svínabœlinu. Þá talaði Ólafr fyrir mönnum, ok varð þat í rœðu hans, at hann mundi þann mann gœða bæði fé ok virðing, er Hákon jarl yrði at skaða. Þessa rœðu heyrði jarl ok Karkr; þeir höfðu ljós hjá sér. Jarl mælti: Hví ertu svá bleikr, en stundum svartr sem jörð? Er eigi þat, at þú vilir svíkja mik? Eigi, segir Karkr. Vit várum

fœddir á einni nótt, segir jarl, skamt mun ok verða milli dauða okkars. Þá fór Ólafr konungr á brott, er kveldaði. En er náttaði, þá hélt jarl vöku yfir sér, en Karkr sofnaði ok lét illiliga. Þá vakti jarl hann ok spurði, hvat hann dreymdi. Hann sagði: Ek var nú á Hlöðum, ok lagði Ólafr konungr gullmen á háls mér. Jarl svaraði: Þar mun Ólafr láta hring blóðrauðan um háls þér, ef þú finnr hann; vara þú þik svá; en af mér muntu gott hljóta, svá sem fyrr hefir verit, ok svík mik eigi. Síðan vöktu þeir báðir, svá sem hvárr vekti yfir öðrum. En í móti degi þá sofnaði jarl, ok brátt lét hann illa, ok svá mikit varð at því, at jarl skaut undir sik hælunum ok hnakkanum, svá sem hann mundi vilja upp rísa, ok lét hátt ok ógurliga. En Karkr varð hræddr ok felmsfullr ok greip kníf mikinn af linda sér ok skaut í gegnum barka jarls ok skar út or. Þat var bani Hákonar jarls. Síðan sneið Karkr höfuð af jarli ok hljóp í brott með ok kom eptir um daginn inn á Hlaðir ok fœrði höfuð jarls Ólafi konungi; hann sagði ok þá þessa atburði um ferðir þeirra Hákonar jarls, sem nú er ritat. Síðan lét Ólafr konungr leiða hann í brott ok höggva höfuð af.

56. *Grýting höfuðs Hákonar jarls.*

Þá fór Ólafr konungr ok fjöldi bónda með honum út til Niðarhólms ok hafði með sér höfuð Hákonar jarls ok Karks. Sá hólmr var þá hafðr til þess at drepa þar þjófa ok illmenni, ok stóð þar gálgi, ok lét hann þar til bera höfuð Hákonar jarls ok svá Karks. Gékk þá til allr herrinn ok œpti upp ok grýtti þar at, ok mæltu, at þar skyldi níðingr fara með öðrum níðingum. Síðan láta þeir fara upp í Gaulardal ok taka þar búkinn ok drógu í brott. Varð hér svá mikill máttr at fjándskap, þeim er Þrœndir gerðu til Hákonar jarls, at engi maðr mátti nefna hann annan veg en jarl hinn illa; var þetta kall haft lengi síðan. En hitt er satt at segja frá Hákoni jarli, at hann hafði marga hluti til þess at vera höfðingi, fyrst

kynkvísl stóra, þar með speki ok kœnleik at fara með ríkdóminum, röskleik í orrostum, ok þar með hamingjuna at vega sigrinn ok drepa fjándmennina. Svá segir Þorleifr Rauðfeldarson:

Hákon! vitum hvergi,
hafizk hefir runnr af gunni,
fremra jarl und ferli,
fólk ránar, þér mána.

Þú hefir öðlinga Óðni,
etr hrafn af ná getnum,
vera máttu af því vísi
víðlendr, níu senda.

Manna örvastr var Hákon jarl, en hina mestu úhamingju bar slíkr höfðingi til dánardœgrs síns. En þat bar mest til er svá varð, at þá var sú tíð komin, at fyrirdœmast skyldi blótskaprinn ok blótmenninir, en í stad kom heilög trúa ok réttir siðir.

57. *Ólafr Tryggvason tók konungdóm yfir Noregi.*

Ólafr Tryggvason var til konungs tekinn í Þrándheimi á allsherjar þingi um land alt, svá sem haft hafði Haraldr hinn hárfagri. Hljóp þá upp múgr ok margmenni, ok vildi engi annat heyra, en Ólafr Tryggvason skyldi konungr vera. Fór Ólafr þá um land alt ok lagði undir sik. Snerust til hlýðni við hann allir menn í Noregi; jafnt þeir höfðingjar á Upplöndum eða í Víkinni, er áðr höfðu land haldit af Danakonungi, þá gerðust þeir menn Ólafs konungs ok héldu land af honum. Fór hann svá yfir land hinn fyrsta vetr ok eptir um sumarit. Eiríkr jarl Hákonarson ok Sveinn, bróðir hans, ok aðrir frændr þeirra ok vinir, flýðu landit ok sóttu austr í Svíaveldi til Ólafs konungs hins sœnska ok féngu þar góðar viðtökur. Svá segir Þórðr Kolbeinsson:

Meinrennir! brá, manna
margs fýsa sköp, varga,
ljóða litlu síðar
læ Hákonar ævi.

En til lands þess er lindar
láðstafr vegit hafði,
hraustr þá er herr fór vestan,
hygg ek kómu son Tryggva.

Ok enn:

Hafði sér við særi,
slíks var ván at hánum,
auðs en upp um kvæði
Eiríkr í hug meira.

Sótti reiðr at ráðum,
rann engi því manna,
þrályndi fékksk Þrœndum,
þrœnskr jarl konung sœnskan.

58. *Kvánfang Loðins.*

Loðinn er maðr nefndr víkverskr, auðigr ok ættaðr vel. Hann var optliga í kaupferðum, en stundum í hernaði. Þat var eitt sumar, at Loðinn fór í kaupferð; átti hann einn skip þat ok hafði mikinn kaupeyri. Hann hélt til Eistlands ok var þar í kaupstefnu um sumarit. En þá er markaðrinn stóð, þá var þannug fluttr margskonar kaupskapr; þar kom man mart falt. Þar sá Loðinn konu nökkura, er seld hafði varit mansali, ok er hann leit á konuna, þá kendi hann, at þar var Ástríðr Eiríksdóttir, er átt hafði Tryggvi konungr, ok var þá úlík því sem fyrr, er hann sá hana; hon var þá föl ok grunnleit ok illa klædd. Hann gékk til hennar ok spurði hvat ráðs hennar var. Hon sagði: Þungt er frá því at segja; ek em seld mansali, en hingat höfð til sölu. Síðan könnuðust þau við, ok vissi Ástríðr skyn á honum; bað hon síðan, ef hann vildi kaupa hana ok hafa heim með sér til frænda hennar. Ek mun gera þér kost á um þat, segir hann, ek mun flytja þik til Noregs, ef þú vill giptast mér. En með því at Ástríðr var þá nauðuliga viðkominn, ok þat annat at hon vissi, at Loðinn var maðr stórættaðr ok vaskr, þá heitr hon honum þessu til útlausnar sér. Síðan keypti Loðinn Ástríði ok hafði heim með sér til Noregs ok fékk hennar með frænda ráði. Þeirra börn váru þau Þorkell nefja, Ingiríðr ok Ingigerðr. Dœtr Ástríðar ok Tryggva konungs váru þær Ingibjörg ok Ástríðr. Synir Eiríks bjóðaskalla váru þeir Sigurðr, Karlshöfuð, Jósteinn ok Þorkell dyðrill, ok váru allir göfgir ok auðgir ok áttu bú austr í landi. Brœðr tveir bjoggu í Vík austr, hét annarr Þorgeirr en annarr Hyrningr, auðgir ok kynstórir,

þeir féngu dœtra Loðins ok Ástríðar, Ingiríðar ok Ingigerðar.

59. *Ólafr konungr kristnar Víkina.*

Haraldr Gormsson Danakonungr, þá er hann hafði við kristni tekit, þá sendi hann boð um alt sitt ríki, at allir menn skyldu skírast láta ok snúast til réttrar trúar. Hann fylgði sjálfr því boði ok veitti þar styrk ok refsing, er eigi géngi við ella. Hann sendi tvá jarla í Noreg með lið mikit, er svá hétu: Urguþrjótr ok Brimilskjarr; þeir skyldu boða kristni í Noregi. Þat gékk við í Víkinni, þar er ríki Haralds konungs stóð yfir, ok skírðist þá mart landsfólk. En eptir dauða Haralds þá fór brátt Sveinn tjúguskegg, son hans, í hernað bæði í Saxland ok Frísland ok at lyktum til Englands. En menn þeir í Noregi, er við kristni höfðu tekit, þá hurfu þeir aptr til blóta svá sem fyrr, ok menn gerðu norðr í land.

En er Ólafr Tryggvason var konungr orðinn í Noregi, þá dvaldi hann lengi um sumarit í Víkinni; kómu þar margir til hans frændr hans, en sumir mágar, en margir höfðu verit miklir vinir föður hans, ok var honum þar fagnat með allmiklum kærleik. Þá kallar Ólafr til tals við sik móðurbrœðr sína, Loðin, stjúpföður sinn, mága sína Þorgeir ok Hyrning; bar síðan fyrir þá með hinum mesta alhuga þetta mál, at þeir skyldu sjálfir undir taka með honum ok fylgja síðan með öllum krapti, at hann vill kristniboð upp hefja um alt ríki sitt, segir at hann skal því áleiðis koma at kristna alt í Noregi eða deyja at öðrum kosti: ek skal gera yðr alla mikla menn ok ríka, því at ek trúi yðr bezt fyrir sakir frændsemi ok annarra tengða. Allir þeir játtuðu þessu, at gera hvat sem hann bauð, ok fylgja honum til þess alls, er hann vildi, ok allir þeir menn er þeirra ráðum vilja fylgja. Gerði Ólafr konungr þegar bert fyrir alþýðu, at hann vill bjóða kristni öllum mönnum í ríki sínu. Tóku þeir þegar fyrstir undir at játta þessu boði, er áðr höfðu undir gengit,

váru þeir ok ríkastir af þeim mönnum, er þá váru við staddir, ok gerðu allir aðrir at þeirra dœmum. Váru þá skírðir menn allir austr um Víkina. Fór þá konungr norðr í Víkina, ok bauð öllum mönnum at taka við kristni; en þeim er í móti mæltu, veitti hann stórar refsingar, drap suma, suma lét hann hamla, suma rak hann or landi á brott. Kom þá svá, at um þat ríki alt, er fyrr hafði stýrt Tryggvi konungr, faðir hans, ok svá þat er átt hafði Haraldr grenski, frændi hans, gékk þat fólk alt undir kristniboð, þat er Ólafr boðaði, ok varð þat sumar ok eptir um vetrinn alkristit um Víkina.

60. *Frá Hörðum.*

Ólafr konungr fór snimma um várit út í Víkina ok hafði lið mikit, fór þá norðr á Agðir; en hvar sem hann átti þing við bœndr, þá boðaði hann öllum mönnum at skírast, ok géngu menn undir kristni, því at engi fékkst uppreist af bóndum móti konungi, ok var fólkit skírt hvar sem hann fór. Menn þeir váru á Hörðalandi margir ok göfgir, er komnir váru af ætt Hörðakára. Hann átti fjóra sonu, einn var Þorleifr spaki, annarr Ögmundr, faðir Þórólfs skjálgs, föður Erlings af Sóla, þriði var Þórðr, faðir Klypps hersis, er drap Sigurð slefu Gunnhildarson, fjórði Ölmóðr, faðir Áskels, föður Ásláks fitjaskalla. Þessi ættbogi var þá mestr ok göfgastr á Hörðalandi. En er þeir frændr spurðu til vandkvæðis þessa, at konungr fór austan með landi ok hafði lið mikit ok braut forn lög á mönnum, en allir sættu refsingum ok afarkostum, þeir er í móti mæltu, þeir frændr gerðu stefnulag milli sín, ok skulu gera ráð fyrir sér, því at þeir vita, at konungr mun brátt koma á fund þeirra, ok semst þat með þeim, at þeir skulu koma allir með fjölmenni til Gulaþings ok stefna þar fund við Ólaf konung Tryggvason.

61. *Kristnat Rogaland.*

Ólafr konungr stefndi þing, þegar er hann kom á Rogaland. En er bóndum kom þingboð, þá samnast þeir fjölment saman ok med alvæpni. En er þeir koma saman, taka þeir tal ok ráðagerð, ok ætla til þess þrjá menn, þá er málsnjallastir váru í þeirra flokki, at svara Ólafi konungi á þinginu ok tala móti honum, ok þat með at þeir vilja eigi ganga undir úlög, þótt konungr bjóði þeim. En er bœndr koma til þings, ok þing var sett, þá stóð Ólafr konungr upp ok talaði fyrst blíðliga til bónda, fannst þat þó í hans máli, at hann vill, at þeir taki við kristni, bað þá til með fögrum orðum, en at lyktum lét hann þat fylgja við þá, er í móti mæltu ok eigi vildu undir ganga boð hans, at þeir mundu sæta af honum reiði ok refsingum ok hörðum afarkostum, hvar sem hann mætti við koma. En er hann lauk máli sínu, þá stóð upp sá af bóndum, er einna var snjallastr ok fyrst var til þess tekinn, at svara skyldi Ólafi konungi. En er hann vildi til máls taka, þá setr at honum hósta ok þröngva svá mikinn, at hann fékk engu orði uppkomit, ok sezt hann niðr. Þá stendr upp annarr bóndi, ok vill sá eigi fallast láta andsvörin, þótt hinum fyrra hefði eigi vel til tekizt. En er sá hefr upp mál sitt, þá var hann svá stammr, at hann fékk engu orði uppkomit. Tóku þá allir at hlæja, er á heyrðu. Settist þá bóndi niðr. Þá stóð upp hinn þriði ok vill tala í móti Ólafi konungi. En er sá tók til máls, var hann svá háss ok rámr, at engi maðr heyrði hvat hann talaði, ok settist hann niðr. Þá varð engi til af bóndum at mæla í móti konungi. En er bœndr féngu engan til andsvara við konung, þá varð engi uppreist þeirra til mótstöðu við konung; kom þá svá, at allir játtu því er konungr bauð. Var þá skírt þingfólk alt, áðr konungr skildist þar viðr.

62. *Kvánbœn Erlings Skjálgssonar.*

Ólafr konungr stefndi liði sínu til Gulaþings, því at bœndr hafa honum þau orð send, at þeir vilja þar svara máli hans. En er þeir koma hvárirtveggju til þings, þá vill konungr fyrst eiga tal við landshöfðingja. En er þeir koma á stefnu allir saman, þá berr konungr upp sín erendi, ok býðr þeim at taka við skírn eptir boði hans. Þá segir Ölmóðr hinn gamli: Rœtt höfum vér frændr um þetta mál vár í millum, ok munum vér allir hverfa at einu ráði. Með því, konungr, at þú ætlar at pynda oss frændr til slíkra hluta ok brjóta lög vár ok brjóta oss undir þik með nökkurri nauðung, þá munum vér í móti standa með öllu afli, ok fái þeir sigr, er auðit verðr. En ef þú, konungr, vill leggja nökkura farsæliga hluti til vár frænda, þá máttu þat gera svá vel, at vér munum allir hverfa til þín með fullkominni þjónostu. Konungr segir: Hvers vili þér mik beiða, til þess at sætt vár verði sem bezt? Þá svarar Ölmóðr: Þat er hit fyrsta, ef þú vill gipta Ástríði, systur þína, Erlingi Skjálgssyni, frænda várum, er vér köllum nú mannvænstan allra ungra manna í Noregi. Ólafr konungr segir, at honum þykkir líkligt, at gjaforð muni vera gott, segir at Erlingr er ættaðr vel ok maðr hinn líkligsti sýnum; en þó segir hann, at Ástríðr á svör þessa máls. Síðan rœddi konungr þetta við systur sína. Lítt nýt ek þess, segir hon, at ek em konungs dóttir ok konungs systir, ef mik skal gipta útignum manni; mun ek enn heldr bíða nökkura vetr annars gjaforðs. Ok skildu þau rœðuna at sinni.

63. *Kristnat Hörðaland.*

Ólafr konungr lét taka hauk, er Ástríðr átti, ok lét plokka af fjaðrar allar ok sendi henni síðan. Þá mælti Ástríðr: Reiðr er bróðir minn nú. Síðan stóð hon upp ok gékk til konungs. Hann fagnaði henni vel. Þá mælti Ástríðr, segir at hon vill, at konungr sé fyrir hennar

ráði slíkt sem hann vill. Þat hugða ek, segir konungr, att ek munda fá vald til, at gera þann tiginn mann, sem ek vil, hér í landi. Lét konungr þá kalla til tals Ölmóð ok Erling ok alla þá frændr; var þá talat bónorð þetta, lauk svá at Ástríðr var föstnuð Erlingi. Síðan lét konungr setja þingit ok bauð bóndum kristni. Var þá Erlingr ok Ölmóðr forgangsmenn at flytja þetta mál konungs, ok þar með allir frændr þeirra. Bar þá engi maðr traust til at mæla í móti, var þá skírt alt þat fólk ok kristnat.

64. *Brullaup Erlings Skjálgssonar.*

Erlingr Skjálgsson gerði um sumarit brullaup sitt, ok var þar allmikit fjölmenni, Þar var Ólafr konungr. Þá bauð konungr at gefa Erlingi jarldóm. Erlingr segir svá: Hersar hafa verit frændr mínir, vil ek ekki hafa nafn hæra en þeir; hitt vil ek þiggja, konungr, at þér látit mik vera mestan með því nafni hér í landi. Konungr játti honum því, ok at skilnaði þeirra veitti Ólafr konungr Erlingi, mági sínum, norðan frá Sognsæ ok austr til Líðandisness, með þvílíkum hætti sem Haraldr hinn hárfagri hafði veitt sonum sínum ok fyrr er ritat.

65. *Kristnaðir Firðir ok Raumdælir.*

Þetta sama haust stefndi Ólafr konungr fjögurra fylkna þing norðr á Staði á Dragseiði; þar skyldu koma Sygnir ok Firðir, Sunnmœrir ok Raumdœlir. Fór Ólafr konungr þannug með allmikit fjölmenni, er hann hafði haft austan or landi, ok svá þat lið er þá hafði komit til hans á Hörðalandi ok Rogalandi. En er Ólafr konungr kom þar til þings, þá boðaði hann þar kristni sem í öðrum stöðum. En fyrir því at konungr hafði þar styrk mikinn fjölmennis, ok óttuðust þeir þat; en at lyktum þess máls þá bauð konungr þeim tvá kosti: annathvárt at þeir tœki kristni ok léti skírast, eða at öðrum kosti at þeir skyldi halda við hann orrostu. En er bœndr sá engi föng til at berjast við konung, þá var hitt ráð upp-

tekit, at alt fólk kristnaðist. En Ólafr konungr ferr þá með liði sínu á Norðmœri, ok kristnar hann þat fylki. Síðan siglir hann inn á Hlaðir, ok lætr hann brjóta ofan hofit ok lætr taka alt fé ok alt skraut or hofinu ok af goðunum. Hann tók gullhring mikinn or hofshurðinni, er Hákon jarl hafði látit gera; síðan lét Ólafr konungr brenna hofit. En er bœndr verða þessa varir, þá láta þeir fara heröр um öll fylki ok stefna her út ok ætla at konungi. Ólafr konungr hélt þá liði sínu út eptir firði ok stefnir síðan norðr með landi, ok ætlar at fara norðr á Hálogaland ok kristna þar. En er hann kom norðr í Bjarnaura, þá spyrr hann þat af Hálogalandi, at þeir hafa þar her úti ok ætla at verja land fyrir konungi. Eru þeir þar höfðingjar fyrir liði: Hárekr or Þjóttu, Þórir hjörtr or Vágum, Eyvindr kinnrifa. En er Ólafr konungr spyrr þetta, þá snýr hann leið sinni ok siglir suðr með landi. En er hann kom suðr um Stað, þá fór hann alt tómligar, en kom þó öndverðan vetr austr alt í Víkina.

66. *Bónorð Ólafs konungs til Sigríðar dróttningar.*

Sigríðr dróttning í Svíþjóð, er kölluð var hin stórráða, sat þar at búum sínum. Þann vetr fóru menn milli Ólafs konungs ok Sigríðar dróttningar, ok hóf Ólafr konungr þar upp bónorð sitt við Sigríði dróttning, en hon tók því líkliga, ok var þat mál fest med einkamálum. Þá sendi Ólafr konungr Sigríði dróttningu gullhring þann hinn mikla, er hann hafði tekit or hofshurðinni á Hlöðum, ok þótti þat höfuðgersimi. Stefnulag skyldi vera til þessa mála eptir um várit í Elfinni við landamæri. En er hringr þessi, er Ólafr konungr hafði sent Sigríði dróttningu, var svá mjök lofaðr af öllum mönnum, þá váru með dróttningu smiðar hennar, brœðr tveir, en er þeir höfðu hringinn með höndum ok handvættu ok mæla einmæli milli sín, þá lét dróttning kalla þá til sín ok spyrr hvat þeir spottaði at hringinum. Þeir dylja þess. Hon sagði, at þeir skyldi fyrir hvern mun láta hana vita, hvat þeir hafa at funnit.

Þeir segja, at fals sé í hringinum. Síðan lét hon brjóta í sundr hringinn, ok fannst þar eir í innan. Þá varð dróttning reið ok segir at Ólafr man falsa hana at fleira en þessu einu. Þenna sama vetr fór Ólafr konungr upp á Hringaríki ok kristnaði þar.

67. *Skírðr Ólafr Haraldsson.*

Ásta Guðbrandsdóttir giptist brátt eptir fall Haralds grenska þeim manni, er nefndr er Sigurðr sýr; hann var konungr á Hringaríki. Sigurðr var son Hálfdanar, en hann var son Sigurðar hrísa, Haraldssonar hins hárfagra. Þá var þar með Ástu Ólafr, son þeirra Haralds grenska; hann fœddist upp í œsku með Sigurði sýr, stjúpföður sínum. En er Ólafr konungr Tryggvason kom á Hringaríki at boða kristni, þá lét skírast Sigurðr sýr ok Ásta, kona hans, ok Ólafr, son hennar, ok gerði Ólafr Tryggvason guðsifjar vid Ólaf Haraldsson; þá var hann þrevetr. Fór Ólafr konungr þá enn út í Víkina, ok var þar um vetrinn. Þann var hann hinn þriðja vetr konungr yfir Noregi.

68. *Tal þeirra Ólafs konungs ok Sigríðar stórráðu.*

Snemma um várit fór Ólafr konungr austr til Konungahellu til stefnu móti Sigríði dróttningu. En er þau funnust, þá töluðu þau þat mál, er rœtt hafði verit um vetrinn, at þau mundu gera samgang sinn, ok fór þat mál alt líkliga. Þá mælti Ólafr konungr, at Sigríðr skyldi taka skírn ok rétta trú. Hon sagði svá: Ekki mun ek ganga af trú þeirri, er ek hefi fyrr haft, ok frændr mínir fyrir mér; mun ek ekki at því telja, þótt þú trúir á þann guð, er þér líkar. Þá varð Ólafr konungr reiðr mjök ok mælti bráðliga: Hví mun ek vilja eiga þik hundheiðna. Ok laust í andlit henni með glófa sínum, er hann hélt á. Stóð hann upp síðan, ok bæði þau. Þá mælti Sigríðr: Þetta mætti verða vel þinn bani. Síðan skildu þau; fór konungr norðr í Víkina, en dróttning austr í Svíaveldi.

69. *Seiðmanna brenna.*

Ólafr konungr fór þá til Túnsbergs ok átti þar þá enn þing ok talaði á þinginu, at þeir menn allir, er kunnir ok sannir yrði at því, at fœri með galdra ok gerningar, eða seiðmenn, þá skyldu allir fara af landi brott. Síðan lét konungr rannsaka eptir þeim mönnum um þær bygðir, er þannug váru í námunda, ok boða þeim öllum til sín. En er þeir kómu þar, þá var einn maðr af þeim, er nefndr er Eyvindr kelda; hann var sonarson Rögnvalds réttilbeina, sonar Haralds hárfagra. Eyvindr var seiðmaðr ok allmjök fjölkunnigr. Ólafr konungr lét skipa þessum mönnum öllum í eina stofu, ok lét þar vel um búast, lét gera þeim þar veizlu ok fá þeim sterkan drykk. Ok þá er þeir váru drukknir, lét konungr leggja eld í stofuna, ok brann stofa sú ok alt þat fólk, er þar var inni, nema Eyvindr kelda komst út um ljórann ok svá í brott. En er hann var langt í brott kominn, fann hann menn þá á leið sinni, er fara ætluðu til konungs, ok bað þá segja konungi, at Eyvindr kelda var brott kominn or eldinum, ok hann mun aldri síðan koma á vald Ólafs konungs, en hann mun alt fara á sömu leið sem fyrr gerði hann um alla kunnostu sína. En er þessir menn koma á fund Ólafs konungs, þá segja þeir slíkt frá Eyvindi, sem hann hafði þeim boðit. Konungr lætr illa yfir, er Eyvindr var eigi dauðr.

70. *Dráp Eyvindar keldu.*

Ólafr konungr fór, er váraði, út eptir Víkinni ok tók veizlur at stórbúum sínum, ok sendi boð alt um Víkina, at hann vill lið hafa úti um sumarit ok fara norðr í land. Síðan fór hann norðr á Agðir, ok er leið langaföstu, þá sótti hann norðr á Rogaland, ok kom páskaaptan í Körmt á Ögvaldsnesi; var þar búin fyrir honum páskaveizla; hann hafði nær 300 manna. Þá sömu nótt kom þar við eyna Eyvindr kelda, hann hafði langskip alskipat; váru

þat alt seiðmenn ok annat fjölkyngisfólk. Eyvindr gékk upp af skipi ok sveit hans, ok mögnuðu fjölkyngi sína; gerði Eyvindr þeim huliðshjálm ok þokumyrkr svá mikit, at konungr ok lið hans skyldi eigi mega sjá þá. En er þeir kómu mjök svá til bœjarins á Ögvaldsnesi, þá gerðist ljóss dagr; varð þá mjök annan veg, en Eyvindr hafði ætlat; þá kom mjörkvi, sá er hann hafði gert með fjölkyngi, yfir hann ok hans föruneyti, svá at þeir sá eigi heldr augum en hnakka, ok fóru alt í hring ok kring. En varðmenn konungs sá þá, hvar þeir fóru, ok vissu eigi hvat liði þat var. Var þá sagt konungi; stóð hann þá upp, ok alt liðit, ok klæddist. En er konungr sá, hvar þeir Eyvindr fóru, bað hann menn sína vápna sik ok ganga til ok vita, hvat mönnum þat væri. En er konungsmenn kendu þar Eyvind, þá tóku þeir hann höndum ok alla þá ok leiddu þá til konungs. Sagði þá Eyvindr allan atburð um sína ferð. Síðan lét konungr taka þá alla ok flytja þá í flœðisker ok binda þá þar. Lét Eyvindr svá líf sitt, ok allir þeir; er þat síðan kallat Skrattasker.

71. *Frá Ólafi konungi ok vélum Óðins.*

Svá er sagt, þá er Ólafr konungr var á veizlunni á Ögvaldsnesi, at þar kom eitt kveld maðr gamall ok orðspakr mjök, hafði hött síðan, var einsýnn; kunni sá maðr at segja af öllum löndum. Hann kom sér í tal við konung, þótti konungi gaman mikit at rœðum hans, ok spurði hann margra hluta, en gestrinn fékk orlausn til allra spurninga, ok sat konungr lengi um kveldit. Þá spyrr konungr, ef hann vissi, hverr Ögvaldr hafði verit, er bœrinn ok nesit er við kent. Gestrinn segir, at Ögvaldr var konungr ok hermaðr mikill, ok blét kú eina mest, ok hafði hana með sér, hvargi er hann fór, ok þótti honum þat heilnæmligt at drekka jafnan mjólk hennar. Ögvaldr konungr barðist við konung, þann er Varinn hét. Í þeirri orrostu féll Ögvaldr konungr; var hann hér heygðr skamt frá bœnum, ok settir upp bautasteinir, þeir er hér

standa enn. En í annan stað skamt héðan var heygð kýrin. Slíka hluti sagði hann ok marga aðra frá konungum ok forntíðindum. En er lengi var setit um nóttina, þá minti biskup konung, at mál væri at ganga at sofa. Gerði konungr þá svá. En er hann var afklæddr ok hafði í rekkju lagzt, þá settist gestrinn á fótskörina ok talaði enn lengi við konung. Þótti konungi orðs vant, er annat var mælt. Þá mælti biskup til konungs, sagði at mál væri at sofa; gerði konungr þá svá, en gestrinn gékk út. Litlu síðar vaknaði konungr ok spurði eptir gestinum ok bað hann kalla til sín, en gestr fannst þá hvergi. Eptir um morgininn lét konungr kalla til sín steikara ok þann, er drykkinn varðveitti, ok spyrr, ef nökkurr úkunnr maðr hefði komit til þeirra. Þeir segja, at þá er þeir skyldu matbúa, kom þar maðr nökkurr, ok sagði, at furðu ilt slátr suðu þeir til konungs borðs; síðan fékk hann þeim tvær nautsíður digrar ok feitar, ok suðu þeir þær með öðru slátri. Þá segir konungr, at þá vist alla skal únýta, segir at þetta mundi engi maðr verit hafa, ok þar mundi verit hafa Óðinn, sá er heiðnir menn höfðu lengi á trúat, sagði at Óðinn skyldi þá engu áleiðis koma at svíkja þá.

72. *Þing í Þrándheimi.*

Ólafr konungr dró þá saman lið mikit austan or landi um sumarit ok hélt liði því norðr til Þrándheims, ok lagði fyrst inn til Niðaróss. Síðan lét hann fara þingboð um allan fjörðinn ok stefndi 8 fylkna þing á Frostu. En bœndr sneru þingboði í herör ok stefndu saman þegn ok þræl um allan Þrándheim. En er konungr kom til þings, þá var kominn bóndamúgrinn með alvæpni. En er þing var sett, þá talaði konungr fyrir lýðnum ok bauð þeim at taka við kristni. En er hann hafði litla hríð talat, þá kölluðu bœndr ok báðu hann þegja, segja at ella mundu þeir veita honum atgöngu ok reka hann í brott. Gerðu vér svá, sögðu þeir, við Hákon Aðalsteins-

fóstra, þá er hann bauð oss þvílík boð, ok virðu vér þik eigi meira en hann. En er Ólafr konungr sá œði bóndanna, ok þat með at þeir höfðu her svá mikinn, at ekki mátti við standa, þá veik hann rœðunni ok sneri til samþykkis við bœndr; sagði svá: Ek vil, at vér gerim sætt vára, svá sem vér höfum áðr lagt með oss; vil ek fara þar til, er þér hafit hit mesta blót yðart ok sjá þar siðu yðra, tökum þá ráð várt um siðu, hverja vér viljum hafa, ok samþykkjum þá þat allir. En er konungr talaði linliga til bónda, þá mýktust hugir þeirra, ok fór síðan alt talit líkliga ok sáttgjarnliga, ok var þat ráðit at lyktum, at vera skyldi miðsumars blót inn á Mærinni, ok skyldu þar til koma allir höfðingjar ok ríkir bœndr, svá sem siðr var til; þar skyldi ok koma Ólafr konungr.

73. *Frá Járnskeggja.*

Skeggi er nefndr ríkr bóndi, hann var kallaðr Járnskeggi, hann bjó á Upphaugi á Yrjum. Skeggi talaði fyrst á þinginu móti Ólafi konungi ok var mest fyrir bóndum at mæla í móti kristninni. Þeir slitu þinginu með þessum hætti; fóru þá bœndr heim, en konungr á Hlaðir.

74. *Veizla á Hlöðum.*

Ólafr konungr lá skipum sínum í Nið ok hafði 30 skipa ok frítt lið ok mikit, en sjálfr konungr var optliga á Hlöðum með hirðsveit sína. En er mjök leið at því, er blótit skyldi vera inn á Mærinni, þá gerði Ólafr konungr veizlu mikla inn á Hlöðum, sendi boð inn á Strind ok upp í Gaulardal ok út í Orkadal, ok bauð til sín höfðingjum ok öðrum stórbóndum. En er veizla var búin ok boðsmenn höfðu til sótt, þá var þar hit fyrsta kveld veizla fögr ok veitt allkappsamliga; váru menn mjök drukknir. En eptir um nóttina sváfu allir menn í ró þar. Um morgininn eptir, er konungr var klæddr, lét hann syngja sér tíðir, ok er messu var lokit, þá lét konungr blása til

húsþings. Géngu þá allir menn hans af skipum ok fóru til þings. En er þing var sett, stóð konungr upp ok talaði ok mælti svá: Vér áttum þing inn á Frostu, bauð ek þá búandum, at þeir skyldu láta skírast, en þeir buðu mér aptr í mót, at ek skylda hverfa til blóta með þeim, svá sem gert hafði Hákon konungr Aðalsteinsfóstri. Kom þat ásamt með oss, at vér skulum finnast inn á Mærinni ok gera þar blót mikit. En ef ek skal til blóta hverfa með yðr, þá vil ek gera láta hit mesta blót, þat sem títt er, ok blóta mönnum. Vil ek eigi til þess velja þræla eða illmenni, skal til þess velja at fá goðunum hina ágætustu menn, nefni ek til þess Orm lygru af Meðalhúsum, Styrkár af Gimsum, Kár af Grýtingi, Ásbjörn Þorbergsson af Varnesi, Orm af Lyxu, Halldór af Skerðingssteðju. Ok þar nefnir hann með aðra 5, þá er ágætastir váru, segir svá, at hann vill þessum blóta til árs ok friðar ok lét þegar veita þeim atgöngu. En er bœndr sá, at þeir höfðu eigi liðskost við konungi, þá biðja þeir sér griða ok bjóða alt ráð sitt á konungs vald. Semst þat á milli þeirra, at allir bœndr, þeir er þar váru komnir, létu skírast ok veittu konungi svardaga, til þess at halda rétta trú en leggja niðr blótskap allan. Hafði konungr þá menn þessa alla í boði sínu, alt þar til er þeir féngu sonu sína eða brœðr eða aðra náfrændr í gisling til konungs.

75. *Frá þingi í Þrándheimi.*

Ólafr konungr fór með öllu liði sínu inn í Þrándheim, en er hann kom inn á Mæri, þá váru þar komnir allir höfðingjar Þrœnda, þeir er þá stóðu mest í móti kristninni, ok höfðu þar með sér alla stórbœndr, þá er fyrr höfðu haldit upp blótum í þeim stað. Var þar þá fjölment, sem vandi var til ok eptir því sem fyrr hafði verit á Frostuþingi. Lét þá konungr krefja þings, ok géngu þá hvárirtveggju með alvæpni til þings. En er þing var sett, þá talaði konungr ok bauð mönnum kristni. Járnskeggi

svaraði máli konungs af hendi bónda; sagði hann, at bœndr vildu enn sem fyrr, at konungr bryti ekki lög á þeim. Viljum vér, segir hann, at þú, konungr, blótir, sem hér hafa gert aðrir konungar fyrir þér. At hans rœðu gerðu bœndr mikinn róm ok sögðu, at þeir vildi alt vera láta sem Skeggi mælti. Þá svarar konungr, segir at hann vill fara í hofit með þeim ok sjá siðu þeirra, er þeir blóta. Bóndum líkar þat vel, fara til hofsins hvárirtveggju.

76. *Kristnaðr Þrándheimr.*

Ólafr konungr gékk nú í hofit, ok fáir menn með honum, ok fáir af bóndum. En er konungr kom þar sem goðin váru, þá sat þar Þórr ok var mest tignaðr af öllum goðum, búinn með gulli ok silfri. Ólafr konungr hóf upp refði gullbúit, er hann hafði í hendi, ok laust Þór, svá att hann féll af stallinum. Síðan hljópu at konungsmenn ok skýfðu ofan öllum goðunum af stöllunum. En meðan konungr var inni í hofinu, þá var drepinn Járnskeggi úti fyrir hofsdurunum, ok gerðu þat konungsmenn. En er konungr kom til liðs síns, þá bauð hann bóndum tvá kosti, annan þann at þeir skyldu þá allir við kristni taka, en at öðrum kosti halda við hann bardaga. En eptir lát Skeggja, þá varð engi forgangsmaðr at í bónda liði at reisa merki í móti Ólafi konungi. Varð hinn kostr upptekinn at ganga til konungs ok hlýða því er hann bauð. Þá lét Ólafr konungr skíra fólk alt, þat er þar var, ok tók gíslar af bóndum, til þess at þeir skyldi halda kristni sína. Síðan lét Ólafr konungr fara menn sína um öll fylki í Þrándheimi; mælti þá engi maðr í móti kristninni. Var þá skírt alt fólk í Þrœndalögum.

77. *Bæjargerð.*

Ólafr konungr fór liði sínu út til Niðaróss; þá lét hann reisa þar hús á Niðarbakka ok skipaði svá, at þar skyldi vera kaupstaðr, gaf mönnum þar tóptir til at gera sér þar hús, en hann lét gera konungsgarð upp frá

Skipakrók; lét hann þannug flytja um haustit öll föng, þau er þurfti til vetrsetu, ok hafði hann þá allmikit fjölmenni.

78. *Kvánfang Ólafs konungs.*

Ólafr konungr gerði stefnulag frændum Járnskeggja ok bauð þeim bœtr. En þar váru til svara margir göfgir menn. Járnskeggi átti dóttur, er Guðrún er nefnd; kom þat at lyktum í sáttmál þeirra, at Ólafr konungr skyldi fá Guðrúnar. En hina fyrstu nótt, er þau lágu bæði samt, þegar er konungr var sofnaðr, þá brá hon knífi ok vill leggja á honum. En er konungr varð þessa varr, tók hann knífinn frá henni ok steig upp or hvílunni ok gékk til manna sinna ok segir hvat orðit hafði. Tók Guðrún þá ok klæði sín, ok allir þeir menn, er henni höfðu þannug fylgt; fóru þau í brott leið sína, ok kom Guðrún ekki síðan í sama rekkju Ólafi konungi.

79. *Gerr Traninn.*

Þetta sama haust lét Ólafr konungr reisa langskip mikit á eyrunum við Nið, þat var snekkja, hafði hann þar til smiði marga; en öndverðan vetr, þá er skipit var algert, var þat 30 at rúmatali, stafnhátt ok ekki mikit í sér. Þat skip kallaði konungrinn Tranann. Eptir dráp Járnskeggja var lík hans flutt út á Yrjar, ok liggr hann í Skeggjahaugi á Austrátt.

80. *Þangbrandr fór til Íslands.*

Þá er Ólafr konungr Tryggvason hafði verit konungr at Noregi tvá vetr, var með honum saxneskr prestr, sá er nefndr er Þangbrandr. Hann var ofstopamaðr mikill ok vígamaðr, en klerkr góðr ok vaskr maðr, en fyrir sakir úspektar hans þá vildi konungr hann eigi með sér hafa, ok fékk honum sendiferð þá, at hann skyldi fara út til Íslands ok kristna landit. Var honum kaupskip fengit, ok er frá hans ferð þat at segja, at hann kom til

Íslands í Austfjörðu í Álptafjörð hinn syðra, ok var eptir um vetrinn með Halli á Síðu. Þangbrandr boðaði kristni á Íslandi, ok af hans orðum lét Hallr skírast ok hjón hans öll ok margir aðrir höfðingjar, en miklu fleiri váru hinir, er í móti mæltu. Þorvaldr veili ok Vetrliði skáld ortu níð um Þangbrand, en hann drap þá báða. Þangbrandr dvaldist 2 vetr á Íslandi ok varð 3 manna bani, áðr hann fór í brott.

81. *Frá Hauki ok Sigurði.*

Sigurðr er maðr nefndr, annarr Haukr, þeir váru háleyskir ok höfðust mjök í kaupferðum. Þeir höfðu farit eitt sumar vestr til Englands, en er þeir kómu aptr til Noregs, þá sigldu þeir norðr með landi. En á Norðmœri urðu þeir fyrir liði Ólafs konungs; en er konungi var sagt, at þar váru komnir nökkurir menn háleyskir ok váru heiðnir, þá lét hann kalla stýrimenn til sín. Hann spyrr þá, ef þeir vili skírast láta, en þeir kveða þar nei við. Síðan talaði konungr fyrir þeim á marga vega, ok stoðaði þat ekki. Þá hét hann þeim dauða eða meizlum. Þeir skipuðust ekki við þat. Þá lét hann setja þá í járn ok hafði þá með sér nökkura hríð, ok váru þeir í fjötrum haldnir. Konungr talaði optliga fyrir þeim, ok týði þat ekki. Ok á einni nótt hurfu þeir í brott, svá at engi maðr spurði til þeirra eða vissi með hverjum hætti þeir kómust í brott. En um haustit kómu þeir fram norðr með Háreki í Þjóttu; tók hann vel við þeim, ok váru þeir þar um vetrinn með honum í góðu yfirlæti.

82. *Frá Háreki í Þjóttu.*

Þat var um várit einn góðan veðrdag, at Hárekr var heima, ok fátt manna á bœnum, ok þótti honum daufligt. Sigurðr mælti við hann, ef hann vill, at þeir rói nökkur ok skemti sér. Þat líkar Háreki vel. Ganga síðan til strandar ok draga fram sexæring einn; tók Sigurðr or naustinu segl ok reiða, er fylgði skipinu, svá sem þeir

váru opt vanir at fara, at hafa segl er þeir fóru at skemta sér. Hárekr gékk á skip ok lagði stýri í lag. Þeir Sigurðr brœðr fóru með alvæpni sitt, svá sem þeir váru vanir jafnan heima at ganga með búanda; þeir váru báðir manna sterkastir. En áðr þeir géngi á skipit, köstuðu þeir út smjörhlaup nökkurum ok brauðkass ok báru milli sín mungátsbyttu á skipit. Síðan reru þeir frá landi. En er þeir váru skamt komnir frá eyjunni, þá fœra þeir brœðr segl upp, en Hárekr stýrði, bar þá brátt frá eyjunni. Þá ganga þeir brœðr aptr, þar til er Hárekr sat. Sigurðr mælti: Nú skaltu kjósa hér um kosti nökkura, sá er hinn fyrsti, at láta okkr brœðr fyrir ferð várri ráða ok stefnu, hinn er annarr, at láta okkr binda þik, sá er hinn þriði, at vit munum drepa þik. Hárekr sá þá hvernug komit var hans máli; hann var andvígr ekki betr en öðrum þeirra brœðra, ef þeir væri jafnbúnir; kaus hann því þann af, er honum þótti nökkuru vildastr, at láta þá ráða fyrir ferðinni; batt hann þat svardögum við þá ok seldi þeim trú sína til þess. Síðan gékk Sigurðr til stjórnar ok stefndi suðr með landi. Gæta þeir brœðr þess, at þeir skyldi hvergi menn finna, en byri gaf sem bezt. Létta þeir ferðinni eigi fyrr en þeir koma suðr í Þrándheim ok inn til Niðaróss, ok finna þar Ólaf konung. Síðan lét konungr kalla Hárek á tal við sik ok bauð honum at skírast. Hárekr mælti í móti. Þetta tala þeir Hárekr ok konungr marga daga, stundum fyrir mörgum mönnum, en stundum í einmæli, ok kemr þeim eigi ásamt. En at lyktum segir konungr Háreki: Nú skaltu fara heim, ok vil ek ekki granda þér at sinni, heldr þat til, at frændsemi er mikil milli okkar, ok þat annat, at þú munt kalla, at ek hafa með svikum fengit þik; en vit þat til sanns, at ek ætla mér í sumar at koma norðr þannug ok vitja yðar Háleygjanna, skulu þér þá vita, hvárt ek kann refsa þeim er neita kristninni. Hárekr lét vel yfir því, at hann kvæmi sem fyrst þaðan í brott. Ólafr konungr fékk Háreki skútu góða, reru á

borð 10 menn eða 12, lét þat skip búa sem bezt at öllum föngum. Konungr fékk Háreki 30 manna, vaskra drengja ok vel búinna.

83. *Dauði Eyvindar kinnrifu.*

Hárekr or Þjóttu ferr þegar á brott or bœnum, sem fyrst mátti hann, en Haukr ok Sigurðr váru með konungi ok létu skírast báðir. Hárekr fór leið sína, þar til er hann kom heim í Þjóttu. Hann sendi orð Eyvindi kinnrifu, vin sínum, ok bað svá segja honum, at Hárekr or Þjóttu hafði fundit Ólaf konung ok hafði eigi kúgast látit til þess at taka við kristni; hit annat bað hann segja honum, at Ólafr konungr ætlar um sumarit at fara með her á hendr þeim; segir Hárekr, at þeir munu verða þar varhuga við at gjalda, bað Eyvind koma sem fyrst á sinn fund. En er þessi erendi váru borin Eyvindi, þá sér hann, at yfrin nauðsyn mun til vera at gera þar fyrir þat ráð, er þeir verði eigi uppnæmir fyrir konungi. Ferr Eyvindr sem skyndiligast með léttiskútu, ok fáir menn á. En er hann kom til Þjóttu, fagnar Hárekr honum vel, ok þegar skjótt ganga þeir á tal, Hárekr ok Eyvindr, annan veg frá bœnum. En er þeir hafa litla hríð talat, þá koma þar menn Ólafs konungs, þeir er Háreki höfðu norðr fylgt, taka þá höndum Eyvind ok leiða til skips með sér, fara síðan í brott með Eyvind. Létta þeir eigi fyrr sinni ferð, en þeir koma til Þrándheims ok finna Ólaf konung í Niðarósi. Var þá Eyvindr fluttr til tals við Ólaf konung. Bauð konungr honum at taka skírn sem öðrum mönnum. Eyvindr kvað þar nei við. Konungr bað hann blíðum orðum at taka við kristni ok sagði honum marga skynsemi, ok svá biskup. Eyvindr skipaðist ekki við þat. Þá bauð konungr honum gjafir ok veizlur stórar, en Eyvindr neitti öllu því. Þá hét konungr honum meizlum eða dauða. Ekki skipaðist Eyvindr við þat. Síðan lét konungr bera inn munnlaug fulla af glóðum ok setja á kvið Eyvindi, ok brast brátt kviðrinn sundr. Þá mælti Eyvindr: Taki

af mér munnlaugina, ek vil mæla orð nökkur, áðr ek dey. Ok var svá gert. Þá spurði konungr: Viltu nu, Eyvindr, trúa á Krist? Nei, sagði hann, ek má enga skírn fá; ek em einn andi, kviknaðr í manns líkam með fjölkyngi Finna, en faðir minn ok móðir féngu ekki áðr barn átt. Síðan dó Eyvindr, ok hafði verit hinn fjölkungasti maðr.

84. *Kristnat Hálogaland.*

En um várit eptir lét Ólafr konungr búa skip sín ok lið, þá hafði hann sjálfr Trönuna; hafði konungr þá mikit lið ok frítt. En er hann var búinn, hélt hann liðinu út eptir firði ok síðan norðr fyrir Burðu ok svá norðr á Hálogaland. En hvar sem hann kom við land, þá átti hann þing, ok bauð hann þar öllu fólki at taka skírn ok rétta trú. Bar þá engi maðr traust til at mæla í móti, ok kristnaðist þar land alt, er hann fór. Ólafr konungr tók veizlu í Þjóttu at Háreks; þá var hann skírðr ok alt lið hans. Gaf Hárekr konungi gjafir góðar at skilnaði ok gerðist hans maðr ok tók veizlur af konungi ok lends manns rétt.

85. *Fall Þóris hjartar.*

Rauðr hinn rammi er nefndr bóndi einn, er bjó í firði, þeim er Sálpti hét, í Goðey. Rauðr var stórauðigr ok hafði marga húskarla, hann var ríkr maðr; fylgði honum mikill fjöldi Finna, þegar er hann þurfti. Rauðr var blótmaðr ok mjök fjölkunnigr, hann var vin mikill þess manns, er fyrr er nefndr, Þórir hjörtr; váru þeir báðir höfðingjar miklir. En er þeir spurðu, at Ólafr konungr fór með her manns sunnan um Hálogaland, þá samna þeir her at sér ok bjóða skipum út ok fá lið mikit. Rauðr hafði dreka mikinn, ok gullbúin höfuð á, ok var þat skip 30 at rúmatali ok mikit at því. Þórir hjörtr hafði ok mikit skip. Þeir halda liði því suðr í móti Ólafi konungi. En er þeir hittast, þá leggja þeir til orrostu við Ólaf konung; varð þar mikill bardagi, ok gerðist

brátt mannfall, ok sneri því í lið Háleygja, ok hruðust skip þeirra, ok því næst sló á þá felmt ok flótta. Reri Rauðr með dreka sinn út til hafs, ok því næst lét hann draga segl sitt. Rauðr hafði jafnan byr, hvert er hann vildi sigla, ok var þat af fjölkyngi hans. Er þat at segja skjótast af ferð hans, at hann sigldi heim í Godey. Þórir hjörtr flýði inn til lands, ok hljópu þar af skipum. En Ólafr konungr fylgði þeim; hljópu þeir ok af skipum ok ráku þá ok drápu. Varð konungr þá enn fremstr sem jafnan, þá er slíkt skyldi þreyta. Konungr sá, hvar Þórir hjörtr hljóp; hann var allra manna fóthvatastr; konungr rann eptir honum, ok fylgði honum Vígi hundr hans. Þá mælti konungr: Vígi, tak hjörtinn! Vígi, hljóp fram eptir Þóri ok þegar upp á hann. Þórir nam staðar við. Þá skaut konungr kesju at Þóri. Þórir lagði sverði til hundsins ok veitti honum sár mikit; en jafnskjótt fló kesja konungs undir hönd Þóri, svá at út stóð um aðra síðuna. Lét Þórir þar líf sitt, en Vígi var borinn sárr til skipa. Ólafr konungr gaf grið öllum mönnum, þeim er báðu ok kristni vildu taka.

86. *Ferð Ólafs konungs til Goðeyja.*

Ólafr konungr hélt liði sínu norðr með landi ok kristnaði alt fólk, þar sem hann fór. En er hann kom norðr at Sálpti, ætlaði hann at fara inn í fjörðinn ok finna Rauð. En hregg veðrs ok stakastormr lá innan eptir firði, ok lá konungr þar til viku, ok hélzt hit sama hreggviðri innan eptir firði, en hit ytra var blásandi byrr á at sigla norðr með landi. Sigldi þá konungr alt norðr í Ömd, ok gékk þar alt fólk undir kristni. Síðan snýr konungr ferð sinni aptr suðr; en er hann kom norðan at Sálpti, þá var hregg út eptir firði ok sjádrif; konungr lá þar nökkurar nætr, ok var veðr hit sama. Þá talaði konungr við Sigurð biskup ok spurði, ef hann kynni þar nökkut ráð til att leggja. Biskup sagði, at hann mundi

freista, ef guð vill sinn krapt til leggja at sigra þenna fjándastyrk.

87. *Frá Sigurði biskupi ok píningu Rauðs.*

Sigurðr biskup tók allan messuskrúða sinn ok gékk fram í stafn á konungsskipi, lét tendra kerti ok bar reykelsi, setti róðukross upp í stafninn, las þar guðspjall ok margar bœnir aðrar, stökkti vígðu vatni um alt skipit; síðan bað hann taka af tjöldin ok róa inn á fjörðinn. Konungr lét þá kalla til annarra skipa, at allir skyldu róa inn á fjörðinn eptir honum. En er róðr var greiddr á Trönunni, þá gékk hon inn á fjörðinn, ok kendu þeir engan vind á sér, er því skipi reru, ok svá stóð tóptin eptir í varrsímanum, at þar var logn, en svá laus sjárokan brott frá hvárntveggja veg, at hvergi sá fjöllin fyrir. Reri þá hvert skip eptir öðru þar í logninu; fóru þeir svá allan dag ok eptir um nóttina, kómu litlu fyrir dag í Goðeyjar. En er þeir kómu fyrir bœ Rauðs, þá flaut þar fyrir landi dreki hans sá hinn mikli. Ólafr konungr gékk þegar upp til bœjarins með lið sitt, veitti þar atgöngu lopti, því er Rauðr svaf í, ok brutu upp. Hljópu menn þar inn; var þá Rauðr handtekinn ok bundinn, en drepnir þeir menn aðrir, er inni váru, en sumir handteknir. Þá géngu menn at skála, þeim er húskarlar Rauðs sváfu í, váru þar sumir drepnir, en sumir bundnir, sumir barðir. Lét þá konungr leiða Rauð fyrir sik, bauð honum at láta skírast. Mun ek þá, segir konungr, ekki taka af þér eigu þína, vera heldr vin þinn, ef þú kant til gæta. Rauðr œpti á móti því, segir at aldri mundi hann á Krist trúa, ok guðlastaði mjök. Konungr varð þá reiðr ok sagði, at Rauðr skyldi hafa hinn versta dauða. Þá lét konungr taka hann ok binda opinn á slá eina, lét setja kefli milli tanna honum ok lúka upp svá munninn; þá lét konungr taka lyngorm einn ok bera at munni honum, en ormrinn vildi eigi í munninn ok hrökktist frá í brott, því at Rauðr blés í móti honum. Þá lét konungr taka hvannjólatrumbu

ok setja í munn Rauð; en sumir segja, at konungr léti lúðr sinn setja í munn honum ok lét þar í orminn; lét bera at utan slájárn glóanda. Hrökktist þá ormrinn í munn Rauð ok síðan í hálsinn ok skar út um síðuna. Lét Rauðr þar líf sitt. Ólafr konungr tók þar ofa mikit fé í gulli ok silfri ok öðru lausafé, í vápnum ok margskonar dýrgripum. En menn alla, þá er fylgt höfðu Rauð, lét konungr skíra, en þá, er þat vildu eigi, lét hann drepa eða kvelja. Þá tók Ólafr konungr dreka, er Rauðr hafði átt, ok stýrði sjálfr, því at þat var miklu meira skip ok fríðara en Tranan; fram var á drekahöfuð, en aptr krókr, ok fram af sem sporðr, ok hvárrtveggi svírinn ok allr stafninn var með gulli lagðr. Þat skip kallaði hann orminn, því at þá er segl var á lopti, skyldi þat vera fyrir vængi drekans; var þetta skip fríðast í öllum Noregi. Eyjar, þær er Rauðr bygði, heita Gylling ok Hæring, en allar saman heita þær Goðeyjar, ok Goðeyja straumr fyrir norðan milli ok meginlands. Ólafr konungr kristnaði fjörð þann allan, ferr síðan leið sína suðr með landi. Ok varð í þeirri ferð mart, þat er í frásögn er fœrt, er tröll ok illar vættir glettust við menn hans ok stundum við sjálfan hann; en vér viljum hitt heldr rita um þá atburði, er Ólafr konungr kristnaði Noreg eða önnur þau lönd, er hann kom kristni á. Ólafr konungr kom liði sínu þat sama haust í Þrándheim ok hélt til Niðaróss ok bjó sér þar til vetrsetu. Þat vil ek nú næst rita láta, at segja frá íslenzkum mönnum.

88. *Frá Íslendingum.*

Þetta sama haust kómu til Niðaróss utan af Íslandi Kjartan Ólafsson, Höskuldssonar, ok dóttursson Egils Skallagrímssonar, er einn hefir kallaðr verit mannvænstr maðr, þeirra er fœzt hafa á Íslandi. Þar var þá ok Halldórr, son Guðmundar á Möðruvöllum, ok Kolbeinn, son Þórðar Freysgoða, bróðir Brennuflosa, fjórði Svertingr, son Runólfs goða. Þessir váru allir heiðnir, ok margir

aðrir, sumir ríkir, sumir úríkir. Þá kómu ok af Íslandi göfgir menn, er kristni höfðu tekit af Þangbrandi: Gizurr hvíti, son Teits Ketilbjarnarsonar, en móðir hans var Álof, dóttir Böðvars hersis, Víkingakárasonar; bróðir Böðvars var Sigurðr, faðir Eiríks bjóðaskalla, föður Ástríðar, móður Ólafs konungs. Hjalti hét einn íslenzkr maðr Skeggjason, hann átti Vilborgu, dóttur Gizurar hvíta. Hjalti var ok kristinn, ok tók Ólafr konungr feginsamliga við þeim mágum Geizuri ok Hjalta, ok váru þeir með honum. En þeir íslenzkir menn, er fyrir skipum réðu ok heiðnir váru, þá leituðu þeir til brautsiglingar, þegar er konungr var í bœnum, því at þeim var sagt, at konungr nauðgaði alla menn til kristni; en veðr gékk í þrá þeim, ok rak þá aptr undir Niðarhólm. Þeir réðu þar fyrir skipum: Þórarinn Nefjúlfsson, Hallfreðr skáld Óttarsson, Brandr hinn örvi, Þorleikr Brandsson. Þetta var sagt Ólafi konungi, at Íslendingar váru þar nökkurum skipum ok heiðnir allir, ok vildu flýja konungs fund. Þá sendi konungr menn til þeirra ok bannaði þeim braut at fara, bað þá leggja inn til bœjar, ok gerðu þeir svá, ok báru ekki af skipum sínum. [Jfr *Tillägg* s. 224].

89. *Skírðir Íslendingar.*

Þá kom Mikjálsmessa; lét konungr þá halda mjök, lét syngja messu hátíðliga. Íslendingar géngu til ok hlýddu söng fögrum ok kluknahljóði. En er þeir kómu til skipa sinna, þá sagði hverr þeirra, hvernug líkat hafði atferð kristinna manna. Kjartan lét vel yfir, en flestir aðrir löstuðu. En þat er sem mælt er, at mörg eru konungs eyru; var konungi þetta sagt. Þá gerði hann þegar um daginn mann eptir Kjartani ok bað hann koma til sín. Kjartan gékk til konungs með nökkura menn; konungr fagnaði honum vel. Kjartan var allra manna mestr ok fríðastr ok vel orði farinn. En er þeir konungr höfðu fám orðum við skipzt, þá bauð konungr Kjartani at taka við kristni. Kjartan segir, at hann vill því eigi

níta, ef hann skal þá hafa vináttu konungs. Konungr heitr honum vináttu sinni fullkominni, ok semja þeir konungr þetta sáttmál milli sín. Annan dag eptir var Kjartan skírðr ok Bolli Þorláksson, frændi hans, ok alt föruneyti þeirra. Var Kjartan ok Bolli í boði konungs, meðan þeir váru í hvítaváðum, ok var konungr allkærr til þeirra, ok þóttu þeir ágætir menn, hvar sem þeir kómu.

90. *Skírðr Hallfredr Vandræðaskáld.*

Ólafr konungr gékk einn dag úti á stræti, en menn nökkurir géngu í móti þeim, ok sá, er fyrstr gékk, fagnaði konungi. Konungr spurði þann mann at nafni; sá nefndist Hallfreðr. Þá mælti konungr: Ertu skáldit? Hann sagði: Kann ek yrkja. Þá mælti konungr: Þú munt vilja taka kristni ok gerast síðan minn maðr? Hann sagði: Kostr skal á því vera, at ek mun skírast, ef þú konungr veitir mér sjálfr guðsifjar; af engum manni öðrum vil ek þat þiggja. Konungr svarar: Ek vil þat gera. Var þá Hallfreðr skírðr, ok hélt konungr honum undir skírn. Síðan spurði konungr Hallfreð: Viltu nú gerast minn maðr? Hallfreðr svaraði: Ek var fyrr hirðmaðr Hákonar jarls; nú vil ek eigi gerast þér handgenginn ok engum öðrum höfðingjum, nema þú heitir mér því, at mik hendi enga þá hluti, er þú rekir mik frá þér. Svá at einu er mér sagt, segir konungr, frá þér, Hallfreðr, at þú ert ekki svá vitr eða spakr, at mér er örvænt, at þú gerir þá hluti, er ek vil fyrir engan mun við sœma. Dreptu mik þá, segir Hallfreðr. Konungr mælti: Þú ert vandræðaskáld, en minn maðr skaltu nú vera. Hallfreðr sagði: Hvat gefr þú mér, konungr, at nafnfesti, ef ek skal heita vandræðaskáld? Konungr gaf honum sverð, ok fylgði engi umgerð. Konungr mælti: Yrk nú vísu um sverðit ok lát sverð vera í hverju vísuorði. Hallfreðr kvað:

Eitt er sverð þat er sverða
sverðauðgan mik gerði
fyrir svipnjörðum sverða
sverðótt mun nú verða.

Mana vansverðat verða, verðr em ek þriggja sverða,
jarðar leggs ef yrði umgerð at því sverði.

Þá fékk konungr honum umgerð ok mælti: Eigi er sverð í hverju vísuorði. Hallfreðr svarar: Þrjú eru ok í einu. Svá er þat, segir konungr. Af Hallfreðar kvæðum tökum vér vísindi ok sannyndi, þat er þar er sagt frá Ólafi konungi.

91. *Þangbrandr kom aptr af Íslandi til Ólafs konungs.*

Þetta sama haust kom Þangbrandr prestr af Íslandi til Ólafs konungs ok sagði sínar farar eigi sléttar, sagði, at Íslendingar höfðu gert níð um hann, en sumir vildu drepa hann, ok lét enga ván, at þat land mundi kristit verða. Ólafr konungr varð svá óðr ok reiðr, at hann lét blása öllum íslenzkum mönnum saman, þeim er þar váru í bœnum, ok mælti síðan, at alla skyldi drepa. En Kjartan ok Gizurr ok Hjalti ok aðrir þeir, er þá höfðu við kristni tekit, géngu til hans ok mæltu: Eigi muntu, konungr, vilja ganga á bak orðum þínum, því at þú mælir svá, at engi maðr skal svá mikit hafa gert til reiði þinnar, at eigi viltu þat upp gefa þeim, er skírast vilja ok láta af heiðni. Nú vilja þessir allir íslenzkir menn, er hér eru nú, skírast láta, en vér munum finna bragð þat til, er kristni mun við gangast á Íslandi. Eru hér margir ríkra manna synir af Íslandi, ok munu feðr þeirra mikit liðsinni veita at þessu máli. En Þangbrandr fór þar sem hér með yðr með ofstopa ok manndráp, ok þoldu menn honum þar ekki slíkt. Tók þá konungr at hlýða á þessar rœður; váru þá skírðir allir íslenzkir menn, þeir sem þar váru þá.

92. *Frá íþróttum Ólafs konungs.*

Ólafr konungr var mestr íþróttamaðr í Noregi, þeirra er menn hafa frá sagt, um alla hluti; hverjum manni var hann sterkari ok fimari, ok eru þar margar frásagnir

ritaðar um þat. Ein, sú, er hann gékk í Smalsarhorn ok festi skjöld sinn í ofanvert bjargit; ok enn þat, er hann hjalp hirðmanni sínum, þeim er áðr hafði klifit bjargit, svá at hvárki mátti hann komast upp né ofan, en konungr gékk til hans ok bar hann undir hendi sér á jöfnu ofan. Ólafr konungr gékk eptir árum útbyrðis, er menn hans reru á Orminum; ok hann lék at þrimr handsöxum, svá at jafnan var eitt á lopti, ok hendi æ meðalkaflann; hann vá jafnt báðum höndum ok skaut tveim spjótum senn. Ólafr konungr var allra manna glaðastr ok leikinn mjök, blíðr ok lítillátr, ákafamaðr mikill um alla hluti, stórgjöfull, sundrgerðamaðr mikill, fyrir öllum mönnum um frœknleik í orrostu, allra manna grimmastr, þá er hann var reiðr, ok kvaldi úvini sína mjök, suma brendi hann í eldi, suma lét hann ólma hunda rífa í sundr, suma lemja eða kasta fyrir há björg; váru af þeim sökum vinir hans ástúðgir við hann, en úvinir hans hræddust við hann. Var því mikil framkvæmd hans, at sumir gerðu hans vilja með blíðu ok vináttu, en sumir fyrir hræzlu sakir.

93. *Skírðr Leifr Eiríksson.*

Leifr, son Eiríks rauða, þess er fyrstr bygði Grœnland, var þetta sumar kominn af Grœnlandi til Noregs; fór hann á fund Ólafs konungs ok tók við kristni ok var um vetrinn með Ólafi konungi.

94. *Fall Guðröðar konungs.*

Guðröðr, son Eiríks blóðöxar ok Gunnhildar, hafði verit í hernaði í Vestrlöndum, síðan er hann flýði land fyrir Hákoni jarli. En á þessu sumri, er nú er áðr frásagt, þá er Ólafr konungr Tryggvason hafði 4 vetr ráðit fyrir Noregi, þá kom Guðröðr til Noregs ok hafði mörg herskip; hann hafði þá siglt út af Englandi; ok er hann kom í landván við Noreg, þá stefndi hann suðr með landinu, þangat er honum var minni ván Ólafs konungs;

siglir Guðröðr til Víkrinnar. En þegar er hann kom til lands, tók hann at herja ok brjóta undir sik landsfólk, en beiddi sér viðtöku. En er landsmenn sá, at herr mikill var kominn á hendr þeim, þá leita menn sér griða ok sætta ok bjóða konungi, at þingboð skuli fara yfir land, ok bjóða honum heldr viðtöku en þola her hans; ok var þar lögð frest á, meðan þingboð fœri yfir. Krafði þá konungr vistagjalds, meðan sú bíðandi skyldi vera. En bœndr kjósa hinn kost heldr at búa konungi veizlur, þá stund alla er hann þurfti, ok tók konungr þann kost, at hann fór um land at veizlum með sumt lið sitt, en sumt gætti skipa hans. En er þetta spyrja þeir brœðr Hyrningr ok Þorgeirr, mágar Ólafs konungs, þá samna þeir sér liði ok ráða til skipa, fara síðan norðr í Víkina ok kómu á einni nótt með liði sínu, þar sem Guðröðr konungr var á veizlu, veita þar atgöngu með eldi ok vápnum. Féll þar Guðröðr konungr ok flest alt lið hans, en þat, er á skipinum hafði verit, var sumt drepit, en sumt komst undan ok flýði víðs vegar. Váru þá dauðir allir synir Eiríks ok Gunnhildar.

95. *Reistr Ormrinn langi.*

Þann vetr eptir, er Ólafr konungr hafði komit af Hálogalandi, lét hann reisa skip mikit inn undir Hlaðhömrum, þat er meira var miklu en önnur þau skip, er þá váru í landinu, ok eru enn þar bakkastokkar þeir, svá at sjá má; þat var at lengd 4 alnar hins átta tigar, er graslægt var. Þorbergr skafhögg er nefndr sá maðr, er stafnasmiðr var at skipinu; en þar váru margir aðrir at: sumir at fella, sumir at telgja, sumir saum at slá, sumir til at flytja viðu. Váru þar allir hlutir vandaðir mjök til; var skipit bæði langt ok breitt ok borðmikit ok stórviðat. En er þeir báru skipit borði, þá átti Þorbergr nauðsynjaerendi at fara heim til bús síns, ok dvaldist þar mjök lengi, en er hann kom aptr, þá var skipit fullborða. Fór konungr þegar um kveldit ok Þorbergr með

honum, ok sjá þá skipit, hvernug orðit sé, ok mælti hverr maðr, at aldri hefði sét langskip jafnmikit eða jafnfrítt. Ferr þá konungr aptr í bœinn. En snimma um morgininn eptir ferr konungr enn til skipsins ok Þorbergr; váru þá smiðar áðr komnir, stóðu þeir allir ok höfðust ekki at. Konungr spurði, hví þeir fœri svá? Þeir segja, at spilt var skipinu, ok maðr mundi gengit hafa frá framstafni til lyptingar ok sett í borðit ofan hvert skýlihögg at öðru. Gékk konungr þá til ok sá, at satt var; mælti þegar ok svarði um, at sá maðr skyldi deyja, ef konungr vissi, hverr fyrir öfundar sakir hefði spilt skipinu: en sá er mér kann þat segja, skal mikil gœði af mér hljóta. Þá mælti Þorbergr: Ek mun kunna segja yðr, konungr, hverr þetta verk mun gert hafa. Mér er eigi þess at öðrum manni meiri ván, segir konungr, at þetta happ muni henda en at þér, at verða þess víss ok kunna mér segja. Mun ek þér, konungr, segir hann, segja hverr gert hefir: ek hefi gert. Þá svarar konungr: Þá skaltu bœta, svá at jafnvel sé sem áðr var, þar skal líf þitt við liggja. Síðan gékk Þorbergr til ok telgði borðit, svá at öll géngu or skýlihöggin. Konungr mælti þá, ok allir aðrir, at skipit væri miklu fríðara á þat borð, er Þorbergr hafði skorit. Bad konungr hann þá svá gera á bæði borð, ok bað hann hafa mikla þökk fyrir. Var þá Þorbergr höfuðsmiðr fyrir skipinu, þar til er gert var. Var þat dreki, ok gerr eptir því sem Ormr, sá er konungr hafði haft af Hálogalandi; en þetta skip var miklu meira ok at öllum hlutum meir vandat. Þat kallaði hann Orm hinn langa, en hinn Ormr hinn skamma. Á Orminum langa váru 4 rúm ok 30. Höfuðin ok krókrinn var alt gullbúit, svá váru há borðin sem á hafskipum. Þat hefir skip verit bezt gert ok með mestum kostnaði í Noregi.

96. *Frá Eiríki jarli Hákonarsyni.*

Eiríkr jarl Hákonarson ok brœðr hans ok margir aðrir göfgir frændr þeirra fóru af landi á brott eptir fall

Hákonar jarls. Fór Eiríkr jarl austr í Svíþjóð á fund Ólafs Svíakonungs, ok féngu þeir þar góðar viðtökur. Veitti Ólafr konungr þar jarli friðland ok veizlur stórar, svá at hann mátti þar vel halda sik ok lið sitt. Þess getr Þórðr Kolbeinsson:

Meinrennir brá manna *etc.*
Hafði sér vid særi *etc.* *Cap. 57.*

Lið mikit sótti af Noregi til Eiríks jarls, þat er landflótta varð fyrir Ólafi Tryggvasyni. Tók Eiríkr jarl þá þat ráð, at hann réð sér til skipa ok fór í hernað at fá sér fjár ok liði sínu. Hann hélt fyrst til Gotlands ok lá þar við lengi um sumarit ok sætti kaupskipum, er sigldu til landsins, eða víkingum; stundum gékk hann upp á landit ok herjaði þar víða með sjánum. Svá segir í Bandadrápu:

Mærr vann miklu fleiri
málmhríð jöfurr síðan,
áðr frágum þat, aðra;
Eiríkr und sik geira

þá er garð vala gerði
Gotlands vala strandar
virvils vítt um herjat.
veðrmildr ok semr hildi.

Síðan sigldi Eiríkr jarl suðr til Vindlands ok hitti þar fyrir Staurinum víkingaskip nökkur ok lagði til orrostu við þá; þar fékk Eiríkr jarl sigr ok drap víkingana. Svá segir í Bandadrápu:

Stýrir lét at Stauri
stafnviggs höfuð liggja,
gramr vélti svá, gumna,
gunnblíðr ok réð síðan

Sleit at sverða móti
svörð víkinga hörðu
unda már fyrir eyri.
jarl goð vörðu hjarli.

97. *Hernaðr Eiríks í Austrveg.*

Eiríkr jarl sigldi um haustit aptr til Svíþjóðar, ok var þar vetr annan; en at vári bjó Eiríkr herskip sín ok sigldi síðan í Austrveg. En er hann kom í ríki Valdimars konungs, tók hann at herja ok drepa mannfólkit ok brenna alt, þar sem hann fór, ok eyddi landit. Hann kom til Aldeigjuborgar ok settist þar um, þar til er hann

vann staðinn, drap þar mart folk, en braut ok brendi borgina alla, ok síðan fór hann víða herskildi í Garðaríki. Svá segir í Bandadrápu:

Oddhríðar fór eyða,
óx hríð at þat, síðan
logfágandi lægis
land Valdamars brandi.
Aldeigju brauzt œgir,
oss numnask skil, gumna,
sú varð hildr með höldum
hörð, komt austr í Garða.

Eiríkr jarl var í þessum hernaði öllum samt 5 sumur. En er hann kom or Garðaríki, fór hann herskildi um alla Aðalsýslu ok Eysýslu, ok þar tók hann 4 víkingaskeiðr af Dönum ok drap alt af. Svá segir í Bandadrápu:

Frá ek hvar fleina sjávar
fúrherðir styr gerði
endr í eyjasundi.
Eiríkr und sik geira
Rauð fúrgjafall fjórar
fólkmeiðr Dana skeiðar,
vér frágum þat, vága.
veðrmildr ok semr hildi
Áttut hjaldr þar er höldar
hlunnviggs í bœ runnu
gætinjörðr við Gauta.
gunnblíðr ok réð síðan
Herskildi fór hildar,
hann þverði frið mönnum,
áss um allar sýslur.
jarl goð vörðu hjarli.

Eiríkr jarl fór til Danmerkr, þá er hann hafði einn vetr verit í Svíaveldi; hann fór á fund Sveins tjúguskeggs Danakonungs ok bað til handa sér Gyðu, dóttur hans, ok var þat at ráði gert; fékk þá Eiríkr jarl Gyðu. Vetri síðar áttu þau son, er Hákon hét. Eiríkr jarl var á vetrum í Danmörk, en stundum í Svíaveldi, en í hernaði á sumrum.

98. *Kvánfang Sveins konungs.*

Sveinn Danakonungr tjúguskegg átti Gunnhildi, dóttur Burizleifs Vindakonungs. En í þenna tíma, sem nú var áðr frásagt, var þá þat til tíðinda, at Gunnhildr dróttning tók sótt ok andaðist. En litlu síðar fékk Sveinn konungr Sigríðar hinnar stórráðu, dóttur Sköglartosta, móður Ólafs hins sœnska Svíakonungs. Tókst þar þá með tengðum konunga kærleikr, ok með öllum þeim Eiríki jarli Hákonar syni.

99. *Kvánfang Burizleifs konungs.*

Burizleifr Vindakonungr kærði mál þat fyrir Sigvalda jarli, mági sínum, at sættargerð sú var rofin, er Sigvaldi hafði gert milli Sveins konungs ok Burizleifs konungs, þá er Burizleifr konungr skyldi fá Þyri Haraldsdóttur, systur Sveins konungs. En þat ráð hafði ekki framgengit, því at Þyri setti þar þvert nei fyrir, at hon mundi giptast vilja heiðnum konungi ok gömlum. Nú segir Burizleifr konungr, at hann vili heimta þann máldaga, ok bað jarl fara til Danmerkr ok hafa Þyri dróttning til sín. Sigvaldi jarl lagðist þá ferð eigi undir höfuð ok ferr á fund Sveins Danakonungs ok berr þetta mál upp fyrir hann; ok kemr jarl svá fortölum sínum, at Sveinn konungr fær í hendr honum Þyri, systur sína, ok fylgðu henni konur nökkurar ok fóstrfaðir hennar, er nefndr er Özurr Agason, ríkr maðr, ok nökkurir menn aðrir. Kom þat í einkamál með konungi ok jarli, at eignir þær í Vindlandi, er átt hafði Gunnhildr dróttning, skyldi þá hafa Þyri til eiginorðs, ok þar með aðrar stórar eignir í tilgjöf sína. Þyri grét sárliga ok fór mjök nauðig. En er þau jarl kómu í Vindland, þá gerði Burizleifr konungr brullaup sitt ok fékk Þyri dróttningar. En er hon var með heiðnum mönnum, þá vildi hon hvárki þiggja mat né drykk at þeim, ok fór svá fram 7 nætr.

100. *Ólafr konungr fékk Þyri dróttningar.*

En þá var þat á einni nótt, at Þyri dróttning ok Özurr hljópust í brott í náttmyrkri ok til skógar. Er þat skjótast frá þeirra ferð at segja, at þau koma fram í Danmörk, ok þorir Þyri þar fyrir engan mun at vera, fyrir þá sök at hon veit, ef Sveinn konungr, bróðir hennar, spyrr til hennar þar, at hann mun skjótt senda hana aptr til Vindlands. Fara þau alt huldu höfði, þar til er þau koma í Noreg, létti Þyri ferðinni eigi fyrr en þau koma á fund Ólafs konungs Tryggvasonar. Tók hann við þeim

vel, ok váru þau þar í góðum fagnaði. Sagði Þyri konungi alt um sín vandræði ok biðr hann hjálpræða ok biðr sér friðar í hans ríki. Þyri var kona orðsnjöll, ok virðist konungr vel rœður hennar; sá hann, at hon var fríð kona ok kemr í hug, at þetta muni vera gott kvánfang, ok víkr þannug rœðunni, spyrr ef hon vill giptast honum. En svá sem þá var hennar ráði komit, þótti henni vandi mikill or at ráða, en í annan stað sá hon, hversu farsælligt gjaforð þetta var, at giptast svá ágætum konungi, ok bað hann ráða fyrir sér ok sínu ráði. Ok svá sem um þetta var talat, þá fékk Ólafr konungr Þyri dróttningar. Þeirra brullaup var gert um haustit, þá er hann hafði komit norðan af Hálogalandi. Var Ólafr konungr ok Þyri dróttning í Niðarósi um vetrinn. En eptir um várit, þá kærði Þyri dróttning opt fyrir Ólafi konungi ok grét sárliga þat, er eignir hennar váru svá miklar í Vindlandi, en hon hafði eigi fjárhlut þar í landi, svá sem dróttningu sómdi; stundum bað hon konung fögrum orðum, at hann skyldi fá henni eign sína, sagði at Burizleifr konungr var svá mikill vin Ólafs konungs, at þegar er þeir fynnist, mundi hann fá Ólafi konungi alt þat er hann beiddist. En er þessar rœðu urðu varir allir vinir konungs, þá löttu þeir konung þessarrar farar. Svá er sagt, at þat var einn dag snimma um várit, at konungr gékk eptir stræti, en við torg gékk maðr í móti honum með hvannir margar ok undarliga stórar þann tíma várs. Konungr tók einn hvann-njóla mikinn í hönd sér ok gékk heim til herbergis Þyri dróttningar. Þyri sat inn í stofunni ok grét, er konungr kom inn. Konungr mælti: Sé hér hvann-njóla mikinn, er ek gef þér. Hon laust við hendinni ok mælti: Stœrrum gaf Haraldr Gormsson, en miðr æðraðist hann at fara af landi ok sœkja eigna sína, en þú gerir nú; ok reyndist þat, þá er hann fór þingat í Noreg ok eyddi mestan hlut lands þessa, en eignaðist alt at sköttum ók skyldum, en þú þorir eigi at fara í gegnum Danaveldi fyrir Sveini konungi, bróður mínum.

Ólafr konungr hljóp upp við, er hon mælti þetta, ok mælti hátt ok svarði við: Aldri skal ek hræddr fara fyrir Sveini konungi, bróður þínum, ok ef okkrir fundir verða, þá skal hann fyrir láta.

101. *Útboð Ólafs konungs.*

Ólafr konungr stefndi þing í bœnum litlu síðar. Hann gerði þá bert fyrir allri alþýðu, at hann mun leiðangr úti hafa um sumarit fyrir landi, ok hann vill nefnd hafa or hverju fylki bæði at skipum ok liði, segir þá, hversu mörg skip hann vill þaðan hafa or firðinum. Síðan gerir hann orðsending bæði suðr ok norðr með landi, hit ytra ok hit efra, ok lætr liði út bjóða. Ólafr konungr lætr þá fram setja Orminn langa ok öll önnur skip sín, bæði stór ok smá. Stýrði hann sjálfr Orminum langa. Ok þá er menn váru þar ráðnir til skipanar, þá var þar svá mjök vandat lið ok valit, at engi maðr skyldi vera á Orminum langa ellri en sextugr eða yngri en tvítugr, en valdir mjök at afli ok hreysti. Þar váru fyrst tilskoraðir hirðmenn konungs, því at þat var valit af innanlands mönnum ok utanlands, alt þat er sterkast var ok fræknast.

102. *Manntal á Orminum.*

Úlfr rauði hét maðr, er bar merki Ólafs konungs ok í stafni var á Orminum, ok annarr Kolbjörn stallari, Þorsteinn uxafótr, Víkarr af Tíundalandi, bróðir Arnljóts gellina. Þessir váru á rausninni í söxum: Vakr elfski Raumason, Bersi hinn sterki, Ánn skyti af Jamtalandi, Þrándr rammi af Þelamörk ok Úþyrmir, bróðir hans; þeir Háleygir: Þrándr skjálgi, Ögmundr sandi, Hlöðvir langi or Saltvík, Hárekr hvassi; þeir Innanþrœndir: Ketill háfi, Þorfinnr eisli, Hávarðr ok þeir brœðr or Orkadal. Þessir váru í fyrirrúmi: Björn af Stuðlu, Börkr or Fjörðum, Þorgrímr or Hvini Þjóðólfsson, Ásbjörn ok Ormr, Þórðr or Njarðarlög, Þorsteinn hvíti af Oprustöðum, Arnórr mœrski, Hallsteinn ok Haukr or Fjörðum, Eyvindr snákr,

Bergþórr bestill, Hallkell af Fjölum, Ólafr drengr, Arnfinnr sygnski, Sigurðr bildr, Einarr hörðski ok Finnr, Ketill rygski, Grjótgarðr röskvi. Þessir váru í krapparúmi: Einarr þambarskelfir — hann þótti þeim eigi hlutgengr, því at hann var 18 vetra — Þorsteinn Hlífarson, Þórólfr, Ívarr smetta, Ormr skógarnef ok margir aðrir menn mjök ágætir váru á Orminum, þótt vér kunnim eigi nefna. Átta menn váru í hálfrými á Orminum, ok var valit einum manni ok einum. Þrír tigir váru í fyrirrúmi. Þat var mál manna, at þat mannval, er á Orminum var, bar eigi minna af öðrum mönnum um fríðleika ok afl ok frœknleik, en Ormrinn af öðrum skipum. Þorkell nefja, bróðir konungs, stýrði Orminum skamma, Þorkell dyðrill ok Jósteinn, móðurbrœðr konungs, höfðu Trönuna, ok var hvártveggja þat skip allvel skipat. Ellifu stórskip hafði Ólafr konungr or Þrándheimi ok umfram tvítugsessur ok smæri skip ok vistabyrðinga.

103. *Kristnat Ísland.*

En er Ólafr konungr hafði mjök búit lið sitt or Niðarósi, þá skipaði hann mönnum um öll Þrœndalög í sýslur ok ármenningar. Þá sendi hann til Íslands Gizur hvíta ok Hjalta Skeggjason at boða kristni á Íslandi, ok fékk með þeim prest, þann er Þormóðr er nefndr, ok fleiri vígða menn, en hafði með sér í gisling 4 íslenzka menn, þá er honum þóttu ágætastir: Kjartan Ólafsson, Halldór Guðmundarson, Kolbein Þórðarson, Sverting Runólfsson. Ok er þat at segja af ferð þeirra Gizurar ok Hjalta, at þeir kómu til Íslands fyrir alþingi ok fóru til þings, ok á því þingi var kristni lögtekin á Íslandi, ok þat sumar var skírt alt mannfólk.

104. *Kristnat Grænland.*

Ólafr konungr sendi ok þat sama vár Leif Eiríksson til Grœnlands at boða þar kristni, ok fór hann þat sumar til Grœnlands. Hann tók í hafi skipsögn þeirra manna,

er þá váru úfœrir ok lágu á skipsflaki, ok þá fann hann Vínland hit góða, ok kom um haustit til Grœnlands, ok hafði þannug með sér prest ok kennimenn, ok fór til vistar í Brattahlíð til Eiríks, föður síns. Menn kölluðu hann síðan Leif hinn heppna, en Eiríkr, faðir hans, sagði, at þat var samskulda, er Leifr hafði borgit skipsögn manna ok þat, er hann hafði flutt skæmanninn til Grœnlands; þat var prestr.

105 *) (114). *Ólafr konungr byrjar ferð sína til Vindlands.*

Ólafr konungr fór með liði sínu suðr með landi. Sóttu þá til fundar við hann vinir hans margir ok ríkismenn, þeir er til ferðar váru búnir með konungi. Þar var hinn fyrsti maðr Erlingr Skjálgsson, mágr hans, ok hafði hann skeið hina miklu; hon var 30 at rúmatali, ok var þat skip allvel skipat. Þá kómu ok til hans mágar hans Hyrningr ok Þorgeirr, ok stýrði hvártveggi miklu skipi. Margir aðrir ríkismenn fylgðu honum. Hann hafði 60 langskipa, er hann fór or landi, ok sigldi suðr fyrir Danmörk gegnum Eyrarsund ok svá til Vindlands. Hann gerði stefnulag við Burizleif konung, ok funnust þeir konungar; töluðu þeir þá um eignir, þær er Ólafr konungr heimti, ok fóru allar rœður líkliga milli konunga, ok var góðr greiðskapr um þær heimtingar, er Ólafr konungar þóttist þar eiga. Dvaldist Ólafr konungr þar lengi um sumarit, fann þar marga vini sína.

106 (116). *Eggjanarorð Sigríðar hinnar stórráðu.*

Sveinn konungr tjúguskegg átti þá Sigríði hina s'órráðu, sem fyrr er ritit. Sigríðr var hinn mesti úvin Ólafs konungs Tryggvasonar, ok fann þat til saka, at Ólafr konungr hafði slitit einkamálum við hana ok lostit hana í andlit, svá sem fyrr er ritat. Hon eggjaði mjök Svein konung til at halda orrostu við Ólaf konung Tryggvason, ok sagði, at þat var œrin sök við Ólaf konung,

*) Se *Tillägg* s. 224 o. följ.

er hann hafði lagzt með Þyri, systur hans, at úleyfi yðru, ok mundu ekki hinir fyrri frændr yðrir slíkt þola. Hafði Sigríðr dróttning slíkar fortölur optliga í munni, ok kom hon svá sínum fortölum, at Sveinn konungr var fullkominn at gera þetta ráð. Ok snimma um várit sendi Sveinn konungr menn austr til Svíþjóðar á fund Ólafs konungs Svíakonungs, mágs síns, ok Eiríks jarls, ok lét segja þeim, at Ólafr, Noregs konungr, hafði leiðangr úti ok ætlaði at fara um sumarit til Vindlands. Fylgði þat orðsending Danakonungs, at þeir Svíakonungr ok Eiríkr jarl skyldi her úti hafa ok fara til móts við Svein konung, skyldu þeir þá allir samt leggja til orrostu við Ólaf konung Tryggvason. En Ólafr Svíakonungr ok Eiríkr jarl váru þessarrar ferðar albúnir, ok drógu þá saman skipaher mikinn af Svíaveldi; fóru því liði suðr til Danmerkr ok kómu þar svá, at Ólafr konungr Tryggvason hafði áðr austr siglt. Þess getr Halldórr úkristni, er hann orti um Eirík jarl:

Út bauð jöfra hneitir
élmóðr af Svíþjóðu,
suðr hélt gramr til gunnar,
gunnbliks, liði miklu;
hverr vildi þá hölda
hrægeitunga feitir,
már fékk á sjá sára
sylg, Eiríki fylgja.

Þeir Svíakonungr ok Eiríkr jarl héldu til fundar við Danakonung, ok höfðu þá allir saman úgrynni hers.

107 (117). *Svikræði Sigvalda jarls.*

Sveinn konungr þá er hann hafði sent eptir herinum, þá sendi hann Sigvalda jarl til Vindlands at njósna um ferð Ólafs konungs Tryggvasonar ok gildra svá til, at fundr þeirra Sveins konungs mætti verða. Ferr þá Sigvaldi jarl leið sína ok kom fram á Vindlandi; fór til Jómsborgar ok síðan á fund Ólafs konungs Tryggvasonar. Váru þar mikil vináttumál þeirra á meðal; kom jarl sér í hinn mesta kærleik við Ólaf konung. Ástríðr, kona jarls, dóttir Burizleifs konungs, var vin mikill Ólafs konungs, ok var þat mjök af hinum fyrrum tengðum, er Ólafr kon-

ungr hafði átt Geiru, systur hennar. Sigvaldi jarl var maðr vitr ok ráðugr, en er hann kom sér í ráðagerð við Ólaf konung, þá dvaldi hann mjök ferðina hans austan at sigla, ok fann til þess mjök ymsa hluti. En lið Ólafs konungs lét geysi illa, ok váru menn mjök heimfúsir, er þeir lágu albúnir, en veðr byrvæn. Sigvaldi jarl fékk njósn leyniliga af Danmörk, at þá var austan kominn herr Svíakonungs, ok Eiríkr jarl hafði þá ok búinn sinn her, ok þeir höfðingjarnir mundu þá koma austr undir Vindland, ok þeir höfðu ákveðit, at þeir mundu bíða Ólafs konungs við ey, þá er Svöldr heitir, svá þat, at jarl skyldi svá til stilla, at þeir mætti þar finna Ólaf konung.

108 (118). *Ferð Ólafs konungs af Vindlandi.*

Þá kom pati nökkurr til Vindlands, at Sveinn Danakonungr hafði her úti, ok gerðist brátt sá kurr, at Sveinn Danakonungr mundi vilja finna Ólaf konung. En Sigvaldi jarl segir konungi: Ekki er þat ráð Sveins konungs at leggja til bardaga við þik með Danaher einnsaman, svá mikinn her sem þér hafit. En ef yðr er nökkurr grunr á því, at úfriðr muni fyrir, þá skal ek fylgja yðr með mínu liði, ok þótti þat styrkr vera fyrr, hvar sem Jómsvíkingar fylgðu höfðingjum; mun ek fá þér 11 skip vel skipuð. Konungr játtaði þessu. Var þá lítit veðr ok hagstœtt, lét konungr þá leysa flotann ok blása til brottlögu. Drógu menn þá segl sín, ok géngu meira smáskipin öll, ok sigldu þau undan á haf út. En jarl sigldi nær konungsskipinu ok kallaði til þeirra, bað konung sigla eptir sér: Mér er kunnast, segir hann, hvar djúpast er um eyjasundin, en þér munut þess þurfa með þau hin stóru skipin. Sigldi þá jarl fyrir með sínum skipum. Hann hafði 11 skip, en konungr sigldi eptir honum með sínum stórskipum; hafði hann þar ok 11 skip, en allr annarr herrinn sigldi út á hafit. En er Sigvaldi jarl sigldi utan at Svöldr, þá reri á móti þeim skúta ein. Þeir segja

jarli, at herr Danakonungs lá þar í höfninni fyrir þeim. Þá lét jarl hlaða seglunum, ok róa þeir inn undir eyna. Halldórr úkristni segir svá:

Óna, fór ok einu
unnviggs, konungr sunnan,
sverð rauð mætr at morði
meiðr, sjau tigum skeiða,
þá er hún lagar hreina
hafði jarl um krafða,
sætt gékk seggja ættar
sundr, Skánunga fundar.

Hér segir, at Ólafr konungr ok Sigvaldi jarl höfðu 70 skipa ok einu meir, þá er þeir sigldu sunnan.

109 (119). *Viðrtal höfðingja ok ráðagerðir.*

Sveinn Danakonungr ok Ólafr Svíakonungr ok Eiríkr jarl váru þar þá með allan her sinn; þá var fagrt veðr ok bjart sólskin. Géngu þeir nú upp á hólminn allir höfðingjar með miklar sveitir manna, ok sá, er skipin sigldu út á hafit mjök mörg saman. Ok nú sjá þeir, hvar siglir eitt mikit skip ok glæsiligt; þá mæltu báðir konungarnir: Þetta er mikit skip ok ákafliga fagrt, þetta mun vera Ormrinn langi. Eiríkr jarl svarar ok segir: Ekki er þetta Ormr hinn langi. Ok svá var, sem hann sagði, þetta skip átti Eindriði af Gimsum. Litlu síðar sá þeir, hvar annat skip sigldi miklu meira en hit fyrra. Þá mælti Sveinn konungr: Hræddr er Ólafr Tryggvason nú, eigi þorir hann at sigla með höfuðin á skipi sínu. Þá segir Eiríkr jarl: Ekki er þetta konungs skip, kenni ek þetta skip ok seglit, því at stafat er seglit, þat á Erlingr Skjálgsson; látum sigla þá, betra er oss skarð ok missa í flota Ólafs konungs en þetta skip þar svá búit. En stundu síðar sá þeir ok kendu skip Sigvalda jarls, ok viku þau þannug at hólmanum. Þá sá þeir hvar sigldu 3 skip, ok var eitt mikit skip. Mælti þá Sveinn konungr, biðr þá ganga til skipa sinna, segir at þar ferr Ormr hinn langi. Eiríkr jarl mælti: Mörg hafa þeir önnur stór skip ok glæsilig en Orm hinn langa, bíðum enn. Þá mæltu mjök margir menn: Eigi vill Eiríkr jarl nú berjast

ok hefna föður síns; þetta er skömm mikil, svá at spyrjast mun um öll lönd, ef ver liggjum hér með jafnmiklu liði, en Ólafr konungr sigli á hafit út hér hjá oss sjálfum. En er þeir höfðu þetta talat um hríð, þá sá þeir hvar sigldu 4 skip, ok eitt af þeim var dreki allmikill ok mjök gullbúinn. Þá stóð upp Sveinn konungr ok mælti hátt: Mun Ormrinn bera mik í kveld, honum skal ek stýra. Þá mæltu margir, at Ormrinn var furðu mikit skip ok frítt, ok rausn mikil at láta gera slíkt skip. Þá mælti Eiríkr jarl, svá at nökkurir menn heyrðu: Þótt Ólafr konungr hefði ekki meira skip en þetta, þá mundi Sveinn konungr þat aldri fá af honum með einn saman Danaher. Dreif þá fólkit til skipanna, ok ráku af tjöldin ok ætluðu at búast skjótliga. En er höfðingjar ræddu þetta milli sín, sem nu er sagt, þá sá þeir hvar sigldu 3 skip allmikil, ok fjórða síðast, ok var þat Ormr hinn langi. En þau hin stóru skip, er áðr höfðu siglt, ok þeir hugðu at Ormrinn væri, þat var hit fyrra Tranan, en hit síðara Ormr hinn skammi. En þá er þeir sá Orminn langa, kendu allir, ok mælti þá engi í mót, at þar mundi sigla Ólafr Tryggvason; géngu þá til skipanna ok skipuðu til atlögunnar. Váru þat einkamál þeirra höfðingja Sveins konungs, Ólafs konungs, Eiríks jarls, at sinn þriðjung Noregs skyldi eignast hverr þeirra, ef þeir feldi Ólaf konung Tryggvason; en sá þeirra höfðingja, er fyrst géngi á Orminn, skyldi eignast alt þat hlutskipti, er þar fékkst, ok hverr þeirra þau skip, er sjálfr hryði. Eiríkr jarl hafði barða einn geysi mikinn, er hann var vanr at hafa í víking; þar var skegg á ofanverðu barðinu hvárutveggja, en niðr frá járnspöng þykk, ok svá breið sem barðit, ok tók alt í sjá ofan.

110 (120). *Frá liði Ólafs konungs.*

Þá er þeir Sigvaldi jarl reru inn undir hólmann, þá sá þat þeir Þorkell dyðrill af Trönunni ok aðrir skipstjórnarmenn, þeir er með honum fóru, at jarl sneri

skipum undir hólmann. Þá hlóðu þeir ok seglum ok reru eptir honum ok kölluðu til þeirra, spurðu hví þeir fóru svá. Jarl segir, at hann vill bíða Ólafs konungs: ok er meiri ván, at úfriðr sé fyrir oss. Létu þeir þá fljóta skipin, þar til er Þorkell nefja kom með Orm hinn skamma ok þau 3 skip, er honum fylgðu. Ok váru þeim sögð hin sömu tíðindi; hlóðu þeir þá ok sínum seglum ok létu fljóta ok biðu Ólafs konungs. En þá er konungrinn sigldi innan at hólmannum, þá reri allr herrinn út á sundit fyrir þá. En er þeir sá þat, þá báðu þeir konungrinn sigla leið sína, en leggja eigi til orrostu við svá mikinn her. Konungr svarar hátt ok stóð upp í lyptingunni: Láti ofan seglit, ekki skulu mínir menn hyggja á flótta, ek hefi aldri flýit í orrostu, ráði guð fyrir lífi mínu, en aldri mun ek á flótta leggja. Var svá gert, sem konungr mælti. Svá segir Hallfreðr:

Geta skal máls þess er mæla
menn at vápna sennu
dólga fangs við drengi
dáðöflgan gram kváðu.

Baða hertrygðar hyggja
hnekkir sína rekka,
þess lifa þjóðar sessa
þróttar orð, á flótta.

111 (121). *Ólafr konungr skipar liði sínu.*

Ólafr konungr lét blása til samlögu öllum skipum sínum. Var konungs skip í miðju liði, en þar á annat borð Ormr hinn skammi, en á annat borð Tranan. En þá er þeir tóku at tengja stafna á Orminum langa ok Orminum skamma, ok er konungr sá þat, kallaði hann hátt, bað þá leggja fram betr hit mikla skipit ok láta þat eigi aptast vera allra skipa í herinum. Þá svarar Úlfr hinn rauði: Ef Orminn skal því lengra fram leggja, sem hann er lengri en önnur skip, þá mun ávint verða um söxin í dag. Konungr segir: Eigi vissa ek, at ek ætta stafnbúann bæði rauðan ok ragan. Úlfr mælti: Ver þú eigi meir baki lyptingina, en ek mun verja stafninn. Konungr hélt á boga, ok lagði ör á streng ok sneri at

Úlfi. Úlfr mælti: Skjót annan veg, konungr, þannug sem meiri er þörfin; þér vinn ek þat er ek vinn.

112 (122). *Frá Ólafi konungi.*

Ólafr konungr stóð í lyptingu á Orminum, bar hann hátt mjök; hann hafði gyltan skjöld ok gullroðinn hjálm, var hann auðkendr frá öðrum mönnum, hann hafði rauðan kyrtil stuttan utan yfir brynju. En er Ólafr konungr sá, at riðluðust flotarnir ok upp váru sett merki fyrir höfðingjum, þá spyrr hann: Hverr er höfðingi fyrir liði því, er gegnt oss er? Honum var sagt, at þar var Sveinn konungr tjúguskegg með Danaher. Konungr svarar: Ekki hræðumst vér bleyður þær, eigi er hugr í Dönum. En hverr höfðingi fylgir þeim merkjum, er þar eru út ífrá á hœgra veg? Honum var sagt, at þar var Ólafr konungr með Svíaher. Ólafr konungr segir: Betra væri Svíum heima at sleikja um blótbolla sína en ganga á Orminn undir vápn yður. En hverir eigu þau hin stóru skip, er þar liggja út á bakborða Dönum. Þar er, segja þeir, Eiríkr jarl Hákonarson. Þá svaraði Ólafr konungr: Hann mun þykkjast eiga við oss skapligan fund, ok oss er ván snarpligrar orrostu af því liði; þeir eru Norðmenn sem vér erum.

113 (123). *Upphaf orrostunnar.*

Síðan greiða konungar atróðr. Lagði Sveinn konungr sitt skip móti Orminum langa, en Ólafr konungr sœnski lagði út frá ok stakk stöfnum at yzta skipi Ólafs konungs Tryggvasonar, en öðrum megin Eiríkr jarl. Tókst þar þá hörð orrosta. Sigvaldi jarl lét skotta við sín skip ok lagði ekki til orrostu. Svá segir Skúli Þorsteinsson; hann var þá með Eiríki jarli:

Fylgða ek Frísa dólgi,
fékk ek ungr þar er spjör sungu,
nú fiðr öld at eldumk,
aldrbót, ok Sigvalda,

þar er til móts við mœti
málmþings í dyn hjálma
sunnr fyrir Svöldrar mynni
sárlauk roðinn bárum.

Ok enn segir frá þessum tíðindum Hallfreðr:

Þar hykk víst til mjök mistu,
mörg kom drótt á flótta,
gram þann er gunni framdi
gengis þrœnskra drengja.
Nœfr vá einn við jöfra
allvaldr tvá snjalla,
frægr er til slíks ok segja
siðr, en jarl hinn þriðja.

114 (124). *Flótti Sveins Danakonungs ok Ólafs Svíakonungs.*

Þessi orrosta var hin snarpasta ok allmanskœð. Frambyggjar á Orminum langa ok Orminum skamma ok Trönunni fœrðu akkeri ok stafnljá í skip Sveins konungs, en áttu vápnin at bera niðr undir fœtr sér; hruðu þeir öll þau skip, er þeir féngu haldit. En konungrinn Sveinn ok þat lið, er undan komst, flýði á önnur skip, ok þar næst lögðu þeir frá or skotmáli. Ok fór þessi herr, svá sem gat Ólafr konungr Tryggvason. Þá lagði þar at í staðinn Ólafr Svíakonungr; ok þegar er þeir koma nær stórskipum, þá fór þeim sem hinum, at þeir létu lið mikit ok sum skip sín, ok lögðu frá við svá búit. En Eiríkr jarl síbyrði Barðanum við hit yzta skip Ólafs konungs, ok hrauð hann þat ok hjó þegar þat or tengslum, en lagði þá at því, er þar var næst, ok barðist til þess er þat var hroðit. Tók þá liðit at hlaupa af hinum smærum skipunum ok upp á stórskipin. En Eiríkr jarl hjó hvert or tengslunum, svá sem hroðit var. En Danir ok Svíar lögðu þá í skotmál ok öllum megin at skipum Ólafs konungs, en Eiríkr jarl lá ávalt síbyrt við skipin ok átti höggorrostu. En svá sem menn féllu á skipum hans, þá géngu aðrir upp í staðinn, Svíar ok Danir. Svá segir Halldórr:

Görðisk snarpra sverða,
slitu drengir frið lengi
þar er gollin spjör gullu,
gangr um Orminn langa.
Dólgs kváðu fram fylgja
fráns leggbita hánum
sœnska menn at sennu
sunnr ok danska runna.

Þá var orrosta hin snarpasta, ok féll þá mjök liðit, ok

kom svá at lyktum, at öll váru hroðin skip Ólafs konungs Tryggvasonar nema Ormr hinn langi; var þar þá alt lið á komit, þat er vígt var hans manna. Þá lagði Eiríkr jarl Barðanum at Orminum langa síbyrt, ok var þar höggorrosta. Svá segir Halldórr:

Fjörð kom heldr í harðan,
hnitu reyr saman dreyra,
tungl skárusk þá tingla
tangar, Ormr hinn langi;
þá er borðmikinn Barða
brynflagðs reginn lagði,
jarl vann hjálms at hólmi
hríð, við Fáfnis síðu.

115 (125). *Frá Eiríki jarli.*

Eiríkr jarl var í fyrirrumi á skipi sínu, ok var þar fylkt með skjaldborg. Var þá bæði höggorrosta ok spjótum lagit ok kastat öllu, því er til vápna var, en sumir skutu bogaskoti eða handskoti. Var þá svá mikill vápnaburðr á Orminn, at varla mátti hlífum við koma, er svá þykkt flugu spjót ok örvar; því at öllum megin lögðu herskip at Orminum. En menn Ólafs konungs váru þá svá óðir, at þeir hljópu upp á borðin, til þess at ná með sverðshöggum at drepa fólkit. En margir lögðu eigi svá undir Orminn, at þeir vildi í höggorrostu vera. En Ólafs menn géngu flestir út af borðunum, ok gáðu eigi annars, en þeir berðist á sléttum velli, ok sukku niðr með vápnum sínum. Svá segir Hallfreðr:

Sukku niðr af naðri
naddfárs í böð sárir
baugs, gerðut við vægjask,
verkendr meginserkjar.
Vanr mun Ormr, þótt Ormi
alldýrr konungr stýri,
hvars hann skríðr með lið lýða,
lengi slíkra drengja. x

116 (126). *Frá Einari Þambarskelfi.*

Einarr Þambarskelfir var á Orminum aptr í krapparúmi; hann skaut af boga ok var allra manna harðskeytastr. Einarr skaut at Eiríki jarli ok laust í stýrishnakkann fyrir ofan höfuð jarli, ok gékk alt upp á reyrböndin. Jarl leit til ok spurði, ef þeir vissi, hverr skaut? En jafnskjótt

kom önnur ör svá nær jarli, at flaug milli síðunnar ok handarinnar, ok svá aptr í höfðafjölina, at langt stóð út broddrinn. Þá mælti jarl við mann, þann er sumir nefna Finn, en sumir segja, at hann væri finskr, sá var hinn mesti bogmaðr: Skjóttu mann þann hinn mikla í krapparúminu! Finnr skaut, ok kom örin á boga Einars miðjan, í því bili er Einarr dró hit þriðja sinn bogann. Brast þá boginn í tvá hluti. Þá mælti Ólafr konungr: Hvat brast þar svá hátt. Einarr svarar: Noregr or hendi þér, konungr! Eigi mun svá mikill brestr at orðinn, segir konungr; tak boga minn ok skjót af! Ok kastaði boganum til hans. Einarr tók bogann ok dró þegar fyrir odd örvarinnar, ok mælti: Ofveikr, ofveikr allvalds boginn. Ok kastaði aptr boganum; tók þá skjöld sinn ok sverð ok barðist.

117 (127). *Ólafr konungr fær mönnum sínum hvöss sverð.*

Ólafr konungr Tryggvason stóð í lypting á Orminum ok skaut optast um daginn, stundum bogaskoti en stundum gaflökum, ok jafnan tveim senn. Hann sá fram á skipit, ok sá sína menn reiða sverðin ok höggva títt, ok sá, at illa bitu; mælti þá hátt: Hvárt reiði þér svá slæliga sverðin, er ek sé at ekki bíta yðr? Maðr svarar: Sverð vár eru slæ ok brotin mjök. Þá gékk konungr ofan í fyrirrúmit ok lauk upp hásætiskistuna, tók þar or mörg sverð hvöss ok fékk mönnum. En er hann tók niðr hinni hœgri hendi, þá sá menn, at blóð rann ofan undan brynstúkunni, en engi vissi, hvar hann var sárr.

118 (128). *Uppganga á Orminn.*

Mest var vörnin á Orminum ok mannskœðust af fyrirrúmsmönnum ok stafnbúum; þar var hvártveggja valit mest mannfólkit ok hæst borðin. En lið féll fyrst um mitt skipit. Ok þá er fátt stóð manna upp um sigluskeið, þá réð Eiríkr jarl til uppgöngunnar ok kom upp á Orminn við 15da mann. Þá kom í mót honum Hyrningr, mágr

Ólafs konungs, með sveit manna, ok varð þar hinn harðasti bardagi, ok lauk svá, at jarl hrökk ofan aptr á Barðann, en þeir menn, er honum höfðu fylgt, féllu sumir, en sumir váru særðir. Þess getr Þórðr Kolbeinsson:

Þar var hjálmaðs herjar
Hropts við dreyrgar tóptir,
orð fékk gott er gerði,
grams vör blám hjörvi;
höll bilar hára fjalla,
Hyrningr! áðr þat fyrnisk.

Þar varð enn hin snarpasta orrosta, ok féllu þá margir menn á Orminum. En er þyntist skipan á Orminum til varnarinnar, þá réð Eiríkr jarl annat sinn til uppgöngu á Orminn. Varð þá enn hörð viðtaka. En er þetta sá stafnbúar á Orminum, þá géngu þeir aptr á skipit, ok snúast til varnar móti jarli ok veita harða viðrtöku. En fyrir því at þá var svá mjök fallit lið á Orminum, at víða váru auð borðin, tóku þá jarls menn víða upp at ganga. En alt þat lið, er þá stóð uppi til varnar á Orminum, sótti aptr á skipit, þar sem konungr var. Svá segir Halldórr úkristni, at Eiríkr jarl eggjaði þá sína menn:

Hét á heiptar nýta
hugreifr, með Óleifi
aptr stökk þjóð um þóptur,
þengill sína drengi.
Þá er hafvita höfðu
Hallands um gram snjallan,
varð fyrir Vinda myrði
vápneiðr, lokit skeiðum.

119 (129). *Hroðinn Ormrinn langi.*

Kolbjörn stallari gékk upp í lypting til konungs; þeir höfðu mjök líkan klæðabúnað ok vápna. Kolbjörn var ok allra manna mestr ok fríðastr. Varð nú enn í fyrirrúminu hin snarpasta orrosta. En fyrir þá sök at þá var svá mikit fólk komit upp á Orminn af liði jarls, sem vera mátti á skipinu, en skip hans lögðu at öllum megin utan at Orminum, en lítit fjölmenni til varnar móti svá miklum her, nú þótt þeir menn væri bæði sterkir ok frœknir, þá féllu nú flestir á lítilli stundu. En Ólafr konungr sjálfr ok þeir Kolbjörn báðir hljópu þá fyrir borð, ok á sitt borð hvárr. En jarls menn höfðu lagt utan at

smáskútur, ok drápu þá er á kaf hljópu. Ok þá er konungr sjálfr hafði á kaf hlaupit, vildu þeir taka hann höndum ok fœra Eiríki jarli. En Ólafr konungr brá yfir sik skildinum ok steyptist í kaf; en Kolbjörn stallari skaut undir sik skildinum ok hlífði sér svá við vápnum, er lagt var af skipum þeim er undir lágu, ok féll hann svá á sjáinn, at skjöldrinn varð undir honum, ok komst hann því eigi í kaf svá skjótt, ok varð hann handtekinn ok dreginn upp í skútuna, ok hugðu þeir, at þar væri konungrinn. Var hann þá leiddr fyrir jarl. En er þess varð jarl varr, at þar var Kolbjörn en eigi Ólafr konungr, þá váru Kolbirni grið gefin. En i þessi svipan hljópu allir fyrir borð af Orminum, þeir er þá váru á lífi, Ólafs konungs menn; ok segir Hallfreðr svá, at Þorkell nefja, konungs bróðir, hljóp síðast allra manna fyrir borð:

Úgrœðir sá auða
armgrjóts Trönu fljóta,
hann rauð geir at gunni
glaðr, ok báða naðra,

áðr hjaldrþorinn héldi
hugframr í böð ramri
snotr af snœris vitni
sunds Þorketill undan.

120 (130). *Frá Vindasnekkjunni.*

Svá var fyrr ritat, at Sigvaldi jarl kom til föruneytis við Ólaf konung í Vindlandi ok hafði 10 skip, en þat hit ellifta, er á váru menn Ástríðar konungsdóttur, konu jarls. En þá er Ólafr konungr hafði fyrir borð hlaupit, þá œpti herrinn allr sigróp, ok þá lustu þeir árum i sjá, Sigvaldi jarl ok hans menn, ok reru till bardaga. Þess getr Halldórr úkristni:

Drógusk vítt at vági
Vinda skeiðr, ok gíndu
Þriðja hauðrs á þjóðir
þunn gálkn járnmunnum.

Gnýr varð á sjá sverða,
sleit örn gera beitu,
dýrr vá drengja stjóri,
drótt kom mörg á flótta.

En sú Vindasnekkjan, er Ástríðar menn váru á, reri brott ok aptr undir Vindland, ok var þat margra manna mál þegar, at Ólafr konungr mundi hafa steypt af sér

brynjunni í kafi ok kafat svá út undan langskipunum, lagzt síðan til Vindasnekkjunnar, ok hefði menn Ástríðar flutt hann til lands. Ok eru þar margar frásagnir um ferðir Ólafs konungs gervar síðan af sumum mönnum. En á þessa leið segir Hallfreðr:

Veitkát ek hitt hvárt heita
hungrdeyfi skal ek leyfa
dynsæðinga dauðan
dýrbliks eða þó kvikvan,
alls sannliga segja,
sárr mun gramr at hváru,
hætt er til hans at frétta,
hvártveggja mér seggir.

En hvernug sem þat hefir verit, þá kom Ólafr konungr Tryggvason aldregi síðan til ríkis í Noregi. En þó segir Hallfreðr vandræðaskáld á þessa leið:

Samr var árr um ævi
oddbragðs hinn, er þat sagði
at lofða gramr lifði,
læstyggs sonar Tryggva.
Vera kveðr öld or éli
Ólaf kominn stála;
menn geta máli sönnu,
mjök er verr en svá, ferri.

Ok en þetta:

Mundut þess, alls þegnar
þróttharðan gram sóttu,
frá ek, með lýða liði
landherðar sköp verða,
at mundjökuls myndi
margdýrr koma stýrir,
geta þykkjask þess gotnar
glíkligs, or her slíkum.
Enn segir auðar kenni
austr í málma gnaustan
seggr frá sárum tiggja
sumr eða brott um komnum.
Nú er sannfregit sunnan
siklings or styr miklum,
kann ek eigi mart við manna,
morð, veifanar orði.

121 (131). *Frá Eiríki jarli.*

Eiríkr jarl Hákonarson eignaðist Orminn langa með sigrinum ok hlutskipti mikit. Svá segir Halldórr:

Hjálmfaldinn bar hilmi
hrings at miklu þingi,
skeiðr glæstu þá þjóðir,
þangat Ormr hinn langi.
En sunnr at gný gunnar
glaðr tók jarl við naðri,
áðr varð egg at rjóða
ættgóðr Hemings bróðir.

Sveinn, son Hákonar jarls, hafði þá fest Hólmfríði, dóttur Ólafs Svíakonungs. En er þeir skiptu Noregsveldi milli

sín, Danakonungr ok Svíakonungr ok Eiríkr jarl, þá hafði Ólafr Svíakonungr 4 fylki í Þrándheimi, ok Mœri hváratveggju ok Raumsdal, ok austr Ránríki frá Gautelfi ok til Svínasunds. Þetta ríki fékk Ólafr konungr í hendr Sveini jarli með þvílíkum formála, sem fyrr höfðu haft skattkonungar eða jarlar af yfirkonungum. En Eiríkr jarl hafði 4 fylki í Þrándheimi, Hálogaland ok Naumudal, Fjörðu ok Fjalir, Sogn ok Hörðaland ok Rogaland, ok Norðragðir alt til Líðandisness. Svá segir Þórðr Kolbeinsson:

Veit ek fyrir Erling utan
ár at hersar váru,
lofa ek fasta tý, flestir,
farlands, vinir jarla.
En eptir víg frá Veigu,
vel ek orð, at styr norðan
land eða lengra stundu
lagðisk suðr til Agða.

Allvalds nutu aldir,
una líkar vel slíku;
skyldr lézk hendi at halda
hann yfir Noregs mönnum.
En Sveinn konungr sunnan
sagðr er dauðr, en auðir,
fátt bilar flestra ýta
fár, hans býir váru.

Sveinn Danakonungr hafði þá enn Víkina, svá sem hann hafði fyrr haft, en hann veitti Eiríki jarli Raumaríki ok Heiðmörk. Sveinn Hákonarson tók jarldóm af Ólafi hinum sœnska. Sveinn jarl var allra manna fríðastr, er menn hafi sét. Eiríkr jarl ok Sveinn jarl létu báðir skírast ok tóku rétta trú; en meðan þeir réðu fyrir Noregi, þá létu þeir gera hvern sem vildi um kristnihaldit, en forn lög héldu þeir vel ok alla landssiðu ok váru menn vinsælir ok stjórnsamir. Var Eiríkr jarl mjök fyrir þeim brœðrum um forráð öll.

Tillägg till Olaf Tryggvasons saga.

Följande stycken, som äro upptagna i äldre upplagor, ehuru de icke höra till den ursprungliga texten, meddelas här dels efter *Codex Frisianus*, dels efter *Flateyjarbók*, jemförd med *Peringskiölds* upplaga af Heimskringla.

(88)*). *Från orden* Þessir váru . . . . *till* Þorleikr Brandsson *har Codex Frisianus i stället denna lydelse:* Þeir áttu kaupstefnu ok héldu torg við konungs bryggjur. Um várit leituðu þeir til brautsiglingar þrysvar, ok gaf þeim aldri, ok lágu við bryggjur. Þat var einn góðan veðrdag, at margir menn fóru á sund, ok skemta sér. Einn var sá maðr, er þar bar langt af öðrum um allar íþróttir. Kjartan mælti við Hallfreð vandræðaskáld, at hann skyldi reyna sund við þenna mann, en hann telst undan. Kjartan mælti: Ek skal þá freista; kastar af sér klæðunum ok verpr sér á sund, leggst at þessum manni ok grípr um fót honum ok fœrir hann niðr; koma upp ok höfðust engi orð við; fara niðr öðru sinni ok eru miklu lengr niðri en hit fyrra sinni; koma enn upp ok þegja; fara þegar niðr þriðja sinni, þar til er Kjartan þykkir alt mál upp, ok er þá eigi þess kostr, ok kennir þá aflsmunar; eru niðri, þar til er Kjartan er mjök þrotinn; koma þá upp ok leggjast at landi. Spyrr hinn norrœni maðr, hverr Íslendingr væri at nafni. Kjartan nefnir sik. Hinn mælti: Þú ert vel sundfœrr; eða ertu íþróttamaðr at fleirum hlutum? Kjartan svaraði: Þat er lítil íþrótt. Hinn norrœni mælti: Hví spyrðu engis í mót?

*) Jfr Cod. Fr., Saga Ól. Tryggv. kap. 89.

Kjartan svaraði: Ek ætla mik engu skipta, hverr þú ert eða hvat þú heitir. Hinn svaraði: Ek mun þá segja þér: hér er Ólafr Tryggvason. Hann spurði Kjartan margs af Íslandi; en hann sagði alt of léttliga. Síðan ætlar Kjartan braut at ganga skjótliga. Konungr mælti: Hér er skikkja, er ek vil gefa þér, Kjartan. En Kjartan þá skikkjuna ok þakkaði honum forkunnar vel.

(105) *). *Frá sigling Bjarna Herjúlfssonar.*

Herjúlfr var Bárðarson Herjúlfssonar, frænda Ingólfs landnámamanns. Þeim Herjúlfi gaf Ingólfr land á milli Vágs ok Reykjaness. Herjúlfr bjó fyrst á Drepstokki. Þorgerðr hét kona hans, en Bjarni son þeirra ok var hinn efniligsti maðr. Hann fýstist utan þegar á unga aldri; varð honum gott bæði til fjár ok mannvirðingar, ok var sinn vetr hvárt utanlands eðr með feðr sínum. Brátt átti Bjarni skip í förum, ok hinn síðasta vetr, er hann var í Noregi, þá brá Herjúlfr til Grœnlandsferðar með Eiríki ok brá búi sínu. Með Herjúlfi var á skipi suðreyskr maðr kristinn, sá er orti Hafgerðingardrápu; þar er þetta stef í:

Mínar bið ek munka reyni
meinalausan farar beina;
heiðis haldi hattar foldar
hallar dróttinn yfir mér stalli.

Herjúlfr bjó á Herjúlfsnesi ok var hinn göfgasti maðr. Eiríkr rauði bjó í Brattahlíð; hann var þar með mestri virðingu, ok lutu allir til hans. Þessi váru börn Eiríks: Leifr, Þorvaldr ok Þorsteinn, en Freydís hét dóttir hans; hon var gipt þeim manni, er Þorvarðr hét, ok bjuggu þau í Görðum, þar sem nú er biskupsstóll. Hon var svarri mikill, en Þorvarðr var lítilmenni; var hon mjök gefin til fjár. Heiðit var fólk á Grœnlandi í þann tíma.

*) Jfr Flateyarbók I. kap. 342.

Þat sama sumar kom Bjarni skipi sínu á Eyrar, er faðir hans hafði brott siglt um várit. Þau tíðindi þóttu Bjarna mikil, ok vildi eigi bera af skipi sínu. Þá spurðu hásetar hans, hvat er hann bærist fyrir; en hann svarar, at hann ætlaði at halda siðvenju sinni ok þiggja at föður sínum vetrvist: ok vil ek halda skipinu til Grœnlands, ef þér vilit mér fylgð veita. Allir kváðust hans ráðum fylgja vilja. Þá mælti Bjarni: Úvitrlig mun þykkja vár ferð, þar sem engi várr hefir komit í Grœnlandshaf. En þó halda þeir nú í haf, þegar þeir váru búnir, ok sigldu þrjá daga, þar til er landit var vatnat; en þá tók af byrina ok lagði á norrœnur ok þokur, ok vissu þeir eigi hvert at þeir fóru, ok skipti þat mörgum dœgrum.

Eptir þat sá þeir sól ok máttu þá deila ættir; vinda nú segl ok sigla þetta dœgr, áðr þeir sá land, ok rœddi um með sér, hvat landi þetta mun vera. En Bjarni kveðst hyggja, at þat mundi eigi Grœnland. Þeir spyrja, hvárt hann vill sigla at þessu landi eðr eigi. (Hann svarar:) Þat er mitt ráð at sigla í nánd við landit; ok svá gera þeir ok sá þat brátt, at landit var úfjöllótt ok skógi vaxit, ok smár hæðir á landinu, ok létu landit á bakborða ok létu skaut horfa á land. Síðan sigla þeir tvau dœgr, áðr þeir sá land annat. Þeir spyrja, hvárt Bjarni ætlaði þat enn Grœnland. Hann kvaðst eigi heldr ætla þetta Grœnland en hit fyrra: því at jöklar eru mjök miklir sagðir á Grœnlandi. Þeir nálguðust brátt þetta land ok sá þat vera slétt land ok viði vaxit. Þá tók af byr fyrir þeim. Þá rœddu hásetar þat, at þeim þótti þat ráð at taka þat land; en Bjarni vill þat eigi. Þeir þóttust bæði þurfa við ok vatn. At engu eru þér því úbirgir, segir Bjarni; en þó fékk hann af því nökkut ámæli af hásetum sínum. Hann bað þá vinda segl, ok svá var gert, ok settu framstafn frá landi ok sigla í haf útsynnings byr þrjú dœgr, ok sá þá land hit þriðja. En þat land var hátt ok fjöllótt ok jökull á. Þeir spyrja þá, ef Bjarni vildi at landi láta þar; en hann kvaðst eigi þat vilja: því at mér lízt þetta

land úgagnvænligt. Nú lægðu þeir eigi segl sitt; halda með landinu fram ok sá, at þat var eyland; settu enn stafn við því landi ok héldu í haf hinn sama byr; en veðr óx í hönd, ok bað Bjarni þá svipta ok eigi sigla meira, en bæði dygði vel skipi þeirra ok reiða. Sigldu nú fjögur dœgr; þá sá þeir land hit fjórða. Þá spurðu þeir Bjarna, hvárt hann ætlaði þetta vera Grœnland eðr eigi. Bjarni svarar: Þetta er líkast því, er mér er sagt frá Grœnlandi, ok hér munu vér at landi halda. Svá gera þeir ok taka land undir einhverju nesi at kveldi dags; ok var þar bátr á nesinu. En þar bjó Herjúlfr, faðir Bjarna, á því nesi, ok af því hefir nesit nafn tekit ok er síðan kallat Herjúlfsnes. Fór Bjarni nú til föður síns, ok hættir nú siglingu ok er með föður sínum, meðan Herjúlfr lifði, ok síðan bjó hann þar eptir föður sinn.

(106)*). *Frá landafundi Leifs Eiríkssonar.*

Þat er nú þessu næst, at Bjarni Herjúlfsson kom utan af Grœnlandi á fund Eiríks jarls, ok tók jarl við honum vel. Sagði Bjarni frá ferðum sínum, er hann hafði lönd sét, ok þótti mönnum hann verit hafá úforvitinn, er hann hafði ekki at segja af þeim löndum, ok fékk hann af því nökkut ámæli. Bjarni gerðist hirðmaðr jarls, ok fór út til Grœnlands um sumarit eptir. Var nú mikil umrœða um landaleitan. Leifr, son Eiríks rauða or Brattahlíð, fór á fund Bjarna Herjúlfssonar ok keypti skip at honum ok réð til háseta, svá at þeir váru hálfr fjórði togr manna saman. Leifr bað föður sinn Eirík, at hann mundi enn fyrir vera förinni. Eiríkr taldist heldr undan, kveðst þá vera hníginn í aldr ok kveðst minna mega við vási öllu, en var. Leifr kveðr hann enn mundu mestri heill stýra af þeim frændum. Ok þetta lét Eiríkr eptir Leifi ok ríðr heiman, þá er þeir eru at því búnir; ok var þá skamt at fara til skipsins. Drepr hestrinn fœti, sá er

*) Jfr Flateyarbók I. kap. 427–433.

Eiríkr reið, ok féll hann af baki, ok lestist fótr hans. Þá mælti Eiríkr: Ekki mun mér ætlat at finna lönd fleiri en þetta, er nú byggjum vér; munum vér nú ekki lengr fara allir samt. Fór Eiríkr heim í Brattahlíð, en Leifr réðst til skips, ok félagar hans með honom, hálfr fjórði togr manna. Þar var suðrmaðr einn í ferð, er Tyrkr hét.

Nú bjuggu þeir skip sitt ok sigldu í haf, þá er þeir váru búnir, ok fundu þá þat land fyrst, er þeir Bjarni fundu síðast. Þar sigla þeir at landi ok köstuðu akkerum ok skutu báti ok fóru á land ok sá þar eigi gras. Jöklar miklar váru alt hit efra, en sem ein hella var alt til jöklanna frá sjónum, ok sýndist þeim þat land vera gœðalaust. Þá mælti Leifr: Eigi er oss nú þat orðit um þetta land sem Bjarna, at vér hafim eigi komit á landit; nú mun ek gefa nafn landinu ok kalla Helluland.

Síðan fóru þeir til skips ok sigldu í haf ok fundu land annat; sigla enn at landi ok kasta akkerum, skjóta síðan báti ok ganga á landit. Þat land var slétt ok skógi vaxit, ok sandar hvítir víða, þar sem þeir fóru, ok úsæbratt. Þá mælti Leifr: Af kostum skal þessu landi nafn gefa ok kalla Markland. Fóru síðan ofan aptr til skips sem fljótast.

Nú sigla þeir þaðan í haf landnyrðings veðr ok váru úti 2 dœgr, áðr þeir sá land, ok sigldu at landi ok kómu at ey einni, er lá norðr af landinu, ok géngu þar upp ok sást um í góðu veðri ok fundu þat, at dögg var á grasinu, ok varð þeim þat fyrir, at þeir tóku höndum sínum í döggina ok brugðu í munn sér, ok þóttust ekki jafnsœtt kent hafa, sem þat var. Síðan fóru þeir til skips síns ok sigldu í sund þat, er lá milli eyjarinnar ok ness þess, er norðr gékk af landinu; stefndu í vestrætt fyrir nesit. Þar var grunnsævi mikit at fjöru sjóvar, ok stóð þá uppi skip þeirra; ok var þá langt til sjóvar at sjá frá skipinu. En þeim var svá mikil forvitni á at fara til landsins, at þeir nentu eigi þess at bíða, at sjór félli undir skip þeirra, ok runnu til lands, þar er á ein féll or vatni einu. En

þegar sjór féll undir skip þeirra, þá tóku þeir bátinn ok reru til skipsins ok fluttu þat upp í ána, síðan í vatnit, ok köstuðu þar akkerum ok báru af skipi húðföt sín ok gerðu þar búðir; tóku þat ráð síðan at búast þar um þann vetr, ok gerðu þar hús mikil. Hvárki skorti þar lax í ánni né í vatninu, ok stœrra lax en þeir hefði fyrr sét. Þar var svá góðr landskostr, at því er þeim sýndist, at þar mundi engi fénaðr fóðr þurfa á vetrum; þar kómu engi frost á vetrum, ok lítt rénuðu þar grös. Meira var þar jafndœgri en á Grœnlandi eðr Íslandi: sól hafði þar eyktarstað ok dagmálastað um skammdegi. En er þeir höfðu lokit húsgerð sinni, þá mælti Leifr við föruneyti sitt: Nú vil ek skipta láta liði váru í 2 staði, ok vil ek kanna láta landit, ok skal helmingr liðs vera við skála heima, en annar helmingr skal kanna landit ok fara eigi lengra, en þeir komi heim at kveldi ok skilist eigi. Nú gerðu þeir svá um stund. Leifr gerði ymist at hann fór með þeim eðr var heima at skála.

Leifr var mikill maðr ok sterkr, manna sköruligastr at sjá, vitr maðr ok góðr hófsmaðr um alla hluti.

(107). *Leifr er á því landi um vetrinn, ok kallaði þat Vínland; siglir síðan heim til Grœnlands aptr ok hjálpar skipbrotsmönnum.*

Á einhverju kveldi bar þat til tíðinda, at manns var vant af liði þeirra, ok var þat Tyrkr suðrmaðr. Leifr kunni því stórilla, því at Tyrkr hafði lengi verit með þeim feðgum ok elskat mjök Leif í barnœsku. Taldi Leifr nú mjök á hendr förunautum sínum ok bjóst til ferðar at leita hans, ok 12 menn með honum. En er þeir váru skamt komnir frá skála, þá gékk Tyrkr í mót þeim, ok var honum vel fagnat. Leifr fann þat brátt, at fóstra hans var skapgott; hann var brattleitr ok lauseygr, smáskitligr í andliti, lítill vexti ok vesaligr, en íþróttamaðr á allskonar hagleik. Þá mælti Leifr til hans: Hví vartu svá seinn, fóstri minn, ok fráskili föruneytinu? Hann

talaði þá fyrst lengi á þýrsku ok skaut marga vega augunum ok gretti sik; en þeir skildu eigi hvat er hann sagði. Hann mælti þá á norrœnu, er stund leið: Ek var genginn eigi miklu lengra en þit; kann ek nökkur nýnæmi at segja: ek fann vínvið ok vínber. Mun þat satt, fóstri minn? kvað Leifr. At vísu er þat satt, kvað hann, því at ek var þar fœddr, er hvárki skorti vínvið né vínber. Nú sváfu þeir af þá nótt; en um morguninn mælti Leifr við háseta sína: Nú skal hafa tvennar sýslur fram, ok skal sinn dag hvárt lesa vínber eða höggva vínvið ok fella mörkina, svá at þat verði farmr til skips míns; ok þetta var ráðs tekit. Svá er sagt, at eptirbátr þeirra var fyldr af vínberjum. Nú var höggvinn farmr á skipit. [Þar váru ok hveitiakrar sjálfsánir, ok þau tré er mösurr heita, ok höfðu þeir af öllu þessu með sér nökkur merki, sum tré svá mikil, at í hús váru lögð.]

Ok er várar, þá bjuggust þeir ok sigldu brott, ok gaf Leifr nafn landinu eptir landskostum, ok kallaði Vínland. Sigla nú síðan í haf, ok gaf þeim vel byri, þar til er þeir sá Grœnland ok fjöll undir jöklum. Þá tók einn maðr til máls ok mælti við Leif: Hví stýrir þú svá mjök undir veðr skipinu? Leifr svarar: Ek hygg at stjórn minni, en þó enn at fleira, eðr hvat sjái þér til tíðinda? Þeir kváðust eigi sjá, þat er tíðindum sætti. Ek veit eigi, segir Leifr, hvárt ek sé skip eðr sker. Nú sjá þeir ok kváðu sker vera. Hann sá því framar en þeir, at hann sá menn í skerinu. Nú vil ek, at vér beitim undir veðrit, segir Leifr, svá at náim til þeirra, ef menn eru þurftugir at ná várum fundi; ok er nauðsyn á at duga þeim. En með því at þeir sé eigi friðmenn, þá eigum vér allan kost undir oss, en þeir ekki undir sér. Nú sœkja þeir undir skerit ok lægðu segl sitt ok köstuðu akkeri ok skutu litlum báti öðrum, er þeir höfðu haft með sér. Þá spurði Tyrkr, hverr þar réði fyrir liði; sá kveðst Þórir heita ok vera norrœnn maðr at kyni; eðr hvert er þitt nafn? Leifr segir til sín. Ertu son Eiríks

rauða or Brattahlíð? segir hann. Leifr kvað svá vera. Nú vil ek, segir Leifr, bjóða yðr öllum á mitt skip ok fémunum þeim, er skipit má við taka. Þeir þágu þann kost ok sigldu síðan til Eiríksfjarðar með þeim farmi, þar til er þeir kómu til Brattahlíðar; báru farminn af skipi. Síðan bauð Leifr Þóri til vistar með sér ok Guðríði, konu hans, ok 3 mönnum öðrum; en fékk vistir öðrum hásetum, bæði Þóris ok sínum félögum. Leifr tók 15 menn or skerinu; hann var síðan kallaðr Leifr hinn heppni. Leifi varð nú gott bæði til fjár ok mannvirðingar. Þann vetr kom sótt mikil í lið Þóris, ok andaðist hann Þórir ok mikill hluti liðs hans. Þann vetr andaðist ok Eiríkr rauði.

Nú var umrœða mikil um Vínlandsför Leifs, ok þótti Þorvaldi, bróður hans, of úvíða kannat hafa verit landit. Þá mælti Leifr við Þorvald: Þú skalt fara með skip mitt, bróðir, ef þú vill til Vínlands, ok vil ek þó, at skipit fari áðr eptir viði þeim, er Þórir átti í skerinu. Ok svá var gert.

(108). *Frá Þorvaldi Eiríkssyni, bróður Leifs, ok Skrælingjum í Vínlandi.*

Nú bjóst Þorvaldr til þeirrar ferðar með 30 manna, með umráði Leifs, bróður síns. Síðan bjuggu þeir skip sitt ok héldu í haf. Ok er engi frásögn um ferð þeirra, fyrr en þeir koma til Vínlands, til Leifs búða, ok bjuggu þar um skip sitt ok sátu um kyrt þann vetr ok veiddu fiska til matar sér.

En um várit mælti Þorvaldr, at þeir skyldu búa skip sitt, ok skyldi eptirbátr skipsins, ok nökkurir menn með, fara fyrir vestan landit ok kanna þar um sumarit. Þeim sýndist landit fagrt ok skógótt, ok skamt milli skógar ok sjóvar, ok hvítir sandar. Þar var eyjótt mjök ok grunnsævi mikit. Þeir fundu hvergi manna vistir né dýra, en í eyju einni vestarliga fundu þeir kornhjálm af tré; eigi fundu þeir fleiri mannaverk, ok fóru aptr ok kómu til Leifs búða at hausti.

En at sumri öðru fór Þorvaldr fyrir austan með kaupskipit ok hit nyrðra fyrir landit. Þá gerði at þeim veðr hvast fyrir andnesi einu, ok rak þá þar upp, ok brutu kjölinn undan skipinu, ok höfðu þar langa dvöl ok bœttu skip sitt. Þá mælti Þorvaldr við förunauta sína: Nú vil ek, at vér reisim hér upp kjölinn á nesinu ok kallim Kjalarnes; ok svá gerðu þeir. Síðan sigla þeir þaðan í brott ok austr fyrir landit ok inn í fjarðarkjapta, þá er þar váru næstir, ok at höfða þeim er þar gékk fram; hann var allr skógi vaxinn. Þá leggja þeir fram skip sín í lægi ok skjóta bryggjum á land, ok gengr Þorvaldr þar á land upp með alla förunauta sína. Hann mælti þá: Hér er fagrt ok hér vilda ek bœ minn reisa. Ganga síðan til skips ok sjá á sandinum inn frá höfðanum 3 hæðir, ok fóru til þangat, ok sjá þar húðkeipa 3 ok 3 menn undir hverjum. Þá skiptu þeir liði sínu ok höfðu hendr á þeim öllum, nema einn komst á brott með keip sinn. Þeir drepa hina 8 ok ganga síðan aptr á höfðann ok sjást þar um ok sjá inn í fjörðinn hæðir nökkurar ok ætluðu þeir þat vera bygðir. Eptir þat sló á þá höfga svá miklum, at þeir máttu eigi vöku halda, ok sofna þeir allir. Þá kom kall yfir þá, svá at þeir vöknuðu allir. Svá segir kallit: Vaki þú, Þorvaldr, ok alt föruneyti þitt, ef þú vill líf þitt hafa, ok far þú á skip þitt, ok allir menn þínir, ok farit frá landi sem skjótast. Þá fór innan eptir firðinum útal húðkeipa ok lögðu at þeim. Þorvaldr mælti þá: Vér skulum fœra ut á borð vígflaka ok verjast sem best, en vega lítt í mót. Svá gera þeir; en Skrælingjar skutu á þá um stund, en flýja síðan í brott sem ákafast, hverr sem mátti. Þá spurði Þorvaldr menn sína, ef þeir væri nökkut sárir. Þeir kváðust eigi sárir vera. Ek hefi fengit sár undir hendi, segir hann, ok fló ör milli skipborðsins ok skjaldarins undir hönd mér, ok er hér örin, en mun mik þetta til bana leiða. Nú ræð ek, at þér búit ferð yðra sem fljótast aptr á leið; en þér skulut fœra mik á höfða þann, er mér þótti

byggiligast vera; má þat vera, at mér hafi satt á munn komit, at ek muni þar búa á um stund; þar skulu þér mik grafa ok setja krossa at höfði mér ok at fótum, ok kallit þat Krossanes jafnan síðan. Grœnland var þá kristnat, en þó andaðist Eiríkr rauði fyrir kristni. Nú andaðist Þorvaldr; en þeir gerðu alt, eptir því sem hann hafði mælt, ok fóru síðan ok hittu þar förunauta sína, ok sögðu hvárir öðrum slík tíðindi, sem vissu, ok bjuggu þar þann vetr ok féngu sér vínber ok vínvið til skipsins. Nú búast þeir þaðan um várit eptir til Grœnlands, ok kómu skipi sínu í Eiríksfjörð ok kunnu Leifi at segja mikil tíðindi.

(109). *Frá Þorsteini Eiríkssyni, bróður Leifs, ok hans Vínlandsferð.*

Þat hafði gerzt til tíðinda meðan á Grœnlandi, at Þorsteinn í Eiríksfirði hafði kvángast ok fengit Guðríðar Þorbjarnardóttur, er átt hafði Þórir austmaðr, er fyrr var frá sagt. Nú fýstist Þorsteinn Eiríksson at fara til Vínlands eptir líki Þorvalds, bróður síns, ok bjó skip hit sama; ok valdi hann lið at afli ok vexti ok hafði með sér hálfan þriðja tog manna ok Guðríði, konu sína; ok sigla í haf, þegar þau eru búin, ok or landsýn. Þau velkti úti alt sumarit, ok vissu eigi, hvar þau fóru; ok er vika var af vetri, þá tóku þeir land í Lýsufirði á Grœnlandi í hinni vestri bygð. Þorsteinn leitaði þeim um vistir ok fékk vistir öllum hásetum sínum, en hann var vistlauss ok kona hans. Nú váru þau eptir at skipi tvau nökkurar nætr. Þá var enn ung kristni á Grœnlandi.

Þat var einn dag, at menn kómu at tjaldi þeirra snemma; sá spurði, er fyrir þeim var, hvat manna væri í tjaldinu. Þorsteinn svarar: Tveir menn, segir hann; eðr hverr spyrr at? Þorsteinn heiti ek, ok em ek kallaðr Þorsteinn svartr; en þat er erindi mitt hingat, at ek vil bjóða ykkr báðum hjónum til vistar til mín. Þorsteinn kveðst vilja hafa umræði konu sinnar; en hon bað hann ráða, ok nú játar hann þessu. Þá mun ek koma eptir

ykkr á morgin með eyki, því at (mik) skortir eigi til at veita ykkr vist; en fásinni er mikit með mér at vera, því at 2 eru vit þar hjón, því at ek em einþykkr mjök; annan sið hefi ek ok, en þér hafit, ok ætla ek þann þó betra, er þér hafit. Nú kom hann eptir þeim um morguninn með eyki, ok fóru þau með Þorsteini svarta til vistar, ok veitti hann þeim vel. Guðríðr var skörulig kona at sjá ok vitr kona ok kunni vel at vera með úkunnum mönnum.

Þat var snemma vetrar, at sótt kom í lið Þorsteins Eiríkssonar, ok andaðist þar margir förunautar hans. Þorsteinn bað gera kistur at líkum þeirra, er önduðust, ok fœra til skips ok búa þar um: því at ek vil láta flytja til Eiríksfjarðar at sumri öll líkin. Nú er þess skamt at bíða, at sótt kemr í hýbýli Þorsteins, ok tók kona hans sótt fyrst, er hét Grímhildr; hon var ákafliga mikil ok sterk sem karlar, en þó kom sóttin henni undir. Ok brátt eptir þat tók sóttina Þorsteinn Eiríksson, ok lágu þau bæði senn, ok andaðist Grímhildr, kona Þorsteins svarta. En er hon var dauð, þá gékk Þorsteinn fram or stofunni eptir fjöl at leggja á líkit. Guðríðr mælti þá: Vertu litla hríð í brott, Þorsteinn mínn! segir hon; hann kvað svá vera skyldu. Þá mælti Þorsteinn Eiríksson: Með undarligum hætti er nú um húsfreyu vára, því at nú örglast hon upp við ölnboga ok þokar fótum sínum frá stokki ok þreifar til skúa sinna. Ok í því kom Þorsteinn bóndi inn, ok lagðist Grímhildr niðr í því, ok brakaði þá í hverju tré í stofunni. Nú gerir Þorsteinn kistu at líki Grímhildar ok fœrði í brott ok bjó um. Hann var bæði mikill maðr ok sterkr ok þurfti hann þess alls, áðr hann kom henni brott af bœnum. Nú elnaði sóttin Þorsteini Eiríkssyni, ok andaðist hann. Guðríðr, kona hans, kunni því lítt. Þá váru þau öll í stofunni. Guðríðr hafði setit á stóli frammi fyrir bekknum, er hann hafði legit, Þorsteinn, bóndi hennar. Þá tók Þorsteinn bóndi Guðríði af stólinum í fang sér ok settist í bekkinn annan með hana gegnt líki Þorsteins, ok taldi um fyrir henni marga

vega ok huggaði hana ok hét henni því, at hann mundi fara með henni til Eiríksfjarðar með líki Þorsteins, bónda hennar, ok förunauta hans: ok svá skal ek taka hingat hjón fleiri, segir hann, þér til hugganar ok skemtanar. Hon þakkaði honum. Þorsteinn Eiríksson settist þá upp ok mælti: Hvar er Guðríðr? 3 tíma mælti hann þetta, en hon þagði. Þá mælti hon við Þorstein bónda: Hvárt skal ek svör veita hans máli eðr eigi? Hann bað hana eigi svara. Þá gékk Þorsteinn bóndi yfir gólfit ok settist á stólinn, en Guðríðr sat í knjám honum, ok þá mælti Þorsteinn bóndi: Hvat viltu, nafni? segir hann. Hann svarar, er stund leið: Mér er ant til þess at segja Guðríði forlög sín, til þess at hon kunni þá betr andláti mínu; því at ek em kominn til góðra hvíldarstaða. En þat er þér at segja, Guðríðr, at þú munt gipt vera íslenzkum manni, ok munu langar vera samfarar ykkrar, ok mart manna mun frá ykkr koma, þroskasamt, bjart ok ágætt, sœtt ok ilmat vel; munu þit fara af Grœnlandi til Noregs ok þaðan til Íslands ok gera bú á Íslandi; þar munu þit lengi búa, ok muntu honum lengr lifa; þú munt utan fara ok ganga suðr ok koma út aptr til Íslands til bús þíns; ok þá mun þar kirkja reist vera, ok muntu þar vera ok taka nunnuvígslu, ok þar muntu andast. Ok þá hnígr Þorsteinn aptr, ok var búit um lík hans, ok fœrt til skips. Þorsteinn bóndi efndi vel við Guðríði, alt þat er hann hafði heitit. Hann seldi um várit jörð sína ok kvikfé ok fór til skips með Guðríði með alt sitt; bjó skipit ok fékk menn til ok fór síðan til Eiríksfjarðar; váru nú líkin jörðuð at kirkju. Guðríðr fór til Leifs í Brattahlíð; en Þorsteinn svarti gerði bú í Eiríksfirði ok bjó þar, meðan hann lifði, ok þótti vera hinn vaskasti maðr.

(110). *Frá Þorfinni Karlsefni, er hann kom til Vínlands, ok frá Skrælingjum.*

Þat sama sumar kom skip af Noregi til Grœnlands; sá maðr hét Þorfinnr Karlsefni, er því skipi stýrði; hann

var son Þórðar hesthöfða Snorrasonar Þórðarsonar frá Höfða. Þorfinnr Karlsefni var stórauðigr at fé ok var um vetrinn í Brattahlíð með Leifi Eiríkssyni. Brátt feldi hann hug til Guðríðar ok bað hennar, en hon veik til Leifs svörum fyrir sik. Síðan var hon honum föstnuð, ok gert brullaup þeirra á þeim vetri. Hin sama var umrœða á Vínlandsför sem fyrr, ok fýstu menn Karlsefni mjök þeirrar ferðar, bæði Guðríðr ok aðrir menn.

Nú var ráðin ferð hans, ok réð hann sér skipverja, 60 karla ok konur 5. Þann máldaga gerðu þeir Karlsefni ok hásetar hans, at jöfnum höndum skyldi þeir hafa, alt þat er þeir fengi til gœða. Þeir höfðu með sér allskonar fénað, því at þeir ætluðu at byggja landit, ef þeir mætti þat. Karlsefni bað Leif húsa á Vínlandi, en hann kveðst ljá mundu húsin, en gefa eigi. Síðan héldu þeir í haf skipinu ok kómu til Leifs búða með heilu ok höldnu, ok báru þar upp húðföt sín. Þeim bar brátt í hendr mikil föng ok góð, því at reyðr var þar upprekin bæði mikil ok góð; fóru til síðan ok skáru hvalinn; skorti þá eigi mat. Fénaðr gékk þar á land upp, en þat var brátt, at graðfé varð úrigt ok gerði mikit um sik. Þeir höfðu haft með sér griðung einn. Karlsefni lét fella viðu ok telgja til skips síns, ok lagði viðinn á bjarg eitt til þurkanar. Þeir höfðu öll gœði af landskostum, þeim er þar váru, bæði af vínberjum ok allskonar veiðum ok gœðum.

Eptir þann vetr hinn fyrsta kom sumar; þá urðu þeir varir við Skrælingja, ok fór þar or skógi fram mikill flokkr manna. Þar var nær nautfé þeirra, en griðungr tók at belja ok gjalla ákafliga hátt; en þat hræddust Skrælingjar ok lögðu undan með byrðar sínar, en þat var grávara ok safali ok allskonar skinnavara, ok snúa til bœjar Karlsefnis ok vildu þar inn í húsin; en Karlsefni lét verja dyrrnar. Hvárigir skildu annars mál. Þá tóku Skrælingjar ofan bagga sína ok leystu ok buðu þeim ok vildu vápn helzt fyrir. Enn Karlsefni bannaði þeim at selja vápnin. Ok nú leitar hann ráðs með þeim hætti, at hann

bað konur bera út búnyt at þeim, ok þegar er þeir sá búnyt, þá vildu þeir kaupa þat, en ekki annat. Nú var sú kaupför Skrælingja, at þeir báru sinn varning í brott í mögum sínum, en Karlsefni ok förunautar hans höfðu eptir bagga þeirra ok skinnavöru. Fóru þeir við svá búit í brott.

Nú er frá því at segja, at Karlsefni lætr gera skíðgarð ramligan um bœ sinn, ok bjuggust þar um. Í þann tíma fœddi Guðríðr sveinbarn, kona Karlsefnis, ok hét sá sveinn Snorri.

Á öndverðum öðrum vetri þá kómu Skrælingjar til móts við þá, ok váru miklu fleiri en fyrr, ok höfðu slíkan varnað sem fyrr. Þá mælti Karlsefni við konur: Nú skulu þér bera út slíkan mat, sem fyrr var rífastr, en ekki annat. Ok er þeir sá þat, þá köstuðu þeir böggunum sínum inn yfir skíðgarðinn. En Guðríðr sat í dyrum inni með vöggu Snorra, sonar síns. Þá bar skugga í dyrin, ok gékk þar inn kona í svörtum námkyrtli, heldr lág, ok hafði dregil um höfuð, ok ljósjörp á hár, fölleit ok mjök eygð, svá at eigi hafði jafnmikil augu sét í einum mannshausi. Hon gékk þar at, er Guðríðr sat, ok mælti: Hvat heitir þú? segir hon. Ek heiti Guðríðr; eðr hvert er þitt heiti? Ek heiti Guðríðr, segir hon. Þá rétti Guðríðr húsfreya hönd sína til hennar, at hon sæti hjá henni; en þat bar alt saman, at þá heyrði Guðríðr brest mikinn, ok var þá konan horfin, ok í því var ok veginn einn Skrælingi af einum húskarli Karlsefnis, því at hann hafði viljat taka vápn þeirra; ok fóru nú í brott sem tíðast; en klæði þeirra lágu þar eptir ok varningr. Engi maðr hafði konu þessa sét utan Guðríðr ein. Nú munum vér þurfa til ráða at taka, segir Karlsefni, því at ek hygg, at þeir muni vitja vár hit þriðja sinni með úfriði ok fjölmenni. Nú skulum vér taka þat ráð, at 10 menn fari fram á nes þetta ok sýni sik þar, en annat lið várt skal fara í skóg ok höggva þar rjóðr fyrir nautfé váru, þá er liðit kemr fram or skóginum. Vér skulum ok taka griðung várn ok

láta hann fara fyrir oss. En þar var svá háttat, er fundr þeirra var ætlaðr, at vatn var öðru megin, en skógr á annan veg. Nú váru þessi ráð höfð, er Karlsefni lagði til.

Nú kómu Skrælingjar í þann stað, er Karlsefni hafði ætlat til bardaga. Nú var þar bardagi, ok féll fjöldi af liði Skrælingja. Einn maðr var mikill ok vænn í liði Skrælingja, ok þótti Karlsefni, sem hann mundi vera höfðingi þeirra. Nú hafði einn þeirra Skrælingja tekit upp öxi eina ok leit á um stund ok reiddi at félaga sínum ok hjó til hans; sá féll þegar dauðr. Þá tók sá hinn mikli maðr við öxinni ok leit á um stund ok varp henni síðan á sjóinn, sem lengst mátti hann; en síðan flýja þeir á skóginn, svá hverr sem fara mátti. Ok lýkr þar nú þeirra viðskiptum.

Váru þeir Karlsefni þar þann vetr allan; en at vári þá lýsir Karlsefni, at hann vill eigi þar vera lengr, ok vill fara til Grœnlands. Nú búa þeir ferð sína ok höfðu þaðan mörg gœði í vínviði ok berjum ok skinnavöru. Nú sigla þeir í haf ok kómu til Eiríksfjarðar skipi sínu heilu ok váru þar um vetrinn.

(111). *Frá Freydísi Eiríksdóttur ok Vínlandsferð hennar ok údáðum.*

Nú tekst umrœða at nýju um Vínlandsferð, því at sú ferð þykkir góð bæði til fjár ok virðingar. Þat sama sumar kom skip af Noregi til Grœnlands, er Karlsefni kom af Vínlandi; því skipi stýrðu brœðr 2, Helgi ok Finnbogi, ok váru þann vetr á Grœnlandi. Þeir brœðr váru íslenzkir at kyni ok or Austfjörðum.

Þar er nú til at taka, at Freydís Eiríksdóttir gerði ferð sína heiman or Görðum ok fór til fundar við þá brœðr Helga ok Finnboga, ok beiddi þá, at þeir fœri til Vínlands með farkost sinn ok hafa helming gœða allra við hana, þeirra er þar féngist. Nú játtu þeir því. Þaðan fór hon á fund Leifs, bróður síns, ok (bað), at hann gæfi henni hús þau, er hann hafði gera látit á Vínlandi. En

hann svarar hinu sama, kveðst ljá mundu hús, en gefa eigi. Sá var máldagi með þeim brœðrum ok Freydísi, at hvárir skyldu hafa 30 vígra manna á skipi ok konur umfram. En Freydís brá af því þegar ok hafði 5 mönnum fleira ok leyndi þeim, ok urðu þeir brœðr eigi fyrri við þá varir, en þeir kómu til Vínlands.

Nú létu þau í haf ok höfðu til þess mælt áðr, at þau mundi samflota hafa, ef svá vildi verða; ok þess var lítill munr. En þó kómu þeir brœðr nökkuru fyrri ok höfðu upp borit föng sín til húsa Leifs. En er Freydís kom at landi, þá ryðja þeir skip sitt ok bera upp til húss föng sín. Þá mælti Freydís: Hví báru þér inn hér föng yður? Því at vér hugðum, segja þeir, at haldast muni öll ákveðin orð með oss. Mér léði Leifr húsanna, segir hon, en eigi yðr. Þá mælti Helgi: Þrjóta mun okkr brœðr illsku við þik. Báru nú út föng ok gerðu sér skála ok settu þann skála firr sjónum á vatnsströndu ok bjuggu vel um; en Freydís lét fella viðu til skips síns. Nú tók at vetra, ok töluðu þeir brœðr, at takast mundu upp leikar ok væri höfð skemtan. Svá var gert um stund, þar til er menn bárust verra í milli, ok þá gerðist sundrþykki með þeim, ok tókust af leikar, ok engar gerðust komur milli skálanna; ok fór svá fram lengi vetrar.

Þat var einn morgin snemma, at Freydís stóð upp or rúmi sínu ok klæddist ok fór eigi í skóklæðin; en veðri var svá farit, at dögg var fallin mikil. Hon tók kápu bónda síns ok fór í, en síðan gékk hon til skála þeirra brœðra ok til dyra; en maðr einn hafði út gengit litlu áðr ok lokit hurð aptr á miðjan klofa; hon lauk upp hurðinni ok stóð í gáttum stund þá ok þagði; en Finnbogi lá instr í skálanum ok vakti. Hann mælti: Hvat viltu hingat, Freydís? Hon svarar: Ek vil, at þú standir upp ok gangir út með mér, ok vil ek tala við þik. Svá gerir hann. Þau ganga at tré, er lá undir skálavegginum, ok settust þar niðr. Hversu líkar þér? segir hon. Hann svarar: Góðr þykki mér landskostr, en illr þykki mér

þustr sá, er vár í milli er, því at ek kalla ekki hafa til orðit. Þá segir þú sem er, segir hon, ok svá þykki mér; en þat er erindi mitt á þinn fund, at ek vildi kaupa skipum við ykkr brœðr, því at þit hafit meira skip en ek, ok vilda ek í brott héðan. Þat mun ek láta gangast, segir hann, ef þér líkar þá vel. Nú skilja þau við þat; gengr hon heim, en Finnbogi til hvílu sinnar. Hon stígr upp í rúmit köldum fótum, ok vaknar hann Þorvarðr við ok spyrr, hví at hon væri svá köld ok vát. Hon svarar með miklum þjósti: Ek var gengin, segir hon, til þeirra brœðra at fala skip at þeim, ok vilda ek kaupa meira skip, en þeir urðu við þat svá illa, at þeir börðu mik ok léku sárliga; en þú, vesæll maðr, munt hvárki vilja reka minnar skammar né þinnar; ok mun ek þat nú finna, at ek em í brottu af Grœnlandi, ok mun ek gera skilnað við þik, utan þú hefnir þessa. Ok nú stóðst hann eigi átölur hennar, ok bað menn upp standa sem skjótast ok taka vápn sín; ok svá gera þeir ok fara þegar til skála þeirra brœðra, ok géngu inn at þeim sofandum ok tóku þá ok fœrðu í bönd ok leiddu svá út hvern, sem bundinn var. En Freydís lét drepa hvern, sem út kom. Nú váru þar allir karlar drepnir, en konur váru eptir, ok vildi engi þær drepa. Þá mælti Freydís: Fáit mér öxi í hönd! Svá var gert. Síðan vegr hon at konum þeim 5, er þar váru, ok gékk af þeim dauðum. Nú fóru þau til skála síns eptir þat hit illa verk, ok fannst þat eitt á, at Freydís þóttist allvel hafa umráðit, ok mælti við félaga sína: Ef oss verðr auðit at koma til Grœnlands, segir hon, þá skal ek þann mann ráða af lífi, er segir frá þessum atburðum. Nú skulu vér þat segja, at þau búi hér eptir, þá er vér fórum í brott.

Nú bjuggu þeir skipit snemma um várit, þat er þeir brœðr höfðu átt, með þeim öllum gœðum, er þau máttu til fá ok skipit bar; sigla síðan í haf ok urðu vel reiðfara ok kómu í Eiríksfjörð skipi sínu snemma sumars. Nú var þar Karlsefni fyrir ok hafði albúit skip sitt til hafs ok

beið byrjar; ok er þat mál manna, at eigi mundi auðgara skip gengit hafa af Grœnlandi, en þat er hann stýrði.

Freydís fór nú til bús síns, því at þat hafði staðit meðan úskatt. Hon fékk mikinn feng fjár öllu föruneyti sínu, því at hon vildi leyna láta údáðum sínum. Sitr hon nú í búi sínu. Eigi urðu allir svá haldinorðir, at þegði yfir údáðum þeirra eðr illsku, at eigi kœmi upp um síðir. Nú kom þetta upp um síðir fyrir Leif, bróður hennar, ok þótti honum þessi saga allill. Þá tók Leifr 3 menn af liði þeirra Freydísar ok píndi þá til sagnar um þenna atburð allan jafnsaman; ok var með einu móti sögn þeirra. Eigi nenni ek, segir Leifr, at gera þat at við Freydísi, systur mína, sem hon væri verð; en spá mun ek þeim þess, at þeirra afkvæmi mun lítt at þrifum verða. Nú leið þat svá fram, at engum þótti um þau vert þaðan í frá nema ills.

(112). *Frá Þorfinni Karlsefni ok hans ættboga.*

Nú er at segja frá því, er Karlsefni býr skip sitt ok sigldi í haf. Honom fórst vel, ok kom til Noregs með heilu ok höldnu ok sat þar um vetrinn ok seldi varning sinn ok hafði þar gott yfirlæti, ok þau bæði hjón, af hinum göfgustum mönnum í Noregi. En um várit eptir bjó hann skip sitt til Íslands, ok er hann var albúinn, ok skip hans lá til byrjar fyrir bryggjunum, þá kom þar at honum suðrmaðr einn, ættaðr af Brimum or Saxlandi; hann falar at Karlsefni húsasnotru hans. Ek vil eigi selja, sagði hann. Ek mun gefa þér við hálfa mörk gulls, segir suðrmaðr. Karlsefni þótti vel við boðit, ok keyptu síðan. Fór suðrmaðr í brott með húsasnotruna, en Karlsefni vissi eigi, hvat tré var; en þat var mösurr, kominn af Vínlandi. Nú siglir Karlsefni í haf ok kom skipi sínu fyrir norðan land í Skagafjörð, ok var þar upp sett skip hans um vetrinn. En um várit keypti hann Glaumbœjarland ok gerði bú á ok bjó þar, meðan hann lifði, ok var hit mesta göfugmenni; ok er mart manna frá honum komit ok Guðríði, konu hans, ok góðr ættbogi. Ok er Karlsefni

var andaðr, tók Guðríðr við bús varðveizlu ok Snorri, son hennar, er fœddr var á Vínlandi. Ok er Snorri var kvángaðr, þá fór Guðríðr utan ok gékk suðr ok kom út aptr til bús Snorra, sonar síns, ok hafði hann þá látit gera kirkju í Glaumbœ. Síðan varð Guðríðr nunna ok einsetukona, ok var þar, meðan hon lifði. Snorri átti son þann, er Þorgeirr hét; hann var faðir Yngvildar, móður Brands biskups. Dóttir Snorra Karlsefnissonar hét Hallfríðr; hon var móðir Runólfs, föður Þorláks biskups. Björn hét son Karlsefnis ok Guðríðar; hann var faðir Þórunnar, móður Bjarnar biskups. Fjöldi manna er frá Karlsefni kominn, ok er hann kynsæll maðr orðinn. Ok hefir Karlsefni gerst sagt allra manna atburði um farar þessar allar, er nú er nökkut orði á komit.

(113)*). *Rögnvaldr jarl sendi menn til Ólafs konungs.*

Ólafr konungr ok Þyri dróttning sátu í Niðarósi um vetrinn, er konungr hafði kristnat Hálogaland. Þyri dróttning hafði um sumarit áðr fœtt sveinbarn, er þau Ólafr konungr áttu; sá sveinn var bæði mikill ok efniligr, ok kallaðr eptir móðurföður sínum. Unnu þau konungr ok dróttning þeim sveini mikit ok hugðu gott til, at hann mundi fœðast upp ok taka arf eptir föður sinn; en hann lifði eigi fullt ár, frá því er hann var fœddr; þótti þeim báðum þat mikill skaði.

Þann vetr var mart íslenzkra manna með Ólafi konungi, sem fyrr er sagt, ok margir aðrir göfgir menn. Þa vár ok með hirðinni Ingibjörg, systir Ólafs konungs; hon var fríð sýnum, lítillát ok blíð við alþýðu, fasttœk ok drenglunduð í skapi ok allvinsæll. Hon var vel til íslenzkra manna, þeirra er þar váru; en Kjartan Ólafsson var henni kærastr, því at hann hafði lengst af þeim verit með konungi; þótti honum ok opt skemtiligt at tala við hana, því at hon var bæði vitr ok snjöll í máli. Ólafr konungr var jafnan glaðr ok kátr við sína menn, ok

*) Jfr Flateyjarbók I. kap. 332.

leiddi mjök at spurningum um háttu ok höfðingskap ríkra manna af hinum næstum löndum, ef menn kómu til hans af Danmörk eðr Svíþjóð.

Hallfreðr vandræðaskáld hafði farit um sumarit austan af Gautlandi; hafði hann verit með Rögnvaldi jarli Úlfssyni, er þá var kominn til ríkis í vestra Gautlandi. Úlfr, faðir Rögnvalds, var bróðir Sigríðar hinnar stórráðu; váru þeir systkinasynir, Ólafr konungr sœnski ok Rögnvaldr jarl. Sagði Hallfreðr Ólafi konungi mart af jarli, sagði, at hann var hraustr höfðingi ok stjórnsamr, örr af penningum, drenglyndr ok vinhollr; sagði Hallfreðr þat ok með, at jarl vildi hallast til vináttu við Ólaf konung, ok hafði þat talat, at hann vildi biðja Ingibjargar Tryggvadóttur.

Á þeim vetri kómu austan af Gautlandi sendimenn Rögnvalds jarls ok fundu Ólaf konung norðr í Niðarósi; báru þar fram erendi jarls fyrir konung, öll slík sem Hallfreðr hafði áðr orði á komit, at hann vildi vera fullkominn vin Ólafs konungs; ok þar með mælti hann til mægða við konung ok vildi fá Ingibjargar, systur hans. Fluttu sendimenn hér með sannar jarteignir jarls, at þeir fóru með sönnum hans erendum. Tók konungr vel þeirra máli, en sagði, at Ingibjörg mundi miklu ráða sjálf um gjaforð sitt. Síðan talaði konungr þetta við systur sína ok spurði, hversu henni væri um þetta gefit? Hon svarar svá: Ek hefi verit með yðr um hríð, ok hafi þér veitt mér bróðurliga umsjá ok elskuliga sœmd í alla staði, síðan er þér kómut í land þetta. Nú fyrir því at vil ek játta yðvarri forsjá um gjaforð mitt, vænti ek, at þér giptit mik eigi heiðnum manni. Konungr sagði, at svá skyldi vera. Átti konungr þá tal við sendimenn, ok var þat ráðit, áðr þeir fœri brott, at Rögnvaldr jarl skyldi koma til móts við Ólaf konung um sumarit austr í landi, ef hann vildi gera við hann vináttu fullkomna; skyldu þeir þá sjálfir tala með sér þessi ráð, er þeir fyndist. Fóru þá sendimenn jarls austr aptr með þessum erendum; en Ólafr konungr sat um vetrinn í Niðarósi með mikilli rausn ok fjölmenni.

(114)*). *Brúðkaup Rögnvalds jarls drukkit til Ingibjargar.*

Ólafr konungr . . . . . með landi. Þar í ferð var með honum Þyri dróttning ok Ingibjörg Tryggvadóttir, systir konungs. Sóttu þá . . . . . fylgðu honum. Fór hann öllum hernum suðr með landi; en er konungr kom suðr á Rogaland, dvaldist hann þar, því at Erlingr Skjálgsson hafði búit honum virðuliga veizlu á Sóla. Þá kom austan af Gautlandi Rögnvaldr jarl Úlfsson á fund Ólafs konungs at vitja einkamála þeirra, er orð ok sendiboð hafði millum farit um vetrinn, at hann skyldi fá Ingibjargar, systur konungs. Tók Ólafr konungr vel við jarli. Var þá talat um þetta mál; sagði konungr, at hann vildi halda öll sín orð þar um ok gipta honum Ingibjörgu, systur sína, ef hann vildi taka trú rétta ok kristna alt sitt undirfólk, þat er hann var yfir skipaðr. Jarl játti því. Var hann þá skírðr ok alt hans föruneyti; var þá aukin veizla, sú er Erlingr hafði gera látit; gékk jarl at þeirri veizlu at eiga Ingibjörgu Tryggvadóttur. Hafði Ólafr konungr þá gipt allar systr sínar. Bjóst jarl til heimferðar ok Ingibjörg; fékk Ólafr konungr jarli kennimenn at kristna fólk á Gautlandi ok kenna því rétta síðu. Skildu þeir konungr (ok jarl) með hinum mesta kærleik.

(115)**). *Ferð Ólafs konungs til Vindlands.*

Eptir gipting Ingibjargar, systur sinnar, bjóst Ólafr konungr sem hvatligast or landi með lið sitt. Hafði hann fritt lið ok mikit. Hann hafði . . . . . vini sína.

---

*) Jfr Flateyjarbók I. kap. 370. **) Flat. I. kap. 371.

Rättelser.

Det första talet utmärker sidan, det andra raden.

1 [6]	þeira	läs	þeirra
7 [21]	eigi	„	engi
17 [31]	sik	„	sik,
23 [7]	Gantalandi	„	Gautlandi
23 [21]	apt	„	aptr
25 [21]	ðaga	„	daga
26 [5]	skiðlauss	„	skíðlauss
26 [25]	Eyrasund	„	Eyrarsund
29 [27]	tóptar	„	toptar
30 [33]	Braut-Önundr	„	Brautönundr
31 [2]	„	„	„
46 [24]	svefnburs	„	svefnbúrs
48 [23]	finn	„	Finn
55 [10]	beserkjum	„	berserkjum
55 [29]	Solskel	„	Sólskel
67 [32]	borskan	„	horskan
67 [33]	hœgr	„	hógr
69 [33]	ern	„	eru
90 [10]	síðun	„	síðan
90 [17]	Eyrasund	„	Eyrarsund
109 [12]	öndverði	„	öndverðri
128 [5]	mans	„	manns
141 [7]	Gunnhildr	„	Gunnhildar
150 [19]	Eyrasund	„	Eyrarsund
189 [33]	tóptir	„	toptir
196 [12]	tóptin	„	toptin
208 [20]	fræknast	„	frœknast
210 [9]	(114)	„	(114, 115)
210 [23], [24]	konungar	„	konungr
220 [6]	tóptir	„	toptir
220 [21]	þóptur	„	þoptur
222 [17]	en	„	enn

I Tillägget äro Flatöbokens bidr ek, er ek, ek er, hefir ek ändrade till bið ek 225 [21], em ek 233 [31], ek em 234 [3], hefi ek 234 [4], ek em 235 [14] och 240 [14].

